

**STRATEGIJA RAZVOJA OPĆINE MARIJA
BISTRICA 2015. – 2020.**

SADRŽAJ

1. UVOD.....	4
2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE	4
2.1. STRATEGIJA RAZVOJA.....	6
2.2. SADRŽAJ STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE MARIJA BISTRICA.....	9
2.3. FINANCIRANJE RAZVOJA	10
2.4. IMPLEMENTACIJA AKTIVNOSTI	11
3. OPĆI PODACI	13
3.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ KRAPINSKO – ZAGORSKE ŽUPANIJE I OPĆINE MARIJA BISTRICA	13
3.1.1. PROSTOR I PRIRODNA OBILJEŽJA.....	16
3.2. DEMOGRAFSKO STANJE OPĆINE MARIJA BISTRICA.....	23
3.2.1. Zaposlenost i nezaposlenost.....	30
3.3. PRIRODNI RESURSI	34
3.3.1. Reljef, tlo i voda	34
3.3.2. Prirodna obilježja, flora i fauna, šume	35
3.3.3. KULTURNA I PRIRODNA BAŠTINA	42
3.4. OKOLIŠ.....	52
3.3.4. PROSTORNO UREĐENJE	54
4. INFRASTRUKTURA	56
4.1. VODOOPSKRBA I KANALIZACIJSKI SUSTAVI	56
4.2. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA	58
4.3. PLINOOPSKRBA	60
4.4. PROMETNA INFRASTRUKTURA	61
4.5. POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE	62
4.6. ZBRINJAVANJE OTPADA	63
5. ANALIZA GOSPODARSTVA.....	67
5.1. POLJOPRIVREDA.....	69
5.2. TURIZAM	70
6. DRUŠTVENE DJELATNOSTI	80
6.1. PREDŠKOLSKI I ŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE	81
6.2. KULTURA I ŠPORT	85
6.3. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRIB	87
6.4. OSTALE DRUŠTVENE DJELATNOSTI	88
7. FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA I ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE MARIJA BISTRICA	91

7.1. USTROJ OPĆINE MARIJA BISTRICA	93
7.2. ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE MARIJA BISTRICA.....	94
7.3. FINANCIRANJE RAZVOJNIH PROJEKATA SREDSTVIMA EU FONDOVA.....	109
7.4.FONDOVI EU U FINACIJSKOJ PERSPEKTIVI 2014. – 2020.....	110
7.4.1. PARTNERSKI SPORAZUM.....	111
7.4.2. OPERATIVNI PROGRAMI	112
7.5. PARTNERSTVO PRIVATNOGA I JAVNOGA SEKTORA	115
7.5.1. MODELI JAVNO – PRIVATNOG PARTNERSTVA.....	119
7.5.2. EU FONDOVI I JAVNO - PRIVATNO PARTNERSTVO	120
8. RAZVOJNE POLITIKE, KLJUČNI DOKUMENTI VIŠIH RAZINA VLASTI I SURADNJA.....	121
8.1.REGIONALNA POLITIKA RH.....	121
8.2. ZNAČAJ STRATEGIJE „EUROPA 2020“ ZA REGIONALNI RAZVOJ.....	123
8.4. ZAJEDNICA NA ČELU LOKALNOG RAZVOJA – CLLD PRISTUP.....	128
8.5. REGIONALNA RAZVOJNA POLITIKA U KRAPINSKO - ZAGORSKOJ ŽUPANIJI	129
8.5.1. Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije	129
8.5.2. Razvojna strategija Krapinsko-zagorske županije 2011. – 2013. godine	130
8.5.3. Ostali strateški dokumenti važni za razvoj Krapinsko-zagorske županije	130
8.6. LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE	131
8.5.1. Lokalna akcijska grupa „Zeleni bregi“ – LAG “Zeleni bregi“	131
9. STRATEGIJA RAZVOJA.....	134
10. VIZIJA RAZVOJA OPĆINE MARIJA BISTRICA	135
10.1. VIZIJA.....	135
10.2. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere.....	137
11. PLAN IMPLEMENTACIJE I EVALUACIJE STRATEGIJE	187
11.1. UVOD.....	187
11.2. INSTITUCIONALNI OKVIR.....	188
11.3. RASPODJELA ODGOVORNOSTI ZA PROVEDBU	189
11.4. NADZOR I EVALUACIJA.....	191
12. ZAKLJUČAK	191

1. UVOD

2. PRISTUP IZRADI STRATEGIJE

Strategija razvoja jedinice lokalne samouprave predstavlja strateški razvojni dokument jedinice lokalne samouprave. Ovim strateškim dokumentom, donosi se vizija razvoja jedinica lokalne samouprave, koja odražava najbolju moguću budućnost koja se može predvidjeti, što ona želi postići i kako će jedinica lokalne samouprave izgledati kada ostvari postavljene ciljeve. Nakon provedbe svake strategije, potrebno je evaluirati postignute rezultate provedbe i započeti novi proces planiranja razvoja s istim i/ili novim postavljenim ciljevima.

U sustavnom pristupu planiranja razvoja, nužno je poštivati piramidu strategija, odnosno planova na području Republike Hrvatske, koja se sastoji od tri razine djelovanja: državne, regionalne i lokalne razine.

Država izrađuje strategiju razvoja, strateške okvire koji definiraju smjerove razvoja gospodarstva i društva, te identificira područja od nacionalnog interesa. Sukladno tome, planiranje razvoja se spušta na niže razine, odnosno na regionalnu i lokalnu razinu. Tako razvojne strategije predstavljaju osnovu za buduće korištenje bespovratnih sredstava Europske unije u programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine.

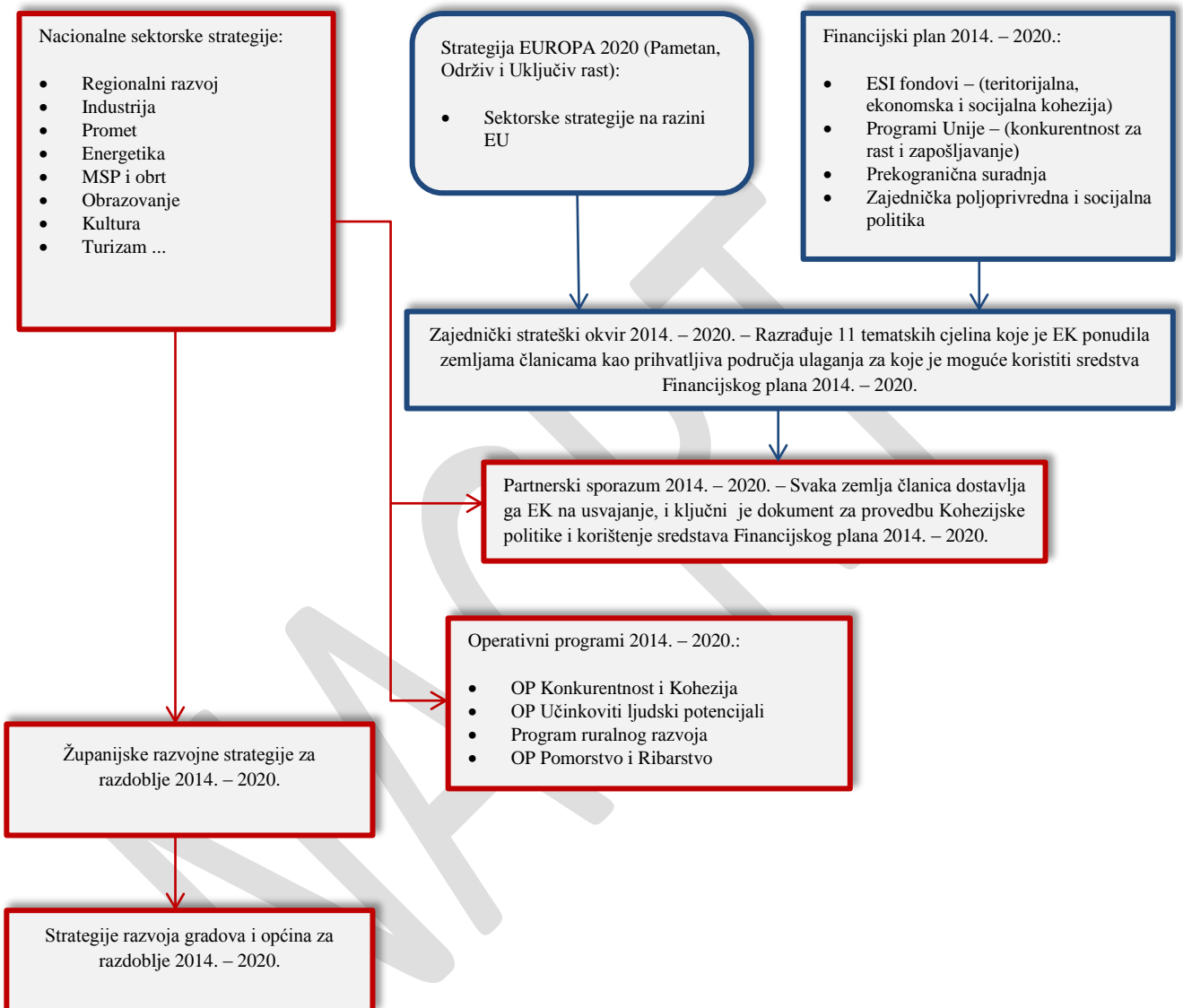
U Republici Hrvatskoj sustav planiranja ima sljedeće elemente:

- Sektorske strategije RH - donosi ih Vlada i Sabor Republike Hrvatske,
- Županijske razvojne strategije – donosi ih Županija u suradnji s pripadajućim jedinicama lokalne samouprave,
- Strategije razvoja gradova i općina – donose ih gradovi i općine u suradnji sa svim zainteresiranim dionicima (građani, poduzetnici, udruge i sl.)

Jedan je od učinaka ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, s aspekta strateškog planiranja razvoja, „proširenje“ vertikalne koherentnosti u smislu ostvarenja strateških ciljeva

na razini Unije. Navedeno podrazumijeva nužnost usklađivanja razvojnih ciljeva i prioriteta na svim razinama planiranja razvoja. U nastavku je prikazan sustav strateškog planiranja.

Slika x: Sustav strateškog planiranja

Izvor: Obrada autora

Ako promatramo učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju s institucionalnog aspekta, važno je naglasiti da Europska unija snažno potiče regionalni razvoj i decentralizaciju. Razvoj država članica trebao bi ići smjerom „bottom – up“ (odozdo prema gore), što za JL(R)S znači preuzimanje odgovornosti za definiranje i provođenje razvojnih strategija koje su u svojim konačnim ciljevima koherentne sa strategijama viših razina vlasti,

a što je prikazano na slici X. Uz preuzimanje odgovornosti, Europska unija korisnicima omogućuje korištenje raznih financijskih programa i instrumenata u svrhu jačanja institucionalnih kapaciteta lokalnih i regionalnih razina vlasti koji su dostupni Republici Hrvatskoj od 01.07.2013. godine. Spomenuti financijski programi i instrumenti dostupni su kroz Europske strukturne i investicijske fondove (ESIF, eng. European Structural and Investment Funds) te razne Programe Unije. Ova se sredstva koriste za ostvarenje ciljeva kohezijske politike odnosno podupiranje razvojnih projekata u svim državama članicama u svrhu povećanja konkurentnosti, ekonomskog i društvenog blagostanja građana. Stoga je od izrazite važnosti da lokalna javna uprava koja djeluje na regionalnoj razini, bude sposobna za djelotvorno i učinkovito korištenje navedenih sredstava. Više o kohezijskoj politici Unije i instrumentima financiranja razvojnih projekata, bit će u sedmom poglavlju „FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA“.

2.1. STRATEGIJA RAZVOJA

Pristup izradi predmetnog dokumenta kojim se planira društveni i gospodarski razvoj uključuje preporučenu metodologiju izrade iznimno važnog planskog dokumenta kakav je strategija razvoja JL(R)S i osnovnih načela strateškog menadžmenta. Pojam „strateški menadžment“ podrazumijeva prije svega dugoročni pristup planiranju u privatnom sektoru, analizu interne i eksterne okoline, definiranje vizije, misije i ciljeva, formuliranje strategije, implementaciju strategije te kontrolu i evaluaciju. Ovaj pristup planiranju po načelima strateškog menadžmenta ima svoju primjenu i u javnom sektoru, a implementacija načela strateškog planiranja razvoja na državnoj i lokalnoj razini predstavlja nužnost i izazov, posebno danas kada nacionalna gospodarstva širom globaliziranog svijeta pokušavaju definirati strategije koje će biti u funkciji efikasnog, efektivnog i održivog razvoja. Tako ovaj dokument objedinjuje dvije osnovne funkcije.

- Prva se odnosi na njegovu funkciju ključnog strateškog dokumenta kojim se analizira postojeće stanje, definiraju potrebe, ciljevi i prioriteti, predlažu konkretne mjere i modeli kontrole i evaluacije.
- Druga funkcija ovog dokumenta odnosi se na jačanje apsorpcijskog kapaciteta Općine u korištenju bespovratnih sredstava, kroz usklađivanje razvojnih ciljeva i procesa sa

županijskom razvojnom strategijom, nacionalnim sektorskim strategijama, operativnim programima i strategijom Europa 2020.

Već je navedeno da Europska unija snažno potiče razvoj prema načelu „bottom – up“ zbog neravnomjernog razvoja pojedinih regija. Tako je Republika Hrvatska prepoznala potrebu da definira regionalnu politiku, koja ima utjecaj na uravnotežen i održiv razvoj, ali i na konkurentnost države na globalnom tržištu. Ovakva politika provodi se na razine država Europske unije, kako bi se smanjile gospodarske i društvene razlike između pojedinih država. Na taj način, Unija odobrava i potiče prijenos sredstava iz bogatijih država članica u one manje razvijene. Ovakav pristup omogućuje i povezivanje različitih država kao i njihov zajednički nastup i razvoj na globalnom tržištu. Takvom kohezijskom politikom, za koju je osigurano 351,8 milijardi eura do 2020. godine, očekuje se rješavanje sadašnjih ekonomskih i društvenih problema, kao i umanjivanje vjerojatnosti pojave sadašnjih problema u budućim razdobljima. Poseban značaj za održivi razvoj jedne zemlje i njezinu konkurentnost na globalnom tržištu sačinjava upravo regionalna politika.

Za ciljeve kohezijske politike Republici Hrvatskoj u programskom razdoblju 2014. – 2020. na raspolaganju je 8,377 milijardi eura, za poljoprivredu i ruralni razvoj 2,026 milijardi eura, a za razvoj pomorstva i ribarstva 253 milijuna eura. Uz ova, europskim proračunom dostupna bespovratna sredstva, dostupni su Programi Unije, brojne inicijative suradnje, te inovativni financijski instrumenti koji povećavaju dostupnost kapitala gospodarstvu.

Glede strateških ciljeva na regionalnoj razini, trenutno je važeća Županijska razvojna strategija Krapinsko-zagorske županije za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije prilagođava zakonodavni okvir vezan uz razdoblje trajanja planskih dokumenata, te se produljuje trajanje važeće Strategije regionalnog razvoja Republike Hrvatske za jednu godinu, odnosno na razdoblje 2011. do 2014. godine. Kako bi se osigurala usklađenost trajanja županijskih razvojnih strategija sukladno članku 5. Pravilnika o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja županijskih razvojnih strategija (Narodne novine, broj 53/10), županijska razvojna strategija se produljuje za vremensko razdoblje sukladno Strategiji regionalnog razvoja RH. U skladu s prethodnim odredbama u 2015. godini, priprema se izrada Županijske razvojne strategije na razdoblje od 2015. do 2020. godine.¹

---

http://www.kzz.hr/sadrzaj/sjednice-skupstine/sjednica-skupstine-2013-8/KZZ_sjednica_Skup%C5%A1tine_8_puni_zapisnik.pdf

Sukladno navedenom, strateški okviri razvoja Općine Marija Bistrica za programsko razdoblje do 2020. godine uskladiti će se prema dokumentima; na regionalnoj i lokalnoj razini:

- Strategija razvoja Krapinsko-zagorske županije 2011.-2013.
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko – zagorske županije 2014. – 2020.
- Strategija ruralnog razvoja Krapinsko – zagorske županije 2011. – 2013.
- Strategija održivog korištenja energije Krapinsko – zagorske županije
- Lokalna razvojna strategija LAG-a Zagorski bregi
- Prostorni plan Krapinsko – zagorske županije
- Prostorni plan Općine Marija Bistrica
- Prostorni planovi uređenja Općine Marija Bistrica

na nacionalnoj razini:

- Strategija regionalnog razvoja Republike Hrvatske²
- Strategija ruralnog razvoja Republike Hrvatske³
- Strategija razvoja turizma Republike Hrvatske⁴
- Strategija razvoja poduzetništva Republike Hrvatske⁵
- Industrijska strategija Republike Hrvatske⁶
- Strategija energetskog razvoja Republike Hrvatske⁷
- Strategija obrazovanja, znanosti i tehnologije Republike Hrvatske⁸,

i najvažnijoj od svih; Strategiji Europa 2020.⁹

Izrada ovog dokumenta, omogućiti će Općini Marija Bistrica da odgovori na pitanje u kojem smjeru treba ići razvoj i na koji ga način ostvariti, te dati realnu sliku o potrebama svih

² <http://www.mrrfeu.hr/default.aspx?id=404>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

³ <http://www.mps.hr/default.aspx?id=3652>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁴ <http://www.mint.hr/default.aspx?id=7973>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁵ <http://www.minpo.hr/UserDocsImages/Strategy-HR-Final.pdf>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁶ <http://www.mingo.hr/default.aspx?id=4980>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁷ <http://www.mingo.hr/default.aspx?id=3258>, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁸ http://www.vlada.hr/hr/dodatno/javna_rasprava_strategija_obrazovanja_znanosti_i_tehnologije, dostupno na dan 26.05.2015. godine

⁹ http://ec.europa.eu/europe2020/documents/related-document-type/index_en.htm, dostupno na dan 26.05.2015. godine

subjekata i skupina u društvu. Ovim će dokumentom Općinsko vijeće moći planirati aktivnosti, najznačajnije i najučinkovitije projekte Općine, te ga koristiti pri planiranju proračuna i alokacije proračunskih sredstava.

Jedna od specifičnih funkcija ovog dokumenta je i mogućnost pozicioniranja Marije Bistrice u društvenom i gospodarskom pogledu, u odnosu na regiju i državu u cjelini, te odrediti optimalan put za postizanje tog cilja. Stoga je potrebno napraviti kvalitetnu analizu opće i poslovne okoline općine Marija Bistrica kako bi se identificirale ključne snage i slabosti te prilike i prijetnje koje utječu na razvoj općine u narednom razdoblju. Rezultati analize okoline upotrebom SWOT matrica pokazati će postojeće stanje i razvojne mogućnosti, što će utjecati na definiranje strateških ciljeva razvoja Općine Marija Bistrica u budućem razdoblju.

Sasvim je razvidno da će ovaj dokument pomoći pri rješavanju problema s kojima se Općina susreće, a koji se mogu odnositi na: prihode, zaposlenost, privlačenje investicija, pristup kapitalu, komunalne usluge, prometnu infrastrukturu, te na sve ostale segmente koji su izravno povezani s održivim društvenim i gospodarskim razvojem koji je u funkciji podizanja konkurentnosti i razine kvalitete života žitelja općine Marija Bistrica.

2.2. SADRŽAJ STRATEGIJE RAZVOJA OPĆINE MARIJA BISTRICA

Strategija razvoja Općine Marija Bistrica izrađena je prema preporučenoj metodologiji izrade Županijskih razvojnih strategija, odnosno prema odredbama *Pravilnika o obaveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija*, uzimajući u obzir načela planiranja strateškog menadžmenta.

Ovaj dokument je rezultat pomne analize stanja ključnih indikatora za koncipiranje strateških smjernica razvoja Marije Bistrice do 2020. godine.

Nositelj ovog projekta je trgovačko društvo Plavi partner d.o.o. iz Zagreba.

Poseban doprinos pri koncipiranju strateških postavki temeljem analize postojećeg stanja dao je Radni tim u čijem su sastavu bili predstavnici Općine Marija Bistrica i svi oni koji su sudjelovali u procesu prikupljanja podataka i informacija.

Sadržajno, Strategija razvoja je koncipirana tako da najbolje odgovori na pitanja i da ocijeni dosadašnji razvoj i stanje, a što je poslužilo, između ostalog, za koncipiranje budućeg razvoja. U tom kontekstu analizirani su:

- opći i demografski podatci,
- raspoloživi prirodni resursi: klima, vegetacija, zemljišna površina, vodno bogatstvo, zaštita prostora,
- infrastruktura,
- komunalna djelatnost,
- društvene djelatnosti,
- stanje razvijenosti gospodarstva,
- financiranje javnih potreba,
- razvojne politike svih razina vlasti s posebnim osvrtom na Kohezijsku politiku EU i
- društvena kretanja i tržišni trendovi.

Strategija razvoja sublimira sve sagledano s ciljem određivanja strateških ciljeva i pripadajućih im prioriteta. Praćenje provedbe definirane strategije po dinamici, zaduženjima i odgovornosti neizostavni su dio razvojne strategije.

2.3. FINANCIRANJE RAZVOJA

Nadležnost i odgovornost za razvoj infrastrukture na području lokalne samouprave nose gradovi i općine. Projekti poput lokalnih prometnica, vodovodne i kanalizacijske infrastrukture, sportsko – rekreacijske infrastrukture i ostalih sadržaja koji su važni za konkurentnost poslovnog okruženja i kvalitetu života građana predstavljaju izniman financijski napor za općinske i gradske proračune. Zbog značajnih potreba razvoja i podizanja razine kvalitete života s jedne strane, i ograničenih proračunskih kapaciteta s druge strane, gradovi i općine prisiljene su potražiti alternativne mehanizme financiranja razvojnih projekata.

Ulaskom Republike Hrvatske u Europsku uniju velike mogućnosti pružaju ESI fondovi. Pored njih (ili s njima paralelno) postoji mogućnost financiranja takvih projekata i putem drugih bespovratnih sredstava i/ili kreditima poslovnih i razvojnih banaka.

Dakle, jedinice lokalne samouprave imaju mogućnost financiranja razvojnih projekata sredstvima međunarodnih financijskih institucija i državnih fondova koji daju potpore i izravne kredite lokalnim samoupravama, kao što su Europska banka za obnovu i razvoj, Europska investicijska banka, Fond za regionalni razvoj, Fond za zaštitu okoliša i energetske učinkovitost, Hrvatske vode, Hrvatska banka za obnovu i razvoj (HBOR) i dr. Navedene institucije i programi koji se nude, već imaju uhodane procese kojima upoznaju lokalnu upravu o načinu podnošenja zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava i/ili kreditiranjem.

Kao jedan od mogućih izvora financiranja javnih projekata u budućnosti svakako treba razmatrati i javno privatno partnerstvo koje lako može biti kombinirano s EU sredstvima.

2.4. IMPLEMENTACIJA AKTIVNOSTI

U procesu izrade ovog dokumenta, pri Općini je formiran radni tim za izradu, uvažene su željene smjernice lokalne samouprave za određivanje strateških ciljeva i prioriteta, te se slijedila zadana metodologija za izradu strategije razvoja. Konačni izgled Strategije razvoja Općine Marija Bistrica 2015.-2020. proizašao je temeljem analiza postojećeg stanja, smjernica nositelja lokalne političke vlasti, ali i brojnih prijedloga i rasprava radnog tima, te prijedloga i sugestija drugih dionika dobivenih tijekom izrade.

Kako bi se postigla potrebna efektivnost i efikasnost razvojnih strategija, potrebno je što prije započeti s njenom implementacijom, odnosno s provođenjem aktivnosti koje su predložene u dokumentu.

Legitimnost razvojnoj strategiji daje Općinsko vijeće koje usvaja dokument, a nakon usvajanja potrebno je započeti s provedbom preporučenih aktivnosti u najkraćem vremenskom roku. Implementacija projektnih aktivnosti zahtijeva prethodno proračunsko planiranje kako bi se osigurala potrebna sredstva za provedbu konkretnih mjera odnosno projekata, a koji će biti u funkciji ostvarenja strateških ciljeva.

Stoga se preporučuje izrada dodatnih operativnih dokumenata kako bi se dodatno osigurala efikasna provedba strateških aktivnosti.

Najčešći operativni dokument strateških dokumenata ove razine i vrste jest Akcijski plan provedbe razvojne strategije. Akcijskim planom identificiraju se i rangiraju (prema

najvažnijim kriterijima) konkretne mjere, odnosno projekti koje će jedinica lokalne samouprave provesti u referentnom razdoblju, izvori i modeli financiranja te dinamika provedbe. Prilikom odabira projekata, mora se voditi računa o kriterijima pripremljenosti, prihvatljivosti i izvedivosti predloženih projekata koji se planiraju implementirati.

Važno je napomenuti da bi za Općinu Marija Bistrica, uz ispunjenje spomenutih kriterija, ključan faktor u odabiru projekata bila mogućnost financiranja projekata bespovratnim sredstvima iz EU fondova. Većina razvojnih projekata Općine moći će se financirati bespovratnim sredstvima iz EU fondova u iznosu od 50% do 100% ukupne vrijednosti investicije.

Za pripremu projekata potrebna su značajna financijska sredstva, a upravo je stanje i kvaliteta pripremljenosti projekta ključna kod projekata koji se namjeravaju financirati iz EU fondova. Za troškove pripreme projekata u određenim je slučajevima također moguće dobiti potporu iz EU ili nacionalnih izvora financiranja.

Indeks razvijenosti svrstava općinu u III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa razvijenosti između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske. Ovako niska vrijednost indeksa razvijenosti što povećava mogućnost financiranja većine razvojnih projekata sredstvima iz EU i nacionalnih izvora.¹⁰

Ova spoznaja također ukazuje na važnost planiranja proračuna i alokacije proračunskih sredstava, uzimajući u obzir aktivnosti iz razvojne strategije koje će se provoditi u razdoblju do 2020. godine.

Tako bi Proračun Općine Marija Bistrica već za sljedeću fiskalnu godinu morao biti povezan s izradom godišnjih planova aktivnosti. Ovaj pristup osigurati će kvalitetan početak provedbe Strategije razvoja Općine Marija Bistrica za razdoblje od tekuće, 2015., do 2020. godine.

---

¹⁰ Indeks razvijenosti čini izračun na bazi osnovnih pokazatelja kao što su prosječni dohoci per capita, prosječni izvorni prihodi per capita, prosječna stopa nezaposlenosti, kretanje stanovništva i udio obrazovanog stanovništva od 18 do 64 godine starosti.

3. OPĆI PODACI

3.1. GEOGRAFSKI POLOŽAJ KRAPINSKO – ZAGORSKE ŽUPANIJE I OPĆINE MARIJA BISTRICA

Krapinsko-zagorska županija nalazi se u sjeverozapadnom dijelu Republike Hrvatske i pripada prostoru središnje Hrvatske. Zasebna je geografska cjelina koja se pruža od vrhova Macelja i Ivančice na sjeveru do Medvednice na jugoistoku. Zapadna granica, ujedno i državna s Republikom Slovenijom, jest rijeka Sutla, a istočna granica je vododjelnica porječja Krapine i Lonje. Tako razgraničen prostor županije podudara se s prirodnom regijom Donje zagorje. Veliko prometno značenje županiji daje međunarodna trasa Phyrnskog cestovnog pravca koji prolazi duž cijele županije i predstavlja sastavni dio sjeverozapadnog ulaza/izlaza Republike Hrvatske prema Europi, te budući međunarodni željeznički koridor Xa koji će povezivati Zagreb i Beč. Geoprometni položaj županije unutar Republike Hrvatske, a i jugozapadne Europe, je strateški zbog šest cestovnih i dva željeznička granična prijelaza, što govori o prometnoj frekventnosti prostora županije. Na slici x prikazan je geografski položaj Krapinsko – zagorske županije.

Slika x: Geografski položaj Krapinsko – zagorske županije

Administrativno područje Županije prostire se na 1.232,33 km².

Administrativno je Krapinsko – zagorska županija podijeljena na 32 teritorijalne jedinice lokalne samouprave; na 7 gradova i 25 općina.

Gradovi:

Donja Stubica, Klanjec, Krapina (administrativno sjedište županije), Oroslavje, Pregrada, Zabok i Zlatar.

Općine:

Bedekovčina, Budinščina, Desinić, Đurmanec, Gornja Stubica, Hrašćina, Hum na Sutli, Jesenje, Konjščina, Kraljevec na Sutli, Krapinske Toplice, Kumrovec, Lobar, Mače, Marija Bistrica, Mihovljan, Novi Golubovec, Petrovsko, Radoboj, Stubičke Toplice, Sveti Križ Začretje, Tuhelj, Veliko Trgovišće, Zagorska Sela i Zlatar Bistrica.

Krapinsko-zagorska županija granično je područje sa Republikom Slovenijom. Prema Uredbi o graničnim prijelazima u Republici Hrvatskoj (N. N. br. 97/96 i 7/98), prema Republici Sloveniji, utvrđeni su sljedeći cestovni granični prijelazi i njihove kategorije na području Krapinsko-zagorske županije:

a) stalni međunarodni granični cestovni prijelaz I. kategorije

- Macelj - Gruškovje

b) stalni međunarodni granični cestovni prijelaz II. kategorije

- Razvor - Bistrica ob Sutli
- Lupinjak - Dobovec

c) stalni međudržavni granični cestovni prijelaz II. kategorije

- Mihanović Dol - Orešje
- Miljana - Imeno
- Hum na Sutli - Rogatec

d) stalni međudržavni granični željeznički prijelaz II. kategorije

- Kumrovec - Imeno
- Đurmanec - Rogatec

e) granični prijelaz za pogranični promet

- Gornji Čemehovec - Stara Vas (L22074)

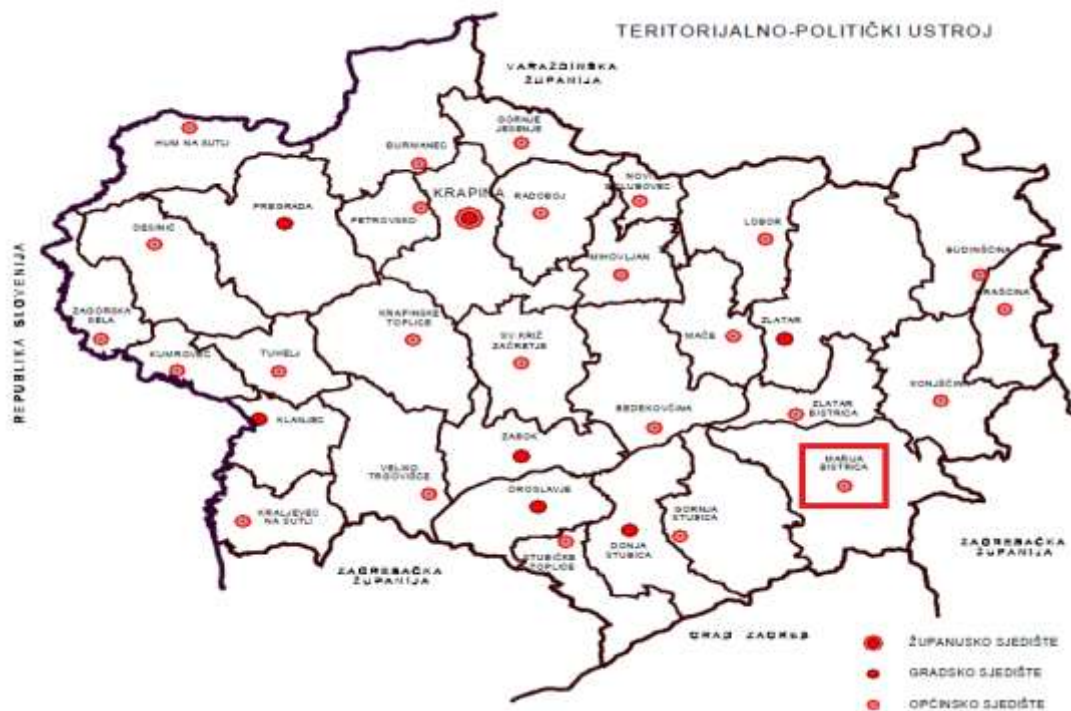
- Draše - Nova Vas (nerazvrstana cesta)
- Plavić - Sedlarjevo (nerazvrstana cesta)
- Luke Poljanske - Podčetrtak (L22004)
- Mali Tabor - Rajnkovec (L22002)
- Klenovec Humski - Rogatec (L22009)
- Harina Zlaka (nerazvrstana cesta) - nije registrirana u RH, ali se koristi.

Krapinsko – zagorska županija prema svom geografskom položaju graniči sa sljedećim županijama:

- na sjeveru s Varaždinskom županijom,
- na jugu s Gradom Zagrebom i Zagrebačkom županijom,
- na istoku sa Zagrebačkom i Varaždinskom županijom.

Marija Bistrica je naselje i općina u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, smještena u Krapinsko-zagorskoj županiji. Nalazi se u kotlini između Zagrebačke gore (Medvednice) i Kalnika, Ivanščice, Strahinjčice i Macelja. Sela i zaseoci općine Marija Bistrica smješteni su na brežuljcima sjeveroistočnog obronka Medvednice na različitim nadmorskim visinama. Općina se proteže prema sjeveru do rijeke Krapine. S istočne strane omeđena je potokom Žitomirka, a na zapadnoj strani potokom Pinja. Na slici x prikazan je geografski položaj Općine Marija Bistrica.

Slika x: Geografski položaj Općine Marija Bistrica

Izvor: Prostorni plan Krapinsko – zagorske županije

Marija Bistrica bila je do 1962. sjedište općine kojoj su pripadala sela: Globočec, Hum, Laz, Podgorje, Podgrađe, Poljanica, Selnica, Sušobreg i Tugonica. 1980 – ih godina Marija Bistrica funkcionirala je kao Mjesna zajednica u sastavu općine (ranije kotara) Donja Stubica. Sela Podgrađe i Tugonica pripojeni su općini Zlatar Bistrica, a selo Sušobreg općini Konjščina.

1993. godine nanovo je osnovana Općina Marija Bistrica i od tada djeluje samostalno kao jedinica lokalne samouprave. Susjedne su joj općine Konjščina, Zlatar Bistrica, Gornja Stubica, kao i gradovi Sveti Ivan Zelina i Zagreb.

Površina općine iznosi 68,01 km i obuhvaća sljedeća statistička naselja: Marija Bistrica, Globočec, Hum Bistrički, Laz Bistrički, Laz Stubički, Podgorje Bistričko, Podgrađe, Poljanica Bistrička, Selnica, Sušobreg Bistrički, Tugonica.

3.1.1. PROSTOR I PRIRODNA OBILJEŽJA

Područje Općine svojim položajem na razvedenim brežuljcima medvedničkog prigorja očituje se raznolikošću i posebnošću krajobrazu, koji je uvjetovan rasporedom i zastupljenošću prirodnih zajednica i agrocenoza te dijelom očuvanom tradicijskom

strukturu tipičnih zagorskih naselja i zaseoka. Gusta naseljenost kao i stoljetna obrada utjecala je na formiranje izrazito kultiviranog krajobraza u kojem se izmjenjuju površine šuma na padinama brežuljaka s obradivim oraničnim, livadnim i vinogradarskim površinama. Razmjerno dobro su

očuvane izvorne asocijacije dolinskih livada u nizini rijeke Krapine, potoka Pinje i Bistrice. Prevladavaju sitna gospodarstva s još uvijek ekstenzivnim načinom gospodarenja.

Na osunčanim padinama bregova nalaze se znatnije površine vinograda i oranica dok su voćnjaci i vrtovi uglavnom dio okućnica. U voćnjacima su pretežno zastupljene domaće sorte voćaka. Od ratarskih kultura pretežno se uzgaja kukuruz, pšenica, rijetko ječam, te okopavane i to uglavnom za individualnu potrošnju, a manje za prodaju. Poljoprivredne površine bitan su sadržaj u fizionomiji krajobraza i utječu na prepoznatljivost medvedničkog prigorja i tog područja Hrvatskog Zagorja.

Krajobrazna raznolikost danas zahtijeva drugačiji konceptualni pristup u zaštiti prirode, gdje se od pojedinih vrsta biljaka i životinja i pojedinih dijelova prirode govori o zaštiti sveukupne biološke i krajobrazne raznolikosti. Smanjivanjem biološke raznolikosti pojedinog područja, predjela smanjuje se i njegova ekološka stabilnost i ravnoteža te ono postaje neotpornije i ugroženije na negativne utjecaje. Morfološke i visinske različitosti brjegova i brežuljaka bistričkog kraja uz raspored agrocenoza u prostoru uvjetuju uvijek drugačiju krajobraznu sliku. Dominantne posebnosti krajobraza ovog područja Hrvatskoga zagorja očituju se:

- u rasporedu šumskih i poljodjelskih obradivih površina vinograda, oranica, livada,
- u veličini i obliku te položaju obradivih površina na blažim i strmijim osojnim padinama brežuljaka i bregova,
- u gusto obraslim linijama vodotoka.

Posebnost upotpunjuju brojni sakralni objekti na vrhovima bregova s kletima i zaseocima s još očuvanom mrežastom strukturom zagorskih sela. Krajobraznu različitost u odnosu na navedene čimbenike možemo razlučiti na nizinski krajobraz dolina rijeka i potoka te na

krajobraze razvedenih prigorskih brežuljaka i bregova. Nizinski krajobrazi područja izraženi su u riječnim i potočnim dolinama od kojih su najtipičniji:

- krajobraz doline rijeke Krapine,
- krajobraz potočne doline Pinje,
- krajobraz potočne doline Bistrice
- krajobrazi brdovitog prigorja čija različitost je uvjetovana visinskim razlikama, ekspozicijom, zastupljenošću biljnih zajednica, položajem i strukturom naselja,

Krajobraz doline rijeke Krapine

Prostrane dolinske livade pružaju se uz reguliran tok rijeke Krapine. U krajobrazu ističu se osim livada i površine oranica koje se s livadama protežu sve do podnožja šumovitih brežuljaka. Ivice obala reguliranog toka rijeke Krapine gusto su obrasle bijelim vrbama, johama, naglašavaju prisutnost vodotoka u ovoj prostranoj dolini.

Krajobraz potočne doline Pinje

Blago valovita pitoma dolina potoka Pinje pruža se uz zapadnu granicu općine u smjeru sjever – jug i protječe kroz dolinsku livadu podno padina brežuljaka.

Obale potoka obrasle su johama i vrbama koje slikovito označavaju tok potoka dolinskom livadom sve do utoka u rijeku Krapinu. Potok Pinja očuvao je prirodnost protoka većom dužinom svoga toka jedino je manjom dužinom u donjem toku prije utoka u rijeku Krapinu reguliran. Livadne površine sačuvale su većim dijelom obilježja prirodnih dolinskih livadnih zajednica. Najsačuvaniji dio toka s livadama je od mjesta Huma prema sjeveru, podno brežuljaka Donje Selnice i naselja Selnice.

Krajobraz potočne doline Bistrice

Dolina potoka Bistrice pruža se središnjim dijelom područja Općine u smjeru sjever – jug. Znatno je prostranija i otvorenija od doline potoka Pinje. Od naselja Marije Bistrice pa sve do

utoka u rijeku Krapinu je regulirana. Prostranost ove doline započinje istočno od naselja Marije Bistrice uz selo Ozimci, pa sve do Bistričkog polja uz rijeku Krapinu.

Pitoma dolina sa zapadne strane je

okružena šumovitim i blagim brežuljcima na kojim se dijelom izmjenjuju oranice i vinogradi. Znatno je ugroženija izgradnjom od doline Pinje. U perspektivi bi trebalo sačuvati Bistričko polje kao poljoprivredno zemljište.

Krajobrazi brdovitih predjela koje karakteriziraju visoka biološka i prirodno estetska vrijednost krajobraza, a u ovu grupaciju možemo ubrojiti sljedeće krajobrazne:

- slikoviti krajobraz Luči Brega gdje se otvaraju vidici na dolinu potoka Bistrice na naselje Mariju Bisticu, a za lijepog vremena pružaju se panoramske vizure na dolinu rijeke Krapine i masiv Ivančice te na ogranke medvedničkog gorja,
- slikoviti krajobraz Podgorja Bistričkog s kletima iznad zaseoka Papići,
- slikoviti krajobraz podno crkve Sv. Magdalene u selu Kalčići sa šumovitim strmim brjegovima, brdskim livadama, oranicama i vinogradima,
- slikoviti krajobraz Svetišta i naselja Marije Bistrice s šumovitim brežuljcima vidljivih sa Sekovice.

U urbanom pogledu, ovo je gusto naseljeno područje u kojem zbog urbane ekspanzije polako nestaje struktura tipičnih prigrorskih sela i zaseoka. Prostor općine Marija Bistrica prema korištenju i namjeni površina dijeli se na:

- Mješovite (M) - Površine mješovite namjene namijenjene su za gradnju stambenih građevina (obiteljske kuće, stambene zgrade, stambeno poslovne zgrade, poslovno

stambene zgrade) te se nalaze unutar područja postojeće i planirane mješovite izgradnje. U građevinskom području pojedinih naselja predviđena je mješovita namjena (M), a za središnje općinsko naselje predviđene su dvije vrste mješovite namjene čije će se razgraničenje urediti kroz izradu UPU-a. i to: mješovita pretežito stambena namjena (M1) i mješovita pretežito poslovna namjena (M2).

- Stambene, stambeno-poslovne i poslovno-stambene sa mogućnošću javne i društvene namjene (D) - Površine za javnu i društvenu namjenu mogu se uređivati u građevinskim područjima svih naselja, a posebice unutar područja obuhvata UPU-a središnjeg općinskog naselja Marija Bistrica. Moguće su sljedeće namjene: upravna, predškolska, školska, vjerska, kulturna, zdravstvena i socijalna.
- Gospodarska namjena (K) – poslovna namjena (K) obuhvaća postojeće i planirane površine na kojima se mogu graditi zgrade poslovne namjene. Na površinama ove gospodarske namjene mogu se graditi i veći trgovački centri (preko 1500 m² BRP) i prodajni saloni sa pratećim parkiralištima (otvorenim i zatvorenim) i dr.
- Gospodarska namjena (I) – proizvodna namjena (I) obuhvaća postojeće i planirane površine na kojima se mogu graditi zgrade i građevine proizvodne namjene. Na površinama gospodarske namjene - proizvodne (I) mogu se graditi sve vrste industrijskih, obrtničkih i drugih gospodarsko-proizvodnih zgrada, većih skladišta te pratećih trgovačkih, poslovnih, upravnih i uredskih zgrada, pod uvjetom da ne zagađuju okoliš.
- Ugostiteljsko-turističke (T) - Ugostiteljsko turistička obuhvaća postojeće i planirane površine na kojima se mogu graditi zgrade i građevine za potrebe turizma, ali bez smještajnih kapaciteta. Na površinama gospodarske namjene - ugostiteljsko turističke (T) mogu se graditi sve vrste ugostiteljskih zgrada, turističko-informacijskih ureda, posebnih prometnih građevina (uspinjače, žičare) te prateće parkirališne površine. Planirano je izdvojeno građevinsko područje ugostiteljske namjene - turističko naselje (T2) u jugoistočnom dijelu Općine Marija Bistrica.
- Športsko-rekreacijske namjene (R) - Športsko-rekreacijska namjena unutar pojedinih naselja moguća je kao: uređenje sportskih terena sa pratećim građevinama (R1) i

uređenje sportskih terena bez mogućnosti gradnje bilo kojih građevina (R2). Površine sportskih terena sa pratećim građevinama (R1) podrazumijevaju uređenje i izgradnju manjih ugostiteljskih sadržaja, pratećih trgovačkih sadržaja (servis i prodaja sportske opreme), građevina za klupske prostorije, sanitarije, svlačionice i sl. Izgrađenost građevinske čestice može biti najviše 40%. Pod izgrađenošću se smatra i uređenje sportskih terena (osim travnatih) i parkirališta. Površine sportskih terena bez pratećih građevina (R2) podrazumijevaju uređenje i izgradnju samo sportskih terena bez ikakvih pratećih zgrada.

- Groblja (G) - Groblje (G) je površina na kojima je, osim uređenja grobnih mjesta, dopušteno graditi/uređivati isključivo prateće sadržaje osnovne funkcije - mrtvačnice, građevine za prodaju cvijeća i svijeća te prateće prometne površine (parkirališta). Površina groblja treba sadržavati najmanje 20% uređenih zelenih površina.
- Javne zelene površine (Z) - Javne zelene površine (Z) su planski i/ili prirodno oblikovani prostori zelenila unutar građevinskog područja pojedinih naselja, namijenjeni odmoru i rekreaciji građana koji ujedno služe i doprinose stvaranju i unaprjeđenju slike mjesta. Unutar javnih zelenih površina (gradski perivoji, uređena dječja igrališta, ...) iz stavka 1. ovoga članka mogu se graditi/postavljati samo parkovne građevine (otvoreni paviljoni, nadstrešnice) kao zaštita od sunca i kiše ili za održavanje manjih kulturnih događanja. Sjenice nisu namijenjene za ugostiteljstvo i usluge. Iznimno je moguće kod perivoja smjestiti i manje ugostiteljsko-uslužne sadržaje u obliku paviljonskih građevina najveće površine do 50 m .
- Šumske površine (Š) – Šumske površine su prirodno oblikovani prostori zelenila unutar obuhvata Plana. Prostornim planom utvrđene su 3 grupe šumskih površina i to: šuma gospodarske namjene - privatna (Š1); šuma gospodarske namjene - državna (Š1) i zaštitna šuma - državna (Š2).¹¹

Prostornim planom utvrđena su izdvojena građevinska područja izvan naselja za gospodarsku namjenu (proizvodna, poslovna, šport i rekreacija i turizam). Sve ostale značajke prostora, potrebnu razinu opremljenosti i uvjeti za uređenje prostora određeni su unutar Prostornog

---

¹¹ Prostorni plan uređenja Općine Marija Bistrica, Izvor: <http://www.prostor-kzz.hr/index.php?id=1>

plana Općine Marija Bistrica koji je od 2008. godine doživio dvije izmjene i dopune; 2009. i 2012. godine.

Na području općine nalaze se građevine koje su od posebne važnosti za Krapinsko – zagorsku županiju pa tako i od važnosti za Republiku Hrvatsku. Građevine koje se ubrajaju u ovu skupinu jesu:

Građevine od važnosti za Republiku Hrvatsku:

- planirana brza cesta Popovec - Marija Bistrica - Zabok (sa spojem za Breznički Hum i Zlatar)
- državna cesta D29 (Novi Golubovec - Zlatar Bistrica - Marija Bistrica - Soblinec - čvor Popovec (D3))
- dvorac i perivoj (spomenik perivojne arhitekture) obitelji Hellenbach, Marija Bistrica
- svetište Majke Božje Bistričke, Marija Bistrica
- zračna luka (pristanište - letjelište)
- postojeći i planirani 110 kV dalekovod,
- magistralni plinovod Zabok - Ludbreg,

Građevine od važnosti za Krapinsko – zagorsku županiju:

- Ž1006 D29 - Moravče - Adamovec - Belovar (Ž3278),
- Ž2199 Poznanovec (D24) - Selnica,
- Ž2202 Podgrađe - Tugonica (D29),
- Ž2204 Konjščina (D24) - Sušobreg - Poljanica Bistrička – Marija Bistrica (Ž2221),
- Ž2221 Donja Stubica (D307) - Marija Bistrica - Donje Orešje - Hrastje (D316),
- Ž2224 Ž2221 - Gornja Stubica - Sv. Matej - D29
- Ž2227 Marija Bistrica - Podgorje Bistričko.
- obilaznica naselja Marija Bistrica,
- turistička cesta za prilaz do područja turističkog naselja T2 (UPU ugostiteljsko-turističke namjene)
- postojeći i planirani 35 kV dalekovodi i prateća energetska postrojenja,
- sustav i uređaji za pročišćavanje otpadnih voda (unutar područja UPU Tugonica)

3.2. DEMOGRAFSKO STANJE OPĆINE MARIJA BISTRICA

Podaci korišteni za prikaz demografskog stanja jesu iz:

- Popisa stanovništva iz 2001.godine,
- Popisa stanovništva iz 2011. godine,
- Statističkih biltena Državnog zavoda za statistiku

Demografska kretanja u Hrvatskoj određena su niskom stopom fertiliteta i starenjem stanovništva. Provedeni popis stanovništva 2011. godine dobro oslikava osnovne demografske trendove u Hrvatskoj. Prema tim podacima ukupan broj stanovnika nije se značajno smanjio ali je došlo do značajnih strukturnih razlika i promjene u demografskoj piramidi. Broj stanovnika u dobi do 15 godina smanjio se za cca 80.000, a u dobi od 15-25 godina za dodatnih 65. Broj stanovnika u dobi od 25 do 49 godina smanjio se za više od 30.000 stanovnika. S druge strane povećan je broj stanovnika u dobi od 50 do 64 godine za oko 100.000, te osoba starijih od 65 godina za oko 65.000.

U tablici X prikazan je broj stanovnika po hrvatskim županijama, udio stanovništva u ukupnom broju stanovnika, broj gradova, broj općina i naselja.

Tablica X: Stanovništvo po županijama RH

Ime županije	Broj stanovnika	Udio stanovnika	Broj gradova	Broj općina	Broj naselja
Grad Zagreb	790,017	18,44%	1	-	70
Splitsko-dalmatinska	454,798	10,61%	16	39	368
Zagrebačka	317,606	7,41%	9	25	694
Osječko-baranjska	305,032	7,12%	7	35	263
Primorsko-goranska	296,195	6,91%	14	22	510
Istarska	208,055	4,86%	10	31	655
Vukovarsko-srijemska	179,521	4,19%	5	26	85
Varaždinska	175,951	4,11%	6	22	302
Sisačko-moslavačka	172,439	4,02%	6	13	456
Zadarska	170,017	3,97%	6	28	229
Brodsko-posavska	158,575	3,70%	2	26	185
Krapinsko-zagorska	132,892	3,10%	7	25	423
Karlovačka	128,899	3,01%	5	17	649
Dubrovačko-neretvanska	122,568	2,86%	5	17	230
Bjelovarsko-bilogorska	119,764	2,80%	5	18	323
Koprivničko-križevačka	115,584	2,70%	3	22	264

Međimurska	113,804	2,66%	3	22	131
Šibensko-kninska	109,375	2,55%	5	15	199
Virovitičko-podravska	84,836	1,98%	3	13	188
Požeško-slavonska	78,034	1,82%	5	5	277
Ličko-senjska	50,927	1,19%	4	8	255
Republika Hrvatska	4.284.889	100%	127	429	6.756

Izvor: DZS

Aktivnosti i obilježja stanovništva na pojedinom području čine temelj njegova razvoja i središnji su element određivanja strateškog usmjerenja. Prema prikazanom u tablici x Krapinsko – zagorska županija sa 132.892 stanovnika čini 3,10% ukupnom broja stanovnika Republike Hrvatske.

Općinu Marija Bistrica čini 11 statistička naselja, u kojima je prema Popisu stanovništva iz 2011. godine obitavalo 5.976 stanovnika. Udio stanovništva općine Marija Bistrica u ukupnom broju stanovnika Krapinsko – zagorske županije iznosi 4,50%. U tablici x prikazan je udio broja stanovnika po dobnim skupinama općine Marija Bistrica u odnosu na Krapinsko – zagorsku županiju.

Dobne skupine	Godina 2011.		
	Udio stanovništva (Marija Bistrica)	Broj stanovnika po dobnim skupinama	
	%	Broj (KZZ)	Broj (MB)
0 – 4	4,3	6.231	264
5 – 9	4,2	6.243	261
10 – 14	4,1	7.468	299
15 – 19	4,8	7.796	374
20 – 24	4,72	8.509	396
25 – 29	4,71	8.715	401
30 – 34	4,3	8.585	365
35 – 39	4,2	8.774	358
40 – 44	4,4	9.510	406

45 – 49	4,7	10.349	477
50 – 54	4,7	10.090	465
55 – 59	4,8	9.378	438
60 – 64	4,49	7.839	350
65 – 69	4,43	6.232	277
70 – 74	4,7	6.366	288
75 – 79	4,8	5.437	254
80 – 84	6,25	3.350	206
85 – 90	4,99	1.459	72
90 – 94	6,6	310	20
+95	9,81	51	5
UKUPNO	100	132.892	5.976

Prosječna gustoća naseljenosti iznosi 97,2 st/km² što je ispod prosjeka Krapinsko – zagorske županije koji iznosi 115,9 st/km².

U naselju Marija Bistrica, upravnom središtu, živi 1.071 stanovnika što je 18% ukupnog broja stanovništva. Kretanje broja stanovnika po naseljima općine Marija Bistrica u razdoblju od 2001. do 2011. godine prikazano je u tablici x.

Tablica X

Naselje / Godina	2001.	2011.
Marija Bistrica	1.107	1.071
Globočec	619	525
Sušobreg Bistrički (do 2001. Gornji sušobreg)	92	81
Hum Bistrički	520	441
Laz Bistrički	854	788
Laz Stubički	292	267
Podgorje Bistričko	941	904
Podgrađe	343	321
Poljanica Bistrička	431	347
Selnica	752	653
Tugonica	661	578

Ukupno	6.612	5.976
---------------	--------------	--------------

Prema prikazanom kretanju broja stanovnika na području općine Marija Bistrica u 2011. godini došlo je do smanjenja broja stanovnika u odnosu na 2001. godinu za 10,5%. Sva statistička naselja bilježe gubitak broja stanovnika u promatranom razdoblju, a mogu se izdvojiti sljedeća naselja sa najvećim udjelom smanjenja broja stanovnika: Globočec (17,9%), Laz Bistrički (17,9%) i Poljana Bistrička (24,2%). Na ovo smanjenje broja stanovnika najviše su utjecali negativni demografski trendovi i iseljavanje mladih u urbana područja Županije te Zagreba.

Sastav stanovništva prema dobi ponajviše je posljedica društveno ekonomskih i političkih zbivanja u prošlosti. Prosječna starost stanovnika na području općine Marija Bistrica iznosi 44,6 godina i nešto je veća od prosjeka Županije koja se kreće na razini od 41,7 godina. Za optimalno kreiranje razvojnih politika svake razine javne uprave potrebno je dati uvid u kontingente stanovništva. U tablici X prikazani su kontingenti stanovništva općine Marija Bistrica prema popisu stanovništva iz 2011. godine.

Tablica X.

Spol	Ukupno	0 – 6 godina	0 -14 godina	0 -17 godina	0 -19 godina	Žene u fertilnoj dobi		Radno sposobno stanovništvo (15 – 64 godine)	+ 60 godina	+ 65 godina	+ 75 godina
						Svega (15 – 49 godina)	od toga 20 -29 godina				
	5.976	369	824	1.036	1.198	-	-	4.030	1.472	1.122	557
M	2.851	199	422	529	616	-	-	2.042	551	387	162
Ž	3.125	170	402	507	582	1.383	408	1.988	921	735	395

Izvor: DZS

Struktura stanovništva prema spolu ukazuje na nešto veći udio ženskog u odnosu na muško stanovništvo, točnije na području općine Marija Bistrica prebiva 2.851 muškaraca i 3.125 žena.

Iz tablice X vidljivo je da udio najmlađeg stanovništva predškolske dobi iznosi 6,17%. Udio stanovništva koje je u procesu osnovnoškolskog i srednjoškolskog odgoja i obrazovanja iznosi 11,16%.

Radni kontingent čini stanovništvo u dobi života, koju s obzirom na fiziološku sposobnost rada u određenom radnom vremenu i s određenim stupnjem intenzivnosti, nazivamo radna

snaga ili radno sposobno stanovništvo. U ovu skupinu spadaju žene od 15 do 59 godina starosti i muškarci od 15 do 64 godina starosti. Udio radno sposobnog stanovništva iznosi 67,43%. Smanjivanje ovog kontingenta stanovništva i negativne promjene povećanja indeksa starosti u pravilu negativno utječu na razvoj ekonomskih aktivnosti.

Udio umirovljeničke dobi u ukupnoj populaciji iznosi 18,77%. Vrijednost prema kojoj se određuje proces starenja stanovništva naziva se indeks starenja. Indeks starenja pokazuje omjer stanovništva starog 60 i više godina i mladih u dobi do 19 godina. U 2011. godini indeks starenja iznosio je 158,3%. Vrijednost indeksa pokazuje da na svakog mladog stanovnika dolazi 1,58 mladi stanovnik.

Koeficijent starosti pokazuje odnos broja stanovnika odnosno udio (%) starih 60 i više godina prema ukupnom broju stanovnika. U 2011. godini koeficijent starosti iznosio je 29,5.

Udio žena koje su u fertilnoj dobi unutar ove populacije iznosi 44,25%.

Sukladno navedenim demografskim obilježjima, u budućnosti se pod pretpostavkom ceteris paribus može očekivati nastavak negativnih tendencija demografskog razvoja. Stoga podaci iz tablice X pokazuju mogućnosti i specifične potrebe kreiranja demografske, socijalne i gospodarske politike Općine Marija Bistrica u narednom razdoblju. Kroz ciljeve ove razvojne strategije predložiti će se prioriteti razvoja spomenutih tematskih cjelina.

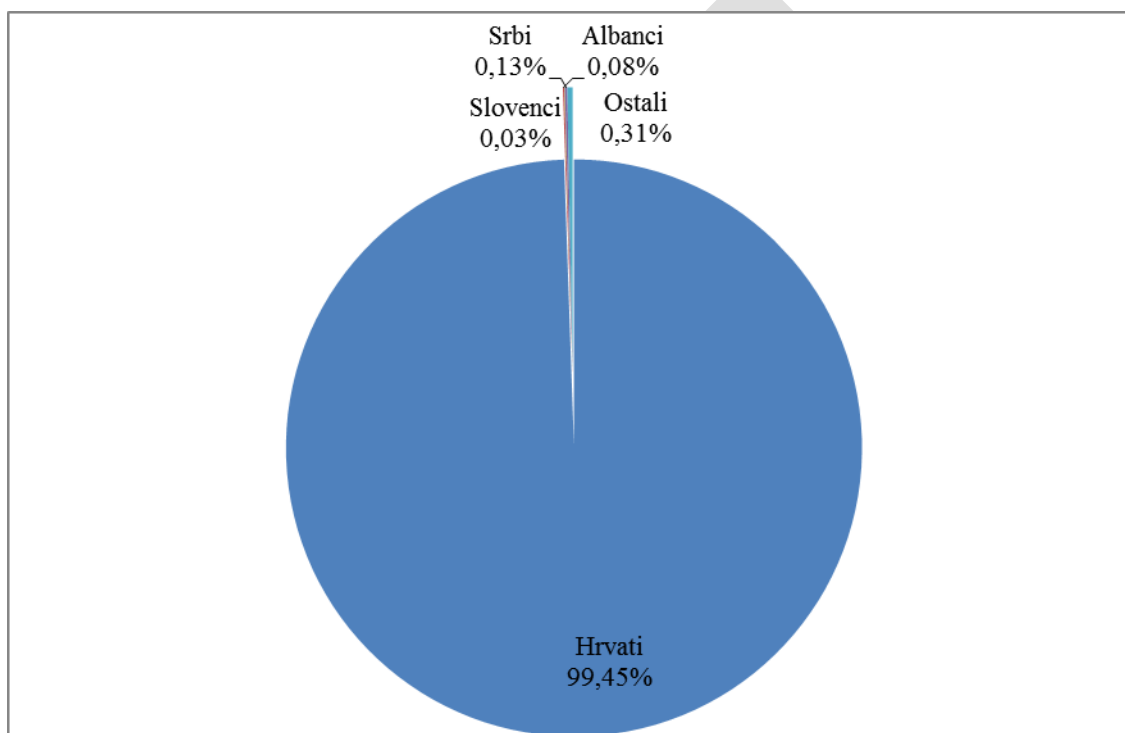
Još jedan važan pokazatelj demografskih trendova predstavlja vitalni indeks. Vitalni indeks jest omjer između broja živorođene djece i broja umrlih osoba odnosno broj živorođenih u odnosu na 100 umrlih osoba.

Prema podacima DZS – a o prirodnom kretanju stanovništva na prostoru općine Marija Bistrica od 2009. godine došlo je do oscilacija vrijednosti vitalnog indeksa sa uočenim pozitivnim trendom. U 2009. godini njegova vrijednost iznosila je 47,7, a naredne 2010. godine vrijednost indeksa je porasla i iznosila je 71,8. Međutim, već naredne 2011. godine vrijednost indeksa se smanjuje na 44,6 da bi sljedeće 2012. godine porasla na 59,1. U 2013. godini pozitivan trend je nastavljen pa je vrijednost vitalnog indeksa iznosila 76,2. Vrijednost vitalnog indeksa u odnosu na nacionalnu razinu nalazi se ispod nacionalne prosječne vrijednosti koja je u promatranom razdoblju iznosila 82. Negativan je odnos vrijednosti vitalnog indeksa i u odnosu na županijsku razinu gdje se vrijednost vitalnog indeksa promatranog razdoblja kretala između 61 i 66 dok je vrijednost vitalnog indeksa općine Marija Bistrica prosječno iznosila 59,88.

Prema podacima Popisa stanovništva 2011. godine struktura stanovništva prema narodnosti pokazuje da u općini Marija Bistrica prebiva 5943 Hrvata, 8 Srba, 5 Albanaca, 2 Slovenca, a u skupinu ostalih koja je prikazana u grafikonu x nalazi se po jedan Bošnjak, Makedonac, Poljak, Rom, Rumunj i Slovak. U istoj skupni je 12 stanovnika koji su se opredijelili za regionalnu pripadnost ili je njihova pripadnost nepoznata.

U grafikonu X prikazana je struktura stanovništva prema svim narodnostima na području općine Marija Bistrica.

Grafikon X: Struktura stanovništva općine Marija Bistrica prema narodnoj pripadnosti

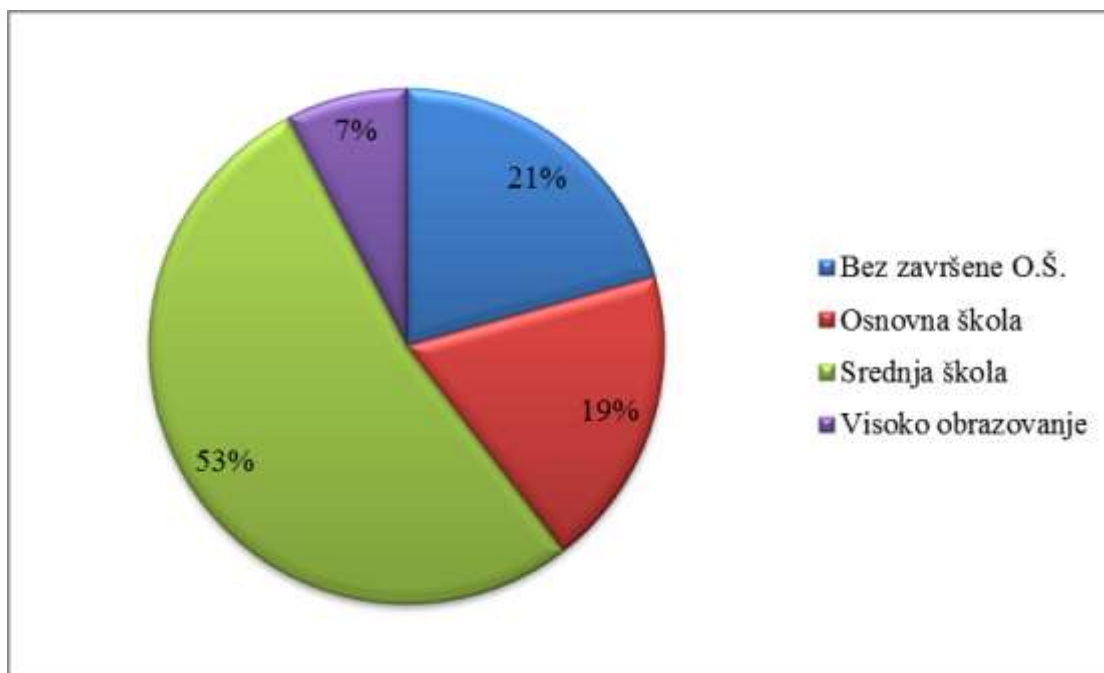

Iz grafikona je vidljivo da je riječ o prostoru kojeg naseljavaju Hrvati u postotku većem od 99%.

Na području općine Marija Bistrica evidentirano je ukupno 1.879 kućanstava. Najveći udio zauzimaju samačka kućanstva (426 kućanstava), zatim slijede kućanstva s dva člana (363 kućanstva), kućanstva s četiri člana (323 kućanstava), kućanstva s tri člana (287 kućanstava), kućanstva s pet članova (238 kućanstava), kućanstva sa 6 (142 kućanstava) i kućanstva sa 7 i više članova (67 kućanstava). Uz navedena kućanstva još se ubraja i 33 višečlana neobiteljska kućanstva. Prosječan broj članova kućanstava na prostoru općine Marija Bistrica iznosi 3,18.

Analiza obrazovne strukture stanovništva zajedno s prethodno prikazanom analizom dobne strukture predstavlja značajno demografsko obilježje relevantno za utvrđivanje budućih strateških pravaca razvoja, a posebice razvoja pojedinih gospodarskih i društvenih djelatnosti. Obrazovna struktura stanovništva starijeg od 15 godina prikazana je u grafikonu X.

Grafikon X: Obrazovna struktura stanovništva

Izvor: DZS

Prema statusu stečene razine formalnog obrazovanja najveći broj stanovnika ima srednjoškolsku razinu obrazovanja (2.719 stanovnika). Obrazovanje nakon završetka srednje škole nastavila su, i uspješno dovršila 394 stanovnika (stručni studij 209 stanovnika, sveučilišni studij 183 stanovnika i poslijediplomski studij 2 stanovnika).

Proces obrazovanja za 974 stanovnika zaustavljen je po završetku osnovne škole dok čak 1.065 stanovnika nema završenu osnovnu školu.

Prema analizi završenog programa obrazovanja najveći broj stanovnika završio je industrijske i obrtničke programe strukovnih škola u trajanju od jedne do tri godine školovanja (1.603 stanovnika). Prema obrazovnom području iz ove skupine najveći broj stanovnika završio je programe obrazovanja iz inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (956 stanovnika), zatim slijede programi obrazovanja iz područja društvenih znanosti, poslovanja i prava (282 stanovnika) te uslužnih djelatnosti (350 stanovnika).

Programe tehničkih i srednjih strukovnih škola u trajanju od četiri i više godina završilo je 1.015 stanovnika. Najveći broj stanovnika iz ove skupine završio je programe obrazovanja iz inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (454 stanovnika), zatim slijede programi obrazovanja iz područja društvenih znanosti, poslovanja i prava (286 stanovnika) te uslužnih djelatnosti (118 stanovnika).

Programe visokoškolskog obrazovanja završilo su 394 stanovnika, a najveći broj stanovnika iz ove skupine pohađao je programe društvenih znanosti, poslovanja i prava (106 stanovnika), zatim slijede programi inženjerstva, prerađivačke industrije i građevinarstva (86 stanovnika), programi humanističkih znanosti i umjetnosti (37 stanovnika) i programi zdravstva i socijalne skrbi (30 stanovnika).

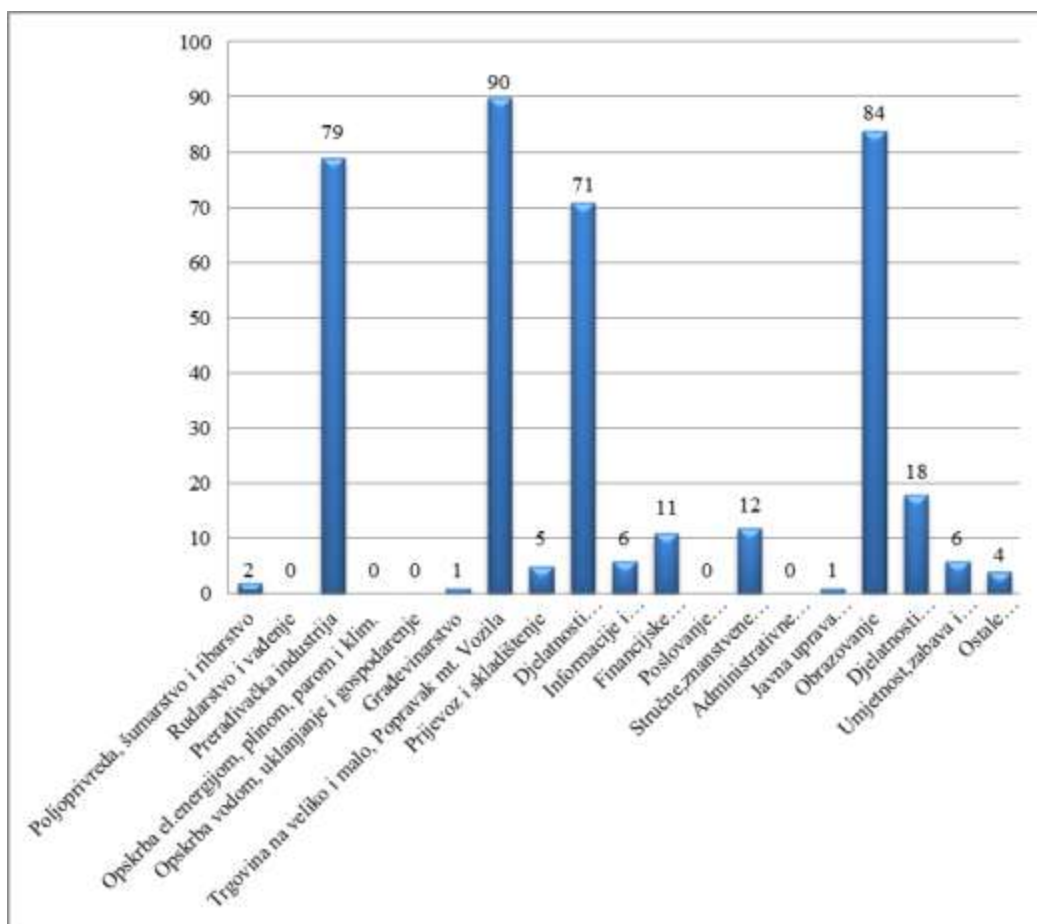
Analizom obrazovne strukture uočava se visok udio slabije obrazovanog stanovništva koji predstavlja ograničavajući čimbenik prilikom realizacije utvrđenih ciljeva razvoja jedinice lokalne samouprave, kako na području gospodarstva tako i u širem društvenom kontekstu.

3.2.1. Zaposlenost i nezaposlenost

Ukupnu radnu snagu čine zaposlene i nezaposlene osobe. Prema Popisu stanovništva 2011. godine na području općine Marija Bistrica prebiva 4.030 radno sposobnih stanovnika, od čega 50,67% čine muškarci, a 49,33% žene. Od ukupnog broja stanovništva čak 52,2% stanovnika je ekonomski neaktivno, a udio umirovljenika u ovoj skupini stanovništva iznosi 58,01%.

Prema podacima DZS-a zaposlenih sa područja Općine u pravnim osobama bilo je ukupno 390 stanovnika. U grafikonu x prikazana je zaposlenost po djelatnostima prema NKD-2007.

Grafikon x: Zaposlenost u općini Marija Bistrica prema NKD-u 2007 (stanje na dan 31.03.2013.).

Prema prikazanim podacima o zaposlenosti u grafikonu x vidljivo je da je najviše zaposlenih u djelatnosti Trgovine na veliko i malo; popravka motornih vozila i motocikala (23%), zatim slijede djelatnosti Obrazovanja (22%), Prerađivačke industrije (20%), Pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane (18%). U svim ostalim djelatnostima zaposleno je 17% od ukupnog broja zaposlenih.

Kretanje broja nezaposlenih od 2005. do 2014. godine na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini prikazano je u tablici x.

Tablica x: Kretanje broja nezaposlenih u RH, KZŽ i općini Marija Bistrica (stanje na dan 30.05.2015.)

Godina/Razina	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Republika Hrvatska	291.616	264.446	236.741	263.174	302.425	305.333	324.323	345.112	378.284	310.132
Krapinsko zagorska	—	5.688	4.794	4050	5.248	6.835	7.380	8.214	8.548	7.065

županija										
Općina Marija Bistrica	202	178	148	199	248	307	339	355	343	313

Prema prikazanom kretanju nezaposlenosti vidljiv je utjecaj gospodarske recesije od 2009. godine na povećanje broja nezaposlenih. Nezaposlenost je dosegla vrhunac u 2013. godini kada je u Općini povećana za 140% u odnosu na predrecesijsku 2008. godinu. Naredne 2014. godine uslijedio je blagi pad nezaposlenosti od 3,5% u odnosu na promatranu 2013. godinu. Po trenutno dostupnim podacima HZZ-a na području općine Marija Bistrica ukupno je 313 nezaposlenih, što i dalje predstavlja 111,5% više nezaposlenih u odnosu na 2008. godinu.

Iz kretanja nezaposlenosti koje je prikazano u tablici x vidljivo je da je dugotrajna recesija imala mnogo veći negativan učinak na lokalno gospodarstvo ukoliko ga usporedimo sa nacionalnom i regionalnom razinom. Tako je u 2014. godini na nacionalnoj razini stopa nezaposlenosti bila za 59,8% veća u odnosu na 2008. godinu, na regionalnoj razini za 94,8%, a na lokalnoj razini za 131,7%.

U tablici x prikazani je su nezaposleni po postignutom stupnju obrazovanja na području Općine te kretanje u razdoblju od 2006. do 2015. godine.

Tablica X: Nezaposleni po stupnju obrazovanja u razdoblju od 2006. do 2015. godine (stanje na dan 30.05.2015.)

Razina obrazovanja/Godine	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bez škole i nezavršena osnovna škola	13	12	10	14	13	11	12	15	15	12
Završena osnovna škola	38	35	34	39	46	55	56	58	56	56
Srednja škola	147	126	99	137	177	224	245	253	246	228
Prvi stupanj fakulteta, stručni studij i viša škola	2	1	3	6	7	9	14	19	17	10

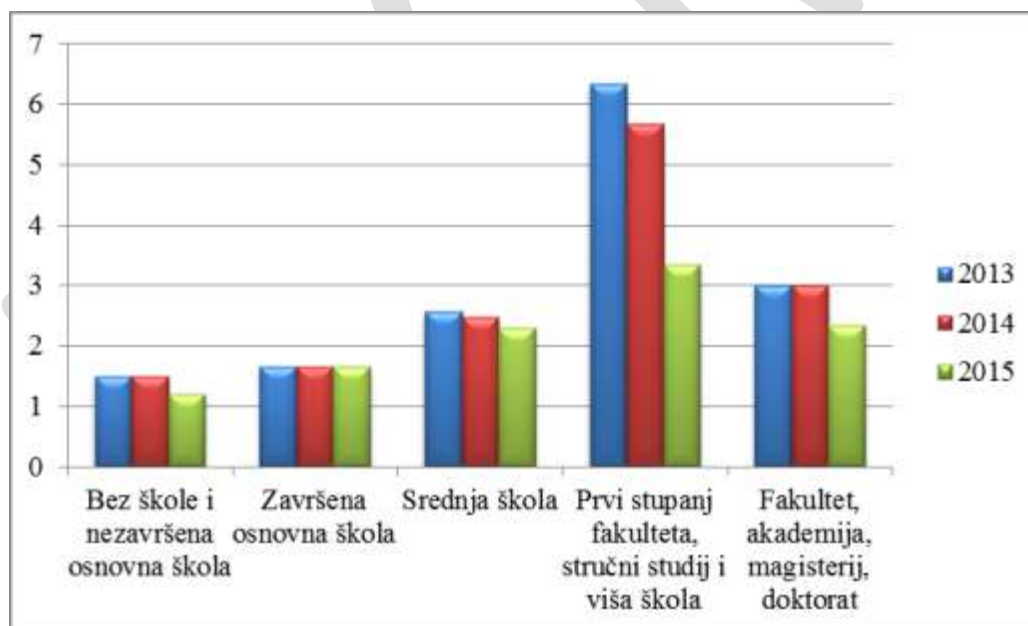

Fakultet, akademija, magisterij, doktorat	2	3	3	4	4	9	12	9	9	7
Ukupno	202	178	148	199	248	307	339	355	343	313

Prema prikazanom u tablici X najveći broj nezaposlenih prema stupnju obrazovanja je sa završenom srednjom školom, zatim slijede nezaposleni sa završenom osnovnom školom te nezaposleni sa višim i visokim stupnjem obrazovanja. Kretanje broja nezaposlenih sukladno je obrazovnoj strukturi stanovništva koja je prethodno prikazana.

U grafikonu x prikazan je rast nezaposlenih prema stupnju obrazovanja u odnosu na 2008. godinu.

Grafikon X: Rast nezaposlenih prema stupnju obrazovanja i njegovo kretanje u odnosu na 2008. godinu.

Iz grafikon X je vidljivo kako je od 2008. godine, a s obzirom na stupanj obrazovanja nezaposlenost postotno narasla najviše kod skupina sa višim i visokim obrazovanjem. Od 2013. godine slijedi lagani pad nezaposlenosti, a postotno je najizraženiji kod nezaposlenih sa višom razinom obrazovanja.

3.3. PRIRODNI RESURSI

3.3.1. Reljef, tlo i voda

Krajolik brežuljkastih podgorja je prostor obronaka Medvednice na Lazu (400 m) i blagih sjeveroistočnih padina prema Mariji Bistrici (320 m) obilježavaju antropogeni utjecaji s ostacima većih šumskih površina. Morfološke karakteristike prostora su odnose se na brojne brežuljke i udoline na kojima se odvijaju poljodjelske aktivnosti. Na otvorenim prostorima blagih padina izmjenjuju se obradive površine (oranice, livade, voćnjaci i vinogradi) s manjim šumskim zajednicama koje zatvaraju vidike

Padine brežuljaka u najvećoj su mjeri kultivirane vinogradima, po čijim hrptovima prolaze seoski putovi pored kojih su smještene tradicijske klijeti, drvene ili građene kamenom.

Tlo u prostoru općine Marija Bistrica uglavnom je građeno je od tercijskih sedimenata (konglomerata, pješčenjaka, lapora) istaloženih uglavnom u jezerskom okolišu, koji su zbog svoje mekoće tekućicama znatno disecirani tako da je vertikalna raščlanjenost reljefa dosta velika. Trošenjem pelezoijskih kristalnih stijena, mezozoijskih glinoviti vapnenaca i različitih klastita, taložene su raznovrsne gline i sitnozrni pijesci, što je pogodilo razvoj obradivih tala na tzv. „goricama“. Pa premda obradiva tla nisu osobite kakvoće upravo iz navedenih razloga vinogradarstvo ovoga kraja razvijeno je na osojnim padinama brežuljaka koji su pokriveni diluvijalnim glinovito-pjeskovitim nanosima. Isto tako, izražena glinovitost tala (vododrživost) pogoduje uzgoju vinove loze. Vinova loza uzgaja se na nadmorskoj visini od 240 do 330 m.

Brežuljaka pjeskovita ilovasta tla osim za uzgoj vinove loze prikladna su za uzgoj voćnjaka šljiva, jabuka i krušaka.

Ostale oranične površine u udolinama uglavnom su pogodne za uzgoj žitarica (pšenica, ječam i kukuruz) i krumpira. Dio obradivih površina na kojima prevladavaju aluvijaska tla pogodne su za livade i sjenokoše. Od poljoprivrednog zemljišta valja izdvojiti Bistričko polje kao važan poljoprivredni resurs koji je važno očuvati uz primjenu posebnih mjera zaštite potoka Bistrica.

Najvažniji prirodni resursi općine Marija Bistrica jesu izvori pitke vode za koje je potrebno planirati i provoditi posebne mjere zaštite. U prostoru se koristi 5 izvorišta vode za piće sa kapacitetima koji su mnogo veći od sadašnjih i budućih potreba stanovništva i gospodarstva.

Od vodotoka na području općine nalaze se regulirani tok rijeke Krapine te potoci Pinja i Bistrica. Potok Pinja očuvao je prirodnost protoka većom dužinom svoga toka jedino je manjom dužinom u donjem toku prije utoka u rijeku Krapinu reguliran. Potok Bistrica je reguliran od naselja Marije Bistrice do utoka u rijeku Krapinu.

3.3.2. Prirodna obilježja, flora i fauna, šume

3.3.2.1. Klimatska obilježja

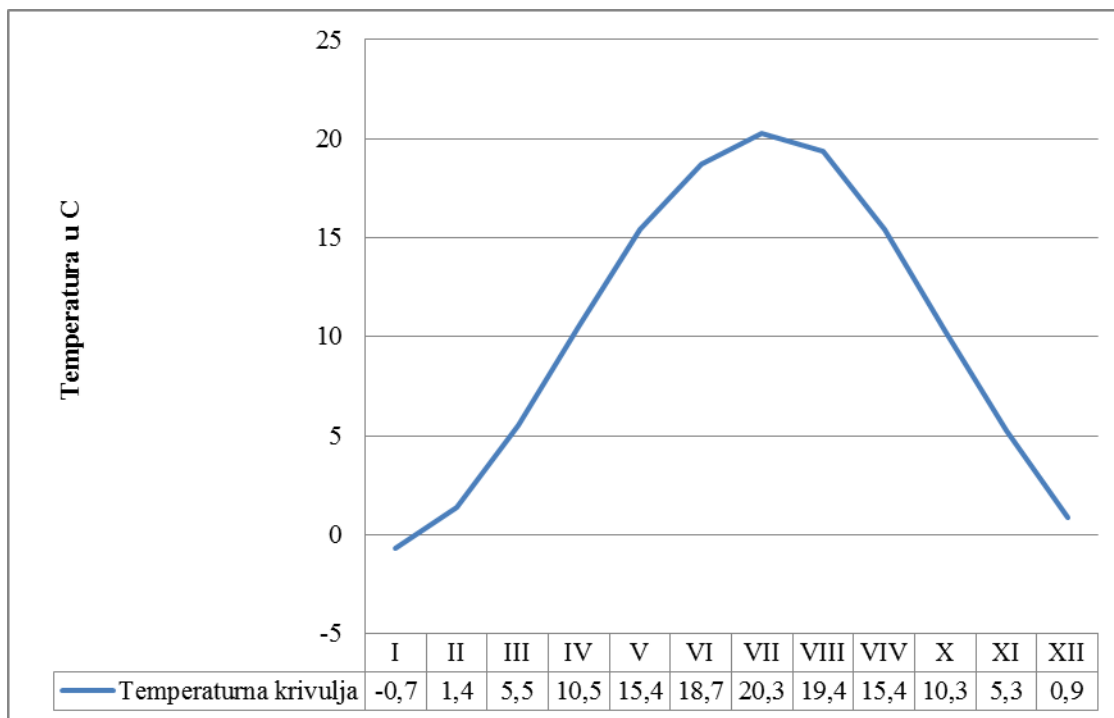
Klima

Na području općine Marija Bistrica prema mikroklimatskim karakteristikama prevladava kontinentalno - humidni tip klime. Kontinentalno – humidni tip klime karakteriziraju umjereno topla ljeta, dosta kišovite i hladne zime. Na ovaj tip klime utječu opća atmosferska cirkulacija karakteristična za geografsku širinu područja, utjecaj Panonske nizine, utjecaj planinskog sustava Alpa, utjecaj planinskog sustava Dinarida i reljef lokalnog područja.

Temperature

Najveće temperature zraka koje prelaze 30°C zabilježene su u lipnju, srpnju i kolovozu. Minimalne godišnje temperature zraka niže od 10°C zabilježene su u siječnju (- 20,5°C), veljači (-22°C), ožujku (-15,5°C) i prosincu (-17,2 °C). Samo tri mjeseca (lipanj, srpanj, kolovoz) nemaju negativnih temperatura. Ledenih dana tijekom godine ima pretežno u mjesecima: prosincu, siječnju i veljači. Kretanje srednjih mjesečnih temperatura prikazano je u grafikonu x.

Grafikon x: Kretanje srednjih mjesečnih temperatura

Oborine

Općina Marija Bistrica je područje kontinentalnoga oborinskog režima s čestim i obilnim kišama u svibnju, lipnju i srpnju, odnosno tijekom vegetacijskog perioda. Drugi oborinski maksimum je u mjesecu studenome, dok je najmanje oborina u veljači i ožujku. Maksimum oborina je u ljetnome dijelu godine s težištem na mjesecu srpnju. Karakter ovih ljetnih oborina povećava maksimalno otjecanje zbog koncentracije vode u lokalnim vodotocima.

Magla

Na ovom području tijekom cijele godine postoji mogućnost pojave magle i to isključivo u jutarnjim i večernjim razdobljima dana (ljetna sezona godine) odnosno tijekom cijelog dana u zimskom razdoblju. Najveći broj dana s maglom imaju rujana, listopada, studeni i prosinac. Godišnje je prosječno 56 dana s maglom što predstavlja 15,3 % godine sa smanjenom vidljivošću.

Vjetar

Na strujanje vjetrova utječe reljef Hrvatskog zagorja. Najučestaliji su zapadni vjetrovi s 45% trajanjem tijekom godine. Na drugome mjestu su istočni vjetrovi s 29% trajanja, dok je

vremensko razdoblje bez vjetra oko 6% godišnjega vremena. Maksimalne jačine vjetra iznose od šest do devet bofora, a najjači vjetrovi javljaju se od kasne jeseni do početka proljeća.¹²

U posljednjih nekoliko godina na ovom području (Hrvatsko zagorje) sve su češća intenzivna olujna nevremena koja karakterizira jak vjetar praćen tučom ili kišom.

3.3.2.2. Flora i fauna

Svjedoci smo stalne degradacije staništa nekih lužnjakovih, jasenovih i johinih šuma, koje nam danas, zbog promjene vodnog režima, prelaze pomalo u suše tipove šuma. Isto se događa i s vlažnim travnjacima. Dobar je primjer područje Hrvatskog zagorja, gdje je sustav kanala za odvodnju promijenio sastav livada, pa su se one najvlažnije zadržale samo na manjim površinama uz rijeke. Prekrasni krajolici Hrvatskog zagorja prepuni su raznolike flore i faune što ga čini iznimno ugodnim, bogatim i zdravim okruženjem. Inventarizacija flore i faune na području općine Marija Bistrica nije provedena u potpunosti pa su u nastavku korišteni podaci iz Crvenih knjiga, DZZP i Šumarije Donja Stubica.

Prema podacima Šumarije Donja Stubica na ovom području nalaze se sljedeće zaštićene biljne vrste:

- *Adiantum capillus-veneris* L. (Gospin vlasak)
- *Anemone sylvestris* L. (Šumarica)
- *Diphasiastrum complanatum* (L.) J.Holub (Plosnata crvotočina)
- *Epimedium alpinum* L. (Biskupska kapica)
- *Erythronium dens-canis* L. (Pasji zub)
- *Gentiana asclepiadea* L. (Šumska sirištara)
- *Gentiana pneumonanthe* L. (Vladisavka plućnikovka)
- *Helleborus atrorubens* Waldst. Et Kit. (Tamnocrveni kukurijek)
- *Lycopodium clavatum* L. (Kijačasta crvotočina)
- *Menyanthes trifoliata* L. (Gorski trolist)
- *Ophrys apifera* Huds. (Kokica pčelica)
- *Orchis morio* L. (Obični kaćun)

---

¹² <http://www.kzz.hr/opcenito>

- *Orchis simia* Lam. (Kaćun majmunov)
- *Paeonia mascula* (L.) Mill. (Planinski božur)
- *Platanthera bifolia* (L.) L.C.M. Rich. (Bijeli vimenjak)
- *Ruscus hypoglossum* L. (Širokolisna veprina)
- *Scopolia carniolica* Jacq. (Kranjski bijeli bun)
- *Taxus baccata* L. (Tisa)
- *Vinca minor* L. (Mali zimzelen)

Međutim, prostor Hrvatskog zagorja i općine Marije Bistrice poznat je po velikom broju ugroženih i rijetkih biljaka.

Od ugrožene i endemske flore na ovom području može se pronaći:

- *Anemone sylvestris* (Velika šumarica)
- *Drosera rotundifolia* L. (Okruglolisna rosika)
- *Hydrocotyle vulgaris* L. (Obični ljepušak)
- *Pulsatilla pratensis* L. (Crna sasa)
- *Scirpus mucronatus* L. (Bodljasti oblič)
- *Carex davalliana* Sm. (Cretni šaš)
- *Carex nigra* L. (Crnkasti šaš)
- *Menyanthes trifoliata* L. (Močvarna trolistica)
- *Ophrys apifera* Huds. (Pčelina kokica)
- *Equisetum hyemale* L. (Zimska preslica)
- *Lilium carniolicum* Bernh. ex Koch (Kranjski lijer)
- *Lilium martagon* L. (Zlatan)
- *Orchis militaris* L. (Kacigasti kaćun)
- Vrsta *Orchis simia* Lam. (Majmunov kaćun)
- *Orchis tridentata* Scop. (Mali kaćun)
- *Platanthera bifolia* L. (Mirisavi dvolist)¹³

¹³ Crvena knjiga flore, MINK i DZZP, Zagreb, 2005., <http://www.dzpz.hr/publikacije/crvene-knjige-48.html>

Među zaštićenim prirodnim vrijednostima koje definira Zakon o zaštiti prirode (NN 70/05, NN 80/13) nalaze se zaštićene i strogo zaštićene vrste, koje su proglašene zaštićenima donošenjem Pravilnika o proglašavanju divljih svojti zaštićenim i strogo zaštićenim iz 2006., 2009. i 2013. godine. Prema dostupnim podacima iz Crvenih knjiga i postojećih stručnih studija na području općine, među zaštićenim i ugroženim vrstama Državni zavod za zaštitu prirode izdvojio je sisavce i ptice. Među strogo zaštićenim sisavcima najugroženiji su:

- *Miniopterus schreibersi* (Dugokrili pršnjak),
- *Plecotus austriacus* (Sivi dugoušan),
- *Myotis bechsteinii* (Velikouhi šišmiš),
- *Castor fiber* (Dabar),
- *Neomys anomalous* (Močvarna rovka),
- *Neomys fodiens* (Vodena rovka).

Važno je očuvati stanište u kojem se oni hrane, kao što su otvorene livade, stari voćnjaci, rubovi šuma i podgorske listopadne šume, kakve upravo nalazimo na ovom području. Isto tako treba spriječiti svako uznemiravanje njihovih skloništa. Na ovom području možemo ih naći u starim kletima, u crkvenim tornjevima, na starim zapuštenim gospodarskim objektima i sl. Od strogo zaštićenih vrsta ptica izdvajaju se one najugroženije:

- *Pernis apivorus* (Škanjac osaš),
- *Falco peregrinus*, (Sivi sokol),
- *Columba oenas* (Golub dupljaš),

- *Scolopax rusticola* (Šljuka).

U cilju njihova očuvanja ugroženih vrsta važno je očuvati mozaičan krajobraz kakav upravo nalazimo na ovom području, dakle izmjena šumskih i livadnih površina s potezima živica, starim voćnjacima te vlažnim staništima duž vodotoka.

Od ostalih skupina faune prisutne su neke vrste vodozemaca i gmazova, te leptira *Maculinea alcon* (Močvarni plavac) i *Nymphalis vau-album* (Šareni ve), *Nymphalis xanthome/as* (Žutonoga riđa), a njihovom očuvanju također doprinosi zaštita prirodnih vlažnih staništa, te livada i šumskih rubova uz njih.

Državni zavod za zaštitu prirode (DZZP) u okviru priprema koordinirao je detaljnu inventarizaciju svih vrsta i staništa u Hrvatskoj. Uz korištenje opsežne količine osnovnih podataka, DZZP je utvrdio oko 1000 područja koja bi trebala biti predložena u ekološku mrežu Europske unije NATURA 2000. Odabir područja temeljen je na standardnim znanstvenim kriterijima koji se na isti način odnose na sve zemlje članice Europske unije. Prema istim na području općine Marija Bistrica površina pod NATURA-om 2000 nalazi se 1,96 ha. U kategoriji ekološki važnog područja Ekološke mreže RH nalazi se 54,66% ukupne površine općine, a što iznosi 3717,96 ha. Na području općine Marija Bistrica manji jugozapadni dio općine koji se preklapa s Parkom prirode Medvednica. Sjeverozapadni dio općine nalazi se u obuhvatu ekološke mreže kao dio područja „Hrvatsko zagorje“ važnog za ptice, od međunarodnog značaja, te predstavlja potencijalno područje međunarodne ekološke mreže NATURA 2000. Atraktivne i prirodno vrijedne krajobrazne cjeline kao i područja zaštićuju se temeljem Zakona o zaštiti prirode i prostorno - planskim odredbama. U smislu Zakona o zaštiti prirode na području općine Marija Bistrica do danas je zaštićen perivoj Hellenbach i park prirode Zapadni dio Medvednice koji se samo manjom površinom nalazi unutar Općine. U važećem županijskom planu Krapinsko - Zagorske županije predloženo je proširenje parka prirode na područje Podgorja Bistričkog i Huma.¹⁴

---

¹⁴ Marija Bistrica - PPUO, 2008.

3.3.2.3. Šume

Površine Šuma i šumskoga zemljišta su u privatnom i državnom vlasništvu. Površine u privatnom vlasništvu su slabo korištene. Gospodarenje šumama se vrši jednostavnom i proširenom biološkom reprodukcijom. Na području općine Marija Bistrica površina šuma u privatnom vlasništvu iznosi 2296,39 ha, u državnom vlasništvu površina od 527,13 ha, a ukupno 29,40 ha šumske površine čine zaštitne šume. Tako šumske površine zauzimaju ukupnu površinu općine od 2852,88 ha. Ovisno o značajkama lokacije na području općine Marija Bistrica u nizinskim predjelima prevladavaju šume johe i hrasta lužnjaka te grupe vrba. U srednjim se područjima javljaju hrast kitnjak i grab, te manji kompleksi s pitomim kestenom. Šumi hrasta i graba u višim predjelima pridolazi bukva, koja u ukupnoj drvnjoj masi Zagorja ima najveći udio, dok su u najvišim predjelima bukvi primiješani još i smreka i jela, karakteristične za pretplaninsku i planinsku šumsku zajednicu.

Šume na području općine Marija Bistrica najviše su ugrožene zbog odlaganja komunalnog otpada na šumskom području. Podržavanje višestruke uloge i funkcije šuma i šumskih površina obuhvaća:

- očuvanja i održivog razvoja svih vrsta šuma i na njima temeljenih dobara, uključujući šumske terene kao i druga područja iz kojih se crpe blagodati šuma,
- očuvanje šume od ogoljivanja i preusmjeravanja na druge tipove uporabe zemlje, pod utjecajem sve većih potreba stanovništva, širenja poljodjelstva, uključujući i nedostatak odgovarajućeg nadzora šumskih požara i neodržive komercijalne šumske radove,
- održavanje postojećih šuma putem očuvanja i pravilnog gospodarenja, te održavanja i povećanja pošumljenog područja i šumskog pokrov u određenim područjima, putem očuvanja prirodnih šuma, njihove zaštite, rehabilitacije i regeneracije te akcije pošumljivanja novih i već pošumljenih područja, kao i sadnju drveća u cilju održavanja ili pak vraćanja ekološke ravnoteže,
- djelovanje na očuvanju šuma u reprezentativnim ekološkim sustavima i krajobrazima; prvenstveno autohtonih šuma,
- provođenje obnavljanje vegetacije u određenim ogoljelim gospodarstvima, radi suzbijanja opustošenja i sprječavanja erozije, kao i radi drugih zaštitnih funkcija i nacionalnih programa rehabilitacije šumskih površina,

- povećanje zaštite šuma od zagađivača, požara, nametnika, bolesti te drugih loših utjecaja čovjeka.

Gospodarenje šumama treba provoditi prema šumskogospodarskoj osnovi koja se temelji na načelima bioraznovrsnosti i obnovljivim izvorima. Potrebno je razvijati sve funkcije šume u smislu njihova učinkovitijeg korištenja. Uništene šumske površine treba obnoviti pošumljivanjem. Ograničenja korištenja prostora u smislu lociranja određenih sadržaja odnose se na zaštitu šumskih i drugih prirodnih površina.

3.3.3. KULTURNA I PRIRODNA BAŠTINA

3.3.3.1. Prirodna baština

Prirodnu baštinu općine Marija Bistrica karakteriziraju živopisni, slikoviti zagorski bregi sa bogatom i raznolikom florom i faunom. Nedaleko od Marije Bistrice, uz prometnicu koja vodi u Zlatar Bistricu, pruža se posjed obitelji Hellenbach. Na platou povišenog brijega nalazi se prizemni klasicistički dvorac istoimene obitelji okružen perivojem. Dvorac je oko 1786. godine posjedovao grof Petar Sermage. Ženidbenim vezama posjed postaje vlasništvo grofova Keglević, a zatim grofova Jelačić de Bužim. Godine 1851. ženidbom baruna Lazara Hellenbacha i Klotilde Jelačić Marija Bistrica postaje vlasništvo baruna Hellenbach čija obitelj i danas živi u dvorcu. Jedan je to od malobrojnih dvoraca u Hrvatskom zagorju u kojem se uspio održati kontinuitet življenja i potpuno očuvati interijer onakav kakav je bio i u prošlom stoljeću. Jednostavan i elegantan klasicistički koncept pročelja i tlocrtne organizacije svrstavaju ovaj dvorac među najljepše i najvrednije dvorce u Hrvatskoj.

Dokaz je tome i njegova pripadnost visokoj spomeničkoj kategoriji I/O. Tlocrt dvorca je kvadrat sa stranicom 23 metra. Iz sredine tlocrta izdiže se centralna dvorana visoka kao dvije etaže s bazilikalnim osvjetljenjem. Oko središnje dvorane nižu se sve ostale prostorije. Glavna os dvorca u smjeru istok - zapad počinje ulazom i oktogonalnim foajeom, nastavlja se centralnom pravokutnom dvoranom iz koje se ulazi u glavni salon dvorca, a završava terasom s pogledom na zapad.

Perivoj je oblikovan oko samoga dvorca i na padini brežuljka, koja se spušta sve do prometnice Marija Bistrica – Zlatar Bistrica. Perivoj je podignut oko 1860. godine o čemu svjedoči i katastarski plan posjeda iz toga vremena. U početku osnutka perivoj je bio uređen samo na padini brijega podno zapadnog pročelja dvorca. Kasnije se proširio oko dvorca i istočno uz prostrane livade, što je ovisilo o trenutačnom vlasniku odnosno nasljedniku obitelji Hellenbach. Kompozicijski i oblikovno u perivoju se ističu prostrane livade okružene uskim pojasom autohtone šume, sa soliterima i skupinama dekorativnih vrsta drveća. Estetsku i dekorativnu vrijednost ovoga perivoja činile su četinjače i to žalosne smreke (*Picea abies* f. *viminalis*) sađene u polukrugu sjeveroistočno od dvorca. Danas je ova kulisa znatno prorijeđena uslijed napada smrekovog potkornjaka osamdesetih godina dvadesetog stoljeća.

Od soliternih stabala ističe se, na livadi istočno od dvorca, javorolisna platana (*Platanus acerifolia*) čija je debljina debla u prsnom promjeru 1996. godine iznosila 150 cm. Uz pročelje dvorca bio je zasađen bršljan koji je kod obnove dvorca uklonjen. Perivoj je zaštićen 1961. g. (u površini od 3 jutra i 528

čhv. na kat. česticama br. 824, 826, 828/1, 831/2, 831/1) Rješenjem tadašnjeg Republičkog zavoda za zaštitu prirode u kategoriji hortikulturnog spomenika prirode i upisan u Registar zaštićenih dijelova prirode pod brojem 27. Važećim Zakonom o zaštiti prirode navedena kategorija je preimenovana u spomenik parkovne arhitekture.

Dio površine ogranaka Medvednice podno Sv. Mateja i Laza nalazi se u kategoriji parka prirode. Jedan mali dio površine parka prirode Medvednica pripada općini Marija Bistrica (1,96 ha) i to njezin južni dio podno Sv. Mateja. Područje Medvednice stavljeno je pod posebnu zaštitu Zakonom o proglašenju zapadnog dijela Medvednice Parkom prirode 1981. godine (Narodne novine br. 24/81). Godine 1998. park je dobio i svoju javnu ustanovu koja

upravlja zaštićenim područjem u skladu s načelima održivog razvoja, entuzijastično čuvajući i ističući sve vrijednosti šumovite ljepotice Medvednice. Biljni pokrov Medvednice najvećim dijelom predstavljaju prirodne i očuvane šume. Zbog razvedenosti reljefa, raznovrsnih geoloških podloga i tipova tla ovdje se pojavljuje čak 12 šumskih zajednica, koje pokazuju izrazitu zonaciju, tj. raspodjelu tipova ovisno o nadmorskoj visini i ekspoziciji. Ukupna zaštićena površina parka prirode iznosi 22.826 ha.

Unutar područja parka prirode postoji osam posebnih rezervata šumske vegetacije, značajni krajobraz, spomenik prirode-rijetki primjerak drveća te dva spomenika parkovne arhitekture (Park u Stubičkom Golubovcu i Park u Gornjoj Bistri).

3.3.3.2. Povijest i kulturna baština

Turbulentnom poviješću Marija Bistrica dijeli sudbinu svih hrvatskih krajeva. Nema točnih podataka kada je ovaj kraj naseljen, ali ime Bistrica prvi put se spominje u povelji 1209. godine kao feudalni posjed kojeg hrvatsko-ugarski kralj Andrija II. vraća

županu Vratislavu. U periodu od 13. st. do 20. st. feudalni posjed Bistrica imao je više vlasnika od kojih su najpoznatiji: ban Slavonije Dionizije, Nikola Ludbreški, ban Ivan Čus, braća Bradač, Ivan Horvat, Mihael Konjski, porodica Kerečeni, Juraj pl. Malenić, grof Petar Keglević, grof Baltazar Patačić, grofovi Drašković, grof Petar Sermage i na kraju barun Lazar Hellenbach. Početkom 20. st. Dionizije Hellenbach je dosta svoga posjeda prodao seljacima po niskim cijenama. Ostatak posjeda uzela je agrarna reforma, pa je obitelji Hellenbach ostavljen tek plemićki dvorac i pet rali zemlje. Danas u njemu živi obitelj Gizele Đekić, r. Hellenbach, unuke spomenutog Dionizija.

Ukidanjem kmetstva 1848. Marija Bistrica postaje kotar u okviru Zelinske podžupanije, općinsko i sudsko mjesto za više seoskih upravnih vijeća. Kotar u Bistrici djelovao je do reorganizacije političke uprave u Hrvatskoj. Poslije Hrvatsko-ugarske nagodbe 1868. kotar je

ukinut zbog neprirodnih granica. Marija Bistrica je pridružena kotaru u Donjoj Stubici i tako je postala politički vezana uz stubički kraj.

Za vrijeme Prvog svjetskog rata mnogi iz Marije Bistrice ratovali su na brojnim ratištima: na Soči i Piavi, na Karpatima, u Ukrajini i na bojišnicama Balkana. Veliki je broj vojnika Austro-Ugarske Monarhije u tom periodu i dezertirao i čekao svršetak rata skrivajući se po kućama i šumama. Zvali su ih „zeleni kader”. Zbog oskudice u hrani i odjeći pljačkali su trgovce, vlasteline, župnike i bogatije seljake.

U jesen 1918. godine, kad se raspala Austro-Ugarska, pljačka je postala sveopća i na koncu se pretvorila u revoluciju. Napadi seljaka bili su upereni protiv plemića, trgovaca i seoskih gazda. Bila su opljačkana željeznička skladišta, a željezničke stanice zapaljene. Plemićki su dvorci opljačkani, a potom zapaljeni. Crkve i kapele tijekom ovih događaja bile su znatno oskrnavljene. Utjecaj Oktobarske revolucije bio je velik. U to vrijeme snažan je i antiklerikalni pokret.

Za vrijeme Drugog svjetskog rata Marija Bistrica je čitavo vrijeme bila pod vlasti NDH. No usprkos budnomu oku tadašnjih vlasti partizanske jedinice su tijekom rata ipak dva puta kratkotrajno zauzele Mariju Bistricu. Godine 1943. Marija Bistrica ima i NOO koji djeluje u ilegali. Na dan završetka Drugog svjetskog rata, 9. svibnja 1945. godine, partizanske postrojbe ušle su i u Mariju Bistricu. Njemačke su jedinice pružile partizanima snažan otpor. Tako je Marija Bistrica doživjela ratni okršaj na sam dan završetka Drugog svjetskog rata. U narednom razdoblju komunističke vladavine do osamostaljenja Hrvatske Općina Marija Bistrica postojala je do 1963. godine kada je ukinuta i administrativno uključena u Općinu Donja Stubica. Stvaranjem suverene i neovisne Republike Hrvatske, Općina Marija Bistrica ponovo stječe svoj pravni status 1993. godine.

Za shvaćanje povijesnog razvoja i značaja Marije Bistrice za Hrvatsku i hrvatski narod važna je spoznaja o postojanju Hrvatskog nacionalnog marijanskog svetišta Majke Božje Bistričke.

Kada je prva bistrička crkva građena i kada je osnovana župa, pouzdano se ne zna. Prvi dokumenti o postojanju bistričke župe datiraju iz 1334. godine kada se spominje u popisu župa Zagrebačke biskupije. Za pretpostaviti je da je župa postojala i prije. Iz darovnice kralja Andrije II., izdane 1209. godine, a u kojoj se županu Vratislavu i njegovoj braći vraćaju djedovski posjedi izgubljeni u građanskom ratu, spominje se kraljevski posjed "Bisticza" no ne i crkva. Najstariji opis bistričke crkve potječe iz 1622. Sastavljen je prilikom kanonske vizitacije. Nalazila se na brežuljku. Oko nje je bilo groblje. Crkvena je zgrada bila zidana. Iznad svetišta imala je svod, a iznad lađe ravan drveni strop. Cijeli je taj prostor bio oslikan starim slikama i ograđen zidom. U kasnom srednjem vijeku crkva je bila posvećena Sv. Petru, odnosno Sv. Petru i Pavlu. Istom u 18. stoljeću mijenja se titular crkve u vezi s otkrićem čudesnog kipa Blažene Djevice Marije, pa župska crkva postaje posvećena njoj. Tijekom vremena crkva je više puta obnavljana, posljednji puta temeljito u periodu od 1880.

do 1882. godine. Tada je uglavnom dobila današnji izgled. Restauracija je provedena prema nacrtima arhitekta Schmidta, a pod nadzorom arhitekta Hermana Bolléa. Za vrijeme gradnje uoči blagdana Uznesenja Marijina izbio je požar u kojem je oštećena cijela unutrašnjost crkve, osim velikoga oltara i čudesnog kipa Majke Božje, što je proglašeno čudom.

Bistrička crkva 1923. godine dobiva naziv manje bazilike (basilica minor), a dodijelio joj ga je papa Pio XI. Ovakav naslov manje bazilike rimski prvosvećenici dodjeljuju samo značajnijim katedralama, župnim crkvama i svetištima.

Nadbiskup zagrebački Antun Bauer 1935. godine okrunio je zlatnom krunom čudotvorni kip Majke Božje i proglasio Majku Božju Kraljicom Hrvata uz asistenciju nadbiskupa Alojzija Stepinca.

15. kolovoza 1971. godine održan je u Mariji Bistrici XIII. Internacionalni marijanski kongres te je tom prigodom Biskupska konferencija proglasila bistričko svetište nacionalnim

marijanskim svetištem čitavoga hrvatskog naroda, a 13. srpnja odredila blagdanom Majke Božje Bistričke.

Najznačajniji dan u povijesti Marije Bistrice nakon pronalaska kipa je 3. listopada 1998. godine, kada je Papa Ivan Pavao II. posjetio Mariju Bisticu i proglasio blaženim pokojnog zagrebačkog nadbiskupa i bistričkoga hodočasnika kardinala Alojzija Stepinca.

Kulturne znamenitosti

Zahvaljujući bogatoj povijesti Marije Bistrice danas općina Marija Bistrica obiluje zavidnim brojem i značenjem materijalne i nematerijalne kulturne baštine. Na području općine Marija Bistrica od povijesnih su naselja dosad zakonom zaštićene dvije povijesne cjeline; Marija Bistrica i Luči breg. U nastavku su prikazane najznačajnije kulturno povijesne znamenitosti.

Svetište Majke Božje Bistričke – u nacionalnom prošteništu štuje se čudotvorni kip Majke Božje s Djetetom u naručju, i najveća je svetinja našega hrvatskog naroda.

Zavjetni čudotvorni kip Majke Božje Bistričke izrađen je oko 1499. godine. Vjeruje se da je drveni kip Bistričke Bogorodice u tamnome drvetu izrezbario za vjerničko pučanstvo nepoznati mjesni majstor iz običnog puka. Stoga pripada nizu crnih Madona, premda je pri restauraciji otkriveno da njezina tamna boja nije izvorna. Prema usmenoj predaji kip je bio od 1499. do 1545. godine postavljen u kapeli, prasnvetištu na obližnjemu Vinskom Vrh. Već tada se pročulo da posjeduje čudotvorne moći. Zbog stalne opasnosti od Turaka, župnik Pavao ga uzima iz kapelice na Vinskom Vrh i zakapa ga pod korom župne crkve sv. Petra i Pavla u Bistrici. Ubrzo nakon toga umru i župnik i zvonar, a da nikome nisu odali tajnu na kojem je mjestu sakriven kip.

Marijini štovatelji nisu prestali tragati za čudotvornim kipom. Neizvjesnost je razriješila čudesna svjetlost u bistričkoj župnoj crkvi koja je 1588. godine dolazila ispod pjevališta nakon večernje Zdravomarije, a opazio ju je župnik Luka. Kad je sutradan župnik dao ondje

kopati, pronađen je neoštećen Marijin kip. To se otkriće ubrzo razglasilo, pa su ljudi u velikom broju počeli hodočastiti u Bisticu i moliti pred Marijinim kipom koji je restauriran i postavljen na oltar radi iskazivanja časti.

Usljed ponovne opasnosti od Turaka 1650. godine, kip je drugi put bio skriven. Župnik Juraj Marinčić dao ga je zazidati u jednu udubinu iza glavnoga oltara u župnoj crkvi, no ostavljen je otvor tako da je virilo sam Marijino lice.

Drugo pronalaženje kipa Majke Božje Bistričke zbilo se u subotu 15. srpnja 1684. godine, nakon više od 30 godina. Već sutradan u nedjelju, 16. srpnja 1684. godine (Margaretska nedjelja), dogodilo se prvo čudo; u crkvi je prohodala uzeta djevojčica Katarina, kći Magdalene Paulec. Sljedećih dana dogodio se niz čudotvornih iscjeljenja i ispunjenja molitvi. Već i sama selidba kipa, njegovo skrivanje i okolnosti pod kojima je dva puta nalažen, budila su vjeru u njegovu čudotvornu moć. Sa svih su strana u bistričko proštenište počele hrliti rijeke hodočasnika.

1935. godine, na 250. obljetnicu ponovnoga nalaska čudotvornog kipa, kip Majke Božje Bistričke okrunjen je dvjema jubilejskim zlatnim krunama; većom krunom glavu presvete Djevice, a manjom glavu djeteta Isusa. Krune su izrađene prema uzoru na staru hrvatsku kraljevsku krunu iz 10. stoljeća i dar su hrvatskoga naroda. U ožujku 1938. godine dogodio se pokušaj krađe kruna Blažene Djevice Marije i Isusa.

Pred kipom Majke Božje Bistričke tijekom godina hodočastili su milijuni pobožnih hodočasnika klečali i molili, a od nebeske Majke dobivali ozdravljenje, pomoć i uslihanje.

Licitari – Licitarsko srce Marije Bistrice uvršteno je na UNESCO – u listu nematerijalne baštine. Licitarstvo je stari zanat karakterističan za sjeverozapadnu Hrvatsku. Na područje sjeverozapadne i panonske Hrvatske medičarsko obrtništvo pristiglo je na prijelazu 16. u 17. stoljeće, trgovačkim putovima u okvirima Štajerskog licitarskog ceha. Proizvodnja svijeća i sitnih kolača ispečenih u drvenim, minuciozno izrezbarenim kalupima prerasla je u obrt

medičara i svjećara, povezanih do danas zbog zajedničkih usporednica: saće, vosak i med. Sve češće, jedan obrtnik obavljao je oba obrta – i medičarski i svjećarski. Od 17. do 19. stoljeća licitarski obrtnici postaju sve brojniji, udružuju se u ekonomski moćne cehove koji su lakše formirali i štitili prava i

povlastice medičarskih obrtnika.¹⁵ Licitar je kolač od slatkog tijesta, najčešće u obliku srca a može ih se pronaći i u oblicima trešnje, bebe, ptičice, gljive, potkove, vjenčići, konjića. Najatraktivniji i najtraženiji licitarski proizvod oduvijek su bila srca različitih veličina, sa simboličkim značenjem odanosti, poštovanja i darivanja među zaljubljenima. U 17. stoljeću trgovačkim putovima prenesena su iz sjeverne Europe, najvjerojatnije u svezi s religijskim prikazanjem Srca Isusova.¹⁶

Recept izrade ovog proizvoda je tajan i obično ostaje kao vrijedno naslijeđe u obiteljskoj tradiciji izrade licitara. I danas se licitari proizvode po starim recepturama i sa starim alatima. Medičari uljepšavaju sliku Marije Bistrice svojim štandovima punim licitarskih srca, konjića, bebica, zagovora, svijeća i medenjaka. Licitarsko srce s vremenom je od tradicionalnog i autohtonog suvenira postalo jedan je od nacionalnih simbola.

Drvene dječje igračke – upisane su u UNESCO – u Reprezentativnu listu nematerijalne baštine. Ovaj prepoznatljivi tradicijski proizvod Hrvatskoga zagorja započeo se izrađivati početkom 19. stoljeća. Kreativnost i marljivost lokalnog stanovništva doprinijeli su umijeću izrađivanja drvenih igračaka, koja su se u pojedinim selima kao što su Laz, Stubica, Tugonica ili Marija Bistrica zadržala sve do

današnjih dana. Od vrlo jednostavnih igračaka svirala, asortiman se proširivao pa je u pojedinim razdobljima izrađivano oko 120 različitih igračaka.

¹⁵ Ramušćak, Lj. 1975., Licitarski zanat u Međimurju, za stručni ispit, Gradski muzej Čakovec, Čakovec

¹⁶ Kus-Nikolajev. M., 1928. O podrijetlu licitarskog srca. Br. 3. U: Etnološka biblioteka. Etnografski muzej Zagreb, Zagreb

Način izrade prenosio se u određenim obiteljima iz generacije u generaciju i zadržao do danas. Za njih je karakteristično da ih ručno izrađuju muškarci, a većinom oslikavaju žene. Nikada ne mogu biti dvije u potpunosti identične jer je svaka ručni rad. Kao materijal koristi se meko drvo iz neposredne okoline, vrba, lipa, bukva i javor, koje rukotvorci nakon sušenja tešu, a zatim uz pomoć drvenih ili kartonskih šablona posebnim alatom režu i oblikuju. Pri oslikavanju se služe ekološkim bojama, a kao podlogu najčešće koriste crvenu, žutu ili plavu boju. Oslikavaju ih cvjetnim i geometrijskim ukrasima. Danas se izrađuje pedesetak vrsta igračaka, od raznovrsnih svirala, tamburica, igračaka u obliku životinja, pa sve do uporabnih predmeta.

U nastavku se daje pregled kulturnih dobara koja su upisana u Registar nepokretnih kulturnih dobara:

1. Kulturno-povijesna cjelina Luči Breg,
2. Dio sela Podgorje Bistričko,
3. Zaselak Luči Breg
4. Svetište Majke Božje Bistričke, Marija Bistrica
5. Graditeljsko krajobrazni sklop dvorca Hellenbach, Marija Bistrica
6. Župna crkva Majke Božje Snježne, Marija Bistrica
7. Kapela sv. Ladislava, Podgorje Bistričko
8. Kapela sv. Roka, Tugonica

Stambene građevine

1. Dvorac Hellenbach, Marija Bistrica
2. Kuriya župnog dvora, Marija Bistrica

Područja kulturnog krajolika

1. Perivoj dvorca Hellenbach, Marija Bistrica

Uz navedena kulturna dobra koja se nalaze u Registru kulturnih dobara sljedeća dobra imaju status Preventivno zaštićenog kulturnog dobra:

1. Povijesna jezgra naselja Marija Bistrica
2. Groblje u Mariji Bistrici
3. Kameni pil arkanđela Rafaela s malim Tobijem

U narednom razdoblju je prema odredbama Prostornog plana Općine Marija Bistrica predložen postupak upisa u Registar nepokretnih kulturnih dobara sljedećih dobara:

u grupi povijesna graditeljska cjelina, povijesna naselja seoskih obilježja:

- Poljanica Bistrička, zaselak Draškovići,
- Podgorje Bistričko, zaselak Papići i Petrici,
- Hum Bistrički, zaselak Magdalenski vrh,
- Selnica, zaselak Vajdići,
- Gornji Sušobreg (Sušobreg Bistrički), zaselak Japci i Kuljaki,

u grupi povijesni sklop i građevina, stambenih građevina:

- kuća Klancir u Tugonici,

u grupi arheološka baština, arheološki lokalitet:

- stari grad Podgrađe, Gradina.

Prostornim planom Općine Marija Bistrica evidentirana su nepokretna kulturna dobra lokalnog značaja koja se štite odredbama i mjerama Plana.

U grupi povijesna graditeljska cjelina, povijesna naselja seoskih obilježja:

- povijesna naselja Globočec, Hum, Laz, Podgorje, Podgrađe, Selnica, Gornji Sušobreg (Sušobreg Bistrički), Tugonica

U grupi povijesni sklop i građevina, kapele poklonci:

- kapela poklonac Poljanica

U grupi etnološka baština, etnološka građevina:

- tradicijske klijeti u Poljanici, Lazu, Humu, Podgorju

U grupi arheološka baština, arheološki lokalitet:

- okoliš kapele Majke Božje u Poljanici,
- okoliš crkve Majke Božje Snježne u Mariji Bistrici.

U grupi memorijalna baština, memorijalno područje:

- mjesno groblje Marija Bistrica, Laz

U grupi kulturni krajolik:

- doline potoka Bistrica, Pinja i Ribnjak,
- padine kultivirane vinogradima na Lazu, Poljanici Bistričkoj, Humu, Podgorju, Selnici.

3.4. OKOLIŠ

Rastući pritisci na okoliš sve više naglašavaju potrebu njegove zaštite, budući je kvaliteta života stanovnika na određenom području ovisna o samoj kvaliteti okoliša. *Očuvani okoliš, prirodne i kulturne vrijednosti* jedan je od strateških ciljeva razvoja Krapinsko – zagorske županije. Sukladno tome, među najrelevantnijim područjima zaštite okoliša spadaju zaštita vode, šume, zraka, tla te kulturne baštine i krajolika, kao i zaštita od suvremenih oblika zagađenja, odnosno zagađenje bukom i svjetlosti.

Na području općine Marija Bistrica sustavno se prati razina zagaćenosti u prostoru. Kvaliteta tla prema stupnju zagađenja može se ocijeniti zadovoljavajućom, s obzirom na nisku razinu upotrebe sredstava za zaštitu bilja i umjetnih gnojiva, što svakako predstavlja temeljni čimbenik razvoja danas profitabilne ekološke poljoprivredne proizvodnje. Isto tako, odgovarajućim mjerama bilo bi neophodno sprječavati eroziju tla kao i formiranje divljih odlagališta otpada.

Kakvoća zraka ne prati se sustavno ali s obzirom na nepostojanje industrijskih zagađivača pretpostavlja se da je kakvoća zraka I. kategorije.

Očuvanje bioraznolikosti i specifičnog zagorskog krajobraza je sastavni dio politike zaštite okoliša Općine. Kako su šume važan sastavni dio krajobraza Općina primjenjuje mjere nadzora i praćenja koje su u cilju sprječavanja, zaštite i sanacije šteta od erozije i bujica.

Općina provodi stalni nadzor i praćenje stanja vodotokova i izvorišta koji se koriste u javnom vodoopskrbnom sustavu. Stoga je zaštita voda na prostoru općine usmjerena na očuvanje čistoće vodotokova, održavanje i izgradnju sustava kanalizacije i sustava oborinskih voda.

Moderni oblici zagađenja povezani su sa bukom i svjetlosti. Na području općine ovi oblici zagađenja ne prate se sustavno, ali se može pretpostaviti njihovo prisustvo, poglavito u naseljima.

Na području Općine nalaze se građevine čije količine opasnih tvari bi mogle uzrokovati velike nesreće prema odredbama Seveso II Direktive. Za uspješnu provedbu mjera zaštite okoliša i zdravlja ljudi potrebno je provoditi redovite mjere prevencije i zaštite kod građevina prikazanih u tablici X.

Tablica x:

Gospodarski Subjekt	Opasna tvar	Količina opasne tvari (t)	Indeks opasnosti i opasno svojstvo	Način skladištenja	Izvan lokacijske posljedice (DA/NE)	Apsolutni doseg
INA d.d. Benzinska postaja Marija Bistrica	benzinska goriva	25,515	D=2 Opasnost po okoliš. zapaljivost, eksplozivnost	2 podzemna jednostiena spremnika	NE	310 m (TNT model - punjenje spremnika)
	dizelska goriva	25,515	D=2 opasnost po okoliš. zapaljivost	2 podzemna jednostiena spremnika	NE	192 m (Pool fire - punjenje spremnika)
Robna kuća Bistričanka. Marija Bistrica, Nova cesta b.b.,	ekstra lako lož ulje	25,8	D=2 opasnost po okoliš. zapaljivost	poluukopani spremnik u tankvani	NE	157m (Pool fire - punjenje spremnika)
PLINACRO d.o.o., Pogon Hrvatsko Zagorje Magistralni plinovod Zabok-Ludbreg,	prirodni plin	max. u sekciji plinovoda 91	D=5 zapaljivost, eksplozivnost	plinovod	DA	800 m (RMP) 765 m (TNT)

3.3.4. PROSTORNO UREĐENJE

Polazišta prostornog uređenja sadržana su u strategiji te programu prostornog uređenja Republike Hrvatske, na osnovi kojih su doneseni prostorni planovi regija te planovi uređenja jedinica lokalne samouprave. U skladu sa zakonskim odredbama, Općinsko vijeće Općine Marija Bistrica nadležno je za donošenje dokumenata prostornog uređenja i to: prostornog plana općine, urbanističke planove uređenja, detaljne planove uređenja te izmjene i dopune istih.

Razvojni ciljevi jedinice lokalne samouprave moraju biti u funkciji ostvarenja razvojnih ciljeva prostorno planskih dokumenata Županije. Prostorni plan Krapinsko – zagorske županije osnovni je dokument kojim se regulira namjena i korištenje prostora te određuju uvjeti uređenja prostora za zahvate u prostoru od državnog i županijskog značaja, donesen je 2002. godine te objavljen u “Službenom glasniku Krapinsko-zagorske županije”, broj 4/02.

Krovni je županijski dokument prostornog uređenja koji diktira osnovne ciljeve u namjeni i gospodarenju prostorom u županiji, daje smjernice za ciljeve prostornog planiranja s kojim se usklađuju svi ostali planovi uređenja općina i gradova. Ovaj dokument do danas je dva puta „doživio“ izmjene i dopune;

- prvi put 2009. godine - sukladno obvezi izrade Izmjena i dopuna PPŽ-a koja je određena Uputom za postupanje sa smjernicama i općim uputama za izradu Izmjena i dopuna Prostornog plana županije i Prostornog plana grada Zagreba, koju je Ministarstvo zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva dostavilo svim županijama i Gradu Zagrebu (Klasa: 350-01/08-02/643, Urbroj: 531-01-08-3, od 19. studenog 2008. godine). Ovim Izmjenama i dopunama osigurani su nužni prostorno-planski preduvjeti za izgradnju mreže elektroničke komunikacijske infrastrukture, odnosno samostojećih antenskih stupova, na području Krapinsko zagorske županije.
- drugi put u travnju 2015. godine – ciljane Izmjene i dopune donešene su s ciljem osiguranja prostorno planskih uvjeta za razvoj energetske, prometne i komunalne infrastrukture od važnosti za Republiku Hrvatsku i Županiju utvrđivanjem i osiguranjem planiranih trasa koridora: međunarodnog plinovoda Rogatec – Zabok, magistralnih plinovoda Đurmanec – Lepoglava, Zabok – Ludbreg i Zabok – Lučko, novog koridora brze ceste na dionici Zlatar Bistrica – Marija Bistrica – Kašina, te

izmještanje uređaja za pročišćavanje voda sa područja Općine Veliko Trgovišće na područje Grada Oroslavlja kao i izmjena pripadajućeg dijela trase kolektora odvodnje.

Općinsko vijeće Općine Marija Bistrica je na svojoj 16. sjednici održanoj dana 30.06. 2008. godine usvojilo Prostorni plan uređenja Općine Marija Bistrica. Do danas Prostorni plan Općine Marija Bistrica „doživio“ je dvije izmjene i dopune;

- 2009. godine - Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja donešene su zbog izmjena u namjeni i uvjetima korištenja građevinskih površina, te izmjena u obvezi donošenja urbanističkih planova uređenja naselja, turističkih i gospodarskih površina.
- 2012. godine - Izmjene i dopune Prostornog plana uređenja donešene su zbog izmjena u namjeni i uvjetima razvoja korištenja i upravljanja površinama, uvjetima korištenja i zaštite prostora (prirodna i graditeljska baština) te primjene mjera uređenja i zaštite, ostalih uvjeta korištenja i upravljanja prostorom.

Analizom opće i poslovne okoline te uzimajući u obzir postojeće i projicirano stanje demografije, izgrađenosti u prostoru, karakteristika i specifičnosti krajobraza, prirodnih i kulturno – povijesnih cjelina, prostornim planom utvrđena su građevinska područja te područja za ostale namjene.

<p>Strengths (SNAGE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • bogata prirodna baština • bogata materijalna i nematerijalna kulturna baština • očuvan okoliš • izražena bioraznolikost • povoljni klimatski uvjeti • blizina Zagreba • geoprometni položaj	<p>Weaknesses (SLABOSTI)</p> <ul style="list-style-type: none"> • negativni demografski trendovi • visok udio (40%) stanovništva bez završene srednje škole • nizak udio visokoobrazovanog stanovništva • nepostojanje kvalitetnog programa zaštite materijalne i nematerijalne kulturno povijesne baštine
---	--

O

pportunities (PRILIKE)

- korištenje poticajnih sredstava institucija RH i EU fondova (poseban naglasak na ESF) za financiranje projekata u kulturi, sportu, zdravstvenoj zaštiti, socijalnoj skrbi, edukaciji i sl.
- korištenje programa i sredstava iz EU fondova za unaprjeđenje zaštite okoliša i energetske učinkovitosti
- nova strategija obrazovanja MZOS-a 2013.
- strategija ruralnog razvoja 2014. – 2020.
- podizanje razine informatizacije stanovništva
- korištenje programa i sredstava iz EU fondova za zaštitu i valorizaciju materijalne i nematerijalne kulturne povijesne baštine

T

hreats (PRIJETNJE)

- odnos nadležnih institucija koje se nadležne za zaštitu i očuvanje kulturno povijesne baštine prema lokalnoj vlasti i gospodarstvu
- spora priprema, izrada i donošenje važnih strateških dokumenata nadležnih institucija RH ali i regionalne vlasti
- rastući pritisci na okoliš
- loša i neprimjerena zakonska rješenja koja su vezana za revitalizaciju kulturne baštine

4. INFRASTRUKTURA

4.1. VODOOPSKRBA I KANALIZACIJSKI SUSTAVI

Vodoopskrba je jedan od najvažnijih faktora razvoja lokalne zajednice, a utječe na razvoj urbanih i ruralnih cjelina, gospodarskih grana, a posebno proizvodnih i turističko ugostiteljskih.

Na području općine Marija Bistrica nalaze se sljedeća izvorišta vode za piće:

- izvorište „Stupa“ (zdenac ZMB-1)
- izvorište „Mrzljak I i II“
- izvorište „Hum“ (zdenac HZ-1)
- izvorište „Laz“ (zdenac LZ-1)

- izvorište „Šagudi“ (zdenac HZ-2)

Za potrebe opskrbe vodom danas se koristi izvorište „Stupa“, izvorište „Mrzljak“ i izvorište „Hum“. Vodom iz navedenih izvorišta opskrbljuju se potrošači na području naselja Marija Bistrica, Podgorje Bistričko („niska zona“) i Hum Bistrički („niska zona“). Potrošači na području naselja Tugonica i Podgrađe opskrbljuju se vodom iz sustava Zagorskog vodovoda – Zabok. Preostala naselja na području općine Marija Bistrica nemaju riješenu opskrbu vodom iz sustava javne vodoopskrbe. Dio naselja Donja Selnica opskrbljuje se vodom iz lokalnog vodovod „Dobri Zdenci“ s područja općine Gornja Stubica. Potrošači na području naselja Laz opskrbljuju se vodom iz nekoliko manjih lokalnih vodovoda. Osnovni princip razvoja vodoopskrbe je da treba omogućiti da buduća opskrba vodom potrošača bude u sustavu javne vodoopskrbe. Zbog toga će vjerojatno trebati izgraditi podsustave koji bi koristili vodu iz naprijed navedenih izvorišta odnosno sustava Zagorskog vodovoda – Zabok. Da bi se osigurala opskrba vodom svih potrošača na području općine Marija Bistrica potrebno je izgraditi pojedine podsustave koji bi koristili vodu iz naprijed navedenih izvorišta odnosno sustava Zagorskog vodovoda – Zabok.

Usvojenom koncepcijom tehničkog rješenja za potrebe opskrbe vodom na području općine Marija Bistrica treba izgraditi novi vodospremnik „Cerine“. Vodospremnik „Cerine“ biti će temeljni objekt vodoopskrbnog sustava za područje naselja: Marija Bistrica, Podgorje Bistričko, Hum Bistrički („niska zona“), Globočec, Sušobreg Bistrički i Poljanica Bistrička.

U vodospremnik Cerine voda će se dopremati s izvorišta „Stupa“, „Mrzljak“ i „Hum“ te iz sustava Zagorskog vodovoda – Zabok putem magistralnog cjevovoda Zlatar Bistrica – Tugonica – Marija Bistrica. Naselje Donja Selnica i dalje će se opskrbljivati vodom iz vodovoda „Dobri Zdenci“ koji će u narednom periodu ući u sustav javne vodoopskrbe.

Na području opskrbe vodom iz vodospremnika Celine potrebno je izgraditi slijedeće vodoopskrbne podsustave:

- podsustav „Globočec“ za opskrbu vodom naselja Globočec i Gornji Sušobreg,
- podsustav „Sekovice“ za opskrbu vodom dijela naselja Podgorje Bistričko („visoka zona“),
- podsustav „Poljanica Bistrička“ za opskrbu vodom naselja Poljanica Bistrička.

Dio naselja Hum Bistrički („visoka zona“) i naselje Gornja Selnica biti će opskrbljeni vodom iz podsustava „Hum Bistrički“ koji će biti povezan na magistralni cjevovod Zlatar Bistrica – Tugonica.

Opskrba vodom naselja Laz biti će vezana na korištenje vode iz izvorišta „Laz“ (zdenac LZ-1) i „Šagudi“ (zdenac HZ-2). Na području naselja biti će formiran vodoopskrbni podsustav „Laz“ koji će biti uključen u sustav javne vodoopskrbe na području općine Marija Bistrica.

Prema podacima Zavoda za prostorno uređenje Krapinsko-zagorske županije u općini Marija Bistrica do kraja 2012. godine na kanalizacijsku mrežu bilo je priključeno tek 16,95% kućanstava.

12. svibnja 2015. godine održana je 21. sjednica Vijeća Općine Marija Bistrica, na kojoj je jednoglasno prihvaćen Prijedlog Odluke o osnivanju komunalnog poduzeća Općine Marija Bistrica. Prije donošenja odluke predstavljena je studija izvedivosti osnivanja komunalnog poduzeća, koju je izradila tvrtka Hacker savjetovanje iz Zagreba.

Osnivanjem vlastitog trgovačkog društva za obavljanje komunalnih usluga Općina Marija Bistrica ostvariti će značajne uštede proračuna u odnosu na dosadašnje financiranje komunalnih djelatnosti i unaprijediti kvalitetu komunalnih usluga što znači povećanje kvalitete života građana na području općine i poduzetničkog okruženja.

4.2. ENERGETSKA INFRASTRUKTURA

Potrebe za električnom energijom Općine Marija Bistrica podmiruju se iz spojne točke: TS 35/10 kV, 2x8 MVA ZLATAR BISTRICA i TS 35/10 kV, 2x8 MVA KONJŠČINA. Navedene TS 35/10 kV napajaju se električnom energijom iz spojne točke: TS 110/35 kV, 1x20 MVA u PTE JERTOVEC. preko odgovarajućeg 35 kV dalekovoda.

Dvije TS 10(20)/0,4 kV na području Laz Bistričkog spojene su na TS 35/10 kV, 2x8 MVA DONJA STUBICA. Postojeći nadzemni vodovi 10(20) kV dobro su pozicionirani područjem općine i omogućavaju interpolaciju novih distributivnih TS 10(20)/0,4 kV na cijelom području. Na području općine Marija Bistrica realizirana je relativno stara nadzemna mreža 10(20)kV na drvenim stupovima vodičima Al/Fe 3x25 mm²; 3x35 mm²; 3x50 mm². Unutar granica općine Marija Bistrica trenutno je u pogonu 43 kom. distributivnih transformatorskih

stanica 10(20)/0,4 kV (TS 10(20)/0,4 kV) s ukupnom instaliranom snagom transformatora 7.170 kVA. Od toga, samo za potrebe gospodarstva se koriste 2 kom. TS, 4 kom. TS su kombiniranog konzuma (gospodarstvo, malo poduzetništvo i široka potrošnja), a 37 kom. je za potrebe široke potrošnje, raznih ustanova i poslovnih sadržaja. Razmještaj postojećih TS je pretežno zadovoljavajući. Iz nabrojanih TS 10(20)/0,4 kV formirana je niskonaponska mreža (NNM) koja je većim dijelom nezadovoljavajućeg presjeka i tehničkog stanja. NNM izrađena je većim dijelom kod prve elektrifikacije na drvenim stupovima vodičima Al/Fe 4x16 mm²; 4x25 mm²; 4x35mm². Djelomično je obnovljena stara NNM vodičima Al/Fe 4x50/8 mm² i X00/0-A 3x70+71,5+2x16mm² na jelovim impregniranim i betonskim stupovima. Trasa postojeće NNM izvedena je uz postojeće prometnice, a jednim dijelom prolazi preko poljoprivrednih površina i ne zadovoljava razvoj naselja. U samom naselju Marije Bistrice manji dio NNM izvedena je djelomično podzemnim kabelima PP00 i PP00-A presjeka 35, 50, 95 i 150 mm².

Javna rasvjeta u naseljima Općine izvedena je u manjem opsegu uz glavne ulice i to stupnim svjetiljkama sa žaruljama VTFE 125 W i VTFE 250 W te međusobnim razmakom od cca 60 do 90 m.

Postojeća javna rasvjeta većinom ne zadovoljava te je potrebno njezino proširenje i zamjena modernijim rasvjetnim svjetiljkama koje su ekonomičnija sa kvalitetnijim svjetlotehničkim rješenjima. Postojeća javna rasvjeta u samom naselju – centru Marije Bistrice većinom je izvedena modernim rasvjetnim svjetiljkama. Posljednjih nekoliko godina Općina provodi modernizaciju javne rasvjete u sklopu koje se zamjenjuju dotrajali električni vodovi modernom i ekonomičnom LED rasvjetom. Tako je 2013. godine zamijenjena rasvjeta u Zagrebačkoj ulici U sklopu rekonstrukcije Zagrebačke ulice modernizirana je postojeća javna rasvjeta na način da su zamijenjeni postojeći dotrajali električni vodovi novim i postavljeni novi rasvjetni stupovi s LED rasvjetom. U tijeku je proces nastavka modernizacije javne rasvjete na području općine Marija Bistrica, a cilj je izgradnja nove i modernizacija postojeće javne rasvjete.

Na području općine Marija Bistrica predviđena je izgradnja rasklopnog postrojenja 220/110 kV i visokonaponskih vodova od 400 i 110 kV napona koji su u nadležnosti HEP – Operator prijenosnog sustava d.o.o., Prijenosno područje Zagreb. Planom se predviđa izgradnja trafostanica TS 10/0.4 kV i naponske mreže od 10 kV napona koji su u nadležnosti HEP – Operator distribucijskog sustava d.o.o. iz Zaboka.

4.3. PLINOOPSKRBA

Sjevero-zapadnim dijelom općine Marija Bistrica prolazi magistralni plinovod Zabok-Ludbreg DN 500/50. Prostor općine Marija Bistrica, kao distributivni sustav distribucije plinom izveden je u poluprstenastom obliku s mogućnošću opskrbe s dvije različite strane i dva izvora. Šire područje tog dijela prostora opskrbljuje se iz PMRS-e visokotlačnim plinovodom od 25 bara preko RS-e u Zlatar Bistrici, gdje se tlak reducira na radni tlak od 3 bara. Prostor općine Marija Bistrica se opskrbljuje prirodnim plinom iz primarne distributivne trase. Područje je također spojeno u sustav napajanja preko distributivnog razvoda općine Konjščina pod radnim tlakom od 3 bara. Područje ima omogućenu maksimalnu konstantnost distribucijom plina. Na prostoru Općine ima 11 naselja i pokriveno je distributivnom razvodnom mrežom plinovoda pod radnim tlakom od 3 bara. Od 2096 kućanstava, 1450 je priključeno na distributivnu mrežu. Distributivna mreža je novije izrade u projektiranim profilima i tlačnim razredima, u izvedbi čelika i polietilena. Kapacitetom zadovoljava trenutne i buduće potrebe za prirodnim plinom. Pokrivenost prostora općine je preko 95%, a ostali manji dio je moguće plinificirati odmah kad se stvori opravdanost i potreba. Sustavom napajanja iz dva neovisna smjera omogućena je sigurna i kvalitetna opskrba plinom cijelog područja općine. Dosadašnji razvoj sustava opskrbe prostora općine pratio je gospodarsku i široku potrošnju u naseljima općine. Sustav je definiran na način zadovoljenja trenutačnih i budućih razvojnih potreba općinskog središta i ostalih naselja općine. Naravno, uz potrebnu dogradnju uličnih ogranaka, a prema budućim projektnim zahtjevima, a što omogućava sadašnji stupanj izgrađenosti postojećeg razvodnog distributivnog sustava kao cjeline, kako općinskog područja u mikro pogledu te jedinstvenog distributivnog područja distribucije Plin Konjščina d.o.o. Prema podacima Zavoda za prostorno uređenje Krapinsko - zagorske županije u općini Marija Bistrica do kraja 2012. godine na plinsku mrežu bilo je priključeno 68,32% kućanstava.

4.4. PROMETNA INFRASTRUKTURA

Cestovni promet

Općinom Marija bistrica prolazi vrlo važna državna cesta na čijem se raskrižju nalazi Općina i njeno središnje naselje Marija Bistrica. To je državna cesta D29 Novi Golubovec (D35) – Zlatar Bistrica – Marija Bistrica – Soblinec – čvor Popovec (D3).

Od županijskih cesta Općinom Marija Bistrica prolaze:

- Ž1006 D29 - Moravče – Adamovec - Belovar (Ž3278),
- Ž2199 Poznanovec (D24) - Selnica,
- Ž2202 Podgrađe - Tugonica (D29),
- Ž2204 Konjščina (D24) – Sušobreg - Poljanica Bistrička – Marija Bistrica (Ž2221),
- Ž2221 Donja Stubica (D307) - Marija Bistrica - Donje Orešje - Hrastje (D316),
- Ž2224 Ž2221 – Gornja Stubica - Sv. Matej - D29
- Ž2227 Marija Bistrica - Podgorje Bistričko

Od lokalnih cesta Općinom Marija Bistrica prolaze:

- L22056 Selnica (Ž2199) - Šagudovec
- L22066 Sušobreg Bistrički - Globočec (Ž2221)

Ovu osnovnu mrežu razvrstanih cesta dopunjuju nerazvrstane ceste, radi nužnog povezivanja pojedinih zaselaka, izdvojenih građevinskih područja i sadržaja. Ove nerazvrstane ceste, isto kao i razvrstane, ne odgovaraju svojoj namjeni i ne mogu zadovoljiti niti današnje potrebe. Preuskog su profila, bez odvodnje i potrebne nosivosti, tako da su dobar dio godine teško prohodne ili neprohodne.

Na području općine Marija Bistrica predviđena je državna brza cesta kao zapadna obilaznica Marije Bistrice, a koja je utvrđena Prometnom studijom (Prometnom studijom varijantne trase obilaznica Marije bistrice – brza cesta Popovec-Marija Bistrica-Zabok sa spojem na Breznički Hum – sjeverna i istočna obilaznica Marije Bistrice sa spojem prema Gornjoj Stubici - Nova trasa ceste Konjščina – Marija Bistrica (Ž2204)). Nova trasa brze državne ceste utvrđena je ovim Planom, a na temelju izrađene prometne studije. U sjevero-istočnom dijelu Općine Marija Bistrica predloženo je raskrižje u dvije razine brzih državnih cesta

prema zapadu u smjeru Zaboka, prema istoku u smjeru Konjščine i Brezničkog Huma i prema sjeveru u smjeru Zlatara. Na trasi brze državne ceste u neposrednoj blizini raskrižje u dvije razine predviđen je poslovno uslužni objekt (PUO).

Prostornim planom predviđa se sjeverna i istočna obilaznica Marije Bistrice sa spojem prema Gornjoj Stubici. Ova prometnica bila bi povezana sa: državnom cestom D29 Novi Golubovec (D35) - Zlatar Bistrica - Marija Bistrica - Soblinec - Čvor Popovec (D3); županijskim cestama: Ž2221 Donja Stubica (D307) - M. Bistrica - D. Orešje - Hrastje (D316), Ž2204 Konjščina (D24) - Sušobreg - Poljanica Bistrička - Marija Bistrica (Ž2221), Ž2227 Marija Bistrica (D29) - Podgorje Bistričko.

Prostornim planom predviđena je nova trasa ceste prema Konjščini kao spojnica sjeverna i istočna obilaznica Marije Bistrice na brzu državnu cestu prema Konjščini i Brezničkom Humu preko Ž2204 Konjščina (D24) - Sušobreg - Poljanica Bistrička - Marija Bistrica (Ž2221). Također je predviđena korekcija županijske ceste Ž2221 Donja Stubica (D307) – Marija Bistrica – Donje Orešje - Hrastje (D316) u dijelu trase kod groblja u Mariji Bistrici.

Kada su u pitanju nerazvrstane ceste Prostornim planom predviđa se rekonstrukcija i gradnja nerazvrstane ceste za potrebe ugostiteljsko – turističkih sadržaja novoplaniranog turističkog naselja Globočec. Ostale nerazvrstane javne prikazane su u Studiji mreže nerazvrstanih lokalnih cesta koje povezuju seoska gospodarstva na području Općine Marija Bistrica, a koja je sastavni dio Prostornog plana Općine Marija Bistrica.

Zračni promet

Na području sjevero-zapadnog dijela Općine Marija Bistrica ovim Planom se predviđa letjelište kojem će se točna lokacija odrediti naknadno u skladu s potrebama. Međunarodna Zračna luka Zagreb udaljena je 40-ak km od Marije Bistrice i direktno je povezana s brojnim europskim gradovima.

4.5. POŠTA I TELEKOMUNIKACIJE

Na području općine Marija Bistrica postoji jedna jedinica poštanske mreže smještena u naselju Marija Bistrica za područje cijele općine. Na području općine Marija Bistrica postoje dvije međunarodne telefonske centrale, jedna je međunarodna telefonska centrala I.

kategorije, a druga međunarodna telefonska centrala II. kategorije. Postojeći telekomunikacijski kapaciteti na području općine Marija Bistrica sastoji se od dvije UPS telefonske centrale, s pripadajućim telekomunikacijskim mrežama, te prijenosnim sustavom koji povezuje navedene centrale u telekomunikacijski sustav Hrvatske. UPS telefonske centrale se nalaze u naselju Marija Bistrica i naselju Laz Bistrički. Planom se predviđa još jedna UPS telefonska centrala u naselju Tugonica. Potrebno je napomenuti da stanje postojećih telekomunikacijskih kapaciteta na području općine Marija bistrica u potpunosti zadovoljava.

Izražena je potreba za razvojem širokopojasne Internet mreže na cijelom području općine Marija Bistrica.

4.6. ZBRINJAVANJE OTPADA

Odnos prema zbrinjavanju otpada jedno je od mjerila kojim se može prosuđivati o civilizacijskoj razini i o gospodarskoj razvijenosti nekog društva. Zbrinjavanje komunalnoga otpada postalo je posljednjih godina jedna od najvažnijih aktivnosti u Hrvatskoj. Smanjenje količina i zbrinjavanje otpada treba postati jedna od neodgodivih zadaća u zaštiti i unapređenju stanja okoliša i zaštiti zdravlja ljudi. Zbrinjavanje otpada ima osobitu važnost s gledišta zaštite okoliša i prirodnih izvora. Zbrinjavanje otpada podrazumijeva skrb o postupanju s komunalnim i posebnim otpadom. Posebnim otpadom smatra se opasan otpad i nisko i srednje radioaktivan otpad. Na području općine Marija Bistrica za sada nema opasnog otpada čije se zbrinjavanje ustrojava na razini Države. U sjevernom dijelu općine, u naselju Tugonica nalazi se odlagalište komunalnog i internog otpada, te u naselju Hum Bistrički nelegalno neuređeno odlagalište otpada koje je potrebno sanirati.

U budućnosti, s razvojem i izgradnjom proizvodnih pogona u gospodarskim područjima, može se očekivati znatnije količine tehnološkoga otpada (krutog i tekućeg).

Za organizirano i kontrolirano postupanje s otpadom potrebno je provoditi mjere koje obuhvaćaju sljedeće:

1. smanjenje nastanka otpada,
2. mjere korištenja otpada i

- sigurno odlaganje neiskoristivog otpada sa svim prethodnim i pratećim mjerama i postupcima osiguranja od bilo koje vrste štetnog djelovanja.

Zbrinjavanje komunalnog otpada vrši trgovačko društvo Komunalac Konjščina d.o.o. u vlasništvu Zlatar Bistrice. Prema kalendaru odvoza otpada, otpad se odvozi svakog ponedjeljka.

Prema prikazanom na slici x područje općine podijeljeno je u dvije zone, a odvoz otpada u zadanim terminima ovisi o vrsti otpada koji se razvrstava u komunalni otpad, korisni otpad i papir. Krupni otpad na području općine odvozi se tek dva puta godišnje u sljedećim terminima

- od 13.04. do 16.04.,
- od 22.10. do 27.10.

U svrhu poboljšanja stanja s komunalnim i industrijskim otpadom predlaže se sljedeće:

- Redovito utvrđivanje količina i vrste komunalnoga i tehničkoga otpada;
- Izrada liste najvećih proizvođača otpada;
- S osobitom pozornosti prići evidentiranju opasnog otpada i njegovom zbrinjavanju
- Obraditi otpad prije njegova trajno odlaganja;
- Poduzeti djelotvorne mjere za smanjenje otpada, njegovo prikupljanje i odvoz;
- Odvojeno prikupljanje iskoristivoga i neiskoristivoga otpada, obrada i iskorištavanje otpada (postaviti kontejnere za sakupljanje iskoristivoga otpada: staklo, papir, metal, plastika);

- Prilikom izdavanja lokacijskih i građevnih dozvola za proizvodne građevine (zgrade za obrt, malo poduzetništvo i čiste prerađivačke industrije) moraju se utvrditi uvjeti za postupanje s otpadom;
- Osiguravati i sanirati divlja odlagališta otpada;

Za zaštitu okoliša potrebno je potanko odrediti mjere postupanja s otpadom u skladu sa Zakonom o održivom gospodarenju otpadom (NN 94/13) i pripadajućim pravilnicima.

Za tekući otpad predviđena je izgradnja sustava javne odvodnje (kanalizacije) koji je samo djelomice izveden. Tekućim otpadom smatraju se:

- sanitarne otpadne vode, koje se ispuštaju nakon uporabe iz domaćinstava, ugostiteljstva, ustanova i drugih građevina neproizvodnih djelatnosti i
- 2. tehnološke otpadne vode, koje su korištene u proizvodnom procesu (od farmi, industrijskih postrojenja i druge proizvodnje).

U cilju smanjenja onečišćenja od tekućega otpada propisano je sljedeće:

- Kada se u nekom građevnom području izvede odvodni kanal (javna kanalizacijska mreža), postojeće stambene i ostale zgrade i građevine moraju se priključiti na sustav javne kanalizacije;
- Ako u građevnom području postoji javni sustav odvodnje, stambena ili druga zgrada ili građevina koja se planira izgraditi mora se priključiti na javnu kanalizacijsku mrežu;
- Otpadne vode iz domaćinstava moraju se prije ispuštanja u okoliš pročišćavati metodom samočišćenja u septičkim jamama;
- Otpadne vode iz gospodarskih zgrada u domaćinstvima s izvorom onečišćenja, kao i otpadne vode gospodarskih proizvodnih građevina (obrt, industrija i dr.) moraju se prije ispuštanja u vodotok pročititi tako da se ne poveća stupanj onečišćenja.

Jedan od učinaka održivim gospodarenjem otpada je zbrinjavanje biološkog otpada u domaćinstvu na način da korisnici izvrše kompostiranje. Kompostiranje u vlastitom vrtu ili dvorištu smanjit će količinu krutoga otpada koji se odlaže u odlagalištima, smanjit će cijenu komunalnoga otpada, smanjit će osobne troškove za umjetna gnojiva, pridonijet će zdravijem i ekološki primjerenijem življenju.

Strengths (SNAGE)

- neposredna blizina ključnih cestovnih prometnica
- blizina Zračne luke Zagreb
- zadovoljavajuće stanje javne komunalne infrastrukture

Weaknesses (SLABOSTI)

- loša prometna povezanost između naselja
- nedovršena vodoopskrba
- nedovršen sustav otpadnih voda
- nepostojanje sustava navodnjavanja poljoprivrednog zemljišta
- nepotpuna dokumentacija za razvoj infrastrukturnih projekata

Opportunities (PRILIKE)

- korištenje poticajnih i/ili bespovratnih sredstava RH i EU fondova za rješavanje ključnih prometnih, komunalnih i ostalih infrastrukturnih problema
- korištenje navedenih izvora i modela financiranja za implementaciju sustava za korištenje obnovljivih izvora energije
- plinifikacija

Threats (PRIJETNJE)

- loša fiskalna pozicija opće države zbog koje se ne mogu očekivati dotacije za izradu projektne dokumentacije u svrhu realizacije ključnih lokalnih infrastrukturnih projekata
- nedovoljno jak institucionalni kapacitet nadležnih javnih institucija kroz prizmu pomoći pripreme i provedbe infrastrukturnih projekata od regionalnog i lokalnog značaja
- održavanje državnih i županijskih cesta nije u skladu sa prometnim opterećenjem istih
- loše održavanje željezničke infrastrukture što ugrožava razvojni potencijal poslovnih zona

5. ANALIZA GOSPODARSTVA

Dostignuti stupanj gospodarskog razvoja općine Marija Bistrica prvenstveno je rezultat niza materijalnih i društvenih čimbenika, ali i povijesnih događaja koji su obilježili ovaj prostor. Zakonom o regionalnom razvoju (NN147/14) koji je na snazi od 01.01.2015. godine sve jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave razvrstane su prema indeksu razvijenosti.¹⁷ Općina Marija Bistrica s vrijednošću indeksa razvijenosti 80,5% spada u III. skupinu jedinica lokalne samouprave čija je vrijednost indeksa između 75% i 100% prosjeka Republike Hrvatske. Analiza gospodarstva izvršiti će se analizom primarnog, sekundarnog i tercijarnog sektora.

Primarni sektor obuhvaća sve one aktivnosti kojih se predmet rada nalazi na zemlji ili pod zemljom. Obuhvaća poljoprivredu, šumarstvo, ribarstvo, rudarstvo i vađenje. U općini Marija Bistrica najveći ekonomski značaj imaju vinogradarstvo i stočarstvo uz izražen potencijal razvoja ostalih poljoprivrednih djelatnosti i šumarstva.

Sekundarni sektor obuhvaća sve prerađivačke djelatnosti, a čine ga prerađivačka industrija, građevinarstvo, opskrba električnom energijom, plinom i vodom. U općini Marija Bistrica najveći značaj u sekundarnom sektoru imaju tradicionalni obrti.

Tercijarni sektor čine djelatnosti koje se bave pružanjem klasičnih gospodarskih usluga kao što su: ugostiteljstvo, trgovina na veliko i malo, hotelijerstvo, prijevoz, skladištenje i veze. U općini Marija Bistrica najveći ekonomski značaj, ali i potencijal imaju ugostiteljstvo i hotelijerstvo.

Za razumijevanje sadašnjeg stanja gospodarstva koje će se u nastavku analizirati važno je spomenuti negative učinke pretvorbe i privatizacije iz 90-ih godina. Nažalost, neuspjeli proces pretvorbe i privatizacije imao je negativne posljedice na razvoj gospodarstva na području općine Marija Bistrica kao i u mnogim hrvatskim krajevima. Jedan od najznačajnijih gospodarskih subjekata bilo je trgovačko društvo Tehnomehanika d.d.. Društveno poduzeće Tehnomehanika, Marija Bistrica osnovano je 1952. godine s osnovnom djelatnošću uslužnog karaktera iz područja komunalno - građevinskih usluga. Kasnije je, početkom 1990. godine trgovačko društvo registrirano za proizvodnju specijalnih

---

¹⁷ Indeks razvijenosti izračunava se na temelju visine dohotka po stanovniku, stope nezaposlenosti, proračunskog prihoda, općeg kretanja stanovništva te stope obrazovanosti.

konstrukcija i hidrauličkih nadgradnji. Djelatnost Tehnomehanike bila je izrada konstrukcijske i projektne dokumentacije, izrada i montaža na cestovna, željeznička i plovna transportna sredstva svih vrsta hidrauličnih nadgradnji i specijalnih čeličnih konstrukcija. Proizvodnja je bila organizirana na lokacijama u Mariji Bistrici i Loboru. Pretvorba je započeta 1992. godine uz novi razvojni program temeljem kojeg je Tehnomehanika trebala pokrenuti proizvodnju specijalnih vozila i lakih čeličnih konstrukcija, te proizvodnju automobilskih ljestava, automobilskih dizalica, hidrauličnih platformi, vozila za prijevoz karamboliranih vozila, traktorskih rovokopača, te niz drugih proizvoda. Zbog nemogućnosti nabave potrebne tehnologije za pokretanje nove proizvodnje te Domovinskog rata, i potrebe stavljanja u funkciju svih raspoloživih gospodarskih kapaciteta u obranu Hrvatske ovaj razvojni program nikada nije ostvaren. U razdoblju od 1992. do 1998. godine Tehnomehanika je bila uključena u proizvodnju opreme specijalnih namjena i naoružanja. Najznačajniji kupci bili su Ministarstvo unutarnjih poslova i Ministarstvo obrane Republike Hrvatske te društva u većinskom državnom ili pretežitom državnom vlasništvu. Tehnomehanika je tada zapošljavala više od 300 djelatnika različitih zvanja. Zbog niza čimbenika koji su negativno utjecali na poslovanje poduzeća stečajni postupak nad Društvom otvoren je 28.02.2000. godine. U narednim se godinama mijenjalo vlasništvo nad Tehnomehanikom, a posljednji vlasnik nekadašnjeg najznačajnijeg gospodarskog subjektom na području Općine, trgovačko društvo Ventilator-TVUS d.o.o. pokrenuo je stečaj 2014. godine.

Danas je opći gospodarski razvoj Općine determiniran u prvom redu raspoloživim prirodnim resursima i geoprometnim položajem.

Prirodnim i kulturno povijesnim resursima unatoč, na prostoru općine Marija Bistrica nalaze se tek dva gospodarska subjekta s liste 100 najznačajnijih gospodarskih subjekata u Krapinsko – zagorskoj županiji.¹⁸

Riječ je o trgovačkom društvu „Lacković d.o.o.“ koje u svom sastavu posjeduje tvornicu za proizvodnju repromaterijala za cvjećare, pogone za preradu plastičnih masa, alatnicu za izradu alata te veleprodaju i maloprodaju dekorativnih artikala za cvjećarstvo, i hotelu „Bluesun hotel Kaj“ koji je dio hrvatskog hotelskog lanca „Bluesun hotels & resorts“.

---

¹⁸ <http://www2.hgk.hr/zagorje/index.html>

5.1. POLJOPRIVREDA

Poljoprivreda je primarna gospodarska grana i kao takva ima funkciju:

- zadovoljiti elementarne egzistencijalne potrebe stanovništva (prehraniti stanovništvo),
- osigurati potrebne sirovine prerađivačkoj industriji.

Bruto dodana vrijednost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u 2013. godini u iznosu od 11,9 mlrd. kuna činila je 4,3% bruto dodane vrijednosti hrvatskog gospodarstva. U odnosu na prethodnu 2012. godinu bruto dodana vrijednost poljoprivrede, šumarstva i ribarstva u 2013. godini bilježi pad od 1,6%. Prema podacima DZS-a poljoprivredna djelatnost u BDP-u Republike Hrvatske, iskazano kao prosjek razdoblja od 2008. do 2012. godine, sudjeluje s 3%. U 2013. godini BDV poljoprivredne djelatnosti u BDP-u Republike Hrvatske čini udio od 2,6 % i u odnosu na prethodnu 2012. godinu udio BDV-a poljoprivrede u BDP-u je smanjen za 0,08 postotnih poena. Udio BDV-a poljoprivredne djelatnosti u ukupnom BDV-u RH u 2013. godini čini udio od 3,1 % i u odnosu na prethodnu 2012. godinu udio BDV-a poljoprivrede u BDV-u RH je smanjen za 0,09 postotnih poena.

Na području općine Marija Bistrica raspoloživo je 994,27ha obradive poljoprivredne površine i 2149,78ha ostalog poljoprivrednog tla, šuma i šumskog zemljišta za gospodarske namjene. Trenutno je u funkciji 1.182,63ha, od čega je 695,46ha oranica, 79,97ha vinograda, 46,97ha voćnjaka i 2,65ha maslinika. Ostalih 361,58ha čine livade i pašnjaci.

Na području općine Marija Bistrica registrirano je 390 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava sa ukupno 793 člana.

Najzastupljenija poljoprivredna djelatnost je ratarstvo koje je u funkciji proizvodnje stočne hrane. Od ratarskih kultura zastupljene su pšenica, kukuruz, lucerna i krumpir, a prinosi su niži od državnog prosjeka zbog konfiguracije terena. Ipak, ova konfiguracija terena, karakteristike tla i klime pozitivno pogoduju proizvodnji kvalitetnih vina pa je u zadnjih nekoliko godina izraženo ulaganje u uzgoj vinove loze i unaprjeđenje tehnologije proizvodnje kvalitetnih vina. Vina s područja Općine imaju oznaku izvornosti „Zagorje-Međimurje“, a svrstani su u vinogorje Stubica. Na području općine Marija Bistrica djeluje Udruga vinogradara Marija Bistrica koja osnovana je 27. prosinca 2000. godine. Udruga je osnovana sa svrhom okupiti vinogradare i potaknuti ih na suvremeni način podizanja vinograda, odabir kvalitetnih sorata, na bolju obradu i zaštitu vinograda, na proizvodnju vina u suradnji sa znanstvenim institucijama iz područja vinogradarstva, vinarstva i zaštite bilja, te na suradnju s proizvodnim i ostalim ustanovama koje se bave proizvodnjom i prometom vina.

Voćarstvo je slabije razvijeno ali su u zadnje vrijeme bilježi pozitivan trend ulaganja u unaprjeđenje proizvodnje voća.

U stočarstvu prevladavaju govedarstvo i svinjogojstvo dok je tradicionalno prisutan i uzgoj peradi (kokoši, zagorski purani, patke i guske). Manji broj poljoprivrednika bavi se uzgojem ovaca i koza.

U suradnji s Općinom Marija Bistrica u proteklom razdoblju provedeni su brojni programi potpore razvoju poljoprivrede.

Zbog izraženih klimatskih i reljefnih svojstava područja preporučuje se poticanje razvoja vinogradarstva, stočarstva i povrtlarstva. Povećanje proizvodnih kapaciteta i kvalitete ključnih poljoprivrednih proizvoda: vina, sireva i eko povrća, važni su ne samo s gospodarskog aspekta sektora poljoprivrede, nego i za daljnji razvoj brojnih turističkih manifestacija koje se odvijaju na području općine te razvoj ruralnog turizma sukladno načelima održivog razvoja.

5.2. TURIZAM

U prethodnim poglavljima prikazani su svi prirodni i kulturno povijesni resursi koji su temelj razvoja ruralnog i vjerskog turizma. Za razvoj i unaprjeđenje turizma zadužena je Turistička zajednica općine Marija Bistrica. Od samih početaka, 1994. godine, pa sve do sada intenzivno radi na promociji i promidžbi cijelog Bistričkog kraja, običaja i zaštiti autohtonih vrijednosti te gastronomije. TZ Općine Marija Bistrica provodi brojne aktivnosti vezane za unaprjeđenje poslovne okoline kroz:

- izgradnju turističke infrastrukture (56 km biciklističkih staza, nova smeđa signalizacija)
- edukaciju privatnih iznajmljivača i zaposlenika,
- održavanje brojnih manifestacija (i kreiranje novih),
- očuvanje okoliša,
- promocija kroz sajmove i medije,
- izradu brošura i informativnih letaka,
- sudjelovanje u stvaranju uvjeta za efikasnu koordinaciju javnog i privatnog sektora,
- poticanje optimalizacije i uravnoteženje ekonomskih i društvenih koristi i koristi za okoliš,
- redovito, a najmanje svaka 4 mjeseca, prikupljanje i ažuriranje podataka o turističkoj ponudi, smještajnim i ugostiteljskim kapacitetima (kulturnim, sportskim i drugim manifestacijama) radnom vremenu zdravstvenih ustanova, banaka, pošte, trgovina i sl. i drugih informacija potrebnih za boravak i putovanje turista,
- izdavanje turističkih promotivnih materijala,
- obavljanje informativnih poslova u svezi s turističkom ponudom,
- koordinacija djelovanja svih subjekata koji su neposredno ili posredno uključeni u turistički promet radi zajedničkog dogovaranja, utvrđivanja i provedbe politike razvoja turizma i obogaćivanja turističke ponude,
- poticanje, organiziranje i provođenje akcija u cilju očuvanja turističkog prostora, unapređivanja turističkog okružja i zaštite čovjekova okoliša, te prirodne i kulturne baštine,
- poticanje, unapređivanje i promicanje specifičnih prirodnih i društvenih vrijednosti koje općinu ili grad čine turistički prepoznatljivom i stvaranje uvjeta za njihovo gospodarsko korištenje,

- vođenje jedinstvenog popisa turista za područje općine ili grada, poglavito radi kontrole naplate boravišne pristojbe i stručne obrade podataka,
- dnevno prikupljanje, tjedna i mjesečna obrada podataka o turističkom prometu na području općine,
- provjeru i prikupljanje podataka o prijavi i odjavi boravka turista u cilju suradnje s nadležnim inspekcijskim tijelima u nadzoru nad obračunom, naplatom i uplatom boravišne pristojbe, te prijavom i odjavom turista,
- ustrojavanje jedinstvenoga turističkoga informacijskog sustava, sustava prijave i odjave turista i statističke obrade.

Neke od brojnih turističkih manifestacija u čijoj organizaciji sudjeluje TZ Općine Marija Bistrica jesu:

Manifestacija Advent u Mariji Bistrici - prva manifestacija Advent u Mariji Bistrici održana je 2010. godine. Manifestacija se obilježava prigodnim kulturno-umjetničkim programom i božićnom sajmenom ponudom. Advent u Mariji Bistrici jedinstvena je manifestacija koja traje kroz čitav mjesec prosinac te kako takva pridonosi obogaćivanju turističke ponude županije. S obzirom da je Marija Bistrica najveće Hrvatsko nacionalno svetište cilj je da se u takvom svetištu obilježava takva zvanična manifestacija s predznakom duhovnog i tradicionalnog karaktera. Svake godine za vrijeme odvijanja Adventa cilj je posjetiteljima ponuditi nešto novo, aktualno, ali kroz duh tradicije i mira. Manifestacija uvijek ima i program humanitarnog karaktera kroz tradicionalni Božićni humanitarni koncert Zagorske lige protiv raka „Zagrljaj dobrote“ u Mariji Bistrici, a prihod od koncerta namijenjen je za nabavu opreme ili sličnih potrebnih medicinskih potrepština. Od brojnih događanja mogu se izdvojiti:

- Bistrički adventski ormar - interaktivan
- Premijera na bistričkom Adventu: Prvo uprizorenje priče o crnom kipu MBB i njegovim čudesima „Kinč osebujni slavnoga orsaga horvatckoga“ u izvedbi sasvim posebnog kazališta sjena
- Izložba licitara
- Radionice izrade licitara, drvenih igračaka i lončarskih proizvoda
- Najveće licitarsko srce- mogućnost posjetiteljima da se slikaju u njemu

- Festival medenjaka
- Adventski koncerti- širok izbor glazbe- duhovne, etno, jazz, rock i zabavne
- Dodatno: Sv. Nikola i bogata sajmena i gastronomska ponuda

Ljeto u Mariji Bistrici - prva manifestacija Ljeto u Mariji Bistrici održana je 1992. godine. Manifestacija ima različite kulturne, duhovne, sportske i ostale zabavne sadržaje tijekom ljeta s naglaskom na proslavu 13. srpnja, Blagdana Majke Božje Bistričke, Dana Općine i Župe Marija Bistrica. Marija Bistrica ima dvadeset i devet registriranih udruženja koji su vrlo aktivni tijekom cijele godine, a tijekom održavanja Ljeta u Mariji Bistrici prikazuju svoja najbolja umijeća.

Ljeto u Mariji Bistrici obuhvaća događanja i manifestacija od kojih se mogu izdvojiti:

- Biciklijada „Četiri kapelice“,
- Susret umirovljenika Krapinsko – zagorske županije,
- Veseli dječji dan,
- Odškrinute dveri bistričke,
- Planinarskom obilaznicom oko Marije Bistrice,
- Bistrička noć,
- Procesija sa svijećama od Marije Bistrice do Vinskog vrha,
- Dani folkloru Laz,
- Biciklijada Selnica – Gusakovec,
- Bistričko sportsko ljeto.

Prema Izvješću o radu i financijskom poslovanju TZ Općine Marija Bistrica za 2014. godinu, u 2014. godini ostvareno je ukupno 883.000 dolazaka i 15.113 noćenja, a u usporedbi s 2013. godinom ostvareno je 7,15% manje dolazaka i 23,6% više noćenja. Na smanjenje broj dolazaka prije svega hodočasnika utjecala je dugogodišnja gospodarska recesija i smanjen raspoloživi dohodak hrvatskih građana. Rast broja noćenja u najvećoj mjeri je rezultat promotivnih aktivnosti Turističke zajednice, ali i povećanja broja smještajnih kapaciteta u kategoriji privatnog smještaja (Hotel Kaj). Kretanje broja turističkih dolazaka i broja noćenja u prethodne tri godine prikazano je u tablici X.

Tablica X:

Godina	Broj postelja	Broj noćenja	Iskorištenost kapaciteta	Broj posjetitelja vjerskog turizma	Strani gosti
2010.	173	5.247	8,42	863.000	69.500
2011.	163	9.420	16,05	943.000	104.000
2012.	161	11.806	20,37	919.000	110.200
2013.	155	12.222	21,9	950.000	166.000
2014.	166 + 11 pomoćnih	15.113	25,29	883.000	127.000
	(124+4 hotel; 42+7 privat)	(14.234 hotel; 879 privat)	(31,88 hotel;		
			5,81 privat)		

Izvor: TZ Općine Marija Bistrica

Temeljem navedenih podataka, turističkih trendova, očekivanja i strateških smjernica relevantnih strategija na nacionalnoj razini i razini Europske unije moguće je i poželjno razvijati turizam na području općine Marija Bistrica.

Jedinstvenost Bistričkog kraja omogućuje stvaranje integrirane ruralne turističke destinacije i svih turističkih potencijala ovog kraja u jedinstven integrirani proizvod.

Prema nedavnim istraživanjima i intervjuima sa emitivnih tržišta, povećanje rasta očekuje se u potražnji ruralne turističke ponude. Ruralni turizam vidi se kao komplementarna djelatnost poljoprivrednoj proizvodnji i mogućnost gospodarske i socijalne revitalizacije ruralnih područja kroz :

- dodatne prihode stanovništva,
- poboljšanje kvalitete života i sprečavanje depopulacije ruralnih područja,
- zaštitu materijalne i nematerijalne kulturne baštine.

Smjerovi u kojima bi se trebao razvijati turizma na području općine Marija Bistrica u narednom razdoblju jesu:

- **Vjerski turizam** - Vjerski su motivi jedni od najstarijih i najčešćih motiva koji su pokretali velik broj ljudi na putovanja. Vjerski se turizam počeo javljati u najranijoj povijesti kada su ljudi zbog obavljanja religijskih obreda posjećivali za to određena

mjesta - svetišta, i pritom prelazili veće udaljenosti. Nova turistička putovanja obilježava nebrojena različitost očekivanih doživljaja i sve veći broj motiva i potreba potencijalnih putnika, koji im se nude na turističkom tržištu. Opće je poznato da je vjerski turizam jedan od oblika turističkih putovanja, kao i jedan od načina ispunjenja duhovnih potreba i motiva putovanja, a upravo su vjerska putovanja jedan od najstarijih oblika putovanja. Vjerski događaji kao motiv i potreba za putovanjima na sveta mjesta čine suštinu i osnovno obilježje vjerskoga turizma. Vjerske destinacije moraju imati materijalne i nematerijalne – duhovne resurse, koji po svojim obilježjima imaju svoje prepoznatljive simbole, crkve, svetišta i sl. Vjersko putovanje samo je jedan od oblika turističke ponude i potražnje, uvjetovan vjerskim motivima. Svako turističko putovanje, pa tako i vjersko, ima dva osnovna cilja: zadovoljenje potreba i motiva putnika (hodočasnika) s jedne strane i povećanje turističke potrošnje s druge strane. Vjersko putovanje ima za cilj: zadovoljiti putnike – turiste u motivu vjere, ali se pritom moraju realizirati i gospodarski učinci, pokriti troškovi i ostvariti ekonomski motiv. Prema podacima UN-ove Svjetske turističke organizacije (UNWTO), na međunarodni turizam godišnje otpadne 735 milijardi dolara, no teško je procijeniti koliki se dio odnosi na vjerski turizam koji se preklapa s kulturnim, 300-330 milijuna hodočasnika svake godine posjećuje ključna svjetska svetišta i ostvaruju promet od više od 13 milijardi Eura, od čega 4,5 milijardi Eura generira samo iz Italije. **Samo u Europi 30 milijuna vjernika, uglavnom katolika, koristi dio godišnjeg odmora kako bi hodočastili u sveta mjesta.** Također, prema podacima Svjetske udruge za vjerske konferencije, u 2006. godini više od 14,7 milijuna osoba u svjetskim je razmjerima sudjelovalo u radu kongresa i konferencija s vjerskom tematikom (u 1994. godini, ta je brojka iznosila 4,4 milijuna osoba). Vjersko putovanje, kao nešto pozitivno, prisutno je danas više nego ikada u povijesti i treba ga njegovati, pratiti, poboljšavati i promovirati, posebice u mjestima gdje je turizam u povojima. Uključiti se trebaju svi, od društvene zajednice, kulturnih djelatnika, turističkih radnika i lokalnog stanovništva do Crkve. Iz toga proizlazi i velika mogućnost ove vrste turističkog proizvoda, odnosno velike su i nemjerljive mogućnosti iz kojih se mogu razviti i nezaobilazni ekonomski efekti u korištenju te pojavnosti.

Premda je Marija Bistrica poznata upravo kao nacionalno mjesto hodočašća Blaženoj Djevici Mariji može se zaključiti kako su dosadašnji turistički rezultati ispod mogućnosti koje nudi ovaj resurs. Temeljem navedenog, daljnji rad na razvoju

turizma u smjeru vjerskog turizma na području općine Marija Bistrica je u potpunosti moguć, opravdan i poželjan.

- **Ruralni turizam** – turistički segment za kojeg Svjetska turistička organizacija (WTO) smatra da postoji velika potencijalna potražnja. Ipak je vrlo malo istraživanja provedeno kojima bi se utvrdila veličina tog tržišta, a djelomično su tome uzrok poteškoće vezane uz zadovoljavajuće definiranje ruralnog turizma. Pretpostavlja se da je 3 posto, ili 23 milijuna svih međunarodnih turističkih putovanja temeljeno na ruralnom turizmu. Nadalje, **WTO predviđa daljnji iznadprosječan rast međunarodnih putovanja motiviranih ruralnim turizmom od oko 6 posto godišnje.** Za razvoj ovog tipa turizma potrebna je diversifikacija ponude u sklopu ruralnog turizma, od oblika smještaja do vrsta ponuđenih aktivnosti ili programa, kako na samom seoskom gospodarstvu tako uključujući i mogućnosti u široj okolici. S promjenama potreba kupaca ponuda se diversificira kroz oblikovanje kraćih, aktivnih i „zdravih“ odmora. Isto tako potrebna je bolja skrb o okolišu koji se javlja zbog promjena cjelokupnog sustava vrijednost, te načina na koji se sagledava, razumije i skrbi o okolišu. Briga kupca za očuvanjem okoliša je evidentna i njihova je preferencija prema boravku u očuvanom okolišu. Kada Europljani biraju destinacije svojih putovanja očuvana priroda i ugodna klima su dva ključna faktora pri odabiru destinacije. Prema podacima koji su prikazani Bistrički kraj posjeduje razvojni potencijal za ovaj tip turizma zahvaljujući karakteristikama klime i reljefa, očuvanom okolišu, bogatoj flori i fauni, te proizvodnji kvalitetnih eko poljoprivrednih proizvoda. Primjer kako bi trebalo razvijati ruralni turizam na području općine Marija Bistrica jest Ranch Pia koji uz ponudu jahanja nudi brojne druge sadržaje (gastro i eno ponuda, team building)
- **Kulturni turizam** - generator je održivog razvoja jer omogućuje da mjesta koja nisu isključivo turistička, osmišljenim razvojnim strategijama koje se temelje na lokalnim kulturno-umjetničkim potencijalima, postanu zanimljiva turistima, ali i lokalnom stanovništvu. Dakle, lokalne vrijednosti, zahvaljujući upravo kulturnom turizmu, mogu postati zanimljive turistima, te se na taj način turističke destinacije obogaćuju kulturnim sadržajima i postaju atraktivne lokalnom stanovništvu. Kultura je uvijek zanimljiva, no ključno je kako oživjeti i aktivirati njezine potencijale. Jer, nije

dovoljno da ti potencijali postoje, oni moraju biti dostupni, privlačni i atraktivni potencijalnim turistima. Turizam i kultura se prožimaju, a osmišljavanjem kulturno turističkog proizvoda obogaćuje se osnovni proizvod, odnosno imidž odredišta, povećava potrošnja, duljina boravka turista i zadovoljstvo njihovim boravkom, iz čega slijedi ponovni posjet, stimulira se lokalna, odnosno regionalna potražnja i otvaraju se mogućnosti razvoja novih tržišnih segmenata. Od turizma kultura dobiva dodatni izvor prihoda, proširuju se tržišta i stvaraju novi segmenti posjetitelja, potiče se profesionalno upravljanje kulturnim dobrima i njihov marketing. Obogaćenje kulturno turističke ponude potiče povećanje smještajnih i ugostiteljskih kapaciteta, oživljavanje tradicijske proizvodnje i starih obrta, proizvodnju zdrave hrane te zaštitu tradicijskih proizvoda Bistričkog kraja. Uz zaštićenu nematerijalnu baštinu koja se nalazi pod UNESCO-voim zaštitom valja izdvojiti sljedeće razvojne potencijale koji se mogu efikasnije valorizirati:

Park skulptura - smješten je na turističkoj cesti „Vinski Vrh”, 500 metara od glavnog trga u Mariji Bistrici prema kapeli Majke Božje na Vinskom Vrh. Kolonije je pokrenula grupica entuzijasta još 1983.godine. Dio fundusa stradao je u velikoj poplavi koja je zahvatila Mariju Bisticu 4. srpnja 1989. godine. Nakon nekoliko godina prekida, kolonija drvorezbara je ponovno organizirana 2000. godine i od tada, polako kroz godine, nastaje prava galerija vrhunskih djela na otvorenom. Skulpture su tematski usmjerene na sakralne sadržaje ili su stvarane po slobodnom izboru drvorezbara. Park broji već preko 100 skulptura.

Galerije Hudek – mjesto na kojem su izložena djela majstora skulpture i slikarstva, akademskog kipara Pavla Hudeka umjetnika koji je cijeli radni vijek posvetio stvarajući umjetnička djela kroz spoj slikarskog i kiparskog izričaja. Galerija Hudek otvorena je 13. srpnja 2002. godine u sklopu manifestacije „Ljeto u Mariji Bistrici 2002.” Autor je svojim slikarskim umijećem u pejzažima dao dušu Mariji Bistrici, a u zemljanim i keramičkim figurama dao je pohvalu bistričkoj zemlji.

Dvorac Hellenbach – nedaleko od Marije Bistrice, na cesti prema Zlatar Bistrici, perivojem skriven od pogleda, nalazi se ovaj prekrasan dvorac u kojem živi obitelj Hellenbach. Jedan je to od malobrojnih dvoraca u Hrvatskom zagorju i Hrvatskoj u kojem se uspio održati kontinuitet življenja i potpuno očuvati interijer onakav kakav je bio i u prošlom stoljeću

Etno zbirka licitarskog obrta - Etno zbirka je interaktivno koncipirana pa posjetitelje vodi kroz povijest licitarsstva, upoznaje ih s alatima koji su se davno

upotrebljavali, rječnikom koji se koristio u licitiranju, starim tehnikama ručne proizvodnje te već pomalo zaboravljenim proizvodima. Izrada licitara može se upoznati i kroz kratku prezentaciju majstora, a u radionici se posjetitelji mogu i sami okušati u ulozi licitara.

Svetište Majke Božje Bistričke – U ovom kontekstu odnosi se bogatu kulturno povijesnu vrijednost građevina, slika, skulptura, glazbe i dr.

- **Cikloturizam** – Cikloturizam je idealan za umrežavanje svekolike turističke ponude u nekom odredištu: smještaja, ponudu hrane, kulturnih i prirodnih atrakcija i znamenitosti i ostalog. Obzirom da cikloturisti žele posjetiti i doživjeti što više atrakcija na jednoj biciklističkoj ruti, uvijek su spremni izdvojiti i euro više što ih svrstava u dobre potrošače. Prema podacima europske mreže biciklističkih staza „EuroVelo“ ukupna duljina staza iznosi preko 60.000 km. **Procjenjuje se da danas u svijetu ima oko 300 milijuna cikloturista koji ugrabe svaki slobodni trenutak za posjet nekom od cikloturističkih odredišta. Samo u Europi cikloturisti godišnje potroše od 7 do 9 milijardi eura, a broj cikloturista u stalnom je usponu.** No, za razvoj cikloturizma i prihvat cikloturista potrebno je zadovoljiti određene preduvjete. Prije svega to se odnosi na organizaciju biciklističkih staza i ruta kroz izgradnju uređenih, asfaltiranih cestovnih staza kao i uređenje brdskih biciklističkih staza. Zatim, neophodno je dobro obilježavanje (signalizacija) ruta kao i izrada biciklističkih karata. Osim toga potrebno je na stazama urediti i organizirati servisne punktove kao i info centre. Također, ukoliko staza nije umrežena s ostalim oblicima ponude, uputno je organizirati i ponudu smještaja kao i ostalu ponudu. Ali, svrsishodnije je i uputnije umrežavati već postojeću ponudu te prilagoditi je potrebama cikloturista. Cikloturist je gost koji putuje po odredištu. Stoga mu je potreban adekvatan smještaj. Danas se na biciklističkim stazama razvila prilagođena ponuda smještaja kao što su bike hoteli i bike&bed ponuda. Na području Bistričkog kraja gradi se sve više biciklističkih staza, a na samom području općine nalazi se 8 biciklističkih ruta (7 ruta + 1 spojna) ukupne dužine 56 km. U narednom razdoblju planira se izgradnja još jedne biciklističke rute dužine 13 km.
- **Zdravstveni turizam** - potencijali očuvanog okoliša, biološke raznolikosti i povoljnih klimatskih uvjeta temelj su razvoja zdravstvenog turizma. Razvojem sportsko-rekreacijske infrastrukture, ponude zdrave i ekološke hrane u ruralnom turizmu,

otvaranjem specijalističko-dijagnostičkih ordinacija, zdravstvenih wellnes sadržaja u turističkoj ponudi, i niza usluga koje će biti u ukupnoj turističkoj ponudi više su od nužne prepostavke za razvoj ovog tipa turizma. Posebnu vrijednost destinaciji daje Svetište Majke Božje Bistričke kroz duhovni aspekt čovjeka. Zato je u Mariji Bistrici moguće razvijati zdravstveni turizam kroz holistički pristup zdravlja čovjeka, a on uključuje mnogo više od tjelesnog ozdravljenja

Uzimajući u obzir prirodne i kulturno povijesne resurse turizam bi trebao imati ulogu primarne gospodarske djelatnosti na području Općine. Daljnji razvoj turizma pozitivno će utjecati na razvoj poljoprivrede, tradicijskih obrta, trgovine i ugostiteljstva. Razvoj ovih povezanih gospodarskih djelatnosti utjecati će na povećanje broja radnih mjesta, smanjenje odljeva radno sposobnog stanovništva i jačanje proračunskog kapaciteta Općine.

<p>Strengths (SNAGE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nacionalno marijansko svetište • rastuća specijalizacija u poljoprivrednim djelatnostima • licitari, drvene igračke i ostali tradicionalni proizvodi • raspoloživi prirodni i kulturni resursi koji se mogu staviti u ekonomsku funkciju • politička vlast aktivno sudjeluje u poticanju razvoja ključnih gospodarskih faktora • sve razvijenija infrastruktura za razvoj cikloturizma • Hotel Kaj 	<p>Weaknesses (SLABOSTI)</p> <ul style="list-style-type: none"> • slabo razvijena poslovna / poduzetnička infrastruktura • slabo razvijena turistička infrastruktura • nedovoljno korištenje novih tehnologija u poljoprivredi • slaba povezanost poljoprivrednih proizvođača što otežava pristup tržištu • mali smještajni kapaciteti • nedovoljna vanpansionska ponuda • ograničen kapacitet lokalnog tržišta ljudskih resursa • nemogućnost stavljanja u gospodarsku funkciju prostora bivše Tehnomehanike zbog otežane komunikacije sa DUUDI-em (Državni ured za upravljanje državnom imovinom)
<p>Opportunities (PRILIKE)</p>	<p>Threats (PRIJETNJE)</p>

<ul style="list-style-type: none"> • ulaskom u EU otvoreno tržište od 500 mil. stanovnika • korištenje poticajnih i /ili bespovratnih sredstava RH i EU fondova u financiranju MSP-a • povezivanje malog i srednjeg poduzetništva (MSP-a) u mini klastere za zajednički nastup na tržištu • povezivanje različitih djelatnosti u svrhu obogaćenja turističke ponude i posljedično produženja turističke sezone • korištenje modela financiranja prekogranične suradnje • privlačenje “greenfield investicija” MSP-a smanjenjem parafiskalnih nameta Općine i povoljne prodaje i/ili najma zemljišta koje nije u funkciji • korištenje novih tehnologija u promociji specifičnosti i mogućnosti korištenja poticaja za potencijalne investitore 	<ul style="list-style-type: none"> • gospodarska recesija koja u RH traje već godinama • permanentno povećanje deficita i javnog duga opće države • ulaskom u EU povećan rizik od konkurencije • ograničenja u proizvodnji i izvozu koja su prihvaćena ulaskom u EU • rapidan razvoj i implementacija novih tehnologija i spoznaja koje zbog slabih institucionalnih kapaciteta nismo u mogućnosti pratiti na nijednoj razini vlasti • visoka percepcija korupcije u RH što utječe na dolazak investitora • česte izmjene zakona i procedura koje stvaraju nepovjerenje na svim tržištima • loše upravljanje nadležnih institucija državnom imovinom koje bi općine i gradovi rado valorizirali
---	---

6. DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Pod pojmom društvene djelatnosti podrazumijevaju se: obrazovanje, kultura, sport i rekreacija, zdravstvo, socijalna skrb te uprava i administracija. Jedna od temeljnih funkcija jedinica lokalne i područne samouprave jest zadovoljavanje javnih potreba u društvenim djelatnostima. Za izvršenje ove obveze u proračunima se osiguravaju potrebna financijska sredstva. Koje javne potrebe će biti financirane, utvrđuje se zakonom odnosno na zakonu utemeljenim aktima, a na županijskoj razini svake se godine utvrđuje programima javnih potreba.

Za potrebe osnovne analize u nastavku su društvene djelatnosti razrađene po slijedećim segmentima:

1. Predškolski odgoj i obrazovanje;
2. Kultura i sport;
3. Zdravstvo i socijalna skrb;
4. Ostale društvene djelatnosti i javni sadržaji.

6.1. PREDŠKOLSKI I ŠKOLSKI ODGOJ I OBRAZOVANJE

Predškolski odgoj i obrazovanje utvrđeni su kao djelatnosti od posebnog državnog interesa te je shodno tome organizacija i financiranje istih prepuštena jedinicama lokalne samouprave i nadležnom ministarstvu. Hrvatski obrazovni sustav se trenutno nalazi na raskrižju između duboko ukorijenjenih postavki naslijeđenih još iz socijalističkog sustava i pokušaja priključka modernim gospodarstvima Europske unije, prije svega temeljenih na visokim tehnologijama i visoko kvalificiranoj radnoj snazi. Tome u prilog govore podaci kako je u Hrvatskoj prisutan veoma nizak udio osoba (dobi 18-24) koje rano napuštaju školovanje (4,2 posto u 2012. prema 12,8 posto u EU-27) te prilično visok udio osoba za završenim srednjoškolskim obrazovanjem u dobi između 20 i 24 godine starosti (89,0 posto u 2012. prema 64,7 posto u EU-27). Također, primjetan je i visok udio učenika u strukovnom srednjem obrazovanju (72,5 posto u 2009. prema 49,6 posto u EU-27), te povoljan omjer učitelja/nastavnika i djece/učenika na svim razinama obrazovanja. S druge strane, u Hrvatskoj je više nego očito nizak udio visokoobrazovanih, bilo u populaciji između 30 i 34 godina starosti (23,7 posto u 2012. prema 35,8 posto u EU-27), bilo u stanovništvu (18-64) općenito (16,1 posto u 2011. u usporedbi s EU-27 gdje udio iznosi 24,7 posto). Kao problem se posebno ističe niska razina izdvajanja za obrazovanje (4,27 posto BDP-a u 2010. prema 5,41 posto BDP-a u EU-27), posebno iz privatnih izvora (0,26 posto BDP-a u 2010. prema 0,79 posto BDP-a u EU-27).

Rezultat nedovoljne razine ulaganja u školstvo je i često neadekvatna infrastruktura i nedovoljna opremljenost na svim razinama obrazovanja. Poseban problem predstavlja neprilagođenost obrazovne infrastrukture djeci i osobama s posebnim potrebama, te nedostatak školskih sportskih objekata. U Hrvatskoj je prisutan i nizak obuhvat djece programom predškolskog odgoja (57,0 posto djece u dobi od četiri godine uključeno u programe predškolskog odgoja i obrazovanja u 2010. prema EU-27 prosjeku obuhvata od 90,8 posto). Kod predškolskog odgoja su posebno izražene velike regionalne razlike u pokrivenosti djece predškolskim programima. Također, jaslički programi, namijenjeni djeci do treće godine života, su daleko slabije razvijeni od vrtićkih. Sa svim navedenim problemima suočava se i Općina Marija Bistrica.

Predškolski odgoj i obrazovanje u Općini Marija Bistrica obavlja se u Dječjem vrtiću „Pušlek“. Dječji vrtić „Pušlek“ izgrađen je 1978. godine i od iste jeseni djeluje u sklopu Osnovne škole Marija Bistrica. Zgrada vrtića izgrađena je za kapacitet do 40 djece. Prostorni

kapaciteti zadovoljavaju sve do kraja osamdesetih, početkom devedesetih, kada ovi prostorni uvjeti postaju premali za potrebe smještaja djece predškolske dobi s područja Općine Marija Bistrica, Zakonom o predškolskom odgoju 1999. godine vrtić kao ustanova morala se odvojiti od Osnovne škole, te postaje samostalna ustanova. Vrtić već i ranije, a i u tom razdoblju prihvaća više od 80 djece predškolske dobi u svom redovnom programu, te oko 50 polaznika predškole, premda je vrtić izgrađen za 40 – ero djece. Sukladno odredbama Državnog pedagoškog standarda predškolskog odgoja i obrazovanja u Dječjem vrtiću „Pušlek“ može boraviti maksimalno 60 – ero djece.

Danas Dječji vrtić „Pušlek“ polazi (stanje u pedagoškoj godini 2014/2015):

- 78 polaznika redovitog deseterosatnog programa,
- 40 polaznika predškole i
- 20 djece polazi program igraonice „Rani razvoj“ (Program čija je namjena obuhvat što više djece predškolskim odgojem na koji po zakonu imaju pravo).

U vrtiću se provodi i igraonica na engleskom jeziku koju polazi 14 polaznika. Zbog ograničenih smještajnih i administrativnih kapaciteta ne postoji jaslički program, a svake godine mnoga djeca ostaju na listi čekanja.

U Dječjem vrtiću „Pušlek“ zaposleno je 12 djelatnika, a u određenim periodima u vrtiću se nalaze i pripravnici na odradi stažiranja koje u pravilu traje do godinu dana. Navedeni broj djelatnika manji je od potrebnog broja djelatnika sukladno odredbama Državnog pedagoškog standarda. Također je potrebno naglasiti kako Vrtić djeluje bez stručnog tima (pedagog, psiholog ili stručnjak rehabilitacijskog usmjerenja), zdravstvenog voditelja, domara i tajnika. Zgrada u kojoj djeluje Dječji vrtić „Pušlek“ (prostor u osnovnoj školi) dotrajala je i ima brojne nedostatke te je neprimjerena za djecu predškolske dobi. Sve navedeno otežava provođenje programa predškolskog odgoja i obrazovanja na području općine Marija Bistrica.

Tragovi o postojanju školstva u Mariji Bistrici postoje i davno prije no u njemu je bilo mnogo prekida, a dokumentacija nije u potpunosti sačuvana. 1852. godine na inicijativu tadašnjeg

bistričkog župnika Mirka Tumpića na Župnom dvoru održana je sjednica sa svim interesentima glede utemeljenja pučke škole. Na toj sjednici donesen je zaključak da se u mjestu što prije ima podići pučka škola, a dokument se zove "List utemeljenja narodne pučke učione u Mariji Bistrici". Ta prva škola pod nazivom "Školničija" bila je smještena u jednoj drvenoj kućici, u jednoj prostoriji s tri klupe i 25 đaka. Kućica se nalazila na početku Gornjeg sela s desne strane gdje je danas pošta, a bila je stan prvog bistričkog učitelja Lovre Ježeka koji se isticao i kao vrstan glazbenik, pa Kulturno-umjetničko društvo u Mariji Bistrici danas nosi njegovo ime. "Školničija" je izgorjela u velikom požaru 1860. godine pa općina gradi novu čvršću i sigurniju školu na mjestu današnjeg Doma kulture. 1894. godine na mjestu prve "Školničije" izgrađena je nova djevojačka škola za čiju se izgradnju posebno zalagao ondašnji župnik Juraj Žerjavić i barun Denis von Hellenbach. 1909. godine Juraj Žerjavić je pomogao izgradnju "donje škole", koja je bila na mjestu današnjeg lijevog krila školske zgrade, a sam je dao izgraditi škole u Lazu i Globočecu. Današnji izgled škola je poprimila dijelom 1962. godine kada je izgrađen lijevi dugi dio školske zgrade, 1964. kada je završena športska dvorana i 1977. godine kada je otvoren desni dio škole. 1978. godine izgrađen je i dječji vrtić koji je djelovao u sklopu škole sve do 1999. godine od kada djeluje samostalno kao DV "Pušlek", ali se još uvijek jednim dijelom nalazi u prostorima škole. 2009. godine dograđeno je i uređeno potkrovlje škole za učenike 1.- 4. razreda sa 4 učionice, zbornice i sanitarnog čvora. U jesen 2009. godine u školi je započeo s radom odjel osnovne glazbene škole u kojoj se uči svirati 7 instrumenata: glasovir, gitara, flauta, klarinet, truba, violina i tambure.

Program osnovnoškolskog odgoja i obrazovanja na području općine Marija Bistrica provodi Osnovna škola Marija Bistrica, a odvija se u:

- matičnoj školi u Mariji Bistrici,
- područnoj školi Selnica,
- područnoj školi Globočec i
- područnoj školi Laz.

U tablici x prikazan je broj osnovnih škola, razrednih odjela, učenika i učitelja na početku školske godine 2013/2014.

Tablica x: Osnovne škole, razredni odjeli, učenici i učitelji, početak školske godine 2013./2014.

Prostorna jedinica	Škole	Razredni O.	Učitelji	Učenici		
				Ukupno	I. – IV. Razred	V. – VIII. Razred
Općina Marija Bistrica	4	27	41	443	223	220

Na području općine Marija Bistrica nema škola koje nude programe srednjoškolskog odgoja i obrazovanja pa gotova sva djeca nakon završenog osnovnoškolskog obrazovanja pohađaju srednje škole širom Krapinsko – zagorske županije, a najčešće u Bedekovčini, Zaboku, Zlataru i Krapini. Škole s gimnazijskim programima provode obrazovanje općeg, jezičnog te prirodoslovno-matematičkog smjera. Nadalje, provode se nastavni programi za zanimanja ekonomist, komercijalist, hotelijersko - turistički tehničar, turističko - hotelijerski komercijalist za koje obrazovni program traje četiri godine, kao i programi obrazovanja za tehničare za mehatroniku, tehničara za računalstvo, arhitektonskog te građevinskog tehničara. Osim toga, srednjoškolske institucije obrazuju i za zanimanja agrotehničar, cvjećar, vrtlar, potom za zanimanje tehničara za logistiku i špediciju, upravnog referenta, za medicinske sestre, fizioterapeutske, farmaceutske tehničare te dentalne tehničare. U srednjim školama na području Krapinsko-zagorske županije također se provode trogodišnji programi obrazovanja za zanimanja prodavač, kuhar i konobar, zatim za zanimanja CNC operater, automehatroničar, bravar, elektrotehničar, elektroinstalater, elektromehaničar, instalater grijanja i klimatizacije, plinoinstalater, potom za zanimanja soboslikar, zidar, tesar, monter suhe gradnje, rukovatelj građevinskih i rudarskih strojeva, keramičar, klesar, strojobravar, tokar, stolar, kao i za zanimanja frizer i kozmetičar. U srednjim školama također se provode programi obrazovanja u sektoru umjetnosti (likovne, glazbene), sektoru grafičke tehnologije i audiovizualnog oblikovanja (web dizajner, medijski tehničar, grafičar pripreme, dorade i tiska) te odjevnom sektoru (šivač odjeće). Od 2011. godini pri Školi za umjetnost, dizajn,

grafiku i odjeću Zabok djeluje i srednja glazbena škola s odobrenim programima i zanimanjima za deset glazbenih instrumenata te glazbene teorije.¹⁹

Visokoškolsko obrazovanje dislocirano je u tri grada Krapinsko - zagorske županije; u Krapini, Pregradi i Zaboku. Studiji u Pregradi i Zaboku organizirani su kao dislocirani odjeli visokih učilišta iz drugih županija. Naime, u Pregradi se od kraja 2008. godine izvodi dislocirani studij Fizioterapije Veleučilišta Lavoslav Ružička u Vukovaru, te dislocirani studij Sestrinstva Medicinskog fakulteta u Osijeku (prostori Srednje škole Pregrada) od 2010. godine. Također, u Zaboku djeluje dislocirani studij Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Opatija Sveučilišta u Rijeci, dislocirani studij Fakulteta organizacije i informatike u Varaždinu (voditeljstvo studija u sklopu Pučkog otvorenog učilišta Zabok), potom dislocirani studij Učiteljskog fakulteta Osijek te studij Visoke poslovne škole Višnjan.²⁰ Premda u Županiji postoji širok spektar visokoškolskih obrazovnih programa, najveći broj studenata sa područja Općine polazi studije u Zagrebu.

Od ostalih obrazovnih modela i programa potrebno je navesti programe obrazovanja odraslih, dokvalifikacije, prekvalifikacije, tečajeva i stručnog usavršavanja. Programe obrazovanja i stručnog usavršavanja provode srednje škole i Pučka otvorena učilišta u Donjoj Stubici, Oroslavlju, Krapini i Zaboku, kao i dva privatna učilišta stranih jezika.

6.2. KULTURA I ŠPORT

Današnja kultura općine Marija Bistrica predstavlja spoj bogatog kulturno povijesnog nasljeđa te očuvane materijalne i nematerijalne kulturne baštine. Općina Marija Bistrica ulaže značajna financijska sredstva (u odnosu na raspoloživa proračunska sredstva) u očuvanje, obnovu i revitalizaciju kulturne baštine te rad udruga. Na području Općine djeluju sljedeće kulturne, društvene i športske udruge:

- Ogranak Matice hrvatske u Mariji Bistrici - osnovan je u Mariji Bistrici 21. prosinca 2013. godine kao neprofitna udruga i član je Matice hrvatske koja je utemeljena u Zagrebu 1842. godine. Njegovi su ciljevi očuvanje i promicanje zavičajne duhovne i materijalne baštine i njegovanje povijesnog, kulturnog i duhovnog identiteta Marije

¹⁹ Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije 2014.–2020.

²⁰ Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije 2014.–2020.

Bistrice i bistričkoga kraja kao prepoznatljivog dijela hrvatskoga kulturnoga identiteta. Ogranak okuplja 49 članova, a njegov rad organiziran je u četiri sekcije: Sekciju za jezik i književnost, Umjetničku sekciju, Društvenu sekciju i Sekciju za prirodoslovlje, matematiku i medicinu.

- KUD „Lovro Ježek“ – svojim radom i brojnim programima njeguje očuvanje kulture, jezika, tradicije i glazbe. Danas broji 50 članova.
- KUD „Laz“ - svojim radom i brojnim programima njeguje očuvanje kulture, jezika, tradicije i glazbe. Danas broji 34 člana.
- Udruga "Sintoment" - osnovana je u cilju promišljanja, stvaralaštva i razvoja multimedijalne umjetnosti te afirmacije kulture užeg zavičajnog područja (njegovih jezičnih, glazbenih te likovnih vrednota), cijele Hrvatske i poticanja multikulturalnih dijaloga s ostalim sličnim udrugama u Hrvatskoj i svijetu.
- Udruga kuburaša "Marija Bistrica" - Djelokrug rada udruge je zaštita izvornosti, razvijanje i čuvanje tradicije uskrsnog pucanja iz kubura, njegovanje i održavanje starih običaja, organiziranje pučkih smotri i promocija turizma. Udruga broji 43 člana.
- Udruga "Hrvatska žena" Marija Bistrica - misija Udruge je poticati i razvijati duhovne vrijednosti, čovječnost, društvenost, a napose ljubav prema svojoj domovini, te promicati kulturni, zdravstveni, gospodarski i svekoliki probitak hrvatskog pučanstva, a posebice hrvatske žene. Udruga svoj cilj ostvaruje kroz sljedeće djelatnosti: humanitarno-karitativnu, prosvjetno-kulturnu, socijalno gospodarsku, brigu o mladeži i obitelji, negu kulture i običaja, negu moralnih etičkih načela katoličke vjere.
- Udruga mladih „Marija Bistrica“ – okuplja mlade područja općine Marija Bistrica. Rad Udruge usmjeren je poboljšanju društvene ponude za mlade i organizaciji kulturnih, zabavnih i športskih događanja.
- Udruga umirovljenika Marija Bistrica – okuplja umirovljenike s područja općine. Udruga radi na poboljšanju svih sastavnica kvalitete života umirovljeničke populacije, organizira i provodi kulturno-umjetničke programe, promiče suradnju svih udruga umirovljenika na području županije.
- Klaster tradicijskih obrta Marije Bistrice – okuplja tradicijske obrte, a nastao je na temeljima višestoljetne tradicije starih obrta kao glavne pratnje hodočašćima i jedan od glavnih oslonaca razvoju turizma. Stari zanati najrazvijeniji su upravo u Mariji Bistrici i nikako nisu na pragu izumiranja upravo zahvaljujući upornosti majstora starih zanata.. Glavni zadatak „Klastera“ je promicanje, razvoj i unapređenje

tradicijske proizvodnje u Mariji Bistrici ali i osvještavanje kupaca i mijenjanje njihovih potrošačkih navika.

- Vatrogasna zajednica Marija Bistrica - koordinira rad četiri dobrovoljna vatrogasna društva, koja djeluju na području Općine Marija Bistrica.
- Streljački klub „Marija Bistrica“
- Teniski klub „Marija Bistrica“
- Nogometni klub „Maldost“
- Planinarsko društvo „Grohot“
- ŠRD „Šaran“
- Lovačko društvo „Fazan“

6.3. ZDRAVSTVO I SOCIJALNA SKRB

U Mariji Bistrici djeluje Ambulanta „Marija Bistrica“ koja je u sustavu Doma zdravlja Krapinsko-zagorske županije kao ambulanta Ispostave Donja Stubica. U Ambulanti djeluju 3 ordinacije obiteljske medicine, dvije stomatološke ordinacije, medicinsko-biokemijski laboratorij, specijalističke ordinacije oftamologa i logopeda, dentalni laboratorij i patronaža

Jedinice lokalne samouprave dužne su brinuti o socijalno najugroženijim slojevima stanovništva. Promjene u društveno ekonomskom okruženju dovele su do povećanih razlika u socioekonomskom statusu građana, osiromašivanja određenih društvenih kategorija i smanjenja sustava organizirane društvene brige za djecu i mladež, što je istaknulo potrebu za uspostavom odgovarajućeg sustava socijalne skrbi.

Sustavom socijalne skrbi osigurava se i ostvaruje pomoć za zadovoljenje osnovnih životnih potreba socijalno ugroženih osoba, te nemoćnih i drugih osoba kojima je ta pomoć potrebna, a nisu u mogućnosti ostvariti dostatna sredstva svojim radom ili prihodom od imovine i drugih izvora. Općina Marija Bistrica redovito donosi programe socijalne skrbi. Socijalnim programom definirani su uvjeti korištenja mjera i njeni korisnici. Prema važećem Programu predviđene su sljedeće mjere socijalne skrbi:

- novčana pomoć za troškove školovanja učenicima srednjih škola i redovnim studentima slabijeg imovnog stanja s područja Općine Marije Bistrice;
- sufinanciranje troškova prijevoza učenicima srednjih škola i redovitim studentima;

- sufinanciranje školske kuhinje učenicima slabijeg imovnog stanja polaznicima osnovne škole;
- jednokratna novčana pomoć za novorođeno dijete u obitelji;
- podmirenje troškova stanovanja socijalno ugroženim obiteljima;
- jednokratne novčane pomoći socijalno ugroženima;
- pomoć socijalno ugroženima u suradnji s humanitarnom organizacijom Crvenog križa Donja Stubica;
- zbrinjavanje socijalno ugroženih osoba.

Općina Marija Bistrica, uz navedena neposredna financiranja socijalno potrebitih, sudjeluje u financiranju rada udruga koje se bave pomoći socijalno ugroženih građana i ostalim marginaliziranim društvenim skupinama.

6.4. OSTALE DRUŠTVENE DJELATNOSTI

Uz službe lokalne samouprave u općini Mariji Bistrici, djeluje i matični ured kao dio državne uprave.

Osim javnih službi na području općine postoje i različite udruge nastale kao rezultat udruživanja ljudi radi ostvarivanja zajedničkih interesa i ciljeva. Tako, na području općine djeluju četiri dobrovoljna vatrogasna društva (DVD Marija Bistrica, DVD Selnica, DVD Laz, DVD Tugonica – Podgrađe) udružena u Vatrogasnu zajednicu općine Marija Bistrica. DVD Marija Bistrica osnovano je krajem 1889. godine, a 1937. godine izgrađen je i Vatrogasni dom, koji je kasnije proširen i preuređen i danas spada u najljepše vatrogasne domove u Zagorju. U proteklih 125 godina kroz DVD Marija Bistrica prošlo je preko 550 čla-nova društva od kojih su mnogi imali i preko 50 godina aktivnog rada u društvu. Danas u svojim redovima DVD Marija Bistrica ima 78 članova (aktivnog i pričuvnog sastava). Pored operativne jedinice, postoje i razne sekcije, a najpoznatija je glazbena sekcija koja sudjeluje na brojnim društvenim događanjima u općini.²¹

²¹ <http://www.marija-bistrica.hr/stranica/dobrovoljno-vatrogasno-drustvo-marija-bistrica>

U Vatrogasnom domu DVD-a Marija Bistrica od studenoga 2007. godine djeluje i ispostava Zagorske javne vatrogasne postrojbe. Izražena je potreba za adekvatnim prostorom DVD-a Laz što se namjerava riješiti izgradnjom novog vatrogasnog doma u Lazu.

Od ostalih javnih sadržaja i objekata koji služe za zadovoljenje potreba stanovništva, valja istaknuti postojanje uređene tržnice, ljekarne, poštanskog ureda, poslovnica banka i ostalih financijskih institucija, trgovina, ugostiteljskih objekata, pekarnica i ostalih sadržaja čija prisutnost doprinosi povećanju kvalitete na području općine.

SWOT ANALIZA

<p>Strengths (SNAGE)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dostupnost predškolskih i osnovnoškolskih odgojno obrazovnih programa • Dobra suradnja odgojno obrazovnih ustanova s Općinom • Postojan program sufinanciranja potreba predškolaca, učenika i studenata • Dostupna primarna zdravstvena zaštita • Osigurana socijalna skrb za ugrožene socijalne skupine • Prisutnost kvalitetnih udruga i društava koji brinu o očuvanju kulture, jezika, običaja i tradicije • Dobra suradnja Općine s udrugama koje provode socijalne i humanitarne programe • Razvijen sustav zaštite i spašavanja kroz četiri DVD-a • Prisutnost različitih športskih udruga koje potiču zdrav i aktivan način života 	<p>Weaknesses (SLABOSTI)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zbog gospodarskih kretanja povećane socio-ekonomske razlike lokalnog stanovništva • Ograničeni proračunski kapaciteti Općine, a socijalne i društvene potrebe su sve veće • Dotrajalost većeg dijela predškolske i osnovnoškolske odgojno-obrazovne infrastrukture • Udaljenost srednjih škola • Loša prometna povezanost naselja za vrijeme trajanja školskih praznika • Dotrajalost i slaba opremljenost Ambulante • Nedostatak specijalističkih ordinacija • Veliki broj samačkih kućanstava u kojima žive stari i nemoćni • Nedovoljan broj aktivnih udruga koje provode socijalne programe • Nedovoljno razvijeno volonterstvo • Mladi su nedovoljno zainteresirani za društvene i razvojne projekte • Nedostatak komunikacije i zajedničkog djelovanja građana kod rješavanja ključnih društvenih problema • Nedostatak sadržaja za mlade • Nedostatak sportsko rekreacijskih sadržaja
--	---

O pportunities (PRILIKE)

- Mogućnost korištenja EU fondova za poboljšanje odgojno obrazovne i društvene infrastrukture
- Mogućnost korištenja EU fondova za financiranje postojećih, i novih programa unaprjeđenja socijalnih i zdravstvenih usluga
- Mogućnost korištenja EU fonodva za financiranje projekata udruga civilnog društva
- Europski programi poticanja cjeloživotnog učenja
- Trend modernizacije obrazovnog sustava na državnoj razini po europskim standardima
- Očekivani gospodarski oporavak RH koji će pozitivno utjecati i na lokalno gospodarstvo
- Nacionalni programi razvoja udruga, volonterstva i lokalne demokracije

Threats (PRIJETNJE)

- Previše centralizirana država
- Dugogodišnja gospodarska kriza ugrožava financiranje društvenih djelatnosti
- Permanentno povećanje duga i deficita na državnoj razini
- Županijska politika koja ne potiče ravnomjeran razvoj svih jedinica lokalne samouprave
- Ograničeni proračunski kapaciteti Općine
- Neodgovarajući propisi na razini središnje države za učinkovito i pravodobno rješavanje socijalnih problema
- Nedovoljna razina ulaganja u sustav odgoja i obrazovanja
- Nizak udio visokoobrazovanih na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini
- Nizak udio djece u predškolskom odgoju i obrazovanju na državnoj, županijskoj i lokalnoj razini

7. FINANCIRANJE JAVNIH POTREBA I ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE MARIJA BISTRICA

U Republici Hrvatskoj sustav javnog financiranja čine tri segmenta: državni proračun, proračuni izvanproračunskih fondova te proračuni jedinica lokalne uprave i samouprave. Državni proračun te izvanproračunski fondovi tvore konsolidiranu bilancu središnje države, a konsolidirana bilanca središnje države zajedno s proračunima jedinica lokalne uprave i samouprave konsolidiranu bilancu opće države. U ovom poglavlju prikazat će se prihodi i rashodi Općine Marija Bistrica. Prema Zakonu o proračunu, jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave jest općina, grad i županija čija tijela obavljaju funkcije, izvršavaju zadaće i donose programe propisane zakonom i odlukama donesenim na temelju zakona, za što se sredstva osiguravaju u njihovom proračunu (NN 87/8 , 136/12, 15/15). Jedinice lokalne samouprave stječu prihode iz vlastitih izvora, zajedničkih poreza i dotacija državnog i županijskog proračuna, a sve sukladno Zakonu o financiranju jedinica lokalne uprave i područne (regionalne) samouprave te kasnijim izmjenama i dopunama istog zakona (NN 117/93, 69/97, 33/00, 73/00, 127/00, 59/01, 107/01, 117/01, 150/02, 147/03, 132/06, 26/07, 73/08, 25/12, 147/14) .

Vlastiti porezi gradova i općina jesu:

1. prihodi od vlastite imovine, u smislu članka 68. stavka 3. točke 1., 2., 3. i 4. Zakona o lokalnoj samoupravi i upravi,
2. općinski odnosno gradski porezi u skladu s ovim Zakonom,
3. novčane kazne i oduzeta imovinska korist za prekršaje koje sami propišu,
4. upravne pristojbe u skladu s posebnim zakonom,
5. boravišne pristojbe, u skladu s posebnim zakonom,
6. komunalne naknade doprinosi i druge naknade utvrđene posebnim zakonom,
7. naknade za uporabu javnih općinskih ili gradskih površina,
8. drugi prihodi utvrđenim posebnim zakonom.

Općine ili gradovi mogu uvesti sljedeće poreze:

1. prirez porezu na dohodak,
2. porez na potrošnju,
3. porez na kuće za odmor,

4. porez na neobrađeno obradivo poljoprivredno zemljište,
5. porez na nekorištene poduzetničke nekretnine,
6. porez na tvrtku ili naziv,
7. porez na korištenje javnih površina.

Prerez porezu na dohodak plaćaju porezni obveznici prema mjestu prebivališta i za općine može iznositi najviše 10%.

Zajednički prihodi su porez na dohodak i porez na promet nekretnina. Prihod od poreza na dohodak dijeli se između države, općine, grada i županije po sljedećoj zakonski definiranoj raspodijeli:

- udio općine/grada – 60%,
- udio županije – 16,5%,
- udio za decentralizirane funkcije – 6%,
- udio za pomoći izravnavanja za decentralizirane funkcije 16%,
- udio za pomoći za projekte sufinancirane sredstvima ESI fondova čiji su nositelji JL(R)S ili pravne osobe u njihovom vlasništvu/suvlasništvu, te ustanove čiji su nositelji – 1,5%.

Zajednički prihodi, države, općine i grada su i prihodi od ugovorenih godišnjih naknada za koncesije, prema Zakonu o koncesijama (»Narodne novine«, br. 89/92.), i to:

1. za crpljenje mineralnih i termalnih voda – 50% općine/gradovi, 50% država,
2. za zahvaćanje voda za javnu vodoopskrbu – 30% općine/gradovi, 70% država.

U Republici Hrvatskoj česte su zakonodavne izmjene poreznih propisa pa je 01.01.2015. godine na snagu stupio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave, koji je Hrvatski sabor donio na sjednici 2. prosinca 2014. godine. Navedenim zakonskim aktom promijenjena je raspodjela prihoda od poreza na dohodak pa danas gradovima i općinama pripada 60% ovog izvora prihoda koji se može uvećati za maksimalno 6%, a što ovisi o broju preuzetih decentraliziranih funkcija.

Svaka preuzeta funkcija ima svoju postotnu vrijednost, a one iznose:

- osnovno školstvo – 1,9%,
- srednje školstvo – 1,3%,
- socijalna skrb – 0,8%,

- primarna zdravstvena zaštita – 1,0%,
- vatrogastvo 1,0%.

Drugi po izdašnosti izvor prihoda jedinica lokalne samouprave su neporezni prihodi u koje se ubrajaju brojne pristojbe i naknade. Najizdašniji izvor prihoda ove skupine prihoda su komunalne naknade i doprinosi.

7.1. USTROJ OPĆINE MARIJA BISTRICA

Ustroj Općine Marija Bistrica organiziran je po funkcijskom modelu. Općinsku upravu čine:

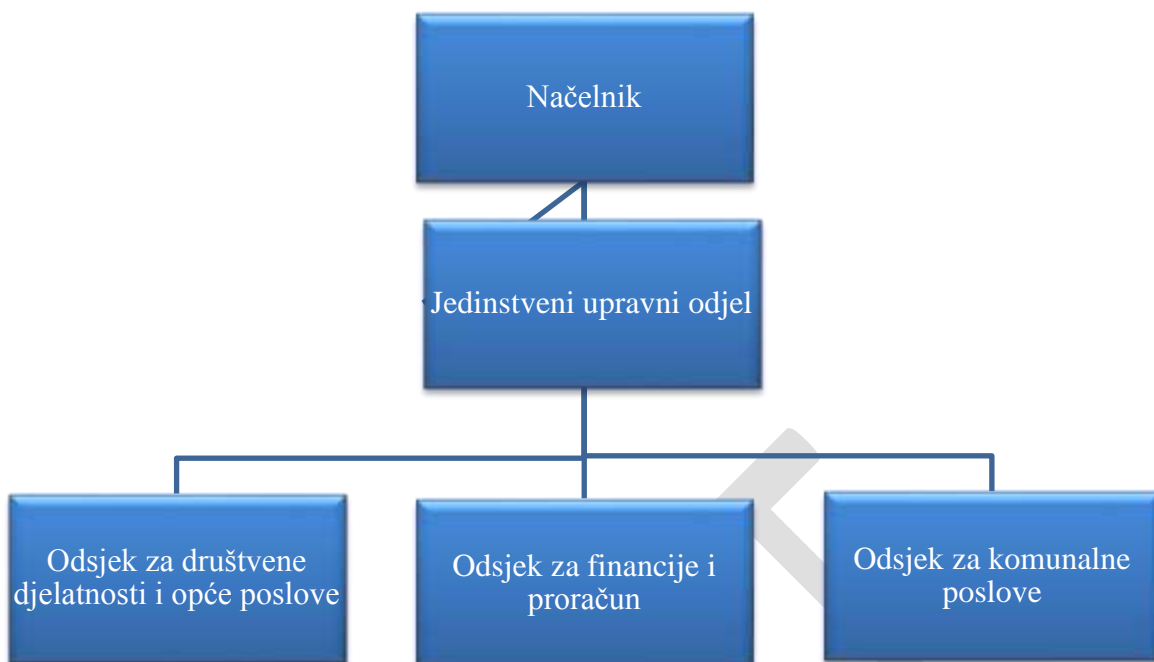
Općinski načelnik:

- Načelnik je nositelj izvršne vlasti u Općini Marija Bistrica i rukovodi općinskom upravom. Jedinstveni upravni odjel: Odgovoran je načelniku Općine za zakonito i pravodobno obavljanje poslova iz svog djelokruga. U obavljanju poslova iz svoje nadležnosti Upravni odjel je samostalan u granicama utvrđenim zakonom i općim aktima Uprave. Radom Upravnog odjela upravlja pročelnica, a upravne, stručne i druge poslove i zadaće obavljaju službenici i namještenici. Pročelnica organizira, koordinira i kontrolira rad u Upravnom odjelu, obavlja upravno-pravne i druge poslove iz samoupravnog djelokruga Općine, kao i prenijete poslove državne uprave, stručne i administrativne poslove te vodi postupke javne nabave i javnih natječaja.

Za obavljanje poslova Upravnog odjela ustrojena su tri odsjeka:

- Odsjek za društvene djelatnosti i opće poslove
- Odsjek za financije i proračun
- Odsjek za komunalne poslove

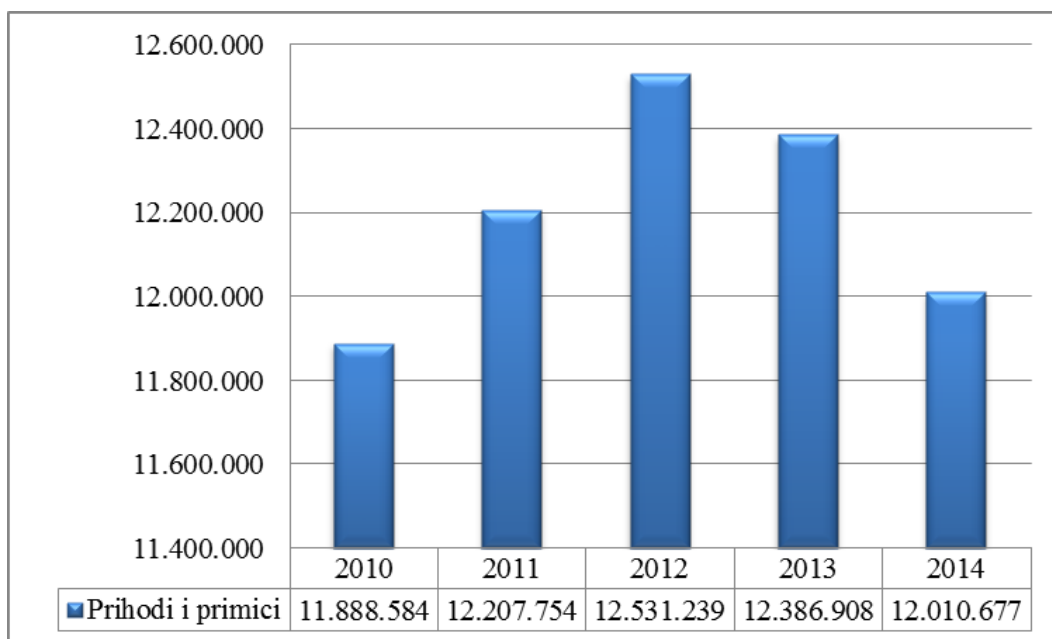
ORGANIGRAM OPĆINE MARIJA BISTRICA

7.2. ANALIZA PRORAČUNA OPĆINE MARIJA BISTRICA

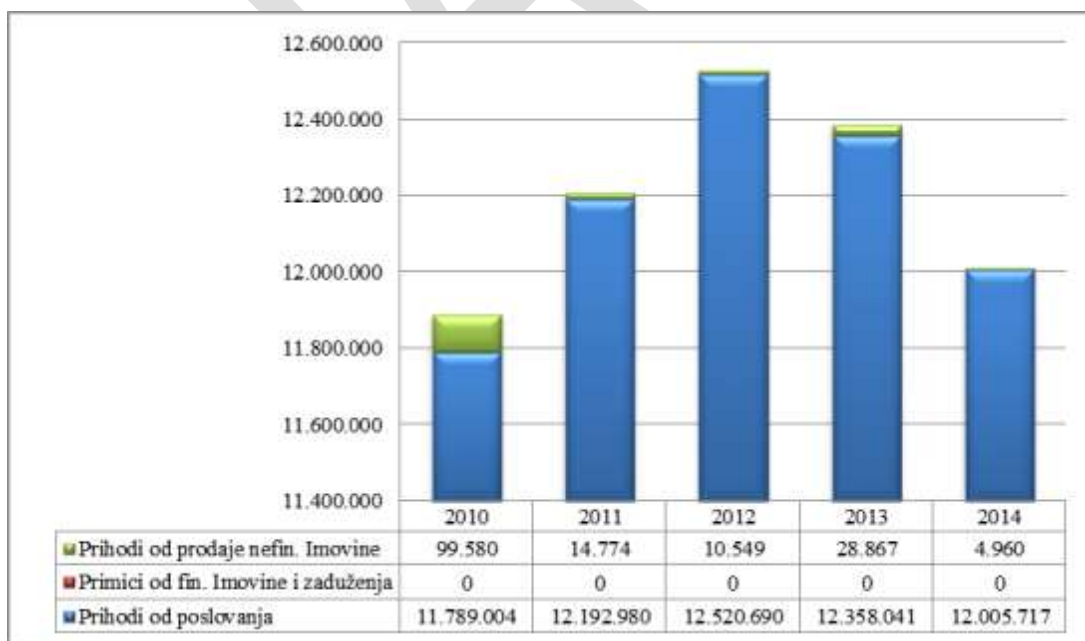
Tijekom promatranog razdoblja od 2010. godine do 2014. godine proračunski prihodi i primici Općine Marija Bistrica iznosili su prosječno 12.205.032,4 milijuna kn godišnje. U prvoj godini promatranog razdoblja odnosno 2010. godini ukupni proračunski prihodi i primici iznosili su 11,88 milijuna kn. Naredne, 2011. godine ukupni prihodi i primici povećavaju se za 2,7% i iznose 12,2 milijuna kn, a 2012. godine dolazi do dodatnog povećanja za 2,65% pa ukupni prihodi i primici unutar promatranog razdoblja iznose 12,53 milijuna kn. Sljedeće, 2013. godine došlo je do pada prihoda i primitaka u odnosu na prethodnu godinu te su iznosili 12,38 milijuna kn, a i naredne 2014. godine zabilježen je dodatni pad prihoda i primitaka od 3,05%. Kretanje ukupnih prihoda i primitaka u razmatranom razdoblju prikazano je u grafikonu X.

Grafikon X: Prihodi i primici Općine Marija Bistrica

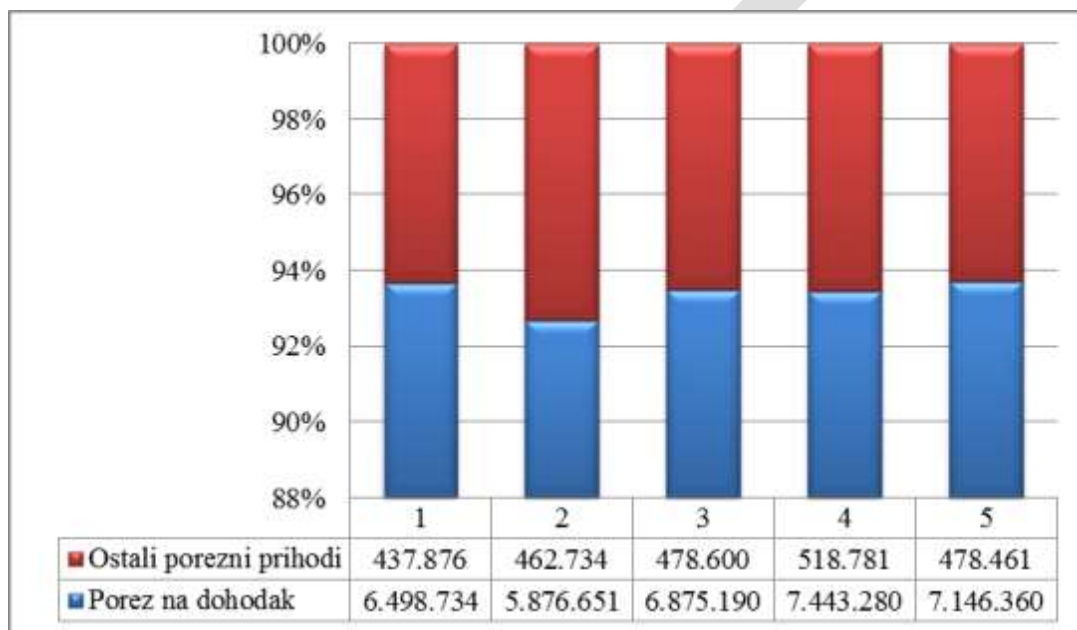
U strukturi ukupnih prihoda i primitaka Općine najveći udio imaju prihodi od poslovanja. Iz grafikona X je vidljivo da ovi prihodi čine prosječno više od 99% ukupnih prihoda i primitaka. Iz grafikona je vidljivo da Općina u promatranom razdoblju nije ostvarila primitke od financijske imovine i zaduživanja. U grafikonu x prikazano je kretanje prihodi za sve godine promatranog razdoblja.

Grafikon X: Udio prihoda i primitaka proračuna Općine Marija Bistrica od 2010. do 2014. godine

Najizdašniji izvor poreznih prihoda Općine Marija Bistrica je porez na dohodak. U skladu sa Zakonom o financiranju jedinica lokalne samouprave i uprave Općina Marija Bistrica uvela je nultu stopu prireza poreza na dohodak. Postotni udio poreznog prihoda od poreza na dohodak u razmatranom razdoblju prosječno je iznosio 93% ukupnih poreznih prihoda Općine. Najznačajniji vrijednosni udio u ostalim porezima ima prihodi od oporezivanja imovine. U grafikonu X prikazani su vrijednosni i postotni udjeli poreza na dohodak i ostalih poreza u promatranom razdoblju.

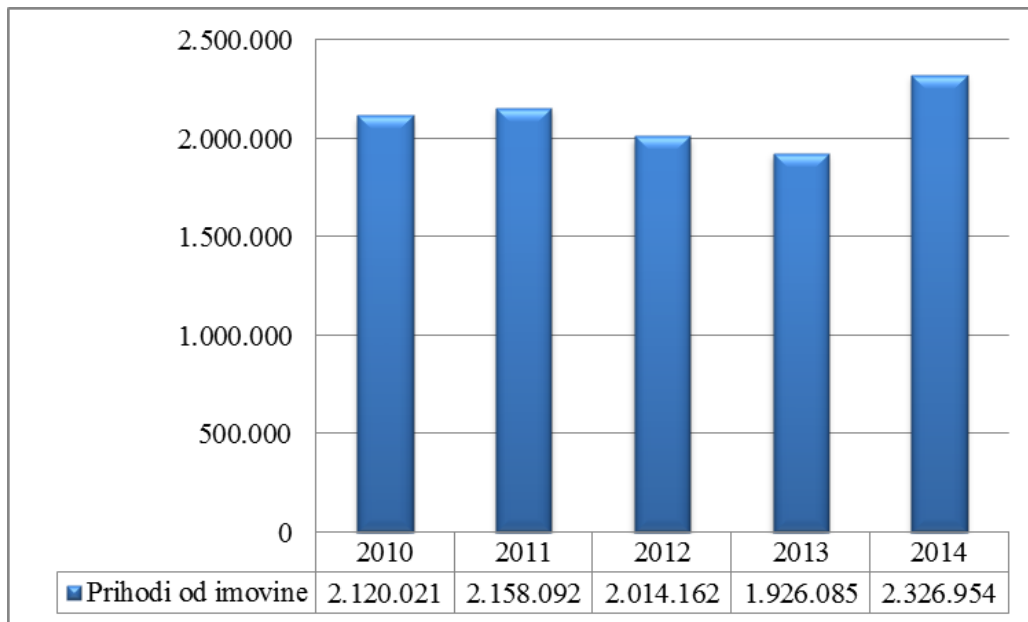
Grafikon X: Porezni prihodi Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2010. do 2014. godine.

U grafikonu X. prikazani su prihodi od imovine Općine Marija Bistrica za promatrano razdoblje od 2010. do 2014. godine. U promatranom razdoblju Općina Marija Bistrica je iz ove skupine prihoda uprihodovala prosječno 17,32% ukupnih prihoda i primitaka godišnjeg proračuna, a najviše prihoda je ostvareno 2013. godine; 2,32 milijuna kn. Najveći dio ovih prihoda ostvaruje se temeljem prihoda od zakupa i iznajmljivanja imovine, ekološke rente, naplate parkinga i postupka legalizacije nekretnina. Pregled kretanja prihoda od imovine tijekom promatarnog razdoblja prikazan je u grafikonu x.

Grafikon X: Prihodi od imovine Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Osim iz poreznih izvora, Općina Marija Bistrica dio prihoda ostvaruje iz neporeznih izvora, a to su prihodi od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima od kojih su najznačajniji: komunalne naknade i komunalni doprinosi, državni biljezi, boravišne i ostale upravne pristojbe. Općina Marija Bistrica donijela je Odluke o komunalnom doprinosu i komunalnoj naknadi 2010. godine.

Na temelju odredbe članka 31. stavak 7. Zakona o komunalnom gospodarstvu (Narodne novine 36/95, 109/95 - uredba, 70/97, 128/99, 57/00, 129/00, 59/01, 26/03 - pročišćeni tekst, 82/04, 110/04 - uredba, 178/04, 38/09, 79/09, 153/09, 49/11, 84/11, 90/11 i 144/12), i članka 32. Statuta Općine Marija Bistrica (Službeni glasnik Općine Marija Bistrica 3/09), Općinsko vijeće Općine Marija Bistrica na 23. sjednici održanoj dana 26.03.2013. godine donijelo je Odluku o izmjeni i dopuni Odluke o komunalnom doprinosu, donijelo je Odluku o komunalnom doprinosu kojom su utvrđena područja zone na području Općine, jedinične vrijednosti komunalnog doprinosa, načini i rokovi plaćanja, uvjeti i razlozi mogućeg oslobađanja plaćanja doprinosa i izvori sredstva namirenja olakšica.²² Nadalje, na temelju članka 23. Zakona o komunalnom gospodarstvu ("Narodne novine" broj 36/95., 70/97., 128/99., 57/00., 129/00., 59/01., 26/03-pročišćeni tekst, 82/04., 110/04-Uredba, 178/04., 38/09., 79/09., 153/09., 49/11., 84/11., 90/11., 144/12., 94/13., 153/13 i 174/14) članka 31.

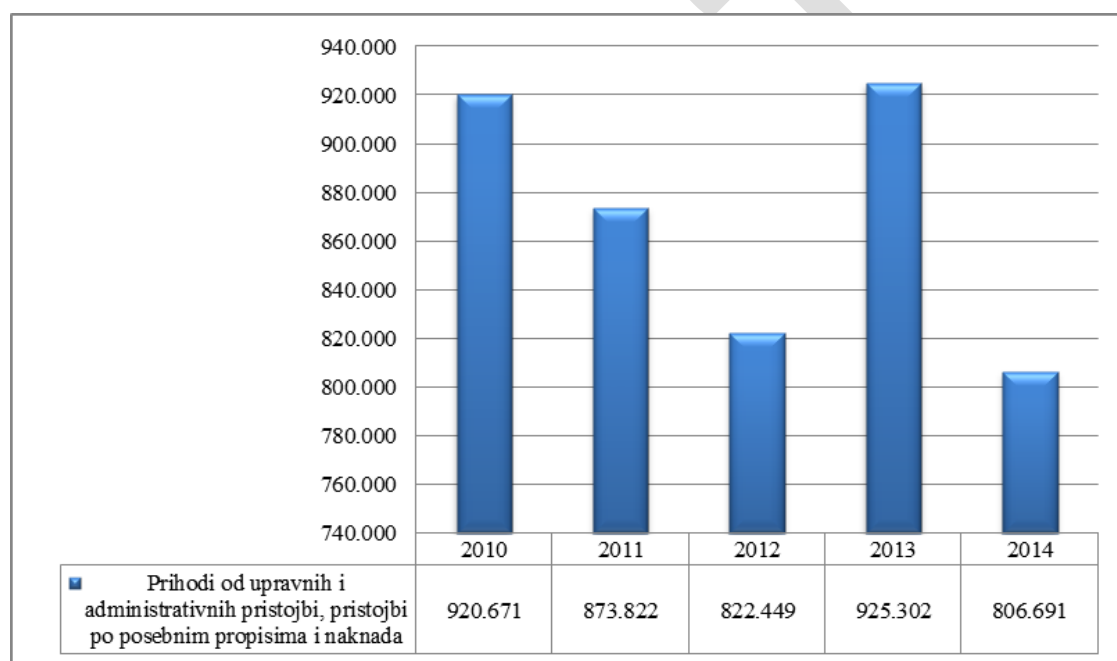
²²

http://www.marijabistrica.hr/Cms_Data/Contents/bistrica/Folders/documents/bistrickiglasnik/~contents/U7628VQARXGF46E8/bistricki-glasnik-1-13.pdf

Statuta Općine Marija Bistrica (Službeni glasnik Općine Marija Bistrica 3/09) Općinsko vijeće Marije Bistrice na svojoj 22. sjednici održanoj dana 25.05.2015. godine, donijelo je Odluku o komunalnoj naknadi kojom su definirana naselja odnosno zone u kojima se naplaćuje, koeficijenti zona, koeficijenti namjene, rokovi plaćanja te ostali uvjeti.

Analizom prihoda u promatranom razdoblju utvrđeno je da ovi prihodi sudjeluju u ukupnim proračunskim приходima sa udjelom od prosječno 7,5%. U grafikonu X prikazano je kretanje ovih neporeznih prihoda u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

Grafikon x: Kretanje prihoda od administrativnih pristojbi i po posebnim propisima za razdoblje od 2010. do 2014. godine

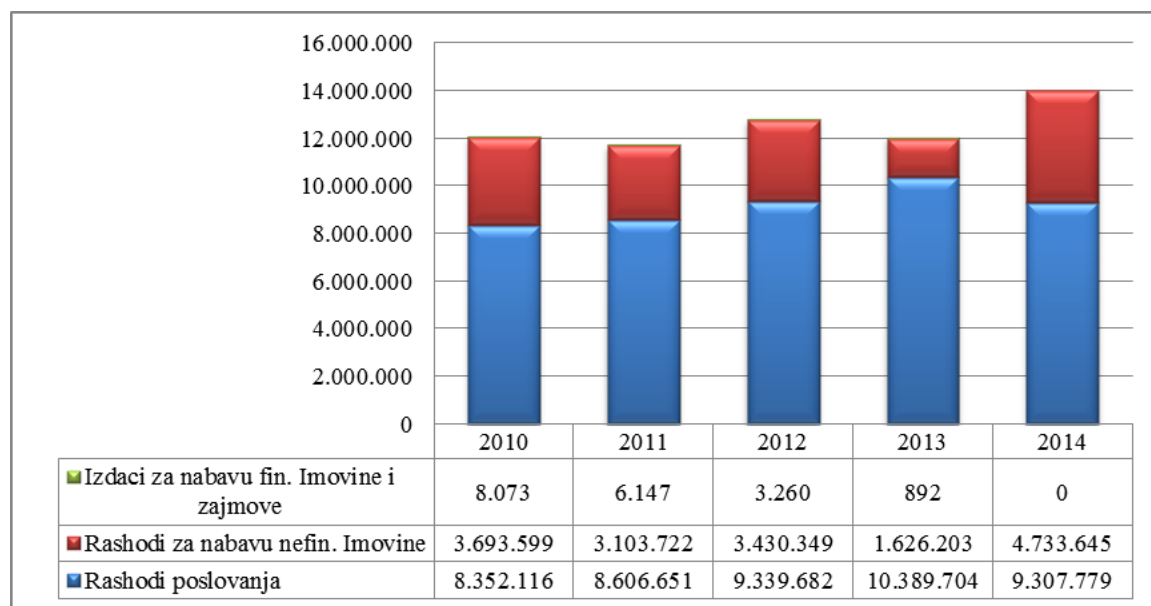
Najviše prihoda ostvareno je 2013. godine i iznosili su 925.302,00 kn. Najniža razina prihoda (806.691,00 kn) u promatranom razdoblju ostvarena je naredne 2014. godine. U strukturi ovih ove vrste neporeznih prihoda najznačajniji su prihodi od komunalnog doprinosa i komunalne naknade sa prosječnim postotnim udjelom promatranog razdoblja od 65,26%.

RASHODI I IZDACI

Rashodi i izdaci Općine Marija Bistrica za promatrano razdoblje prosječno su iznosili 12.520.364 kn, a njihovo kretanje prikazano je u grafikonu X. 2010. godine iznosili su 12,05 milijuna kn, a 2011. godine smanjeni su na 11,71 milijuna kn. Naredne, 2012. godine došlo je

do povećanja rashoda za 9,1% u odnosu na prethodnu 2011. godinu. 2013. godine proračunski rashodi smanjeni su za 6% u odnosu na 2012. godinu, a već naredne 2014. godine dolazi do značajnog povećanja proračunskih rashoda (16,8%) u odnosu na prethodnu 2013. godinu. Tako su u 2014. godini proračunski rashodi iznosili 14,04 milijuna kn.

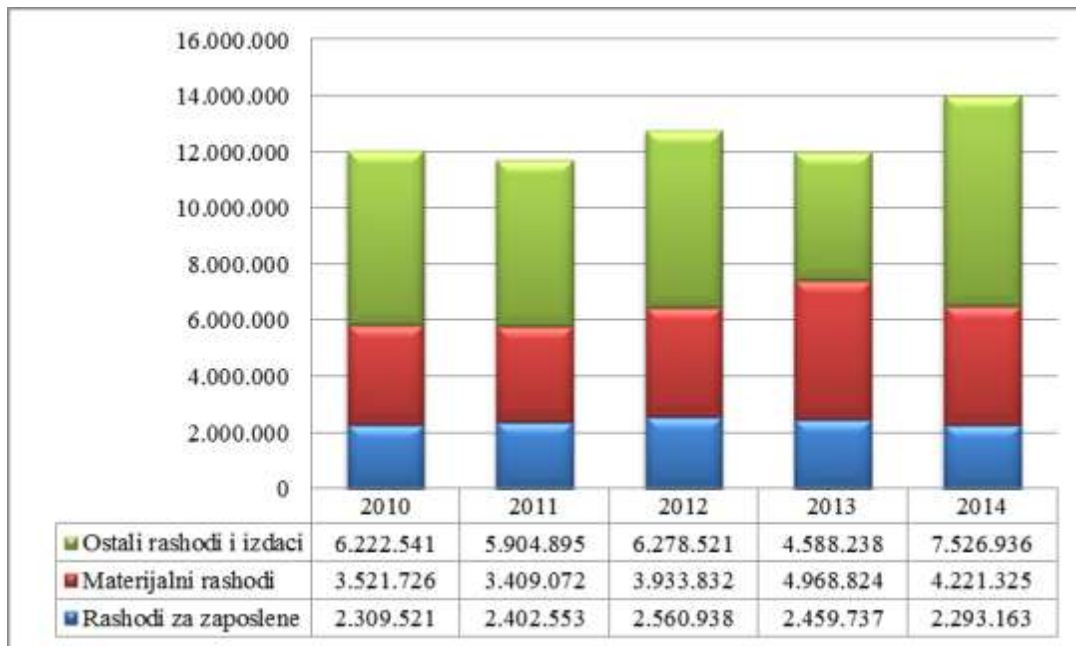
Grafikon X: Struktura rashoda i izdataka Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Prema prikazanoj strukturi rashoda i izdataka Općine Marija Bistrica u grafikonu x vidljivo je da najveći udio imaju rashodi poslovanja. U promatranom razdoblju osciliraju te se kreću u rasponu od 8,35 milijuna kn (2010.) i 10,39 milijuna kn (2013.), a u prosjeku iznose 74,4% ukupnih proračunskih rashoda i izdataka. Najveći dio ovih rashoda je zadane veličine pošto su najznačajniji rashodi za zaposlene i materijalni rashodi.

U grafikonu x prikazani su udjeli rashoda za zaposlene i materijalni rashodi Općine Marija Bistrica u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

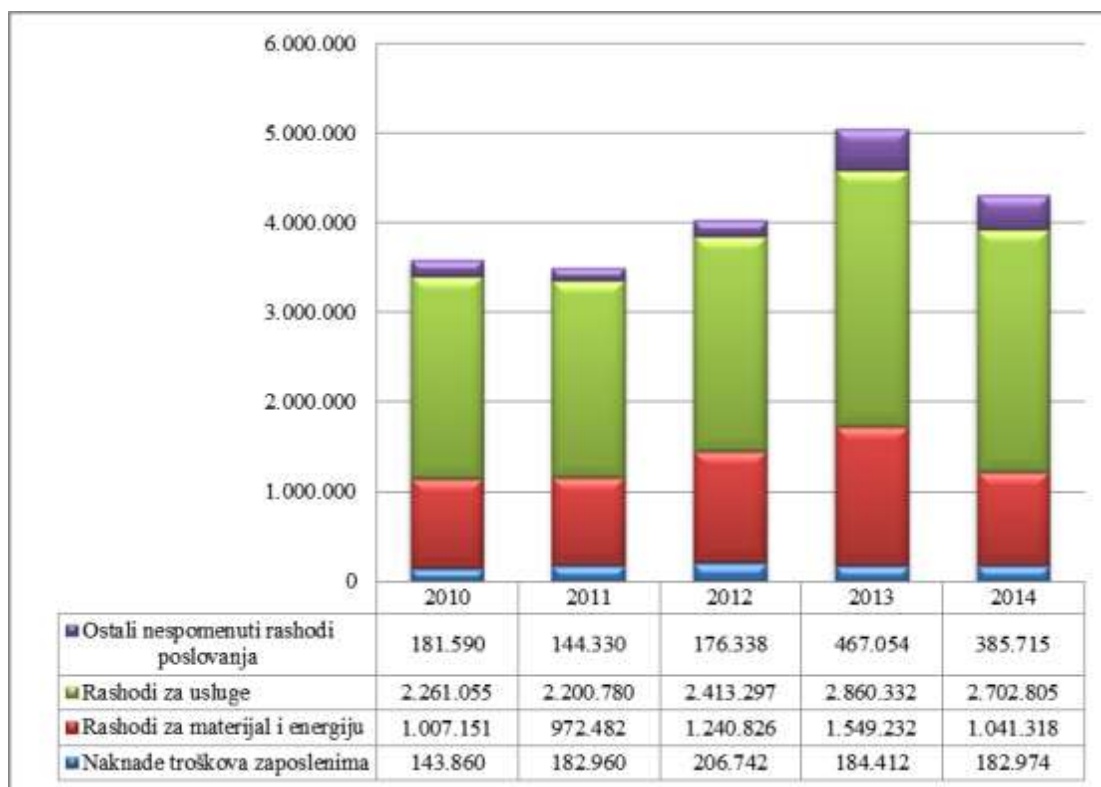
Grafikon X: Rashodi za zaposlene i materijalni rashodi Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Rashode za zaposlene karakterizira stalnost i prosječno iznose 19,21% ukupnih proračunskih rashoda i izdataka.

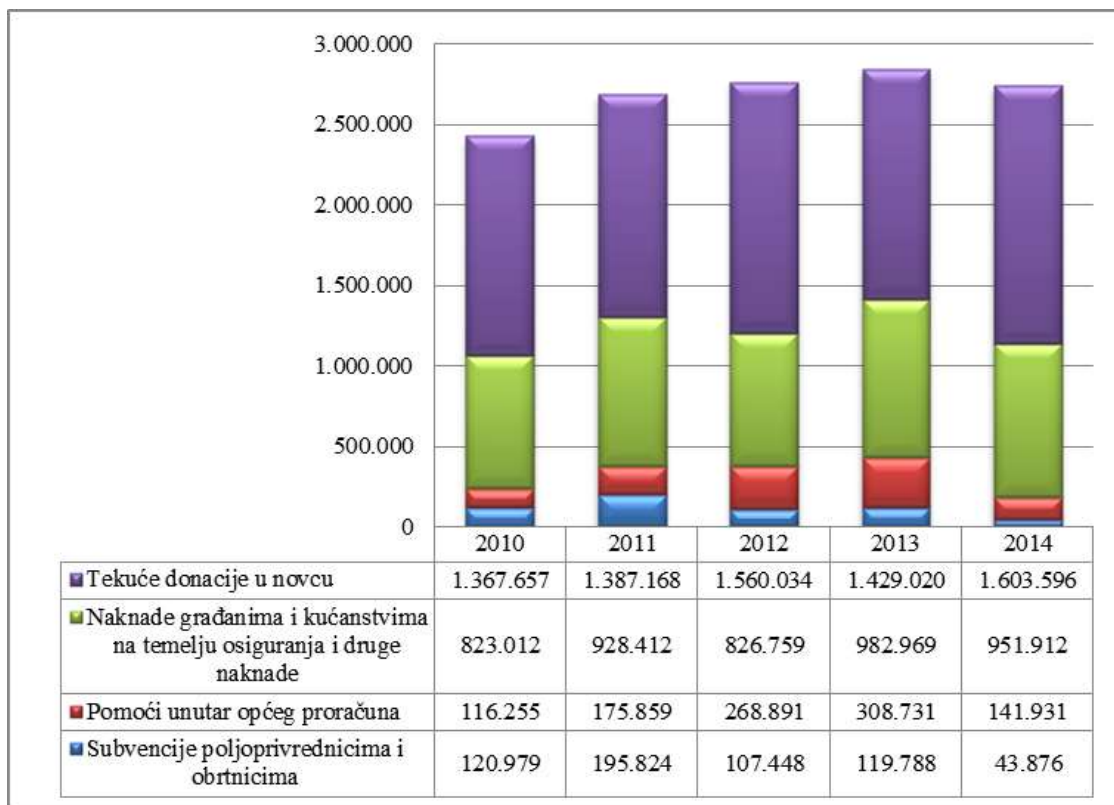
Materijalni rashodi Općine u promatranom razdoblju prosječno iznose 32,03% ukupnih proračunskih rashoda i izdataka, a najveći udio (41,34%) imali su 2013. godine. U strukturi materijalnih rashoda najveći udio imaju rashodi za usluge (62,02%) i rashodi za materijal i energiju (28,97%). Naknade troškova zaposlenima u promatranom razdoblju prosječno iznose 180.189,60 kn. U grafikonu x prikazano je kretanje materijalnih rashoda tijekom promatranog razdoblja po spomenutim stavkama.

Grafikon X: Struktura materijalnih rashoda Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Subvencije, pomoći i donacije predstavljaju značajnu stavku u proračunskim rashodima i izdacima. Tijekom promatranog razdoblja prosječno su iznosili 21,5% ukupnih proračunskih rashoda. Kretanje subvencija, pomoći i donacija promatranog razdoblja prikazano je u grafikonu X.

Grafikon X: Subvencije, pomoći i donacije Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2010. do 2014. godine.

Subvencije se odnose na pomoć poljoprivrednicima koji se bave uzgojem stoke te subvencije kamata za kredite poljoprivrednicima i obrtnicima, a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 117.583,00 kn.

Pomoći unutar općeg odnose se na pomoć roditeljima koji koriste usluge dječjih vrtića izvan područja općine, za sufinanciranje obnovljivih izvora energije i dr., a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 202.333,40 kn.

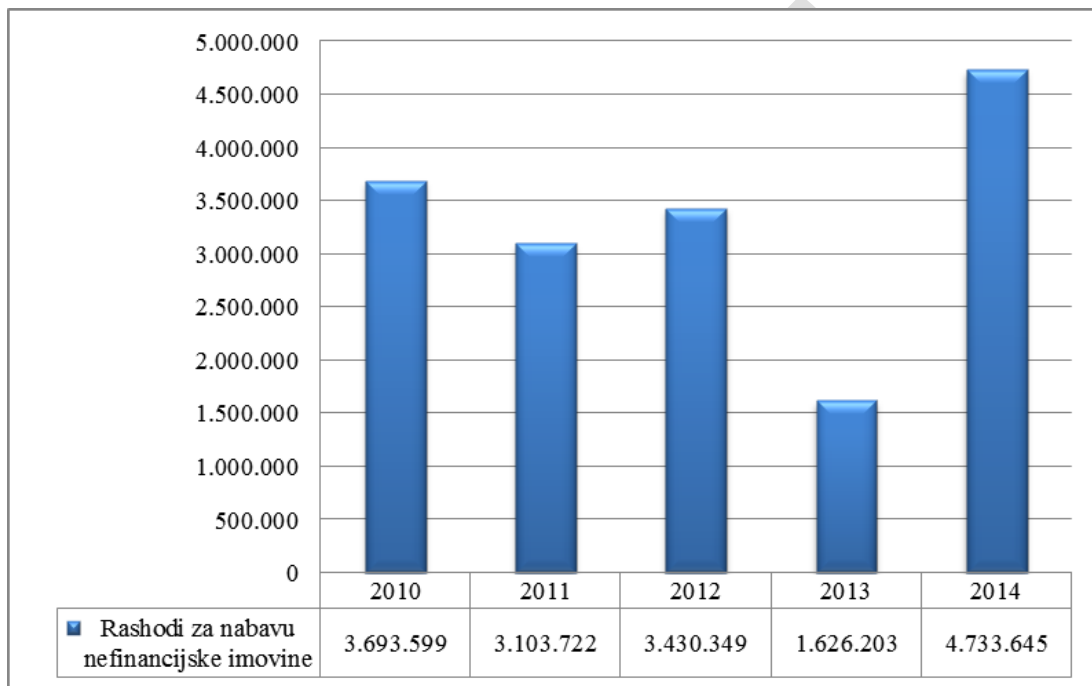
Naknade građanima i kućanstvima odnose se na naknade u naravi i novcu, namijenjeni su socijalno ugroženim građanima, učenicima i studentima, a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 902.612,80 kn.

Tekuće donacije odnose se na donacije organizacijama civilnog društva, šport, vatrogastvo, turizam, rad Radija Marija Bistrica i dr., a u promatranom razdoblju prosječno su iznosili 1.469.495,00 kn.

Rashodi za nabavu nefinancijske imovine prikazani su u grafikonu x i odnose se na kupnju, izgradnju i uređenje javnih dobara i potrebne opreme. Rashodi Općine Marija Bistrica po ovoj proračunskoj stavci kretali su se u promatranom razdoblju sukladno potrebama i mogućnostima za ulaganjem u nefinancijsku imovinu. Tako su 2010. godine iznosili 3,69

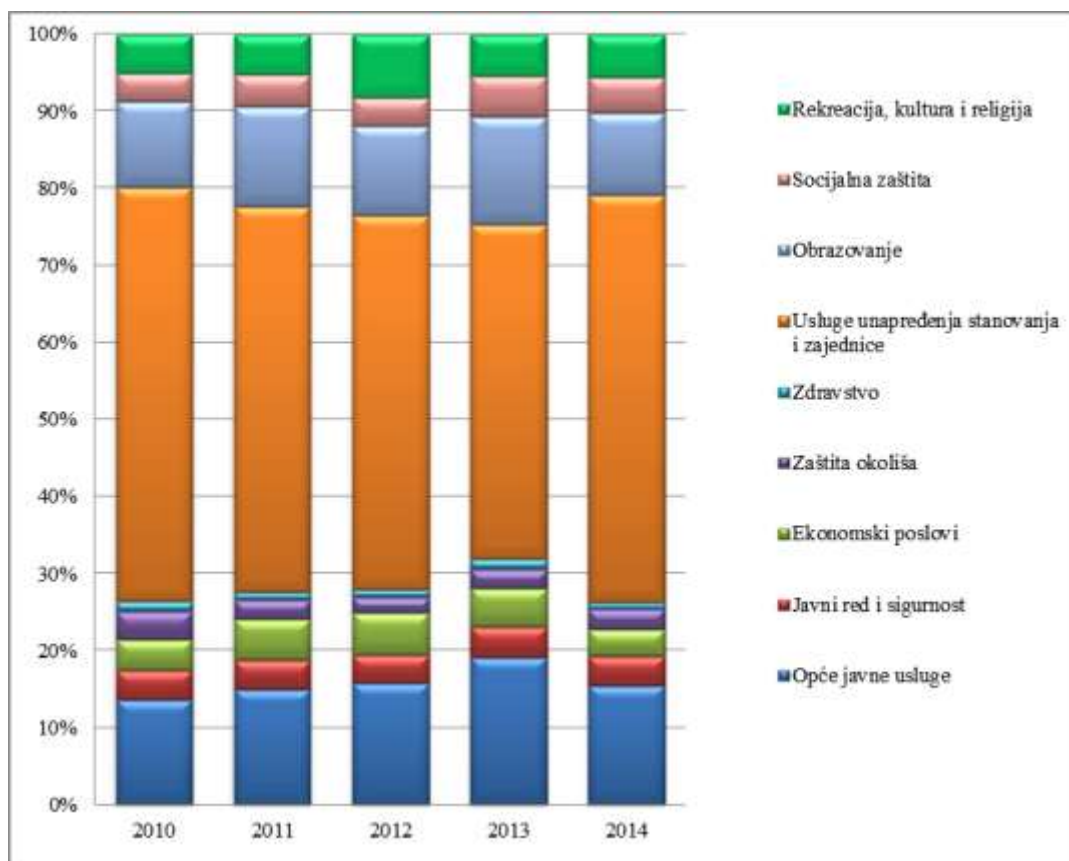
milijuna kn, a naredne 2011. godine 3,1 milijun kn. 2012. godine Općina je utrošila 3,43 milijuna kn za nabavu nefinancijske imovine, a 2013. godine trošak je smanjen za 48% pa je iznosio 1,62 milijuna kn. Najveći trošak u promatranom razdoblju zabilježen je 2014. godine i iznosio je 4,73 milijuna kn. Veći dio navedenog iznosa (3,13 milijuna kn) odnosi se na kupnju potrebnog zemljišta za izgradnju nove zgrade dječjeg vrtića.

Grafikon X: Rashodi Općine Marija Bistrica za nabavu nefinancijske imovine za razdoblje od 2010. do 2014. godine

Za analizu proračuna važan je aspekt prikaza proračunske potrošnje prema funkcijskoj klasifikaciji. Funkcijska klasifikacija sadrži rashode razvrstane prema njihovoj namjeni. Rashodi Općine Marija Bistrica prema funkcijskoj klasifikaciji prikazani su u grafikonu X.

Grafikon X: Rashodi Općine Marija Bistrica prema funkcijskoj klasifikaciji za razdoblje od 2010. do 2014. godine

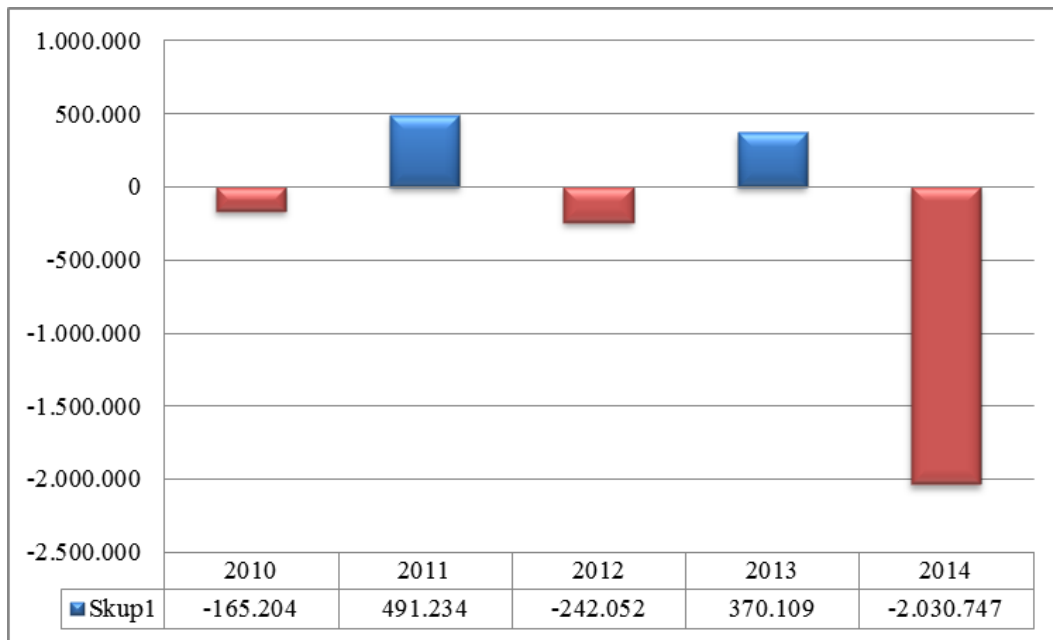

Na grafikonu X je vidljivo osciliranje udjela troškova po funkcijskoj klasifikaciji u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine. Prosječni udjeli po funkcijama imali su sljedeće vrijednosti: Usluge unapređenja stanovanja i zajednice 49,78%, Opće javne usluge 15,82%, Obrazovanje 12,02%, Rekreacija – kultura – religija 5,89%, Ekonomski poslovi 4,58%, Socijalna zaštita 4,30%, Javni red i sigurnost 3,83%, Zaštita okoliša 2,66%, i Zdravstvo 1,07%.

U grafikonu x prikazano je ostvarenje proračunskog suficita/deficita koji je razlika ukupnih proračunskih prihoda i primitaka te rashoda i izdataka unutar promatranog razdoblja.

Grafikon X: Ostvareni proračunski suficit/deficit u promatranom razdoblju od 2010. do 2014. godine.

Proračunski deficiti prikazani u grafikonu x preneseni su u sljedeća proračunska razdoblja i financirana proračunskim rezervama.

Deficit zabilježen u 2014. godini umanjiti će se temeljem financijskih sredstava koja su rezervirana iz prethodnih razdoblja za otkup zemljišta za izgradnju dječjeg vrtića.²³

Zaključak analize fiskalne pozicije

Temeljem provedene analize najvažnijih prihodovnih i rashodovnih stavki proračuna Općine Marija Bistrica može se zaključiti sljedeće:

- Porezni prihodi Općine Marija Bistrica prosječno iznose 59,3% ukupnih proračunskih prihoda.
- Prirez poreza na dohodak u Općini Marija Bistrica iznosi 0%.
- Porezni prihodi temeljem poreza na dohodak prosječno iznose 93,43% ukupnih poreznih prihoda dok njihov udio u ukupnim proračunskim prihodima iznosi 54,55%.
- Prosječni udio prihoda od imovine u ukupnim proračunskim prihodima iznosi 17,28%.
- Udio proračunskih prihoda od komunalne naknade i doprinosa, te po osnovama ostalih pristojbi i naknada u ukupnim proračunskim prihodima iznosi 7,12%.

²³ Obrazloženje uz godišnji izvještaj o izvršenju proračuna Općine Marija Bistrica za 2014.godinu; Bistrički glasnik, 20.05.2015.

- Rashodi poslovanja imaju najveći udio u ukupnim rashodima i iznose 73,47% ukupnih proračunskih rashoda.
- Udio rashoda za zaposlene prosječno iznosi 19,21% ukupnih proračunskih rashoda.
- Udio materijalnih rashoda prosječno iznosi 32,03% ukupnih proračunskih rashoda.
- Udio rashoda za nabavu nefinancijske imovine prosječno iznosi 26,49% ukupnih proračunskih prihoda.
- Udio rashoda po osnovama subvencija i pomoći u ukupnim proračunskim rashodima Općine Marija Bistrica iznose: za subvencije 0,94%, za pomoći unutar općeg proračuna 1,62%, za naknade građanima 7,21% i za tekuće donacije 11,74%.

U usporedbi sa ostalim jedinicama lokalne samouprave u Republici Hrvatskoj, proračun Općine Marija Bistrica strukturno ne odstupa od nacionalnog prosjeka. Tako Općina ostvaruje gotovo jednak udio poreznih prihoda (59,3%) koji na nacionalnoj razini iznosi 59,9%. Gotovo da nema razlike ni u udjelu prihoda od poreza i prireza poreza na dohodak u ukupnim proračunskim prihodima koji na nacionalnoj razini iznosi 53,96%, a u Općini 54,55%. Isti trend prati i udjele prihoda od poreza na imovinu koji na nacionalnoj razini iznose 4,02%, a na lokalnoj razini 3,96%.

Kod neporeznih proračunskih prihoda postoje razlike u udjelu pa tako Općina od imovine prosječno uprihoduje 17,28% ukupnih proračunskih prihoda dok je prosjek na nacionalnoj razini 8,9%. Uočena je razlika i kod prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknada temeljem kojih Općina prosječno uprihoduje 7,12% ukupnih proračunskih prihoda, dok na nacionalnoj razini prosjek iznosi 19,5% ukupnih proračunskih prihoda. Glede pomoći koju Općina ostvaruje po osnovi pomoći iz proračuna i ostalih subjekata opće države ona prosječno iznose 8,08% (u 2014. taj je udio smanjen na 2,11) dok na nacionalnoj razini prosječno iznose 8,21%.

Premda je općinski proračun u promatranom razdoblju bilježio proračunske deficite na kraju tri proračunska razdoblja, oni nisu financirani zaduživanjem nego proračunskim rezervama i proračunskom preraspodjelom u narednim proračunskim razdobljima.

Općina Marija Bistrica nije opterećena kreditnim zaduženjem i nema financijskih troškova, osim za redovno bankovno poslovanje.

Kod usporedbe proračunske potrošnje na nacionalnoj i lokalnoj razini prema funkcijskoj klasifikaciji vidljiva su veća odstupanja kod funkcija unapređenja stanovanja i zajednice, obrazovanja, ekonomskih poslova i potrošnje na rekreaciju – kulturu – religiju. Tako kod funkcije unapređenja stanovanja i zajednice nacionalni prosjek potrošnje iznosi 23,4%, a kod Općine 49,78%; potrošnja na ekonomske poslove na lokalnoj razini iznosi 4,58% , a na nacionalnoj 14,9%; potrošnja za obrazovanje na lokalnoj razini iznosi 12,02% uz nacionalni prosjek od 17,6%; potrošnja za rekreaciju – kulturu – religiju na lokalnoj razini iznosi 5,89% dok je nacionalni prosjek 12,8%. Kod ostalih funkcija razlike u potrošnji su manje izražene pa Općina na socijalne mjere zaštite troši prosječno 4,30% nasuprot nacionalnog prosjeka od 5,60%, za zaštitu okoliša Općina troši 2,66%, a ostale jedinice lokalne samouprave 3,60%. Kod funkcije za zdravstvo razlika je još manja pa se na lokalnoj razini troši 1,07%, a na nacionalnoj 1,50% dok se za mjere javnog reda i sigurnosti na nacionalnoj razini troši 3,20%, a na lokalnoj 3,83%.

Svaka jedinica lokalne samouprave ima svoje specifičnosti pa tako i Općina Marija Bistrica. Specifičnost ove Općine je da nakon zatvaranja najznačajnijeg gospodarskog subjekta Tehnomehanike d.d. nema velikih gospodarskih subjekata temeljem čijih bi aktivnosti mogla generirati visoke razine poreznih i neporeznih proračunskih prihoda. Danas se najveći dio prihoda ubire zahvaljujući gospodarskim aktivnostima malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva, upravljanjem vlastitom imovinom i administrativnim pristojbama i naknadama. Uzimajući u obzir raspoložive razvojne potencijale, razvojne trendove, fiskalni kapacitet, proračunsku neopterećenost zajmovima i strateške smjernice na nacionalnoj, regionalnoj i razini Europske unije, a s druge strane potrebe povećanja kvalitete i dostupnosti javnih dobara i usluga preporučuju se sljedeće aktivnosti:

- **Povećanje fiskalnog kapaciteta** – preduvjet je fiskalna i regionalna decentralizacija o čemu već duži niz godina traje javna rasprava u Republici Hrvatskoj. Ipak, jačanje fiskalnog kapaciteta moguće je samo povećanjem sposobnosti lokalnih jedinica da prikupljaju prihode iz vlastitih izvora, te sposobnosti za financiranje javnih usluga. Za više prikupljenih prihoda osim zakonskih preduvjeta nužno je imati konkurentno lokalno tržište rada, izgrađenu infrastrukturu koja će omogućiti implementaciju poduzetničkih aktivnosti i sl. Stoga je potrebno ojačati administrativne kapacitete Općine i provesti mjere jačanja pozitivnog poslovnog okruženja, a s ciljem efikasne pripreme, provedbe i evaluacije projektnih aktivnosti i zahtjeva sadašnjih i investitora. Potrebno je povećati izravne financijske i savjetodavne pomoći u

poljoprivredi i malom i srednjem poduzetništvu, te povećati opsega mjera koje su u funkciji jačanja pozitivnih demografskih trendova.

- **Jačanje apsorpcijskog kapaciteta za korištenje EU fondova** – s obzirom na financijske omotnice koje su osigurane za Republiku Hrvatsku temeljem kohezijske politike Europske unije za programsko razdoblje od 2014. do 2020. godine na onima koji upravljaju regionalnim i vlastitim razvojem značajna je odgovornost u razvoju i pripremi odgovarajućih projekata koji će, prije svega doprinosti razvoju lokalne zajednice. Europska komisija jedinicama lokalne samouprave preporučuje CLLD kao „alat“ u funkciji lokalnog razvoja.²⁴ Cilj je osigurati strateški pristup planiranju lokalnog razvoja na način da se definiranje lokalnih potreba odredi na principu „odozdo prema gore“ u suradnji sa lokalnom zajednicom, a uvažavajući prioritete koji su definirani na višim razinama planiranja (na razini regije, države i same EU). CLLD pristup treba biti vođen od strane lokalne zajednice, lokalnih akcijskih grupa (LAG) koje su sastavljene od predstavnika javnih i privatnih socio-ekonomskih skupina. Mora biti kreiran da odražava lokalne potrebe i potencijale te da uključi inovativne značajke u lokalni kontekst, umrežavanje i suradnju. Općina Marija Bistrica suosnivač je LAG – a „Zagorski bregi“ pa kroz rad LAG – a može kreirati raznovrsne razvojne projekte u suradnji s članovima LAG – a. Za pripremu i implementaciju projekata potrebna su značajna proračunska sredstva, a kako je vidljivo iz analize proračuna, Općinu Mariju Bistricu karakterizira strukturno stabilan proračun, neopterećen zajmovima. Uz sredstva za projektnu dokumentaciju potrebno je osigurati i sredstva prijavitelja za udio sufinanciranja projekata koji može iznositi od 5% do 50% vrijednosti investicije. Stoga se kod implementacije projekata koji će se financirati bespovratnim sredstvima iz EU fondova za udio vlastitog financiranja preporučuje zaduživanje povoljnim zajmovima HBOR-a uz kamatnu stopu od 3%.
Za izradu potrebne projektne dokumentacije preporučuje se alokacija proračunskih sredstava u okviru proračunskih mogućnosti Općine i korištenje potpora središnje države za pripremu projekata koji ispunjavaju kriterije financiranja bespovratnim sredstvima Zajednice. U programskom razdoblju od 2014. do 2020. godine jedinicama lokalne samouprave na raspolaganju su i brojni inovativni financijski

---

²⁴ CLLD (Community led local development) - „Zajednica na čelu lokalnog razvoja“ je jedno od najvažnijih usmjerenja politike regionalnog i lokalnog razvoja te drugih razvojnih politika Europske unije, a koji su obuhvaćeni „Zajedničkim strateškim okvirom“ (CSF).

instrumenti. Više o spomenutim instrumentima i kohezijskoj politici Europske unije uopće, u narednim poglavljima.

- **Nastavak lokalne socijalne politike** – Općina Marija Bistrica provodi širok spektar socijalnih mjera koji su u funkciji socijalne uključenosti ugroženih društvenih skupina i podizanju razine kvalitete života građana treće životne dobi. Stoga se preporučuje u okviru proračunskih mogućnosti nastavak istih i proširenje aktivnosti (poput implementacije procesa cjeloživotnog učenja) koje imaju za cilj socijalizaciju marginaliziranih i ugroženih društvenih skupina, a posebno djece i mladih, dugotrajno nezaposlenih, starih i nemoćnih.

7.3. FINANCIRANJE RAZVOJNIH PROJEKATA SREDSTVIMA EU FONDOVA

Od 01.07.2013. godine, Republika Hrvatska je članica Europske unije. Članstvo u Europskoj uniji donosi novu financijsku perspektivu Republici Hrvatskoj i njenim građanima, kroz korištenje EU fondova. Poželjno je napomenuti kako je i do ulaska u Europsku uniju, Republika Hrvatska koristila programe pomoći za države nečlanice, i to:

- do 2006. godine programe: CARDS, PHARE, ISPA i SAPARD,
- od 2007. do 2013. godine program: IPA

Kroz navedene programe Europska unija Republici Hrvatskoj dodijelila je više od 1,6 milijardi Eura za financiranje različitih projekata.

Ulaskom u Europsku uniju 01.07.2013. godine na raspolaganju su sredstva EU fondova namijenjena isključivo zemljama članicama koja su u funkciji ostvarivanja Kohezijske politike Europske unije.

Dodatna sredstva Europske unije dostupna su kroz Programe Unije koji predstavljaju integrirani niz aktivnosti koje usvaja Europska unija u svrhu promicanja suradnje između država članica u različitim područjima povezanim sa zajedničkim politikama EU. Programi Unije u kojima mogu sudjelovati korisnici iz Republike Hrvatske su:

- HORIZON 2020
- ERASMUS +
- FISCALIS 2020

- CUSTOMS 2020
- PERICLES 2020
- HERCULE III
- JUSTICE
- CONSUMER
- LIFE
- EMPLOYMENT and SOCIAL INNOVATION – Zapošljavanje i socijalne inovacije
- YOUTH EMPLOYMENT INITIATIVE – Inicijativa za zapošljavanje mladih
- COSME – Program za konkurentnost MSP-a
- CREATIVE EUROPE
- EUROPA ZA GRAĐANE 2014 – 2020
- PRAVA I DRŽAVLJANSTVO
- ZDRAVLJE ZA RAST (Health for Growth)

7.4.FONDOVI EU U FINACIJSKOJ PERSPEKTIVI 2014. - 2020.

Strategija EUROPA 2020 je strategija za pametan, održiv i uključiv rast, te je temeljni strateški dokument EU za razdoblje od 2014. do 2020. Njime su definirani prioriteti i ciljevi djelovanja svih ekonomskih politika. Stoga bi sve buduće investicije privatnog i javnog sektora trebale biti koherentne sa spomenutom Strategijom, a koherentnost je nužna kako bi se u što većoj mjeri apsorbirala bespovratna sredstva EU fondova. Sredstva su osigurana kroz sljedeće fondove, a koji u potpunosti obuhvaćaju novu kohezijsku politiku Europske unije:

- CF – Kohezijski fond,
- ESF – Europski socijalni fond,
- ERDF – Europski fond za regionalni razvoj,
- EARDF – Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj,
- EMFF – Europski fond za pomorstvo i ribarstvo.

Svaka od zemalja članica EU ima na raspolaganju ove fondove kao izvore financiranja. Međutim, razlika između slabo razvijenih, prijelaznih i razvijenih regija ogledat će se u koncentraciji fondova odnosno bespovratnih sredstava u skladu s razinom njihove razvijenosti mjerene visinom BDP-a. Zato je RH 2012. godine usuglasila s Europskom

komisijom novu Nacionalnu klasifikaciju prostornih jedinica na dvije statističke regije; Jadransku i Kontinentalnu Hrvatsku, jer bi prema dotadašnjoj podjeli na tri statističke regije došlo do negativnog utjecaja visine BDP-a Sjeverozapadne Hrvatske na stopu sufinanciranja i visinu regionalnih potpora manje razvijenim gradovima i općinama unutar navedene statističke regije. Za Republiku Hrvatsku u narednom razdoblju namijenjeno je 10,67 milijardi Eura.

7.4.1. PARTNERSKI SPORAZUM

Sporazum o partnerstvu je temeljni strateški dokument Republike Hrvatske za korištenje Europskih strukturnih i investicijskih (dalje: ESI) fondova i donosi se za razdoblje od sedam godina.

Njime se utvrđuju nacionalne strategije za korištenje ESI fondova. Kako je utvrđeno u *Uredbi (EU) br. 1303/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. prosinca 2013. o utvrđivanju zajedničkih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu, Europskom poljoprivrednom fondu za ruralni razvoj i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo i o utvrđivanju općih odredbi o Europskom fondu za regionalni razvoj, Europskom socijalnom fondu, Kohezijskom fondu i Europskom fondu za pomorstvo i ribarstvo te o stavljanju izvan snage Uredbe Vijeća (EZ) br. 1083/2006* (dalje: Uredba o fondovima), svaka država članica EU obvezna je podnijeti Sporazum o partnerstvu. Europska komisija usvojila je Sporazum o partnerstvu s Republikom Hrvatskom 30. listopada 2014. godine.

Struktura Partnerskog sporazuma utvrđena je spomenutom Uredbom o fondovima. Uredba utvrđuje 11 tematskih cjelina između kojih država članica može izabrati svoja nacionalna područja ulaganja. Jedan od najvažnijih rezultata Partnerskog sporazuma je izbor tematskih cjelina u koje će država članica usmjeriti dodijeljena sredstva iz ESI fondova, isto kao i utvrđivanje konkretnih financijskih iznosa za svaku odabranu tematsku cjelinu. Istovremeno, Uredbe koje se bave pojedinačnim fondovima definiraju tematske cjeline koje se mogu financirati iz pojedinog fonda. U tablici X, prikazan je popis tematskih cjelina i fondovi iz kojih pojedina tematska cjelina može biti financirana

Tablica X: Popis tematskih cjelina i izvora financiranja.

Tematski cilj	Izvor financiranja	CF	ESF	ERDF	EAFRD	EMFF
1.	Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija			X	X	
2.	Jačanje pristupa i korištenja informacijskih i komunikacijskih tehnologija			X	X	
3.	Jačanje konkurentnosti malih i srednjih poduzetnika, poljoprivrednog sektora			X	X	X
4.	Podrška približavanju prema ekonomiji temeljenoj na niskim emisijama CO2 u svim Sektorima	X		X	X	X
5.	Promicanje prilagodbe klimatskim promjenama, prevencija te upravljanje rizicima	X		X	X	
6.	Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa	X		X	X	X
7.	Promicanje održivog prometa te uklanjanje uskih grla na ključnoj infrastrukturi prometne mreže	X		X	X	
8.	Promicanje zapošljavanja i podrška mobilnosti radne snage		X	X	X	X
9.	Promicanje socijalnog uključivanja i borba protiv siromaštva		X	X	X	
10.	Ulaganje u obrazovanje, vještine i cjeloživotno učenje		X	X	X	
11.	Jačanje institucionalnih kapaciteta i učinkovita javna uprava	X	X	X		
Tehnička pomoć		X	X	X	X	X

Izvor: Uredba EU 1303/2013; EU 1301/2013; EU 1304/2013; 1305/2013

Ove tematske cjeline, kako su definirane uredbama, trebaju se prenijeti u prioritetne osi nacionalnih operativnih programa. Kao što je vidljivo, pojedine tematske cjeline mogu biti financirane iz više izvora odnosno fondova. Tehnička pomoć nema formalan status tematske cjeline, ali se po odredbama Uredbe o fondovima može programirati kao prioritetna os. Hrvatska je odlučila koristiti sredstva za projekte iz svih raspoloživih tematskih cjelina njihovom razradom kroz nacionalne operativne programe.

7.4.2. OPERATIVNI PROGRAMI

Operativni programi označavaju detaljne planove i načine na koje država članica namjerava koristiti dodijeljena sredstva, te detaljni prikaz financijskih iznosa i prioriteta u koje će se ti iznosi usmjeriti. Uredbom o fondovima utvrđena je struktura samih operativnih programa, međutim njihov broj određuje sama država članica.

Republika Hrvatska ima četiri operativna programa:

Konkurentnost i kohezija - Operativni program Konkurentnost i kohezija financira se iz *Europskog fonda za regionalni razvoj* i *Kohezijskog fonda* te je ujedno i najveći operativni program. Operativni program podijeljen je na prioritete koje se dijele na investicijske prioritete unutar kojih su određeni specifični ciljevi i aktivnosti koje je moguće financirati.

Od jedanaest ponuđenih, Hrvatska je odlučila raspoloživa sredstva usmjeriti u devet tematskih cjelina. Od pet mogućih tematskih cjelina koje se mogu financirati iz Kohezijskog fonda, Hrvatska je odabrala dvije za ulaganje, pa je Program podijeljen u 10 prioriteta, od kojih su sve financirane iz Europskog fonda za regionalni razvoj, dok su 2 financirane iz Kohezijskog fonda i Europskog fonda za regionalni razvoj (prioritetna os 6: Zaštita okoliša i održivost resursa te prioritetna os 7: Povezanost i mobilnost). Za ulaganja u rast i razvoj kroz navedene prioritete namijenjeno je ukupno 6,88 milijardi (4,32 milijardi eura iz Europskog fonda za regionalni razvoj, a 2,56 milijardi eura iz Kohezijskog fonda).

Učinkoviti ljudski potencijali – Operativni program *Učinkoviti ljudski potencijali* financira se iz Europskog socijalnog fonda. Temeljni cilj ovog Operativnog programa je pridonijeti rastu zapošljavanja i jačanju socijalne kohezije u Hrvatskoj. Ukupno ima pet prioriteta koje su podijeljene na investicijske prioritete i specifične ciljeve, a prioriteti su:

- Visoka zapošljivost i mobilnost radne snage
- Socijalno uključivanje
- Obrazovanje i cjeloživotno učenje
- Pametna administracija

Za smanjenje nezaposlenosti, socijalnu uključivost, obrazovanje, cjeloživotno učenje, suzbijanje diskriminacije, efikasnu javnu upravu i niz drugih mjera, u razdoblju od 2014. do 2020. godine dostupno je 1,85 milijardi eura (1,58 milijardi eura iz proračuna Europske unije, a 66 milijuna eura iz Inicijative za zapošljavanje mladih).

Program ruralnog razvoja – strateški je dokument koji bi trebao pridonijeti razvoju hrvatske poljoprivrede i ruralnom razvoju te predstavlja preduvjet za korištenje sredstava iz *Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj*. Sredstva su u najvećoj mjeri namijenjena poljoprivrednicima i vlasnicima poljoprivrednih gospodarstava. Programom su definirani sljedeći ciljevi:

- Poticati konkurentnost poljoprivrede,
- Osigurati održivo upravljanje prirodnim resursima i klimatskim promjenama,
- Postići uravnotežen teritorijalni razvoj ruralnih područja, uključujući stvaranje i očuvanje radnih mjesta.

Sredstva za postizanje starteških ciljeva raspoređena su unutar šest prioriteta.

U Programu su definirane različite mjere za čije će ostvarenje biti alocirana sredstva, a u okviru tih mjera određene su podmjere koje sadrže aktivnosti prihvatljive za ulaganje.

Dakle, prema Operativnom programu, iz *Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj* planira se financirati 16 mjera.

Mjere predviđene u Programu ruralnog razvoja su:

1. Prijenos znanja i aktivnosti informiranja
2. Savjetodavne usluge, usluge upravljanja i pomoći u poljoprivrednim gospodarstvima
3. Sustavi kvalitete za poljoprivredne i prehrambene proizvode
4. Ulaganje u fizičku imovinu
5. Obnavljanje poljoprivrednog proizvodnog potencijala oštećenog uslijed prirodnih nepogoda i katastrofalnih događaja i uvođenje odgovarajućih preventivnih aktivnosti
6. Razvoj poljoprivrednih gospodarstava i poslovanja
7. Temeljne usluge i obnova sela u ruralnim područjima
8. Ulaganje u razvoj šumskog područja i povećanje održivosti šuma
9. Uspostavljanje skupina i organizacija proizvođača
10. Poljoprivreda, okoliš i klimatski uvjeti
11. Ekološki uzgoj
12. Plaćanja povezana s područjima s prirodnim ograničenjima ili ostalim posebnim ograničenjima
13. Suradnja
14. Upravljanje rizicima
15. Financiranje dodatnih izravnih plaćanja za Hrvatsku

16. Podrška za LEADER lokalni razvoj (*CLLD - eng. Community Lead Local Development – lokalni razvoj kojeg vodi zajednica*)

Ukupna alokacija za Program ruralnog razvoja za razdoblje od 2014. do 2020. godine iznosi 2,38 milijardi eura (2,02 milijardi eura iz Europskog fonda za ruralni razvoj, a ostatak iz sredstava nacionalnog proračuna Republike Hrvatske).

Operativni program za pomorstvo i ribarstvo – Operativni je program kojim Republika Hrvatska kroz korištenje sredstava iz *Europskog fonda za pomorstvo i ribarstvo* doprinosi ostvarenju sveobuhvatnog cilja Zajedničke ribarstvene politike; *osigurati da aktivnosti ribarstva i akvakulture doprinose dugoročnim, održivim uvjetima koji se odnose na okoliš i koji su potrebni za gospodarski i socijalni razvoj*. Sredstva su u najvećoj mjeri namijenjena ribarskom sektoru. Programom su definirani sljedeći ciljevi:

- Promicanje konkurentnog, okolišno i gospodarski održivog i društveno odgovornog ribarstva i akvakulture,
- Poticanje provedbe Zajedničke ribarstvene politike (ZRP)
- Promicanje uravnoteženog i uključivog teritorijalnog razvoja ribarstvenih područja i akvakulturnih područja u akvakulturi,
- Poticanje razvoja i provedbe Integrirane pomorske politike (IPP) Unije.

Sredstva za postizanje starteških ciljeva raspoređena su unutar šest prioriteta.

Ukupna alokacija za Operativni program za pomorstvo i ribarstvo u razdoblju od 2014. do 2020. godine iznosi 252,6 milijuna eura.

7.5. PARTNERSTVO PRIVATNOGA I JAVNOGA SEKTORA

Javno - privatno partnerstvo (JPP) podrazumijeva suradnju između tijela javne vlasti s privatnim sektorom, bilo na razini središnje ili lokalne zajednice, s ciljem zadovoljavanja neke javne potrebe. U najširem smislu JPP se kao skupina zajedničkih inicijativa javnog sektora te privatnog profitnog i neprofitnog sektora, u kojima svaki subjekt donosi određena sredstva i sudjeluje u planiranju i odlučivanju.

Međutim, pod pojmom JPP danas se u užem smislu podrazumijevaju kooperativni pothvati u sklopu kojih javni i privatni sektor udružuju resurse i stručna znanja kako bi, kroz prikladne alokacije resursa, rizika i nagrada, zadovoljili neku javnu potrebu. Primjenom različitih metoda, privatni sektor može uposliti svoje resurse i vještine u pružanju dobara i usluga koje tradicionalno osigurava država.

Pravna regulativa JPP-a u Republici Hrvatskoj sadržana je u novom Zakonu o javno-privatnom partnerstvu od 13. 07. 2012. godine (NN br. 78/2012, NN 152/2014), a kojim je u cijelosti zamijenjen Zakon o javno-privatnom partnerstvu iz 1998. godine, kojeg je karakterizirala složena procedura odobravanja projekata i predugih rokova. Drugi važan zakonski dokument je Uredba o provedbi javno-privatnog partnerstva od 14.08.2012. (NN 88/12, NN 152/2014) koji pobliže uređuje:

- sadržaj informacije o namjeri provedbe projekta JPP-a,
- ostalu dokumentaciju koja čini prijedlog projekta JPP-a,
- strukturu komparatora javnog sektora,
- ostale potrebne kriterije za odobrenje prijedloga projekta JPP-a,
- promjene odobrenog projekta JPP-a,
- kriteriji za odabir najpovoljnije ponude koje javno tijelo mora koristiti u postupku odabira privatnog partnera,
- sadržaj izvješća o provedbi projekta JPP-a ...

Preduvjeti uspješnog JPP-a su povjerenje, transparentnost i zajednički plan. Navedeno nije jednostavno postići među partnerima koji nisu nužno naviknuti da se međusobno savjetuju. Zbog toga je socijalni dijalog bitan element i vitalni faktor uspjeha JPP-a.

Socijalni dijalog omogućuje identifikaciju zajedničkih problema i stvaranje zajedničkih strategija za razvoj na državnoj ili lokalnoj razini. Potreba za javno-privatnom suradnjom vjerojatno je izraženija na lokalnoj razini. Brojnim primjerima iz razvijenih europskih zemalja, dokazano je da JPP uspješno doprinosi socijalnim i ekonomskim aspektima i zaštiti okoliša. Nadalje, JPP omogućava i/ili olakšava udruživanje resursa, znanja i ekspertize pa može značajno povećati pristup širokom nizu osnovnih komunalnih usluga, servisa i proizvoda, pogotovo u siromašnim područjima.

Dakle, JPP je komercijalna suradnja javne institucije i privatnog partnera pod uvjetima u kojima privatni partner:

- posluje imovinom javnog sektora za komercijalno korištenje
- preuzima financijske, tehničke i operativne rizike u svezi s obnašanjem institucionalne funkcije i korištenja imovine javnog sektora, ali taj rizik djelom dijeli javnim sektorom
- ima korist od korištenja imovine javnog sektora, uz uvjet maksimiziranja ekonomske i financijske koristi za javni sektor.

Motivi javnog sektora za JPP su:

- dodatni izvori financijskih sredstva za pokretanje novih investicija
- učinkovitija realizacija projekata
- zajednički rizik i njegova podjela između javnog i privatnog sektora
- poboljšanje kvalitete i efikasnosti usluga
- ekonomska i financijska korist

Bit JPP-a leži u raspodjeli rizika, jer je za uspjeh nekog projekta najvažnije ustanoviti rizike vezane za svaki element i fazu projekta, te ih alocirati tako da osiguramo najbolju vrijednost na uložene resurse. Mogućnosti raspodjele rizika koje stoje na raspolaganju kreću se od neposrednog pružanja usluga države do potpune privatizacije, kada država sve rizike i nagrade prenosi na privatni sektor.

Stoga se mogu definirati i neke prednosti i nedostaci JPP-a.

Opće prednosti JPP-a su:

- osigurava se veća efikasnost i kvaliteta – kroz efikasnije izvođenje radova i završetak projekta u zadanim vremenskim rokovima
- najbolja opcija kod ograničenih financijskih resursa javnog sektora – dodatni kapital privatnog sektora omogućuje provedbu projekata za koje javnom sektoru nedostaje kapitala

- jačanje javne uprave – kroz inovativna i obično efikasnija rješenja u kontekstu pružanja javnih usluga
- kvalitetnija i brža implementacija projekata – privatni sektor općenito efikasnije i brže provodi projekte poradi bržeg povrata investicije i vlastitog probitka
- alokacija rizika – kroz partnersko preuzimanje rizika kojim efikasnije upravlja uz bitno smanjenje troškova
- bolja kvaliteta usluge – prema iskustvu razvijenih zemalja koje već desetljećima koriste modele JPP-a dokazano je da su usluge kod JPP projekta kvalitetnije
- ostvarenje dodatnih prihoda – poduzetnik se vodi tržišnim ekonomskim načelima pa u skladu s njima je u mogućnosti naplatiti usluge koje javni sektor načelno ne naplaćuje, a što umanjuje naknadu koju mu plaća javni partner
- bolje upravljanje sustavom usluga javnog sektora – prisutnost konkurencije na tržištu javnih usluga osigurava postojanje načela „Value for money“
- smanjenje proračunskog deficita i javnog duga – projekt se financira dijelom ili u potpunosti sredstvima privatnog sektora što pridonosi boljoj fiskalnoj poziciji JL(R)S i same države.

Pored navedenog je niz prednosti za korisnike projekata i krajnje korisnike koje se ogledaju u poboljšanju kvalitete života i povećanju blagostanja. **Međutim, postoje i nedostaci koji mogu proizaći iz JPP-a, a oni su:**

- spora priprema projekata JPP-a,
- postupak odabira privatnog partnera traje dugo,
- značajni troškovi provedbe postupka,
- poprilično je komplicirano usporediti visinu i količinu koristi između projekata financiranih JPP-om i tradicionalnim načinom; ponajprije zbog nedostatka relevantnih statističkih podataka te nejasne i komplicirane metodologije izračuna koristi i troškova,
- često se dogodi da prvotni podjeljeni rizik na koncu u potpunosti prijeđe na javni sektor, odnosno porezne obveznike,

- zbog osobnog probitka poduzetnika, postoji povećani rizik kvalitete izgrađenih objekata jer se često manipulira s količinom utrošenog materijala i kvalitetom izrade uopće,
- povećan rizik od povećanja cijena usluga zbog osobnog probitka privatnog partnera,
- zbog specifičnosti JPP-a, povećan je rizik od društvenih anomalija, poput mita i korupcije,
- problem često predstavlja neprimjeren administrativni kapacitet potreban za pripremu, provedbu, nadzor i evaluaciju projekata JPP-a ...

7.5.1. MODELI JAVNO - PRIVATNOG PARTNERSTVA

Posljednjih godina, u državama Europske unije, sve se češće primijenjuje model financiranja i ugovaranja javne infrastrukture pod nazivom javno - privatno partnerstvo pa se isto očekuje i u Republici Hrvatskoj. Mogući modeli suradnje odnosno partnerstva javnog i privatnog sektora su:

- BT – izgradi i prenesi (engl. Build and Transfer)
- BOT – izgradi, djeluju i prenesi (engl. Build, Operate and Transfer)
- BTO – izgradi, prenesi i djeluj (engl. Build, Transfer and Operate)
- BLT – izgradi, iznajmi i prenesi (engl. Build, Lease and Transfer)
- BOO – izgradi, posjeduj i djeluj (engl. Build, Own and Operate)
- BBO – kupi, izgradi i djeluj (engl. Buy, Build and Operate)
- ROT – obnovi, djeluj i prenesi (engl. Rehabilitate, Operate and Transfer)

Svaki od navedenih modela partnerstva ima različit stupanj rizika privatnog partnera i različit stupanj uključenosti javnog sektora.

7.5.2. EU FONDOVI I JAVNO - PRIVATNO PARTNERSTVO

Učinak ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju može se prikazati i kod JPP-a. Naime, od 2014. godine postoji mogućnost financiranja projekata u kombinaciji Europskih fondova i JPP-a. Ovim kombiniranim pristupom financiranja projekata, omogućuje se smanjenje rizika za privatnog partnera i javni sektor. Uz prethodno navedene koristi javnog sektora, mogu se proširiti za sljedeće:

- javno tijelo nema plaćanja sve do stavljanja građevine u uporabu
- provodi se samo jedna faza nabave odnosno odabir privatnog partnera
- nema vlastitih izvora financiranja iz zajmova i kredita
- ne ugrožava se fiskalna pozicija javnog tijela, a posljedično ne dolazi do rasta javnog duga
- ukupno smanjenje društvenih i projektnih troškova reflektira se na smanjenje proračunskog deficita
- kontrola korištenja sredstava iz EU fondova je dio kontrole JPP-a ...

Općina Marija Bistrica moći će po ovom modelu financirati dio razvojnih projekta (npr. energetska učinkovita rasvjeta, izgradnja društvenih sadržaja)

8. RAZVOJNE POLITIKE, KLJUČNI DOKUMENTI VIŠIH RAZINA VLASTI I SURADNJA

Razvoj Općine Marija Bistrica temelji se na vlastitim razvojnim strategijama i opredjeljenjima, ali i na razvojnim politikama i razvojnim strategijama viših razina na koje se treba oslanjati i osigurati koherentnost.

8.1.REGIONALNA POLITIKA RH

Republika Hrvatska podijeljena je na 21 županiju, 128 gradova i 429 općina. Županija je jedinica područne (regionalne) samouprave čije područje predstavlja prirodnu, povijesnu, gospodarsku, prometnu, društvenu i samoupravnu cjelinu ustrojenu radi obavljanja poslova od područnog (regionalnog) interesa. Županija osobito obavlja poslove koji se odnose na: školstvo, zdravstvo, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, te planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova.

Grad je jedinica lokalne samouprave osnovana, u pravilu, za područja više naseljenih mjesta koja predstavljaju prirodnu, gospodarsku i društvenu cjelinu i povezana sa zajedničkim interesima stanovništva.

Općine su manje jedinice lokalne samouprave sa sličnim funkcijama kao i gradovi. Gradovi i općine u svom djelokrugu obavljaju poslove koji se odnose na: uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, gospodarski razvoj, promet i prometnu infrastrukturu, planiranje i razvoj mreže obrazovnih, zdravstvenih, socijalnih i kulturnih ustanova.

Na nacionalnoj razini ne postoji jedinstveni zakonski akt koji bi sustavno rješavao problematiku regionalnog razvoja na cijelom državnom teritoriju. Ipak, postoji niz zakona koji su relevantni za reguliranje i provođenje politike regionalnog razvoja. U funkciji regionalnog razvoja provedene su sljedeće aktivnosti, usvojeni sljedeći važni dokumenti i osnovane nove institucije:

- Strategija regionalnog razvoja RH (nova Strategija je u izradi)

- Metodologija izrade indexa razvijenosti
- Financijska potpora integralnom razvoju lokalne zajednice
- Nova statistička klasifikacija prostornih jedinica RH - NUTS 2²⁵
- Donesen je Zakon o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 147/14) i niz pod zakonskih akata.
- Osnovana je Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske²⁶
- Osnovano je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije
- Operativni programi
- Niz novih strategija razvoja i operativnih programa javnih tijela je u izradi i procesu donošenja.

U okviru samoupravnog djelokruga regionalnih i lokalnih jedinica, u županijama i ne malom broju gradova postoje upravna tijela nadležna za pitanja regionalnog, odnosno, lokalnog razvoja. Uz to, u nekim županijama i gradovima postoje županijske razvojne agencije, poduzetnički centri, tehnološki centri i druge razvojne institucije koje imaju važnu ulogu u razvoju gospodarstva.

U Krapinsko-zagorskoj županiji razvojni poslovi raspoređeni su sukladno djelatnosti Upravnih odjela.

Jednu od važnih uloga razvoja Krapinsko-zagorske županije ima Zagorska razvojna agencija d.o.o. (ZARA).

ZARA - Zagorska razvojna agencija d.o.o. osnovana je 2006. godine od strane Krapinsko zagorske županije. Aktivnosti Zagorske razvojne agencije odnose se na područje Krapinsko zagorske županije, a usmjerene su na sektor poduzetništva, ruralnog i regionalnog razvoja,

---

²⁵ Prema Nacionalnoj klasifikaciji prostornih jedinica iz 2007. godine prema NUTS II definirane su tri statističke regije: Sjeverozapadna, Središnja i Istočna te Jadranska Hrvatska. U Sjeverozapadnoj regiji BDP per capita je iznosio 78,3% EU27, a u Središnjoj i istočnoj regiji 45,5% EU27. U 2012. godini došlo je do spajanja ove dvije regije u jedinstvenu statističku regiju kako bi se došlo do ujednačenijeg prosjeka BDP-a per capita, a što bitno utječe na stopu sufinanciranja iz EU fondova. Sada iznosi 64,1% EU27 što omogućuje višu stopu sufinanciranja za Sjeverozapadnu, ali i nižu za Središnju i Istočnu Hrvatsku.

²⁶ Agencija za regionalni razvoj Republike Hrvatske osnovana je Uredbom o osnivanju Agencije za regionalni razvoj Republike Hrvatske (NN 155/08), 24. prosinca 2008. godine, kao bitni čimbenik provedbe dijela regionalne razvojne politike Republike Hrvatske iz nadležnosti Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije.

turizma te upravljanja fondovima Europske unije. U aktivnostima usko surađuje sa regionalnim i lokalnim vlastima, potpornim institucijama, civilnim društvom te privatnim i javnim poduzećima.²⁷

8.2. ZNAČAJ STRATEGIJE „EUROPA 2020“ ZA REGIONALNI RAZVOJ

Uspjeh u postizanju ciljeva zacrtanih europskom strategijom „Europa 2020“ u značajnom će dijelu ovisiti o odlukama koje će se donositi na lokalnoj i regionalnoj razini. Politika regionalnog razvoja je ta koja najvećim dijelom treba pokrenuti razvojne potencijale Europske unije promičući razvoj u svim regijama. Regionalna politika to može postići tako da poboljšava uvjete za pametan rast, dakle, uvjete za obrazovanje i inovacije, potičući istraživanje i razvoj, investicije zasnovane na znanju i novim tehnologijama te aktivnosti koje rezultiraju visokom dodanom vrijednošću. Jednako tako, politika regionalnog razvoja zauzima središnju ulogu u uključivanju i promicanju investiranja prema projektima koji potiču održiv rast, odnosno poticanje investicija prema projektima koji dotiču energetske i klimatske ciljeve te područje zaštite okoliša. Doprinos regionalnom razvoju ogleda se i kroz Inovativnu uniju (kao inicijativa i prioritet EU Strategije) koja je zasnovana na širem konceptu pristupa inovacijama. Dakle, ne samo kao novim ili poboljšanim proizvodima, nego se taj pojam odnosi i na usluge, novi marketing, nove metode brendiranja i dizajna, nove oblike poslovnog upravljanja, organizacije itd.

Prema tome, javna potpora inovacijama mora uvažiti ove promjene i pristup, te napore koje ulaže u istraživanje i razvoj nadopuniti i potporom otvorenoj suradnji među svim stranama koje sudjeluju i mogu pridonijeti razvoju inovacija u ovom novom smislu.

Ovakva potpora je opravdana jer privatni kapital ne može uvijek osigurati potrebna sredstva za investicije i razvoj, a zbog razlike između privatnog i društvenog povrata na investiciju (privatni investitor u obzir uzima samo povrat u vidu profita, ne i šire društvene koristi), nesigurnog rezultata, nedostatnih i različitih informacija, neefikasnog sustava itd.

Zbog činjenice da postoje značajne razlike među regijama u realizaciji inovacija, to i pristup pojedinih regija treba biti različit i prilagođen posebnostima.

---

²⁷ <http://www.zara.hr/hr/o-nama/o-agenciji/>

Da bi se postigao europski cilj pametnog rasta (pojam koji podrazumijeva gospodarski rast utemeljen na znanju, znanstvenim istraživanjima, inovacijama, novim tehnologijama, novim metodama itd.), potrebno je mobilizirati sve potencijale u regijama. Inovacije su važne za sve regije – za razvijene da zadrže čelnu poziciju, a za nerazvijene da uhvate priključak s razvijenim regijama.

Znanje i inovativni kapacitet regija ovisi o mnogim faktorima – poslovnoj kulturi, vještini radne snage, obrazovnim i trening institucijama, uslugama u potpori inovacijama, mehanizmima prijenosa tehnologije, ICT i infrastrukturi za istraživanje i razvoj, mobilnosti istraživača, poslovnim inkubatorima, novim izvorima financiranja kao i lokalnim kreativnim kapacitetima.

Regionalna politika treba pomoći da sve regije imaju kapacitet apsorpcije i zaživljavanja inovacija, tako da se koristi od inovacija rašire širom Europe, te da se maksimalizira ukupni europski potencijal utemeljen na znanju.

Jačanje strateškog pristupa

Politici regionalnog razvoja potreban je strateški pristup da bi se prepoznale i odredile aktivnosti koje najviše doprinose jačanju regionalne konkurentnosti. Da bi se postigao najveći učinak, resursi za istraživanje i razvoj i inovacije trebaju dostići određenu kritičnu masu te trebaju biti praćeni s mjerama koje će jačati vještine, razinu obrazovanja i znanstvenu infrastrukturu.

Nacionalne i regionalne vlasti trebaju, slijedom toga, razviti pametne strategije specijalizacije regija da bi se maksimizirao učinak regionalne politike u kombinaciji s drugim politikama Europske unije. Takav pristup osigurat će najefikasniju upotrebu javnih sredstava i može potaknuti i privatni kapital. Takve strategije mogu pomoći regijama da koncentriraju sredstva i napore na nekoliko ključnih prioriteta, a ne da se sredstva rašire na široko područje, što neće dati značajan učinak rastu i razvoju.

Ovakve strategije trebaju biti izrađene u suradnji s gospodarskim sektorom, istraživačkim centrima i fakultetima, da bi se zajednički prepoznalo područja specijalizacije koja imaju najveći potencijal, ali i prepoznale slabosti koje otežavaju postizanje ciljeva. Strategije trebaju uzeti u obzir različite kapacitete regija. Naime, dok vodeće i napredne regije mogu investirati u naprednu generičku tehnologiju za slabije razvijene je korisnije investirati u njihovu primjenu u konkretnom sektoru.

Održivost strategija ovisit će o pravodobnosti i koordinaciji mjera i upravljanju. Pametna specijalizacija treba iskoristiti regionalnu različitost, poticati suradnju s drugim regijama i državama, te otvoriti nove mogućnosti. Također, važno je izbjeći fragmentaciju, odnosno podijeljenost, i osigurati slobodno kretanje znanja u cijeloj Uniji.

Ključne ideje, koje bi mogle biti sadržaj takvih strategije, daju se u nastavku. Različite regije mogu uzeti različite kombinacije kako bi kreirale vlastitu strategiju u skladu s vlastitim posebnostima.

Inovativni klasteri za regionalni rast

Klasteri – geografska koncentracija tvrtki, najčešće malih i srednjih poduzetnika, koje surađuju međusobno, s klijentima i dobavljačima i često dijele/koriste određeni zajednički specijalizirani rad, poslovne i financijske usluge, istraživanje i razvoj te kapacitete za obuku – važan su element u pametnim strategijama specijalizacije. Klasteri osiguravaju pogodno okruženje za poticanje konkurentnosti i razvoj inovacija. Potpora razvoju klastera treba biti usmjerena na područja koja pružaju komparativnu prednost.

Poslovno okruženje pogodno za inovacije malih i srednjih poduzetnika

Uspješan sektor malog i srednjeg gospodarstva ključan je za rast, zapošljavanje, inovacije te u konačnici, za koheziju. Mali i srednji poduzetnici središte su europskog gospodarstva, naime, 20 milijuna MSP-a stvara oko 60% dodane vrijednosti te zapošljava 2/3 zaposlenih u privatnom sektoru. Preko 92% su mikro poduzeća koja zapošljavaju manje od 10 zaposlenih.

Regionalne i nacionalne vlasti trebaju ih podržati na način da osiguraju okruženje pogodno za inovacije i pomoć MSP-a, posebice onim aktivnim u području istraživanja i razvoja, te za otvaranje novih poduzeća.

Cjeloživotno učenje u istraživanju i inovacijama

Mnogi fakulteti u EU pomažu komercijalizirati istraživanja na način da potiču poduzetnički duh kod studenata i potiču suradnju s lokalnim poduzećima na inovacijama, te na taj način postaju snažno uključeni u regionalni ekonomski razvoj. Ovakvih slučajeva treba biti čim više. Obrazovanje, trening i cjeloživotno obrazovanje su ključni za jačanje regionalnih kapaciteta za inovacijama. Nastavni planovi i programi u usmjerenim i strukovnim školama te visokom obrazovanju koji važnost pridaju kreativnosti, poduzetnosti i inicijativi, pomoći će mladim ljudima razviti svoj puni kreativni potencijal te pridonijeti inovacijama.

Treba pripremati više projekata koji podupiru suradnju između svih vrsta obrazovnih institucija i poslovnih škola, centara za obuku a koji bi se financirali iz ERDF-a.

Atraktivna regionalna infrastruktura za istraživanje

Istraživačka infrastruktura je središte, na znanju utemeljenog, inovativnog sustava. Potreban je pristup u tri smjera kako bi se pomoglo regijama da ostvare svoj puni potencijal:

- Razviti istraživačku ICT infrastrukturu svjetskog ranga koja bi se nadogradila na postojeću znanstvenu izvrsnost, a uz pomoć strukturnih fondova
- Uspostaviti mrežu istraživačkih centara za zemlje sa slabijom istraživačkom aktivnošću
- Razviti regionalne partnerske odnose i mogućnosti raznih sudionika.

Daljnji razvoj i upotreba na ICT-u utemeljene e-infrastrukture, za povezivanje i suradnju geografski udaljenih istraživačkih centara, ključni su za realizaciju ove mjere.

Digitalno vrijeme

Cilj je ove inicijative, putem jedinstvenog digitalnog tržišta temeljenog na brzim internet aplikacijama i otvorenim *on-line* sadržajima, pružati održivu ekonomsku i društvenu korist. Mnoge regije se još uvijek bore kako bi uložile sredstva ERDF-a raspoloživa za ICT (oko 4,4% ukupnog iznosa), jednim dijelom i zbog slabih kapaciteta za planiranje i pripremu. Također su potrebne i značajnije privatne ICT investicije kako bi se prebrodila proračunska ograničenja javnog financiranja. S obzirom na važnost ICT-a za inovacijski sustav, zemlje članice trebaju naći načina kako što bolje iskoristiti raspoloživa ERDF sredstva da bi ubrzale postizanje EU ciljeva o punoj pokrivenosti EU širokopojasnim pristupom. Različite tehnologije (optička vlakna, ADSL, bežični prijenos, satelit) mogu biti primijenjene u različitim regijama s obzirom na geografske i druge različitosti.

Javna nabava

Javna nabava može biti ključna poluga jačanja inovacija jer može pomoći inovativnim tvrtkama ubrzati ulazak na tržište i povrat investicije. Inovativna javna nabava znači da javni sektor preuzima ulogu i rizik vodećeg kupca dok se ne poboljša kvaliteta proizvoda i usluge te produktivnost. Planovi nabave trebaju uključiti predkomercijalnu vrstu nabave, kao i partnerstvo u inovacijama.

Dakle, Europska komisija predlaže da javni sektor bude taj koji će podržati inovacije na način da bude vodeći ili prvi kupac takvih proizvoda, te da preuzme i rizik mogućeg potrebnog poboljšavanja proizvoda ili usluge.

Inicijativa European Innovation Partnerships

Inicijativa Inovativna Unija (jedna od inicijativa Europe 2020 strategije) uključuje preko trideset raznih mjera, a jedna od njih su inovativna partnerstva - European Innovation Partnerships koja bi trebala rješavati specifične izazove u pojedinim sektorima. Jedno takvo partnerstvo je Partnerstvo za aktivno i zdravo starenje cilj koje je prosječno za dvije godine produžiti razdoblje zdravog života za svakog u Europi. Dakle, neki društveni izazovi, da bi bili zadovoljavajuće rješavani, zahtijevaju zajednički i koordinirani pristup na razini Europske unije. Neki od njih, identificirani su u Europe 2020 strategiji: klimatske promjene, energetska učinkovitost, nestašica sirovina te demografsko starenje. Da bi se ovakvi izazovi mogli rješavati sa zadovoljavajućim rezultatima, potreban je zajednički napor javnog i privatnog sektora, te zajednički angažman svih resursa i relevantnih instrumenata na EU, na nacionalnim i regionalnim razinama. S druge strane, ovi bi izazovi mogli postati i nove poslovne mogućnosti. Uloga inovativnih partnerstava je pružanje prilike gospodarstvu i društvu Europske unije da prvo iskoristi ove mogućnosti. Regionalna politika (putem instrumenata i fondova) treba pomoći i omogućiti implementaciju i postizanje ciljeva inovativnih partnerstava. Nadalje, investiranje u ljudski kapital i osiguravanje da ljudi imaju vještine, ključno je za osnaživanje učinkovitog korištenja resursa u društvu. Europski socijalni fond osigurava sredstva kojima se potiču vještine, kreativnost, poduzetništvo i ljudske kapacitete za inovacije. Ovo je u skladu s inicijativom „Program za nove vještine i radna mjesta“ europske strategije Europe 2020.

Izuzetno je važno da politika regionalnog razvoja bude usklađena i u sinergiji s drugim politikama u svim navedenim područjima. Za to joj, osim strukturnih, na raspolaganju stoje i sredstva za ruralni razvoj (EARDF), LIFE program i drugi programi Unije.

8.4. ZAJEDNICA NA ČELU LOKALNOG RAZVOJA – CLLD PRISTUP

Europska komisija jedinicama lokalne samouprave preporučuje CLLD kao „alat“ u funkciji lokalnog razvoja.²⁸ Cilj je osiguravanje strateškog pristupa planiranju lokalnog razvoja, na način da se definiranje lokalnih potreba odredi na principu „odozdo prema gore“ u suradnji sa lokalnom zajednicom, a uvažavajući prioritete koji su definirani na višim razinama planiranja (na razini regije, države i same EU). CLLD pristup treba biti vođen od strane lokalne zajednice, lokalnih akcijskih grupa (LAG) koje su sastavljene od predstavnika javnih i privatnih socio-ekonomskih skupina. Mora biti kreiran da odražava lokalne potrebe i potencijale te da uključi inovativne značajke u lokalni kontekst, umrežavanje i suradnju. Kada je riječ o odlučivanju, javni sektor, kao niti jedna druga interesna skupina, ne smije imati više od 49% glasova. Ključne komponente CLLD pristupa su lokalne strategije razvoja, lokalne akcijske grupe i stanovništvo pokriveno lokalnom strategijom. Lokalnim razvojnim strategijama, trebao bi se definirati prostor i populacija koju strategija pokriva, analizirati razvojne potrebe, opisati strategije i ciljeve, opisati proces uključivanja lokalne zajednice u razvoj strategije, opisati upravljanje i nadzor nad provedbom strategije i napraviti financijski plan strategije, uključujući i plan sredstava odabrane mjere EU fondova.

Lokalne akcijske grupe (LAG) trebale bi biti sastavljene od lokalne vlasti, lokalnih poduzetnika i građana (civila). Upravo bi oni trebali zajednički definirati lokalnu razvojnu strategiju, pripremiti i objavljivati natječaje za prijavu projekata, zaprimati prijedloge projekata i ocjenjivati njihovu usklađenost sa razvojnom strategijom, vršiti proces odabira najusklađenijih strategija i nadzirati provođenje razvojne strategije. Lokalne akcijske grupe same određuju veličinu prostora i populacije lokalne strategije razvoja, a iskustva iz EU pokazuju da su optimalni prostori oni na kojima živi između 10.000 i 100.000 stanovnika.

EU potiče ovaj pristup kroz dodatna sredstva, koja će biti osigurana za pokrivanje do 25% troškova nastalih provedbom lokalnih razvojnih strategija. Isto tako je bitno naglasiti da svi projekti koji se realiziraju putem CLLD jedinica lokalne samouprave, koštaju 10% manje jer se na ugovoreni iznos sufinanciranja odobrava dodatnih 10% sredstava.

---

²⁸ CLLD (Community led local development) - „Zajednica na čelu lokalnog razvoja“ je jedno od najvažnijih usmjerenja politike regionalnog i lokalnog razvoja te drugih razvojnih politika Europske unije, a koji su obuhvaćeni „Zajedničkim strateškim okvirom“ (CSF).

8.5. REGIONALNA RAZVOJNA POLITIKA U KRAPINSKO - ZAGORSKOJ ŽUPANIJI

8.5.1. Prostorni plan Krapinsko-zagorske županije

Prostorni plan Krapinsko –zagorske županije osnovni je dokument kojim se regulira namjena i korištenje prostora te određuju uvjeti uređenja prostora za zahvate u prostoru od državnog i županijskog značaja, donesen je 2002. godine te objavljen u “Službenom glasniku Krapinsko-zagorske županije”, broj 4/02. Krovni je županijski dokument prostornog uređenja koji diktira osnovne ciljeve u namjeni i gospodarenju prostorom u županiji, daje smjernice za ciljeve prostornog planiranja s kojim se usklađuju svi ostali planovi uređenja općina i gradova. Od donošenja Prostorni plan provedene su dvije Izmjene i dopune Prostornog plana; prve 2010. godine i druge 2015. godine.

Prve Izmjene i dopune Prostornog plana usvojene su 2010. godine, a izrađene 2012. godine. Izmjenama i dopunama osigurani su nužni prostorno-planski preduvjeti za izgradnju mreže elektroničke komunikacijske infrastrukture, odnosno samostojećih antenskih stupova, na području Krapinsko zagorske županije.²⁹

Druge Izmjene i dopune prostornog plana usvojene su 2015. godine s ciljem zadovoljenja potreba osiguranja prostorno planskih uvjeta za razvoj energetske, prometne i komunalne infrastrukture od važnosti za Republiku Hrvatsku i Županiju utvrđivanjem i osiguranjem planiranih trasa koridora: Međunarodnog plinovoda Rogatec – Zabok, magistralnih plinovoda: Đurmanec – Lepoglava, Zagok – Ludbreg, Zabok – Kumrovec (djelomično izmještanje) i Zabok – Lučko, novog koridora brze ceste na dionici Zlatar Bistrica – Marija Bistrica – Kašina, izmještanje uređaja za pročišćavanje otpadnih voda sa područja Općine Veliko Trgovišće na područje Grada Oroslavja kao i izmjena pripadajućeg dijela trase kolektora, te izmjena prema zahtjevima nadležnih tijela u skladu sa zakonima i propisima. Temeljem proglašenja Uredbe o ekološkoj mreži, ovim izmjenama Plana uređena su pitanja

---

²⁹ Službeni glasnik Krapinsko-zagorske županije", br. 6/10.

zaštite i očuvanja prirodnih vrijednosti na području Krapinsko zagorske županije te se u tekstualnom i grafičkom dijelu Plana mijenjaju i dopunjuju dijelovi koji se odnose na zaštitu prirodnih vrijednosti.³⁰

8.5.2. Razvojna strategija Krapinsko-zagorske županije 2011. – 2013. godine

Županijska razvojna strategija temeljni je planski dokument za održivi društveno i gospodarski razvoj svake županije. Sukladno Zakonu o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 153/09), navedene strategije zamijenile su Regionalne operativne programe (ROP-ove). 2010. godine Zagorska razvojna agencija dovršila je izradu Razvojne strategije Krapinsko-zagorske županije za razdoblje od 2011. do 2013. godine. Kako je Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije prilagođavalo zakonodavne okvire što je posljedica ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, upućene su uredbe da se razdoblje trajanja županijskih planskih dokumenata produlji do izrade novih razvojnih strategija za razdoblje od 2014./2015. do 2020. godine. Nova razvojna strategija Krapinsko-zagorske županije je u izradi pa je još uvijek važeća strategija za razdoblje od 2011. do 2013. godine.

8.5.3. Ostali strateški dokumenti važni za razvoj Krapinsko-zagorske županije

Ostali strateški dokumenti koji su važni za razvoj Krapinsko-županije, ali i Općine Marija Bistrica koji svojim razvojnim i ostalim aktivnostima doprinosi njihovom ostvarenju jesu:

- Strategija ruralnog razvoja Krapinsko-zagorske županije za razdoblje 2011-2013
- Strategija održivog korištenja energije Krapinsko-zagorske županije
- Strategija razvoja ljudskih potencijala Krapinsko-zagorske županije za razdoblje 2014 - 2020
- Županijski program djelovanja za mlade
- Akcijski plan zapošljavanja osoba s invaliditetom

---

³⁰ http://www.prostor.kzz.hr/assets/files/prostorni_planovi/Odluka%20o%20donosenju%20II.%20CIDPPKZZ.pdf

U definiranju strateških ciljeva i prioriteta razvoja Općine Marija Bistrica koristiti će se i ovi dokumenti.

8.6. LOKALNE RAZVOJNE STRATEGIJE

Lokalne razvojne strategije trebaju biti povezane s relevantnim programima europskih fondova (CSF fondova) putem kojih će se financirati.

Lokalne razvojne strategije trebaju imati sljedeće elemente:

- Definiciju prostora i populacije koju strategija pokriva
- Analizu razvojnih potencijala i potreba, uključujući SWOT analizu
- Opis strategije i ciljeva, hijerarhiju prioriteta, uključujući jasne i mjerljive ciljeve i rezultate.
- Opis procesa uključivanja zajednice u razvoj strategije
- Opis upravljanja i nadzora nad provedbom strategije, određivanje kapaciteta za provedbu strategije i dr.
- Financijski plan strategije uključujući i plan sredstava iz EU fondova.

Iz navedenih razloga, za Općinu Marija Bistrica nužno je usuglasiti sve aktivnosti odnosno projekte koji će biti u funkciji realizacije ciljeva Strategije od 2015. do 2020. godine. Projekte je potrebno identificirati, razvrstati prema kriterijima pripremljenosti (i ostalim), pripremiti, aplicirati, implementirati i evaluirati po fazama implementacije, te kasnijeg korištenja. Zato je nužno, u što kraćem vremenskom razdoblju, izraditi operativni dokument *Akcijski plan provedbe Strategije razvoja Općine Marija Bistrica od 2015. do 2020. godine*. U izradu navedenog dokumenta poželjno je uključiti sve dionike; političku vlast, poduzetnike, obrtnike, institucije javnog sektora, organizacije civilnog društva i građane.

8.5.1. Lokalna akcijska grupa „Zeleni bregi“ – LAG „Zeleni bregi“

LAG-ovi trebaju biti formirani od predstavnika raznih javnih i privatnih društveno ekonomskih skupina kao što su poduzetnici i njihova udruženja, lokalne vlasti, grupe građana i građanska udruženja (udruge, predstavnici manjina, umirovljenici, mladi, žene, muškarci) itd. Civilni i privatni sektor trebaju imati minimalno 50% glasačkih prava, a niti jedna pojedina interesna skupina ne smije imati više od 49%.

LAG treba pripremiti i provesti lokalnu razvojnu strategiju.

Zadaci LAG-a su:

- Jačati lokalne kapacitete kako bi se pripremile i provele aktivnosti
- Pripremiti nediskriminirajuće i transparentne procedure i kriterije odabira aktivnosti i projekata, koje ne dopuštaju sukob interesa, koji osiguravaju da minimalno 50% glasova za odabir čini privatni sektor, kao i omogućiti mogućnost žalbe
- Osigurati usklađenost izbora aktivnosti i projekata s lokalnom razvojnom strategijom prioritizirajući ih u skladu s njihovim doprinosom ciljevima i prioritetima strategije
- Pripremiti i objavljivati natječaje za prijavu projekata
- Zaprimati prijedloge projekata i ocjenjivati ih
- Vršiti proces odabira i dodjele sredstava
- Nadzor provođenja lokalne razvojne strategije.

Prostorna i populacijska pokrivenost

Prostor i populacija, koji će biti pokriveni lokalnom razvojnom strategijom, trebaju biti povezani, ciljani i imati dovoljnu kritičnu masu za učinkovito implementiranje. Na LAG-ovima je da odrede prostor i populaciju koji će biti pokriveni strategijom. „Kritična masa“ kod LEADER pristupa je značila broj stanovnika između 10.000 i 150.000 stanovnika na području koje pokriva strategija. Dakle, važno je osigurati dovoljnu kritičnu masu da se osigura učinkovita provedba strategije ali jednako tako da prostor bude dovoljno mali da se osigura lokalni pristup. U Europi 56% urbanog stanovništva živi u gradovima između 5.000 i 100.000 stanovnika.

Udruga LAG „Zeleni bregi“ je organizacija civilnog društva organizirana kao nevladina, neprofitna, nepolitička udruga utemeljena na načelima ravnopravnosti, solidarnosti i humanosti koja okuplja građane, jedinice lokalne samouprave, organizacije civilnog društva, organizacije iz privatnog sektora i druge oblike organiziranja u svrhu promicanja održivog ruralnog razvoja i unapređenja inicijativa i interesa od značaja za razvoj područja jedinica lokalne samouprave koji su u članstvu Udruge Lokalne akcijske grupe “Zeleni bregi“. Udruga djeluje na području Krapinsko zagorske županije i pokriva područje 3 grada i 11 općina te Zagrebačke županije na području općina Jakovlje i Bistra, a broji 42 člana. Sjedište LAG-a je u Zlatar Bistrici.³¹

---

³¹ <http://www.zeleni-bregi.hr/>

9. STRATEGIJA RAZVOJA

U prethodnim poglavljima izvršena je analiza stanja svih resursa, istaknute su glavne prednosti, nedostaci, razvojni problemi i potrebe Općine Marija Bistrica. Za analizu su korišteni prikupljeni relevantni i verificirani podaci i informacije, provedeno je anketiranje građana, poduzetnika, udruga i ustanova; održani su učestali kontakti i razgovori voditelja projekta s Radnim timom oko glavnih snaga, slabosti, prilika i prijetnji koje karakteriziraju grad Mariju Bisticu. Najznačajnije učešće imali su članovi Radnog tima. Tijekom izrade strategije provedena su četiri tematska panela na koje su pozvani svi dionici Općine; zaposlenici Općine, općinski vijećnici, poduzetnici, organizacije civilnog društva, građani i predstavnici javnih ustanova. Na panelima su zainteresiranim sudionicima podijeljeni anketni upitnici, kako bi se što vjerodostojnije identificirali razvojni problemi, mogućnosti, potrebe i očekivanja svih dionika. Za one koji su bili spriječeni nazočiti spomenutom tematskom panelu, upitnici su bili dostupni na *web* stranici Općine te su ih mogli ispuniti *on-line* ili osobno dostaviti Radnom timu u prostorijama Općine Marija Bistrica. Zainteresirani dionici bili su u mogućnosti i izvan dogovorenih termina putem elektroničke pošte (ili osobno) dostaviti svoje prijedloge i projektne ideje Radnom timu i izrađivaču dokumenta. Ovim pristupom izrade Strategije u potpunosti su ispunjena načela transparentnosti, konsenzusa i javnosti.

Uzimajući u obzir sve navedeno u prikazanoj analizi stanja, razvojnim politikama svih razina, javnom mnijenju Marije Bistrice i nastojanjima kreiranja dugoročno održivog razvoja predstavnika lokalne vlasti, u nastavku teksta koji slijedi prikazati će se nova vizija Općine Marija Bistrica s pripadajućim strateškim ciljevima. U tabličnom obliku prikazati će se usklađenost strateških ciljeva i prioriteta predmetne Strategije sa strateškim okvirom Razvojne strategije Krapinsko-zagorske županije za razdoblje od 2015. do 2020. godine.

Nakon prikaza strateških ciljeva i prioteta opisati će se predložene mjere i mehanizmi provedbe. Za efektivnu i efikasnu provedbu Startegije, nakon njenog usvajanja, preporučuje se izrada *Akcijskog plana provedbe Startegije razvoja Općine Marija Bistrica za razdoblje od 2015. do 2020. godine*. Unutar Akcijskog plana uporabom različitih analitičkih alata odabrali bi se konkretni projekti i aktivnosti koji će doprinijeti ostvarenju svih strateških ciljeva. Navedene preporuke u skladu su s prijedlozima i praksom Europske komisije, te dobrom praksom brojnih europskih gradova i općina.

10. VIZIJA RAZVOJA OPĆINE MARIJA BISTRICA

Vizija razvoja Općine Marija Bistrica rezultat je konsenzusa svih dionika i predstavlja poželjno stanje općine u budućnosti. Vizija također predstavlja i opći, dugoročan cilj ukupnog razvoja lokalne zajednice. Ona integrira sve ono čime Marija Bistrica raspolaže, s onim što joj je ostavljeno u nasljeđe i što će ostati u nasljeđu budućim generacijama; bogatu kulturno-povijesnu materijalnu i nematerijalnu baštinu, očuvan okoliš i prirodne ljepote zagorskih brega, razvijenu društvenu, poduzetničku i turističku infrastrukturu, infrastrukturno i hortikulturno uređen urbani prostor, te zajedništvo i socijalnu osjetljivost građana.

10.1. VIZIJA

Vizija Općine Marija Bistrica glasi:

Marija Bistrica je razvijena općina visoke zaposlenosti koja svoj gospodarski razvoj temelji na vrijednim i sposobnim ljudima, prirodnim resursima i ljepotama, tradiciji, te kulturnoj i sakralnoj baštini, koja svim svojim građanima jamči visoku razinu kvalitete života po načelima održivog razvoja.

U ostvarenju gore prikazane Vizije trebaju biti uključeni svi dionici općine Marija Bistrica. U Viziji su istaknuti svi raspoloživi razvojni potencijali koji zbog raznih internih i eksternih čimbenika, do danas nisu bili u optimalnoj mjeri ekonomski i društveno valorizirani. Korištenjem kulturnih i sakralnih resursa, prirodnih resursa, tradicije, geoprometnog položaja i vrijednih građana, moguće je razvijati niz novih poduzetničkih djelatnosti, tradicijskih obrta, poljoprivrednih kultura i turističkih proizvoda i usluga.

Glede uloge Općine u doprinosu ostvarenja Vizije potrebno je naglasiti da živimo u uvjetima tržišne ekonomije, pa se od Općine ne može očekivati rješavanje gospodarskih i socijalnih problema, primjerice izgradnjom tvornica i otvaranjem radnih mjesta u proizvodnji, a kako se radilo u nekim prošlim vremenima. Općina mora djelovati u skladu sa zakonskim obvezama

i ovlastima, u uvjetima visoko centralizirane države. Međutim, uloga Općine može i mora, biti razvojno poticajna:

- Općina ulaganjem u komunalnu i poduzetničku infrastrukturu omogućuje podizanje razine konkurentnosti čime privlači investitore koji će otvarati nova radna mjesta,
- Općina ulaganjem u obnovu, zaštitu i ekonomsku valorizaciju kulturne i prirodne baštine, omogućuje kreiranje novih turističkih proizvoda koji pozitivno utječu na razvoj turizma i otvaranje tradicijskih obrta,
- Općina kreiranjem programa poticanja razvoja poduzetništva, obrtništva i poljoprivrede, te privlačenja investicija pozitivno utječe na otvaranje novih radnih mjesta,
- Općina stipendiranjem deficitarnih zanimanja omogućuje konkurentno lokalno tržište rada koje jača postojeće poduzetnike i privlači nove investitore, a istodobno smanjuje stopu nezaposlenosti,
- Općina izradom kataloga investicija pruža osnovne informacije potencijalnim investitorima o mogućnostima ulaganja na administrativnom području.
- Općina u suradnji s Turističkom zajednicom brendira destinaciju koja privlači veći broj posjetitelja i investitora,
- Općina implementacijom cjeloživotnog učenja svojih zaposlenika stvara učinkovitu lokalnu javnu upravu koja je na raspolaganju građanima i poduzetnicima,
- Općina socijalnim i društvenim programima pomaže socijalno ugrožene i društveno marginalizirane skupine u lokalnoj zajednici,
- Općina poticanjem na suradnju i komunikaciju svih društvenih i gospodarskih dionika doprinosi jačanju društvenog povjerenja, odnosno visoke vrijednosti društvenog kapitala.

Uzimajući u obzir sve razvojne resurse koji su na raspolaganju građanima i poduzetnicima Marije Bistrice; zakonske obveze i ovlasti Općine te njene mogućnosti djelovanja, može se zaključiti da je Vizija realno utemeljena i odražava želje, potrebe i očekivanja građana, ali je istovremeno i ambiciozna te motivirajuća.

10.2. Strateški ciljevi, prioriteti i mjere

Prethodno je pojašnjena Vizija, njene karakteristike, čimbenici ostvarenja i mogućnosti nositelja razvojnih politika. U daljnoj razradi strateškog okvira definirani su strateški ciljevi razvoja koji su u funkciji ostvarenja dugoročnog cilja (vizije razvoja). Ciljevi su formulirani po S.M.A.R.T. načelima postavljanja ciljeva. Navedeno znači da su postavljeni strateški ciljevi:

- Specifični (eng. Specific),
- Mjerljivi (eng. Measurable),
- Ostvarivi (eng. Achievable/Attainable),
- Relevantni (eng. Relevant),
- Vremenski određeni (eng. Time - bound).

U skladu sa razvojnim i tekućim problemima i potrebama Općine Marija Bistrica definirani su sljedeći strateški ciljevi čije će ostvarenje doprinijeti željenom dugoročnom cilju razvoja Općine:

<p>STRATEŠKI CILJ 1 <i>RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA</i></p>
<p>STRATEŠKI CILJ 2 <i>RAZVOJ ODRŽIVE POLJOPRIVREDE I TRADICIJSKIH OBRTA</i></p>
<p>STRATEŠKI CILJ 3 <i>UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA</i></p>
<p>STRATEŠKI CILJ 4 <i>ZAŠTITA, OČUVANJE I JAČANJE PREPOZNATLJIVOSTI KULTURNE, SAKRALNE I PRIRODNE BAŠTINE</i></p>

Osim što su specifični, mjerljivi, ostvarivi, relevantni i vremenski određeni, strateški ciljevi i prioriteti razvoja Općine Marija Bistrica u potpunosti su usklađeni sa strateškim okvirom Razvojne strategije Krapinsko-zagorske županije.

U tablici X prikazani su strateški ciljevi i prioriteti razvoja Općine Marija Bistrica i njihova koherentnost s ciljevima i prioritetima razvoja Krapinsko-zagorske županije.

Tablica x. Ciljevi i prioriteti Općine Marija Bistrica za razdoblje 2014. – 2020. godine

Ciljevi i prioriteti Marija Bistrica prema Strategiji razvoja 2015. – 2020.	Ciljevi i prioriteti Krapinski-zagorske županije prema Županijskoj razvojnoj strategiji 2011. - 2013.
CILJ 1 – Razvoj konkurentnog gospodarstva	CILJ 1 – Konkurentno poduzetništvo i usluge

Prioritet 1.1. Razvoj konkurentne poduzetničke okoline
 Prioritet 1.2 Poticanje razvoja MSP-a i obrtništva temeljenih na novim tehnologijama, inovacijama
 Prioritet 1.3. Razvoj turizma i diferencijacija turističke ponude
 Prioritet 1.4. Stvaranje uvjeta za sudjelovanje u razvoju lokalnog tržišta rada
 Prioritet 1.5. Poticanje novih investicija

Prioritet 1.1. Poticanje razvoja poduzetništva (korporativnog, malog i srednjeg) i obrtništva te stvaranje preduvjeta za ulaganje u gospodarstvo
 Prioritet 1.2. Razvoj turističkog gospodarstva
 Prioritet 1.3. Razvoj usluga

CILJ 2 – Razvoj održive poljoprivrede i tradicijskih obrta

CILJ 2 – Ruralni razvoj

Prioritet 2.1. Očuvanje i poticanje razvoja tradicijskih obrta
 Prioritet 2.2. Poticanje razvoja održive poljoprivrede i izgradnja potrebne infrastrukture
 Prioritet 2.3. Suradnja poljoprivrede, ugostiteljstva i turizma

Prioritet 2.1. Razvoj komercijalne poljoprivredne proizvodnje
 Prioritet 2.2. Razvoj drugih gospodarskih aktivnosti u ruralnom prostoru
 Prioritet 2.3. Izgradnja tržišne infrastrukture i povezivanje malih proizvođača

CILJ 3 – Unaprjeđenje kvalitete života, infrastrukture i održivo upravljanje prostorom i resursima

CILJ 3 – Razvoj ljudskih potencijala i unapređenje kvalitete života

Prioritet 3.1. Izgradnja i poboljšane komunalne i prometne infrastrukture
 Prioritet 3.2. Unaprjeđenje odgoja i obrazovanja
 Prioritet 3.3. Poboljšanje primarne zdravstvene i socijalne zaštite
 Prioritet 3.4. Zaštita okoliša i održivo upravljanje prostorom
 Prioritet 3.5. Povećanje energetske učinkovitosti i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije
 Prioritet 3.6. Povećanje ponude društvenih sadržaja za mlade
 Prioritet 3.7. Povećanje ponude sportsko-rekreacijskih sadržaja
 Prioritet 3.8. Razvoj udruga civilnog društva

Prioritet 3.1. Razvoj ljudskih potencijala
 Prioritet 3.2 Unapređenje upravljanja regionalnim razvojem
 Prioritet 3.3. Unapređenje kvalitete života
 Prioritet 3.4. Unapređenje zdravstvene i socijalne zaštite
 Prioritet 3.5. Stvaranje društva znanja

CILJ 4 – Zaštita, očuvanje i jačanje prepoznatljivosti kulturne, sakralne i prirodne baštine

CILJ 4 – Očuvani okoliš, prirodne i kulturne vrijednosti

Prioritet 4.1. Zaštita i valorizacija sakralne baštine

Prioritet 4.2. Zaštita i valorizacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine

Prioritet 4.3. Zaštita okoliša i biološke raznolikosti

Prioritet 4.1. Očuvanje biološke i krajobrazne raznolikosti u funkciji razvoja

Prioritet 4.2. Njegovanje kulturne baštine i razvoj kulture

Prioritet 4.3. Očuvanje okoliša i održivi razvoj

Prioritet 4.4. Razvoj komunalne i prometne infrastrukture

U nastavku je opis strateških ciljeva i prioriteta.

STRATEŠKI CILJ 1

RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA

Razvoj konkurentnog gospodarstva ovisi o nizu čimbenika na koje Općina, u skladu sa svojim ograničenim proračunskim mogućnostima i zakonskim ovlastima, ograničeno može utjecati. Zato je neophodno identificirati smjernice gospodarskog razvoja koji će biti usklađeni s mogućnostima, željama i potrebama svih društvenih grupa. Prvenstveno je potrebno identificirati industrije koje mogu generirati održivi rast i razvoj gospodarstva, te u isto vrijeme raditi na poboljšanju poslovnog okruženja kroz aktivnosti i mjere kao što su razvoj i jačanje poduzetničke infrastrukture, poticanje razvoja klastera, povezivanja poduzetnika (horizontalno i vertikalno), edukacija kadrova u svim područjima i na svim razinama, izravni poticaji poduzetnicima itd.

S obzirom na raspoložive razvojne potencijale i postojeću razinu razvijenosti gospodarskih grana, osnovni smjerovi razvoja gospodarstva prepoznati su u turizmu, poljoprivredi, tradicijskih obrta te malog i srednjeg poduzetništva.

Održiv gospodarski razvoj jest onaj koji poštuje i čuva okoliš, te učinkovito koristi prirodna bogatstva i resurse čuvajući ih i za buduće generacije. Stoga je u promišljanju razvoja potrebno uvažavati ne samo ekonomske, već i socijalne i okolišne kriterije. Ovo je posebice važno u manjim sredinama i prostorima s očuvanom prirodnom baštinom i prirodnim

resursima kao što je slučaj u Mariji Bistrici gdje su ovi resurski upravo osnova budućeg razvoja.

Prioritet 1.1. Razvoj konkurentne poduzetničke okoline

Snaga lokalnog gospodarstva odražava kvalitetu i konkurentnost poduzetničkog okruženja. Poduzetništvo općenito nije dovoljno konkurentno, a jedini izlaz je podizanje razine konkurentnosti kroz izgradnju poslovne infrastrukture i usluga za poduzetnike, smanjenje financijskih i administrativnih tereta, ubrzavanje procedura, povećanje dostupnosti financijskih sredstva, te izobrazbu poduzetnika i njihovih zaposlenika. Osnovu predstavlja postojanje kvalitetne i moderne infrastrukture koja omogućuje rad različitih gospodarskih djelatnosti (prerađivačka industrija, IT&ICT, tradicijske djelatnosti i dr.). Uz osnovnu poslovnu infrastrukturu potreba je i učinkovita javna uprava koja će jačanjem izvršnih kapaciteta doprinijeti učinkovitosti rada i boljem servisu gospodarstva i građana. Stoga su u funkciji ovog prioriteta predviđena mjere *Osnivanja i infrastrukturnog opremanja poduzetničke zone Marija Bistrica* i *Jačanje administrativnih kapaciteta Općine s ciljem učinkovite lokalne javne uprave*. S obzirom na očekivane pozitivne trendove jačanja gospodarskih aktivnosti u narednom razdoblju (očekivanja se temelje na članstvu Republike Hrvatske u Europsku uniju što znači jedinstveno tržište od 500 milijuna stanovnika, brojne programe sufinanciranja bespovratnim sredstvima iz EU fondova, dostupnije i kvalitetnije izvore financiranja ...) i bolju prometnu povezanost Marije Bistrice osnivanje i infrastrukturno opremanje poslovne zone je opravdano i poželjno. Lokacija buduće poslovne zone trebala bi biti na prostoru koji neće biti ograničavajući čimbenik razvoja održive poljoprivrede i turizma.

Prioritet 1.2. Poticanje razvoja MSP-a i obrtništva temeljenih na novim tehnologijama i inovacijama

Uspješan sektor malog i srednjeg gospodarstva ključan je za rast i zapošljavanje, te u konačnici, za ukupan gospodarski i društveni razvoj. Lokalno gospodarstvo većim dijelom čine mikro i mali poduzetnici i obrtnici. Za razvoj i unaprjeđenje malog poduzetništva i obrtništva osim poticajnih programa važno je osigurati uvjete za poduzetnike početnike. Optimalan početak omogućuju poduzetnički inkubatori koji su u funkciji razvoja novih poduzetnika. Na području općine Marija Bistrica trenutno ne postoji poduzetnički inkubator pa je potrebno pristupiti osnivanju i opremanju poduzetničkog inkubatora koji će biti adekvatan za razvoj novih poduzetnika i obrtnika. Također je potrebno promicati kulturu poduzetništva s ciljem pokretanja poduzetničkih aktivnosti koje će korištenjem postojećih resursa, novih tehnologija, inovacija, ali i tradicijskih djelatnosti, determinirati razvoj novih proizvoda i usluga.

Prioritet 1.3. Razvoj turizma i diferencijacija turističke ponude

Marija Bistrica poznata je u europskim i nacionalnim okvirima kao hodočasnička destinacija. Upravo zahvaljujući nacionalnom Svetištu Majke Božje Bistričke turizam se već stoljećima razvija na području Marije Bistrice, kroz vjerska hodočašća iz kojih je proizišao turizam kakvog danas poznajemo. Mariju Bisticu godišnje posjeti između 800.000 i 1.000.000 posjetitelja od kojih najveći broj čine hodočasnici. Međutim, zbog nejasne razvojne vizije turizma, slabo razvijene turističke infrastrukture i dodatne ponude (nedostatnih smještajnih kapaciteta, društvenih sadržaja, sportsko-rekreacijskih sadržaja, enogastronomske ponude, nerazvijenosti obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava koja sadrže ruralnu turističku ponudu i dr.) bilježi se izrazito mali broj noćenja u odnosu na broj dolazaka gostiju i hodočasnika.

Prošle 2014. godine koja je bila rekordna, ostvareno je nešto više od 15.000 noćenja. Ipak, i ovo je značajan rast u odnosu na prethodne godine, jer je primjerice 2009. godine ostvareno tek 1.300 noćenja. Razlog ovom značajnom povećanju broja noćenja je obnovljeni Hotel Kaj koji je povećao kvalitetu ponude i smještajne kapacitete. Ovaj pozitivan primjer pokazuje da turizam na području općine ima razvojni potencijal, i smjer u kojem ga treba razvijati (kroz povećanje smještajnih kapaciteta, povećanja ukupne ponude i njene kvalitete). Zato je u mjerama ovog prioriteta za razvoj turizma predviđeno povećanje kapaciteta i kvalitete

smještajnih kapaciteta, izgradnja turističke infrastrukture, diferencijacija turističke ponude kroz razvoj drugih grana turizma (ruralnog, kulturnog, sportsko-rekreacijskog, cikloturizma i zdravstvenog turizma), izrada strategije razvoja turizma i brendiranje destinacije.

Prioritet 1.4. Stvaranje uvjeta za sudjelovanje u razvoju lokalnog tržišta rada

Osnovni problemi razvoja ljudskih resursa s aspekta tržišta rada u Hrvatskoj izraženi su kroz nedovoljno sudjelovanje svih razina vlasti na tržištu rada, neusklađenosti sustava obrazovanja s potrebama tržišta rada, nedovoljno razvijenoj svijesti o potrebi cjeloživotnog učenja i izvorima financiranja razvojnih programa. Zato je na lokalnoj razini potrebno stvoriti uvjete proaktivnog djelovanja lokalne samouprave u razvoju ljudskih resursa i lokalnog tržišta rada. Jačanjem i obrazovanjem vlastitih administrativnih kapaciteta, uspostavom suradnje sa institucijama, ustanovama i poslovnim sektorom, te kreiranjem programa stipendiranja u skladu s potrebama poduzetnika za deficitarnim zanimanjima, Općina Marija Bistrica aktivno se uključuje u razvoj ljudskih resursa i lokalnog tržišta rada.

Prioritet 1.5. Poticanje novih investicija

U visoko centraliziranoj državi poput Republike Hrvatske, jedinicama lokalne samouprave ostaje malo mogućnosti da fiskalnim i drugim olakšicama privuku investicije. Uz ključna navedena ograničenja prisutne su brojne administrativne i birokratske prepreke. U očekivanju procesa decentralizacije potrebno je započeti aktivnosti privlačenja investicija uz korištenje raspoloživih zakonskih, administrativnih i proračunskih mogućnosti. Uz izgradnju nužne poslovne infrastrukture važno je provesti i druge mjere privlačenja investicija. U okviru ovog prioriteta predviđene su mjere promicanja Općine Marija Bistrica kao poželjne lokacije za obavljanje poduzetničkih aktivnosti, te izrada programa poticanja novih investicija. Aktivnosti su usmjerene prezentaciji komparativnih prednosti lokacije u odnosu na konkurenciju, institucionalnu podršku investitorima i poticaje investitorima koji žele ulagati na području općine Marija Bistrica.

STRATEŠKI CILJ 2

Razvoj održive poljoprivrede i tradicijskih obrta

Poljoprivredna proizvodnja primarna je gospodarska djelatnost i temelj je razvoja drugih gospodarskih grana poput prehrambene industrije i turizma. Općina Marija Bistrica raspolaže kvalitetnim i očuvanim poljoprivrednim zemljištem kao osnovom poljoprivredne proizvodnje. Pored toga, na području općine postoji tradicija poljoprivredne proizvodnje, posebice vinogradarstva, ratarstva, voćarstva, peradarstva, govedarstva i svinjogojstva. Poljoprivredna proizvodnja u budućem razdoblju treba se temeljiti na održivosti i povećanju eko-proizvodnje.

Tradicijски obrti predstavljaju jedinstven razvojni potencijal Marije Bistrice. Višestoljetna tradicija ovog kraja vezana je i uz proizvode od meda, gline i drva. Marija Bistrica ima najviše registriranih starih zanata u Krapinsko-zagorskoj županiji, među kojima se nalazi jedini kovač u županiji, nekoliko medicara, lončara te proizvođači drvne galanterije. Zahvaljujući velikom broju hodočasnika Majci Božjoj Bistričkoj, u Mariji Bistrici razvijala se trgovina, ugostiteljstvo, a posebno obrti koji su izrađivali svijeće, lampaše, licitare, lončariju i drvene igračke. Danas je Marija Bistrica najpoznatija po Svetištu, licitarima i umijeću izrade drvenih tradicijskih dječjih igračaka koje su 2009. godine uvrštene na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva.

U narednom razdoblju potrebno je poticati očuvanje tradicijskih obrta, sudjelovati u mjerama samozapošljavanja kroz otvaranje tradicijskih obrta i aktivno sudjelovati u promicanju ove specifične vrste obrtništva.

Prioritet 2.1. Očuvanje i poticanje razvoja tradicijskih obrta

Tradicijски obrti su obrti za koje je potrebno posebno poznavanje zanatskih vještina i umijeća u obavljanju djelatnosti, koji se obavljaju pretežnim udjelom ručnog rada, a tehnikama

proizvodnje i rada, namjenom i oblikom oslanjaju se na obrasce tradicijske kulture pa u tom smislu simboliziraju lokalni, regionalni ili nacionalni identitet. Tradicijski obrti važan su i vrijedan dio nasljeđa jednog kraja, naroda i države. Na području općine Marija Bistrica osim obrtnika koji proizvode licitare i drvene igračke, proizvode se glazbala, obuća, odjeća i nakita.

Funkcija tradicijskih obrta osim očuvanja povijesti, kulture, običaja, znanja i vještina je i gospodarska. Ona se ogleda u mogućnosti samozapošljavanju nezaposlenih i intenzivnom korištenju proizvoda tradicijskih obrta u promociji ukupne turističke ponude jedne zemlje. Problem njihove održivosti je visoka cijena u odnosu na jeftine industrijske kopije ili supstitute pa često takvi obrti nisu ekonomski privlačni za mlađe generacije.

Za očuvanje i poticanje razvoja tradicijskih obrta postoji niz nacionalnih i europskih poticajnih programa. Za provedbu ovog prioriteta predviđene se mjere poticanja otvaranja novih obrta i izgradnja *Posjetiteljskog centra Marija Bistrica*.

Prioritet 2.2. Poticanje razvoja održive poljoprivrede i izgradnja potrebne infrastrukture

Poljoprivreda predstavlja primarni i/ili dodatni izvor prihoda većeg dijela stanovništva na području općine koji se tradicionalno uglavnom bavi vinogradarstvom i ratarstvom. Od ratarskih kultura zastupljene su pšenica, kukuruz, lucerna i krumpir, a pošto su prinosi niži od državnog prosjeka zbog konfiguracije terena potrebno je razmotriti uvođenje novih poljoprivrednih kultura koje će ostvariti veći prinos i osigurati veće prihode poljoprivrednika. Ipak, ova konfiguracija terena, karakteristike tla i klime pozitivno pogoduju proizvodnji kvalitetnih vina pa je u zadnjih nekoliko godina izraženo ulaganje u uzgoj vinove loze i unaprjeđenje tehnologije proizvodnje kvalitetnih vina. Vina s područja Općine imaju oznaku izvornosti „Zagorje-Međimurje“, a svrstani su u vinogorje Stubica. Na području općine Marija Bistrica registrirano je 390 obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava sa ukupno 793 člana.

U narednom razdoblju potrebno je unaprijediti poljoprivrednu proizvodnju kroz izgradnju potrebne infrastrukture, poticati povezivanje poljoprivrednih proizvođača u udruženja radi

olakšanog pristupa tržištu, poticati proizvodnju eko-proizvoda i suradnju sa lokalnim ugostiteljima i turističkim djelatnicima.

Također, potrebno je ojačati znanja i educiranost poljoprivrednih proizvođača u području same tehnologije proizvodnje, promocije, distribucije i prodaje, mogućnosti financiranja projekata itd.

Prioritet 2.3. Suradnja poljoprivrede, ugostiteljstva i turizma

Turizam je veliko (izvozno) tržište za domaće proizvode, koje u Hrvatskoj na žalost još uvijek nije dovoljno valorizirano. Pored toga u posljednjih desetak godina značajno su se promijenile prehrambene navike gostiju, posebice stranih u smjeru konzumiranja ekoloških namirnica i autohtonih proizvoda, jela, pića i napitaka. Zato je potrebno poticati proizvodnju ekološke proizvodnje hrane i proizvodnje autohtonih proizvoda koji će kroz suradnju s ugostiteljskim i turističkim sektorom naći svoj plasman na tržištu. S druge strane uvrštavanjem eko-proizvoda, lokalnih namirnica i tradicijskih jela, pića i napitaka u ponudu ugostitelja i turističkih djelatnika doći će do povećanja turističke i ugostiteljske ponude. Raznovrsna i kvalitetna ponuda jamči bolje poslovne rezultate ugostitelja i turističkih djelatnika.

Marija Bistrica posjeduje sve potrebne resurse za kreiranje kvalitetne enogastronomske ponude, pošto na prostoru općine postoji dovoljan broj OPG-a koji svojim kapacitetima mogu osigurati stalnost dobave dovoljne količine namirnica i proizvoda (poznata tradicijska jela, kvalitetna vina, domaća perad, svinje i goveda, divljač, ratarske kulture, povrtlarstvo itd.) za razvoj enogastronomije.

Za provedbu ovog prioriteta predviđene su mjere poticanja suradnje OPG-a, lokalnih ugostitelja i turističkog sektora.

STRATEŠKI CILJ 3

Unaprijeđenje kvalitete života, infrastrukture i održivo upravljanje prostorom i resursima

Općina Marija Bistrica svoj gospodarski i društveni razvoj temelji na načelima održivog razvoja. Održivi razvoj podrazumijeva očuvanje okoliša i održivo korištenje prostora i raspoloživih resursa koje je potrebno očuvati za buduće naraštaje. Zato je potrebno optimalno upravljanje prostorom kroz usklađeno prostorno planiranje, učinkovito gospodariti otpadom, izgraditi kvalitetnu i modernu komunalnu infrastrukturu, poticati povećanje energetske učinkovitosti i korištenja obnovljivih izvora energije, provoditi programe zaštite i spašavanja i dr.

Kvalitetna društvena i komunalna infrastruktura preduvjet je učinkovitog i konkurentnog gospodarstva, te odgovarajuće razine kvalitete života građana. Suvremeni razvojni trendovi i način življenja zahtijevaju dodatna ulaganja u izgradnju neadekvatne i nedovoljno izgrađene komunalne infrastrukture, posebice sustava vodoopskrbe, odvodnje i sustava gospodarenja otpadom.

Također, očekivana i potrebna razina kvalitete života građana, te zadovoljenje njihovih potreba zahtijeva ulaganja u izgradnju i obnovu infrastrukture u području odgoja i obrazovanja, zdravstva, kulture, socijalne skrbi, zaštite i sigurnosti itd.

Energetsku infrastrukturu potrebno je razvijati u smjeru povećanja korištenja obnovljivih izvora energije, te učinkovitog korištenja energije u skladu s načelima održivog razvoja i zaštite okoliša. Također, potrebno je poticati i promovirati mjere energetske učinkovitosti na svim razinama.

Kod svih razvojnih programa potrebno je voditi brigu o očuvanju okoliša i prirodnih resursa (izvori vode, vodotoci, životinjske i biljne zajednice, šume, poljoprivredno zemljište, krajobraz).

Prioritet 3.1. Izgradnja i poboljšane komunalne i prometne infrastrukture

Stanje opće komunalne infrastrukture (opskrba vodom, odvodnja otpadnih voda, opskrba plinom, električnom te toplinskom energijom, sakupljanje i zbrinjavanje kućnog otpada, uređivanje i održavanje prostora za parkiranje, uređivanje i održavanje groblja i dr.) na području općine Marija Bistrica je zadovoljavajuće, ali daleko od željenih europskih standarda kojima težimo.

Jedan od prioriteta je unaprijediti kvalitetu pružanja komunalnih usluga i ujednačiti komunalnu opremljenost u svim naseljima na području općine Marija Bistrica.

Neizgrađena vodoopskrbna mreža jedan je od uočenih nedostataka postojeće komunalne opremljenosti općine. Cilj razvoja vodoopskrbnog sustava je osiguranje dovoljne količine vode za stanovništvo i gospodarstvo u skladu s potrebama i mogućnostima razvoja cjelokupnog prostora. Radi postizanja tog cilja potrebno je na principima „održivog“ razvoja pristupiti upravljanju postojećim sustavima vodoopskrbe, te planiranju i realizaciji novih sustava opskrbe vodom. Da bi se osigurala opskrba vodom svih potrošača na području općine Marija Bistrica potrebno je izgraditi pojedine podsustave koji bi koristili vodu iz postojećih izvorišta sustava Zagorskog vodovoda – Zabok.

Odvodnja i pročišćavanje otpadnih i padalinskih voda od iznimne važnosti za zdravlje i život ljudi, a u svrhu zaštite podzemnih slojeva od onečišćavanja i zagađivanja. Stoga je ovaj segmentu infrastrukturnoga opremanja prostora od ključne važnosti za postizanje drugovorčne razvojne održivosti i zaštitu prirode. Potrebno je započeti s uspostavom učinkovitog kanalizacijskog sustava svih naselja s kontroliranim ispustom u recipijente odnosno pročištač. Kod manjih naselja treba razmotriti, kroz izradu studija, mogućnost povezivanja više njih u jedan sustav odvodnje. Za uspostavu i izgradnju ovih sustava treba pripremiti projekte za dobivanje EU potpore.

Stanje elektroenergetske mreže je na granici „izdržljivosti“, te su za osiguranje potreba razvoja gospodarstva i društva potrebna ulaganja u rekonstrukciju postojećih i izgradnju novih objekata. Na području općine Marija Bistrica predviđena je izgradnja rasklopnog postrojenja 220/110 kV i visokonaponskih vodova od 400 i 110 kV, te izgradnja trafostanica TS 10/0.4 kV i naponske mreže od 10 kV napona.

Postojeća javna rasvjeta većinom ne zadovoljava te je potrebno njezino proširenje i zamjena modernijim rasvjetnim svjetiljkama koje su ekonomičnija sa kvalitetnijim svjetlotehničkim rješenjima.

Prometna povezanost Marije Bistrice s ključnim regionalnim i nacionalnim prometnim pravcima je ispod zadovoljavajuće razine, ponajviše zbog desetljetne izolacije Marije Bistrice od strane regionalnih nositelja razvoja.

Nerazvrstane ceste, isto kao i razvrstane, ne odgovaraju svojoj namjeni i ne mogu zadovoljiti današnje potrebe. Preuskog su profila, bez odvodnje i potrebne nosivosti, tako da su dobar dio godine teško prohodne ili neprohodne. Stoga je izražena potreba za uređenjem nerazvrstanih cesta na cijelom području općine.

Postojeće groblje u Mariji Bistrici nezadovoljavajućeg je stanje, te postoji potreba proširenja samog groblja i izgradnje mrtvačnice.

Prioritet 3.2. Unaprjeđenje odgoja i obrazovanja

U posljednjih nekoliko godina odgojno obrazovni sustav doživljava niz promjena, a kako bi se ove promjene mogle uspješno integrirati u sustav odgoja i obrazovanja, potrebna je obnova njegove infrastrukture i opreme s ciljem osiguranja veće dostupnosti i bolje kvalitete usluga. Svako ulaganje u obrazovanje i obrazovni sustav uopće, rezultira brojnim ekonomsko društvenim benefitima i još brojnijim pozitivnim eksternalijama.

Za unaprjeđenje odgoja i obrazovanja potrebno je osigurati uvjete rada koji su neophodni za pružanje kvalitetnih usluga korisnicima programa odgoja i obrazovanja. U okviru ovog prioriteta definirane su mjere koje će unaprijediti dostupnost i kvalitetu odgoja i obrazovanja od predškolske dobi do visokog obrazovanja

Prioritet 3.3. Poboljšanje primarne zdravstvene i socijalne zaštite

Jedna od bitnih odrednica kvalitete života je dostupnost primarne zdravstvene zaštite i kvaliteta programa socijalne zaštite. Socijalna zaštita obuhvaća sve mjere i mehanizme kojima je cilj zaštita socijalno ranjivih skupina, kao što su stari, bolesni, invalidi, nezaposleni, siromašni, obitelji s djecom i ostale ugrožene društvene skupine. Uz stalno ugrožene skupine koje čine bolesni i invalidi šestogodišnja recesija u Hrvatskoj generirala je brojne društvene probleme, posljedica kojih je sve veći broj nezaposlenih i osoba izloženih siromaštvu. Posebno je izražena nedostatna socio-zdravstvena zaštita namijenjena osobama starije životne dobi. Jedna od predloženih mjera je izgradnja Doma za osobe starije životne dobi (ili barem dnevnog boravka), a moguće ju je financirati različitim modelima financiranja (Javno – privatno partnerstvo, EU fondovi, kombinirani model)

Sadašnji kapaciteti primarne zdravstvene zaštite uglavnom zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva dok je izražena je potreba za specijalističkim ambulancama.

Razina socijalne zaštite ponajviše ovisi o proračunskim kapacitetima Općine. U svakom slučaju potrebno ju je barem zadržati na postojećoj razini i u skladu s proračunskim mogućnostima unaprijediti, a posebno u slučajevima gdje državne institucije ne pružaju potrebnu razinu socijalne zaštite. Ovdje se posebno ističu mjere demografske obnove i mjere poticanja za ostanak i/ili dolazak mladih obitelji s djecom.

U okviru ovog prioriteta definiran je niz mjera koje su u funkciji povećanja primarne zdravstvene zaštite i socijalne skrbi svih ugroženih društvenih skupina.

Prioritet 3.4. Zaštita okoliša i održivo upravljanje prostorom

Za dugoročno održivi razvoj važno je zaštititi, očuvati i zadržati visok stupanj biološke raznolikosti, prepoznatljivog krajobraza i prirodnih resursa na području općine.

Općina Marija Bistrica svoj gospodarski i društveni razvoj temelji na visokoj kvaliteti života svih građana, konkurentnom poduzetništvu, održivoj poljoprivredi i turizmu pa je od iznimne važnosti osigurati trajnu zaštitu prirodnih resursa kroz provedbu mjera predviđenih ovim prioritetom. Mjere uključuju aktivnosti praćenja stanja u okolišu, sprječavanja onečišćenja okoliša, i učinkovito gospodarenja otpadom.

Uz zaštitu okoliša važno je upravljati prostorom na održivi način, a posebnu pozornost potrebno je posvetiti prostornom planiranju, upravljanju općinskom imovinom i održavanju javnih površina.

Prioritet 3.5. Povećanje energetske učinkovitosti i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije

Povećanje energetske učinkovitosti i udjela energije iz obnovljivih izvora osnovne su smjernice energetskog razvoja Europske unije. Najveći doprinos ispunjenju ovog cilja daje povećanje korištenja obnovljivih izvora energije čime se učinkovito smanjuje emisija CO₂ i ostalih štetnih plinova, ali i omogućuje razvoj znanosti, tehnologije i inovacija. Na području općine Marija Bistrica izražen je nizak udio korištenja energije iz obnovljivih izvora.

Energetska učinkovitost podrazumijeva upotrebu manje količine energije, odnosno energenata za iste potrošače. Povećanje energetske učinkovitosti omogućuje ugradnja termoizolacije na stambenim i poslovnim objektima, ugradnja limitatora za potrošnju električne energije u stambenim i poslovnim objektima, zamjena rasvjetnih tijela javne rasvjete energetski učinkovitim žaruljama (npr. LED) i dr.

Prioritet 3.6. Povećanje ponude društvenih sadržaja za mlade

Mladi predstavljaju pokretačku snagu svakog društva i neizostavan su segment razvoja. Hrvatska, Zagorje pa i Marija Bistrica suočavaju se sa trendom odlaska mladih iz ruralnih područja u veće urbane sredine u Hrvatskoj i inozemstvu. Na odlazak mladih utječu brojni socioekonomski čimbenici, a mogu se izdvojiti: manjak kulturnih i zabavnih sadržaja, neshvaćenost okoline, „zatvorenost“ lokalne vlasti za njihove probleme te male mogućnosti za zapošljavanje. Zato je potrebno poduzeti sve raspoložive aktivnosti kako bi se mlade zainteresiralo i potaknulo na sudjelovanje u razvoju općine Marija Bistrica. Ovim prioritetom

definirane su aktivnosti koje će poticati i omogućiti aktivno sudjelovanje mladih u kulturnom, društvenom i političkom životu općine Marija Bistrica.

Prioritet 3.7. Povećanje ponude sportsko-rekreacijskih sadržaja

Zdrav i aktivan način života jedna je od ključnih smjernica u povećanju kvalitete života građana Marije Bistrice. Postojeća sportsko-rekreacijska infrastruktura ne zadovoljava potrebe mladih, i svih onih koji se bave rekreacijom. Zbog nedostatka kvalitetnih sportskih sadržaja, djeca i mladi s područja općine treniraju većim djelom u raznim klubovima na području susjednih općina. Navedeno utječe na povećanje troškova obitelji i gubitka vremena. Izgradnja novih sportskih sadržaja doprinijeti će smanjenju troškovima roditelja i povećanju raspoloživog vremena za razvoj jakih i pozitivnih veza unutar obitelji, što doprinosi unaprjeđenju kvalitete obiteljskog života (posebno mladih obitelji) i izgradnji stabilnog društva. Uz bavljenje sportom potiče se i zdrav način života. Provedbom postojećih programa podrške sportskim klubovima i udrugama, obnovom postojeće i izgradnjom nove sportsko-rekreacijske omogućuje se većem broju građana (posebno mladih i osoba starije životne dobi) bavljenje različitim sportskim i rekreacijskim aktivnostima.

Jedna od smjernica diferencijacije turizma je aktivni odnosno sportsko-rekreacijski turizam, što nedostatak potrebne infrastrukture u potpunosti onemogućuje.

S ciljem unaprjeđenja postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture na području općine Marija Bistrica potrebna je izgradnja dodatnih sadržaja.

Prioritet 3.8. Razvoj udruga civilnog društva

Udruge civilnog društva važne su za promicanje pozitivnih društvenih vrijednosti, humanitarni rad, očuvanje kulture i običaja, zaštitu okoliša i niz drugih aktivnosti koje su važne za razvoj lokalne zajednice u cjelini. Unaprjeđenjem rada civilnih udruga i jačanjem međusobne suradnje, Općina Marija Bistrica stvara visoku vrijednost društvenog povjerenja

koji je osnova za učinkovitiju pripremu, donošenje i provedbu lokalnih javnih politika razvoja općine. U okviru ovog prioriteta definirane su mjere poticanja građanskog aktivizma, zajedničkog djelovanja svih društvenih čimbenika, redovitog rada udruga, kreiranja i provedbe društveno korisnih projekata, te razvoja lokalne demokracije. Za ispunjenje ovog cilja važno je primijeniti načela društvene odgovornosti i korisnosti, te proračunske transparentnosti u radu udruga civilnog društva.

CILJ 4

Zaštita, očuvanje i jačanje prepoznatljivosti kulturne, sakralne i prirodne baštine

Geografski položaj i kulturno-povijesno nasljeđe Marije Bistrice sadržani su u specifičnom zagorskom krajobrazu, prepoznatljivoj tradiciji, običajima, specifičnoj graditeljskoj baštini, a nadasve u postojanju svetišta Majke Božje Bistričke i bogate sakralne baštine. Upravo svetište Majke Božje Bistričke predstavlja, snažnu i važnu poveznicu Marije Bistrice sa cijelom Hrvatskom i kršćanskim pukom. Stoga je uz očuvanje prirodne i kulturne baštine, tradicije i običaja, od iznimne važnosti očuvati i promicati važnost Svetišta za Hrvatski narod i kršćanski puk. Iz ove snažne poveznice potrebno je promicati suradnju s gradovima, općinama, ustanovama, institucijama i udrugama u Hrvatskoj (i drugim zemljama), a s ciljem razvoja zajedničkih projekata koji će doprinijeti zaštiti i razvoju Marije Bistrice, te boljem životu svih njenih građana.

Ovim strateškim ciljem predviđene su mjere poticanja aktivnosti očuvanja i valorizacije sakralne baštine, kulture, tradicije, običaja i prirodne baštine.

Prioritet 4.1. Zaštita i valorizacija sakralne baštine

Premda je sastavni dio kulturne baštine, sakralna baština svojim značajem, bogatstvom i potencijalom za razvoj općine Marija Bistrica izdvojena je kroz zaseban prioritet.

Posebnost ukupne sakralne baštine čini Svetište Majke Božje Bistričke. U nacionalnom prošteništu štuje se čudotvorni kip Majke Božje s Djetetom u naručju, i najveća je svetinja našega hrvatskog naroda. Zavjetni čudotvorni kip Majke Božje Bistričke izrađen je oko 1499. godine. Vjeruje se da je drveni kip Bistričke Bogorodice u tamnome drvetu izrezbario za vjerničko pučanstvo nepoznati mjesni majstor iz običnog puka. Uz Svetište i Bogorodicu vezani su brojni čudotvorni događaji pa ih proz povijest pohode brojni hodočasnici.

Danas u Mariju Bistricu godišnje hodočasti gotovo milijun hodočasnika iz Hrvatske i svijeta. O Svetištu skrbi Katolička crkva, a Općina u skladu s proračunskim mogućnostima, i u suradnji s resornim ministarstvima te Katoličkom crkvom provodi programe redovitog održavanja ostale sakralne baštine. U narednom razdoblju jedan od važnijih smjerova razvoja turizma je jačanje razvoja vjerskog turizma.

U okviru prioriteta definirane su konkretne mjere i aktivnosti očuvanja i valorizacije sakralne baštine.

Prioritet 4.2. Zaštita i valorizacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine

Uz zaštitu i obnovu kulturnih objekata i povijesnih cjelina važno je očuvati cjelokupnu materijalnu i nematerijalnu kulturnu baštinu. Zbog važnosti kulturne nematerijalne kulturne baštine za razvoj općine Marija Bistrica ista je izdvojena kroz zaseban prioritet.

Očuvanje običaja, jezika, usmene predaje, tradicije, a pogotovo tradicijskih obrta je od krucijalnog značaja za održivi razvoj općine. O značaju govori činjenica da su licitarsko srce i umijeće izrade drvenih igračaka uvršteni na UNESCO-ovu Reprezentativnu listu nematerijalne baštine čovječanstva.

Zato je u narednom razdoblju potrebno raditi na sustavnom očuvanju svih segmenata materijalne i nematerijalne baštine, poticanju i razvoju udruga koje brinu o očuvanju materijalne i nematerijalne baštine, revitalizaciji tradicijskih obrta i proizvoda, te prezentaciji javnosti svih kulturno-povijesnih vrijednosti kroz kreiranje novih kulturnih i turističkih manifestacija i događanja.

Obnovom i zaštitom kulturne baštine omogućuje se njena ekonomska i društvena valorizacija, te se izravno doprinosi željenoj diferencijaciji turističke ponude i većem broju kulturnih događanja za građane i njihove goste.

Prioritet 4.3. Zaštita biološke raznolikosti i prirodne baštine

Prirodna baština je čimbenik razvoja koji obuhvaća ruralni i prirodni okoliš s pripadajućom florom i faunom. Prirodna baština na prostoru općine Marija Bistrica kroz povijest je ostala očuvana pa je odgovornost očuvanja sadašnje generacije za buduće naraštaje. Prioritet je očuvati krajobraz slikovitih „zagorskih brega“, bogatu floru i faunu. Mogućnost dodatne prepoznatljivosti općine po prirodnoj baštini je prezentacija vrijedne prirodne baštine koja je sadržana na posjedu obitelji Hellenbach (dvorac i perivoj (spomenik perivojne arhitekture) obitelji Hellenbach). Zaštita je moguća kroz unaprjeđenje programa i sustava zaštite prirodne baštine, te održivog korištenja i upravljanja.

STRATEŠKI CILJ 1

Prioritet 1.1. Razvoj konkurentnog poduzetničkog okruženja

Mjera 1.1.1. Osnivanje i infrastrukturno opremanje poduzetničke zone Marija Bistrica

<p>OPIS I SVRHA MJERE</p>	<p>Na prostoru općine Marija Bistrica nema poduzetničke zone koja bi omogućila nužne pretpostavke razvoja proizvodnih i prerađivačkih djelatnosti. S obzirom na postojanje zapuštenih prostora (poput bivšeg prostora Tehnomehanike) i neiskorištenog zemljišta koje nije moguće iskoristiti za poljoprivredne djelatnosti moguće je razvijati ovaj segment poslovne infrastrukture. Osnivanjem i stavljanjem u funkciju poduzetničke zone iskoristio bi se sada neiskorišten prostor, stvorili nužni preduvjeti za razvoj lokalnog gospodarstva, novih investicija, smanjenja nezaposlenosti, te općeg društvenog razvoja. S ciljem osnivanja i stavljanja u funkciju poslovne zone potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odabrati lokaciju ▪ Dovršiti rješavanje imovinsko pravnih odnosa ▪ Osigurati potrebna financijska sredstva za pripremu projekta ▪ Izraditi potrebnu tehničko-projektnu dokumentaciju ▪ Izraditi dodatnu potrebnu projektnu dokumentaciju ukoliko će se projekt financirati bespovratnim sredstvima iz EU fondova ▪ Izgraditi potrebnu infrastrukturu koja će omogućiti rad najvećeg
-------------------------------	---

	<p>dijela gospodarskih djelatnosti, a posebno visokoproduktivnih djelatnosti poput IT&ICT sektora</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Mjerama aktivnog poticanja i promocije privlačiti poduzetnike
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi - Sredstva resornih ministarstava i agencija,
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	-
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Novi investitori, - Poduzetnici i obrtnici
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Razina infrastrukturne opremljenosti poslovne zone ✓ Popunjenost poslovne zone ✓ Broj poduzetnika i obrtnika u poslovnoj zoni ✓ Povećanje broja zaposlenih
Mjera 1.1.2. Jačanje administrativnih kapaciteta Općine s ciljem učinkovite lokalne javne uprave	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Za željeni razvoj lokalnog gospodarstva i lokalne zajednice potrebno je provesti mjere jačanja administrativnih kapaciteta Općine koje će omogućiti dostupnija i kvalitetnija javna dobra i usluge poduzetnicima i građanima. Aktivnosti ove mjere proizlaze iz potrebe jačanja izvršnih kapaciteta i proračunskog kapaciteta Općine, jačanja kapaciteta za strateško planiranje i održivi razvoj, te jačanje kapaciteta za pripremu i provedbu EU projekata. Stoga je u narednom razdoblju potrebno provesti sljedeće aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Analizirati postojeće administrativne i poslovne procese općinske uprave ▪ Izraditi analizu radne opterećenosti ▪ Analizirati i izraditi plan edukacija ▪ Donijeti akcijski plan unapređenja rada ▪ Analizirati postojeće stanje strateškog planiranja i upravljanja razvojem Općine ▪ Donijeti mjere za unapređenje strateškog planiranja i planiranja razvoja ▪ Uspostaviti suradnju s obrazovnim, znanstvenim i gospodarskim sektorom s ciljem unapređenje planiranja razvoja ▪ Unaprijediti suradnju sa županijskim i drugim razvojnim agencijama ▪ Razmijeniti iskustava s drugim gradovima u zemlji i inozemstvu ▪ Po potrebi donijeti plan zapošljavanja novih djelatnika za poslove pripreme i provedbe projekata ▪ Organizirati seminare i edukacije za zaposlenike Općine s ciljem usvajanja i nadogradnje potrebnih znanja i vještina, a kroz primjenu

	modela cjeloživotnog učenja
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Krapinsko-zagorska županija - Sredstva resornih ministarstava i agencija,
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija - ZARA - Obrazovne ustanove (fakulteti, instituti, učilišta) - Gradovi i općine - Neovisni konzultanti
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Djelatnici općinske uprave, općinskih poduzeća i ustanova - Poduzetnici i obrtnici - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađena analiza postojećih administrativnih i poslovnih procesa ✓ Izrađen plan unapređenja rada ✓ Izrađen plan edukacija ✓ Donešene mjere za unapređenje strateškog planiranja i planiranja razvoja ✓ Uspostavljena suradnja s relevantnim institucijama, gradovima i općinama ✓ Broj djelatnika koji je prošao edukacije i obuke ✓ Broj pripremljenih EU projekata ✓ Broj odobrenih EU projekata ✓ Zadovoljstvo poduzetnika, obrtnika i građana radom dostupnošću i kvalitetom javnih dobara i usluga (mjereno anketiranjem, zaključcima okruglih stolova i javnih rasprava)

STRATEŠKI CILJ 1 RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA

Prioritet 1.2. Poticanje razvoja malih i srednjih poduzeća temeljenih na novim tehnologijama, inovaciji i tradiciji

Mjera 1.2.1. Jačanje poduzetničke infrastrukture i poticanje „start-up“ modela razvoja poduzetništva

OPIS I SVRHA
MJERE

Za rast i razvoj poduzetništva, posebno „start-up“ poduzeća potrebno je kreirati poduzetničko okruženje koje poticajno djeluje na nove poduzetnike i njihov uspjeh u poduzetničkom poduhvatu. Prednost pri korištenju ove mjere trebale bi imati propulzivne i održive djelatnosti, od kojih valja izdvojiti gospodarske djelatnosti koje se temelje na inovacijama i novim tehnologijama (IT&ICT), ali i za općinu Mariju Bistricu najvažnije djelatnosti tradicijskih obrta.

	<p>Poduzetnički inkubator je poduzetnička infrastruktura koja je potrebna novim poduzetnicima, a posebno mikro subjektima koji tek započinju sa svojim poslovnim poduhvatom. Općina Marija Bistrica nema osnovan poduzetnički inkubator niti sličnu infrastrukturu za razvoj „start-up“ poduzetništva. Uz izgradnju potrebne infrastrukture nužno je izraditi program poticanja mikro poduzetništva i samozapošljavanja. Ovim pristupom osigurati će se popunjenost kapaciteta poduzetničkog inkubatora, razvoj poduzetništva, očuvanje tradicijskih obrta i stvaranje dodanih vrijednosti. U narednom razdoblju s ciljem rasta i razvoja malog poduzetništva i obrtništva potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Osnovati i opremiti poduzetnički inkubator ▪ Izraditi program poticanja razvoja „start-up“ poduzeća ▪ U suradnji sa regionalnim i nacionalnim institucijama poticati samozapošljavanje nezaposlenih osoba
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstava i agencija.
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje - ZARA
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Novi poduzetnici i obrtnici, - Nezaposlene osobe
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj pokrenutih „start-up“ poduzeća ✓ Struktura djelatnosti pokrenutih poduzeća ✓ Broj „start-up“ poduzeća koji su opstali na tržištu ✓ Broj nezaposlenih
Mjera 1.2.2. Promocija kulture poduzetništva	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Za razvoj malog i srednjeg poduzetništva i obrtništva važno je permanentno promovirati kulturu poduzetništva. Ona podrazumijeva promociju MSP-a i obrtništva stanovništvu, informiranje o mogućnostima financiranja poduzetničkih projekata, savjetodavnu podršku i razvoj pozitivnog odnosa prema poduzetništvu. Promocija kulture poduzetništva provodi se u suradnji sa obrazovnim institucijama, asocijacijama poduzetnika i obrtnika, i ostalim institucijama na regionalnoj i nacionalnoj razini. Mjera podrazumijeva provedbu sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Održavanje seminara i edukacija za ciljane društvene skupine (žene, studenti, inovatori i dr.) ▪ Pozitivan odnos lokalne javne uprave prema „start – up“ modelu razvoja poduzetništva ▪ Diseminaciju informacija o mogućnostima financiranja poduzetnika početnika i samozapošljavanja

IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstava i agencija,
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica,
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Obrazovne ustanove - ZARA - HGK – Hrvatska gospodarska komora, - Ostala udruženja poduzetnika i obrtnika - HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje, - HBOR – Hrvatska banka za obnovu i razvitak, - LAG – Zagorski bregi
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Građani Marije Bistrice
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj provedenih seminara i edukacija ✓ Broj podijeljenih promotivnih materijala ✓ Broj novih poduzeća i obrta ✓ Broj nezaposlenih

STRATEŠKI CILJ 1 RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA

Prioritet 1.3. Razvoj turizma i diferencijacija turističke ponude

Mjera 1.3.1. Poticanje razvoja održivog turizma

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Model razvoja održivog turizma teži uspostavljanju potpore razvoju turističkoga gospodarstva osiguravajući potrebnu zaštitu kulturne i prirodne baštine. Najbitnije je prepoznati važnost ukupne baštine za prepoznatljivost, održivost i razvoj lokalne zajednice. Svi društveni čimbenici prepoznaju važnost očuvanja kulturne i prirodne baštine što dokazuju brojne provedene aktivnosti zaštite ukupne baštine. Kako se do danas turizam na području općine Marija Bistrica uglavnom „događao“, a ne strateški i duročno razvijao ovom mjerom stvaraju se pretpostavke dugoročno održivog turizma koji će zadovoljiti potrebe turista i njihovih domaćina štiteći i unapređujući razvojne mogućnosti.</p> <p>Za unaprjeđenje i dugoročni održivi razvoj turizma na području općine Marija Bistrica potrebno je provesti sljedeće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastaviti sa aktivnostima redovitog održavanja i zaštite kulturne, sakralne i prirodne baštine ▪ Unaprijediti programe zaštite ukupne baštine u skladu s proračunskim mogućnostima Općine ▪ Kreirati nove projekte obnove, zaštite i valorizacije kulturnih i prirodnih dobara koji će biti prvenstveno usmjereni na financiranje iz EU fondova
-----------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Unaprijediti suradnju sa regionalnim i nacionalnim institucijama i ustanovama koje su mjerodavne za pitanja zaštite kulturne i prirodne baštine ▪ Poticati suradnju i razvoj udruga civilnog društva koje su usmjerene očuvanju kulturno-povijesnog nasljeđa i okoliša ▪ Izraditi Startegiju razvoja održivog turizma ▪ Stalno raditi na jačanju svijestisvih društvenih čimbenika o važnosti očuvanja ukupne baštine
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - TZ Općine Marija Bistrica, - Krapinsko-zagorska županija, - EU fondovi, - Nacionalni programi ministarstva i agencija
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - TZ Općine Marija Bistrica,
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - TZ Općine Marija Bistrica, - TZ Krapinsko zagorske županije, - Mjerodavna ministarstva i agencije - Katolička crkva, - LAG-Zeleni bregi - Lokalne udruge koje se bave očuvanjem i promocijom kulturne i prirodne baštine - Lokalni poduzetnici - Neovisni konzultanti
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - TZ Općine Marija Bistrica, - Turističke agencije, - Investitori, - Poduzetnici, - Udruge, - Hodočasnici i turisti, - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj provedenih programa obnove i zaštite kulturne i prirodne baštine ✓ Broj novih programa i projekata usmjerenih obnovi, zaštiti i valorizaciji kulturne i prirodne baštine ✓ Broj novih manifestacija ✓ Izrađena je Strategija razvoja održivog turizma Općine Marija Bistrica
Mjera 1.3.2. Diferencijacija turističke ponude	
OPIS I SVRHA MJERE	Za dugoročno održivi razvoj turizma koji će pravilnom segmentacijom postojećih proizvoda i usluga, te valorizacijom trenutno nekorištenih resursa, rezultirati većim brojem gospodarskih i društvenih benefita potrebno je diferencirati turističku ponudu. Diferencijacija turističke ponude omogućuje svrhovitu segmentaciju razvojnih potencijala kojima se efikasno razvijaju različite vrste turizma. Zahvaljujući bogatoj kulturnoj, sakralnoj i prirodnoj

	<p>baštini, klimatskim uvjetima, jedinstvenom krajobrazu, potencijalima susjednih općina, poljoprivredi i sl. na području općine moguće je razvijati:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vjerski turizam - Ruralni turizam - Kulturni turizam - Sportsko-rekreacijski turizam - Cikloturizam - Zdravstveni turizam <p>Za razvoj navedenih turističkih grana potrebna je razvijena turistička infrastruktura i kvalitetni turistički proizvodi i usluge. Općina donekle može utjecati na razvoj turističke infrastrukture: kroz prostorno planiranje, poticanje investicija u turizmu, izgradnju dodatnih sadržaja, te održavanje, obnovu i stavljanje u funkciju javnih kulturnih i prirodnih dobara. Međutim, za razvoj turističkih proizvoda i usluga potrebne su turističke agencije čiju ulogu zbog brojnih zakonskih i financijskih ograničenja ne može vršiti ni Općina niti turistička zajednica.</p> <p>Stoga je za unaprjeđenje i dugoročni održivi razvoj turizma kroz diferencijaciju turističke ponude na području općine Marija Bistrica potrebno provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Prostornim planiranjem omogućiti izgradnju smještajnih kapaciteta (hostela, auto-kampa, motela i hotela) ▪ Provoditi redovite programe održavanja objekata i prostora koji su u funkciji turizma ▪ Poboljšati javnu komunalnu i prometnu infrastrukturu ▪ Poboljšati suradnju sa turističkom zajednicom ▪ Prenamijeniti postojeće adekvatne prostore u hostel namijenjen hodočasnici ▪ Osnovati DMC agenciju (eng. destination management company) koja će upravljati smještajnim kapacitetima u vlasništvu Općine, razvijati turističke proizvode i usluge, u suradnji s turističkom zajednicom kreirati nove manifestacije i događanja, i ono što je najvažnije, biti poveznica između lokalnog turističkog sektora i tržišta (turističke agencije, direktni korisnici, investitori) ▪ Unaprijediti suradnju sa Katoličkom crkvom ▪ Unaprijediti suradnju s ostalim društvenim i institucionalnim čimbenicima važnim za diferencijaciju turističke ponude ▪ U suradnji s turističkom zajednicom organizirati seminare i edukacije za sve one koji se bave turizmom ili se žele baviti turizmom, s ciljem povećanja kvalitete smještaja i usluga u ugostiteljstvu i turizmu
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - TZ Općine Marija Bistrica, - Krapinsko-zagorska županija, - EU fondovi, - Nacionalni programi ministarstva i agencija
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - TZ Općine Marija Bistrica, - Investitori
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - TZ Općine Marija Bistrica, - TZ Krapinsko zagorske županije, - Mjerodavna ministarstva i agencije

	<ul style="list-style-type: none"> - Katolička crkva, - Lokalni poduzetnici - Neovisni konzultanti
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - TZ Općine Marija Bistrica, - Turističke agencije, - Investitori, - Poduzetnici, - Udruge, - Hodočasnici i turisti, - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj novih investicija u turizmu ✓ Kapacitet i kvaliteta smještaja ✓ Broj provedenih programa obnove i zaštite kulturne i prirodne baštine ✓ Osnovana je DMC agencija ✓ Broj novih manifestacija ✓ Broj provedenih seminara i edukacija

Prioritet 1.4. Stvaranje uvjeta za sudjelovanje u razvoju lokalnog tržišta rada

STRATEŠKI CILJ 1 RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA

Prioriteti 1.4. Stvaranje uvjeta za sudjelovanje u razvoju lokalnog tržišta rada

Mjera 1.4.1. Suradnja s institucijama, obrazovnim ustanovama i poduzetnicima, s ciljem podizanja konkurentnosti lokalnog tržišta rada

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Aktivnim sudjelovanjem Općine u razvoju lokalnog tržišta rada, Općina pridonosi smanjenju broja nezaposlenih, a posebno skupina koje su teško upošljive (mladi, dugotrajno nezaposleni, žene, invalidi ...). Za aktivno sudjelovanje potrebno je ojačati administrativne kapacitete Općine i uspostaviti kvalitetniju suradnju sa HZZ-om, obrazovnim ustanovama, civilnim udrugama i poduzetnicima. Za provođenje mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Uspostaviti komunikaciju sa poduzetnicima koji imaju potrebu za djelatnicima i kroz zajedničku suradnju kreirati programe stipendiranja učenika srednjoškolskog smjera ▪ Omogućiti zainteresiranim građanima sudjelovanje u programima osposobljavanja koje će provoditi Županija i druge ustanove ▪ Odabrati i obučiti djelatnike Općine koji će sudjelovati u provedbi ove mjere
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje, - Poduzetnici i obrtnici

NOSITELJI	- Općina Marija Bistrica
PARTNERI	- Obrazovne ustanove, - HZZ – Hrvatski zavod za zapošljavanje , - Udruge civilnog društva, - Poduzetnici i obrtnici
KORISNICI	- Nezaposleni - Teško upošljive skupine
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	✓ Broj dodijeljenih stipendija iz zajedničkog programa Općine i poduzetnika ✓ Broj realiziranih projekata stručnog osposobljavanja, ✓ Broj osposobljenih osoba, ✓ Broj obučenih zaposlenika Općine koji su uključeni u provedbu mjere

Prioritet 1.5. Poticanje novih investicija

STRATEŠKI CILJ 1 RAZVOJ KONKURENTNOG GOSPODARSTVA

Prioriteti 1.5. Poticanje novih investicija

Mjera 1.5.1. Promocija investicijske destinacije i programi poticanja novih investitora

OPIS I SVRHA MJERE	<p>U visoko centraliziranoj državi poput Republike Hrvatske jedinicama lokalne samouprave ostaje malo mogućnosti da fiskalnim i drugim olakšicama privuku investicije. Uz ova ograničenja prisutne su brojne administrativne i birokratske prepreke. Međutim, Općina u skladu sa zakonskim propisima za privlačenje investicija može kreirati programe olakšica parafiskalnih nameta; komunalnog doprinosa i komunalne naknade. Uz olakšice, s ciljem privlačenja novih investicija poželjno je da se Općina uključi već u predinvesticijskoj fazi, kao partner i institucionalna podrška, posebice u rješavanju administrativnih procedura.</p> <p>Kako je konkurencija za privlačenje novih investicija u Hrvatskoj i Europi sve snažnija, potrebno je da Općina aktivno prezentirati potencijalnim investitorima raspoložive potencijale.</p> <p>Za provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi program poticanja novih investicija ▪ U suradnji s tijelima državne i regionalne uprave pružati podršku investitorima ▪ Izraditi katalog investicija ▪ Aktivno promicati Mariju Bisticu kao poželjnu investicijsku destinaciju
IZVORI FINANCIRANJA	- Proračun Općine, - EU fondovi
NOSITELJI	- Općina Marija Bistrica

PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija - ZARA - Resorna ministarstva i agencije, - Obrazovne ustanove - Udruženja investitora, poduzetnika i obrtnika - Neovisni konzultanti
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Novi investitori,
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađen katalog investicija ✓ Broj novih investicija, ✓ Broj novih poduzetnika i obrtnika, ✓ Učinkovitost provedbe administrativnih procedura na lokalnoj razini

STRATEŠKI CILJ 2 RAZVOJ ODRŽIVE POLJOPRIVREDE I TRADICIJSKIH OBRTA

Prioritet 2.1. Očuvanje i poticanje razvoja tradicijskih obrta

Mjera 2.1.1. Izrada programa i potpora očuvanju i razvoju tradicijskih obrta

<p style="text-align: center;">OPIS I SVRHA MJERE</p>	<p>Uz turizam i poljoprivredu, tradicijski obrti imaju značajan razvojni gospodarski i društveni potencijal za Mariju Bisticu. Kao najveći problem njihove održivosti ističe se visoka cijena finalnog proizvoda u odnosu na jeftine industrijske kopije ili supstitute. Zbog navedenog tradicijski obrti nisu ekonomski privlačni za mlade generacije. Općina u narednom razdoblju mora aktivnije pristupiti očuvanju i valorizaciji tradicijskih obrta, a posebno licitara i drvenih igračkaka koji su pod zaštitom UNESCO-a. Danas postoje brojni nacionalni i europski programi koji su namijenjeni upravo očuvanju i razvoju tradicijskih obrta (poduzetnički impuls, programi Ministarstva kulture, EU fondovi ...).</p> <p>Za očuvanje i tradicijskih obrta potrebno je provesti sljedeće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi programe izravnog poticanja razvoja tradicijskih obrta u koji će biti uključeno korištenje usluga budućeg poduzetničkog inkubatora i financijske potpore koje su u skladu s proračunskim mogućnostima Općine ▪ Kroz jačanje administrativnih kapaciteta Općine s ciljem povećanja apsorpcijskog kapaciteta korištenja EU fonodova informirati, poticati i pomagati u pripremi i provedbi projekata obrtnika i svih onih koji žele nastaviti tradiciju izrade licitara, drvenih igračkaka, glazbala, svijeća... ▪ Poticati suradnju tradicijskih obrtnika i lokalnih poduzetnika s ciljem izlaska na druga tržišta. ▪ Jačati suradnju sa Županijom, regionalnim, nacionalnim i međunarodnim mjerodavnim institucijama s ciljem ostavrenja potpore očuvanja i razvoja tradicijskih obrta i proizvoda. ▪ Stalno jačati svijest o vrijednosti i značaju tradicijskih obrta za očuvanje kulture, tradicije i identiteta, te za gospodarski i društveni razvoj
--	---

IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - Krapinsko-zagorska županija, - EU fondovi, nacionalni programi, - Kreditne linije HBOR-a, - Vlastita sredstva ulagača
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - Tradicijski obrti - Udruženja tradicijskih obrtnika
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija, - ZARA - Mjerodavna ministarstva i institucije (regionalna, nacionalna i međunarodna) - Udruženja tradicijskih obrtnika
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Tradicijski obrti - Svi koji započeti izradu tradicijskih proizvoda - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj korisnika programa poticanja tradicijskih obrta ✓ Broj pripremljenih EU i nacionalnih projekata u kojima je sudjelovala Općina ✓ Broj provedenih projekata ✓ Broj tradicijskih obrta
Mjera 2.1.2. Izgradnja Posjetiteljskog centra Marija Bistrica.	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Za dugoročno očuvanje i održivost tradicijskih obrta, te stvaranje dodane vrijednosti u turizmu potrebno je primjereno prezentirati proizvode tradicijskih obrta. Danas ne postoji primjerena prezentacija ove specifične kulturne baštine čija je vrijednost definirana na cjelokupnog čovječanstva. Stoga je potrebno pristupiti izgradnji prostora koji će omogućiti interaktivnu prezentaciju proizvoda tradicijskih obrta na području općine. Projekt koji omogućuje navedeno je <i>Izgradnja Posjetiteljskog centra Marija Bistrica</i>, a priprema se već određeno vrijeme. Cijeli projekt moguće je nadopuniti bogatom i jedinstvenom usmenom predajom i legendama koje se vežu za licitare, drvene igračke i ostale tradicijske proizvode. Prednost ovog projekta je što zadovoljava sve kriterije za financiranje bespovratnim sredstvima iz EU fondova, a svojom provedbom doprinosi razvoju niza gospodarskih djelatnosti i povećanju kvalitete života građana.</p> <p>Za provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Dovršiti potrebnu projektno-tehničku dokumentaciju ▪ Izraditi potrebnu projektnu dokumentaciju za financiranje projekta iz EU fondova ▪ Kandidirati i provesti projekt ▪ Osigurati održivost projekta i u suradnji sa turističkom zajednicom i DMC agencijom jačati vidljivost Posjetiteljskog centra
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, nacionalni programi,

NOSITELJI	- Općina Marija Bistrica
PARTNERI	- TZ Općine Marija Bistrica - Tradicijski obrti - Udruženja tradicijskih obrtnika
KORISNICI	- Tradicijski obrti - Turisti - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	✓ Posjetiteljski centar Marija Bistrica započeo je s radom ✓ Broj posjetitelja ✓ Broj povezanih manifestacija i događanja

STRATEŠKI CILJ 2 RAZVOJ ODRŽIVE POLJOPRIVREDE I TRADICIJSKIH OBRTA

Prioritet 2.2. Poticanje razvoja održive poljoprivrede i izgradnja potrebne infrastrukture

Mjera 2.2.1. Razvoj i unaprjeđenje poljoprivredne proizvodnje

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Poljoprivreda predstavlja primarni i/ili dodatni izvor prihoda većeg dijela stanovništva na području općine koji se tradicionalno uglavnom bavi vinogradarstvom i ratarstvom. Osim razvijenog vinogradarstva i vinarstva zastupljene su ratarske kulture, stočarstvo, svinjogojstvo i peradarstvo. Za unaprjeđenje proizvodnje potrebna su značajna financijska sredstva pa prije odluke o ulaganju potrebno je informirati poljoprivrednike o mogućnostima uzgoja kultura koje ostvaruju bolje prinose i osiguravaju dugoročan održivi razvoj, te zadovoljenje očekivanog rasta turističkog sektora. Izražen problem je usitnjenost zemljišnih posjeda i zastarjela tehnologija koja se koristi u proizvodnji. Dio problema u poljoprivredi, a osobito konkurentnosti s aspekta proizvodne tehnologije i pristupa tržištu moguće je riješiti poticanjem poljoprivrednika u korištenju brojnih programa sufinanciranja iz nacionalnih i EU fondova. Provedba aktivnosti koje su predviđene u okviru ove mjere doprinijeti će dugoročnosti održive poljoprivrede i povećanja konkurentnosti domaćih poljoprivrednika. Za daljnji razvoj poljoprivrede po načelima održivog razvoja potrebno je provesti sljedeće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poticati okrupnjavanje i racionalno korištenje poljoprivrednog zemljišta ▪ Uvesti nove, efikasnije programe poticaja različite poljoprivredne djelatnosti i eko uzgoj poljoprivrednih proizvoda ▪ Započeti suradnju s udrugama i/ili institucijama u cilju pružanja
-------------------------------	---

	<p>sajvetodavne i edukativne podrške poljoprivrednicima</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poticati povezivanje poljoprivrednika s ciljem zajedničkog nastupa na tržištu ▪ Organizirati informativnu i stručnu pomoć u izradi projekata za financiranje iz EU fondova ▪ Stalno jačati svijest o važnosti očuvanja okoliša i održivog korištenja poljoprivrednih resursa ▪ Izraditi Strategiju razvoja poljoprivrede Općine Marija Bistrica
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, nacionalni programi, - Kreditne linije HBOR-a i poslovnih banaka, - Vlastita sredstva ulagača
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Obiteljska poljoprivredna gospodarstva, - Udruge, zadruge i klasteri
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija, - ZARA - Ministarstvo poljoprivrede, - APPRRR-Agencija za plaćanja u poljoprivredi, ribarstvu i ruralnom razvoju, - LAG-Zagorski bregi, - Znanstveno-istraživačke i obrazovne ustanove, - Obiteljska poljoprivredna gospodarstva, - Udruge
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Obiteljska poljoprivredna gospodarstva - Novi poljoprivrednici - Mladi poljoprivrednici - Udruge
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Udio okrupnjenog zemljišta u ukupnoj površini poljoprivrednog zemljišta ✓ Broj OPG-a ✓ Broj OPG-a koji su se preorijentirali na druge poljoprivredne kulture i djelatnosti ✓ Broj OPG-a koji se primarno bave uzgojem eko proizvoda ✓ Prosječna godišnja količina proizvedenih i/ili prerađenih plodova ✓ Broj održanih seminara i edukacija namijenjenih poljoprivrednicima ✓ Broj umreženih OPG-a koji zajednički nastupaju na tržištu ✓ Broj osnovanih udruga, zadruga i/ili klastera ✓ Izrađena je Strategija razvoja poljoprivrede Općine Marija Bistrica
Mjera 2.2.2. Izgradnja potrebne infrastrukture za razvoj poljoprivrede	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Općina osim poticajnih programa, podrške u pripremi projekata i izrade Strategije razvoja poljoprivrede može iskoristiti brojne programe koji su namijenjeni općinama i gradovima u izgradnji potrebne poljoprivredne infrastrukture. Ključna poljoprivredna infrastruktura jesu skladišni prostori, sustavi navodnjavanja i prometne komunikacije. Na prostoru općine nema velikih poljoprivrednih cjelina nema potrebe za izgradnjom sustava navodnjavanja. Potrebno je potaknuti i pomoći u uređenje poljoprivrednog zemljišta i uređenju poljskih puteva kako bi se povećala učinkovitost i</p>

	<p>konkurentnost lokalnih proizvođača. Također je izražena potreba za skladišnim prostorima.</p> <p>Za daljnji razvoj poljoprivrede po načelima održivog razvoja i podizanja konkurentnosti poljoprivrednika potrebno je provesti sljedeće mjere:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Urediti poljske putove ▪ Urediti i po potrebi izgraditi nove nerazvrstane ceste koje najviše koriste upravo poljoprivrednici ▪ Poticati kroz sustav mjera poticanja investicija izgradnju skladišnih prostora
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, nacionalni programi, - Kreditne linije HBOR-a i poslovnih banaka, - Vlastita sredstva ulagača
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Investitori
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Obiteljska poljoprivredna gospodarstva, - Udruge, zadruge i/ili klasteri
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Obiteljska poljoprivredna gospodarstva - Novi poljoprivrednici - Mladi poljoprivrednici - Udruge, zadruge - Novi investitori
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj km uredenih poljoprivrednih putova ✓ Broj km uredenih i/ili novoizgrađenih nerazvrstanih cesta ✓ Kapacitet novoizgrađenih skladišnih prostora ✓ Broj OPG-a ✓ Prosječna godišnja količina proizvedenih i/ili prerađenih plodova ✓ Broj osnovanih udruga, zadruga i/ili klastera

STRATEŠKI CILJ 2 RAZVOJ ODRŽIVE POLJOPRIVREDE I TRADICIJSKIH OBRTA

Prioritet 2.3. Poticanje razvoja održive poljoprivrede i izgradnja potrebne infrastrukture

Mjera 2.3.1. Poticanje uspostave suradnje OPG-a, ugostitelja i turističkih djelatnika

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Nositelji razvoja Marije Bistrice, a s obzirom na potencijale i raspoložive resurse trebali bi postati poljoprivreda i turizam. Njihovim razvojem osigurava se razvoj i drugih gospodarskih djelatnosti (trgovine, uslužno-servisnih djelatnosti i dr.). Razvoj gospodarstva doprinosi i jačanju fiskalnog kapaciteta Općine što omogućuje daljnja ulaganja u razvoj poslovnog okruženja, društvenih i socijalnih programa; zapravo svih čimbenika povećanja kvalitete života. Suradnja OPG-a, ugostitelja i turističkih djelatnika jamac je povećanja kvalitete i raznovrsnosti ukupne turističke i ugostiteljske ponude o kojoj ovisi osobna potrošnja turista i posjetitelja. S druge strane poljoprivrednici imaju osiguran plasman svojih proizvoda po za njih, prihvatljivim cijenama. Zato je od iznimne važnosti poticati suradnju OPG-a, ugostitelja i turističkih djelatnika.</p>
--------------------	--

	<p>Za poticanje suradnje OPG-a, ugostitelja i turističkih djelatnika potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Organizacijom seminara o važnosti i benefitima sinergije njihovih djelatnosti promicati suradnju ▪ Pružiti potrebnu stručnu i financijsku pomoć u osnivanju i radu zajedničkih udruženja ▪ Poticati suradnju turističke zajednice sa OPG-ima, ugostiteljima i turističkim djelatnicima s ciljem kreiranja zajedničkih gospodarskih i enogastronomskih manifestacija ▪ Iskoristiti potencijal DMC agencije u kreiranju novih turističkih proizvoda i usluga koje se temelje na suradnji navedenih dionika
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - Mjerodavna ministarstva i institucije - TZ Općine Marija Bistrica
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica,
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - TZ Općine Marija Bistrica - LAG-Zeleni bregi - Udruge
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Obiteljska poljoprivredna gospodarstva - Ugostitelji - Turistički djelatnici - Udruge, zadruge - Turisti i posjetitelji - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj osnovanih udruženja OPG-a, ugostitelja i turističkih djelatnika ✓ Broj članova udruženja ✓ Broj zajedničkih manifestacija ✓ Broj novih turističkih proizvoda i usluga koji se temelje na ovoj suradnji ✓ Broj održanih edukativno-informativnih seminara

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.1. Izgradnja i poboljšane komunalne i prometne infrastrukture

Mjera 3.1.1. Ujednačavanje opremljenosti komunalnom infrastrukturom svih naselja na području općine Marija Bistrica

OPIS I PROVEDBA MJERE	<p>Komunalna infrastruktura osnova je društvenog i gospodarskog razvoja svakog grada ili općine. Vodoopskrbi sustav ne zadovoljava potrebe s</p> <p>Na području općine izražena je potreba za ujednačavanjem kvalitete i dostupnosti komunalne infrastrukture u svim statističkim naseljima. To se odnosi na cjelokupnu komunalnu infrastrukturu. Primjerice na kanalizacijsku mrežu priključeno je manje od 20% kućanstava; sustav vodoopskrbe je neodgovarajući i potrebno je izgraditi nove podsustave</p>
-----------------------	---

	<p>kojima će se osigurati pitka voda; energetska sustav je na granici opterećenosti i potrebno je izgraditi nove električne vodove i trafostanice; plinoopskrba je u nešto boljem stanju ali je potrebno i za ostalih 30% kućanstava osigurati korištenje ekološki prihvatljivog energenta kakav je prirodni plin; potrebno je ulaganje u učinkovito zbrinjavanje i gospodarenje otpadom; Općina redovito održava groblja ali su to ipak skromna proračunska sredstva za značajnije ulaganje. Za pružanje kvalitetnijih komunalnih usluga osim potrebne infrastrukture nužno je osnovati komunalno poduzeće u vlasništvu Općine.</p> <p>Provedbom sljedećih predviđenih aktivnosti u okviru ove mjere riješiti poboljšati će se svi elementi komunalne infrastrukture i ujednačiti infrastrukturna opremljenost svih naselja na području općine:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja potrebnog sustava odvodnje ▪ Izgradnja vodoopskrbnih podsustava koji bi koristili vodu sustava Zagorskog vodovoda – Zabok ▪ Izgradnja potrebne energetske infrastrukture ▪ Završiti plinifikaciju općine ▪ Infrastrukturno opremanje groblja i izgradnja mrtvačnice ▪ Osnovati komunalno društvo koje će biti u vlasništvu Općine ▪ Redovito pratiti stanje komunalne infrastrukture s ciljem pravodobnog reagiranja na povećanje/smanjenje potreba gospodarstva i stanovištva
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine - EU fondovi - Sredstva resornih ministarstava i institucija - Zagorski vodovod - HEP - Plin Konjščina d.o.o.
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - Zagorski vodovod - HEP - Plin Konjščina d.o.o.
PARTNERI	-
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Gospodarski subjekti - Stanovništvo
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Udio priključenih kućanstava na sustav odvodnje ✓ Izgrađeni podsustavi vodoopskrbe ✓ Izgrađena potrebna energetska infrastruktura ✓ Svi gospodarski subjekti i kućanstva imaju mogućnost korištenja prirodnog plina ✓ Osnovano je i u radu K.D. Marija Bistrica ✓ Redovita godišnja izvješća o stanju komunalne infrastrukture na području općine
Mjera 3.1.2. Razvoj i obnova prometne infrastrukture	

<p>OPIS I PROVEDBA MJERE</p>	<p>Prometna povezanost Marije Bistrice s ključnim regionalnim i nacionalnim prometnim pravcima je ispod zadovoljavajuće razine. Razvrstane i nerazvrstane ceste ne odgovaraju svojoj namjeni i ne mogu zadovoljiti današnje potrebe, a kamoli buduće potrebe i očekivani razvoj ovog kraja. Ceste su preuskog su profila, bez odvodnje i potrebne nosivosti, tako da su dobar dio godine teško prohodne ili neprohodne. Ceste navedenih karakteristika narušavaju sigurnost sudionika u prometu, a posebno najranjivijih skupina, djece, mladih i biciklista. Uz ceste potrebno je investirati u održavanje i dodatno opremanje parkirališnih prostora. Provedbom predviđenih aktivnosti ove mjere postići će se bolja prometna povezanost i poboljšati razina sigurnosti sudionika u prometu. Također će pozitivno utjecati na gospodarski i društveni razvoj općine.</p> <p>Za postizanje ciljeva mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgraditi planiranu brzu cestu Popovec - Marija Bistrica - Zabok (sa spojem za Breznički Hum i Zlatar) ▪ Rekonstruirati postojeće razvrstane ceste ▪ Rekonstruirati postojeće nerazvrstane ceste ▪ Izgraditi nove nerazvrstane ceste ▪ Održavati i dodatno opremiti parkirališne prostore ▪ Redovito održavati postojeće i novoizgrađene prometnice ▪ Pojačati suradnju sa Županijom i resornim Ministarstvima i agencijama s ciljem bolje prometne povezanosti općine Marija Bistrica s područjem županije i ostatka Hrvatske
<p>IZVORI FINANCIRANJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hrvatske ceste d.o.o. - Proračun Općine - EU fondovi - Sredstva resornih ministarstava i institucija - Kreditne linije HBOR-a
<p>NOSITELJI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Hrvatske ceste d.o.o. - Općina Marija Bistrica
<p>PARTNERI</p>	<p>-</p>
<p>KORISNICI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Gospodarski subjekti - Stanovništvo
<p>POKAZATELJI USPJEŠNOSTI</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Brza cesta Popovec - Marija Bistrica - Zabok (sa spojem za Breznički Hum i Zlatar) je izgrađena i puštena u promet ✓ Broj km rekonstruiranih razvrstanih cesta ✓ Broj km rekonstruiranih nerazvrstanih cesta ✓ Broj km novoizgrađenih nerazvrstanih cesta ✓ Površina uređenih parkirališnih prostora ✓ Redovita godišnja izvješća o stanju prometne infrastrukture na području općine

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.2. Unaprjeđenje odgoja i obrazovanja

Mjera 3.2.1. Izgradnja nove zgrade Dječjeg vrtića „Pušlek“

<p>OPIS I SVRHA MJERE</p>	<p>Zgrada u kojoj djeluje Dječji vrtić „Pušlek“ (prostor u osnovnoj školi) dotrajala je i ima brojne nedostatke te je neprimjerena za djecu predškolske dobi. Također je i ograničenih smještajnih kapaciteta pa veliki broj djece ostaje neupisan. Sve navedeno otežava provođenje programa predškolskog odgoja i obrazovanja na području općine Marija Bistrica. Važno je istaknuti Da zbog nemogućnosti smještaja djece u Vrtić, roditelji s djecom prisiljeni su djecu smještati u susjedne općine ili plaćati usluge čuvanja djece. Sve to utječe na nisku razinu kvalitete života i obrazovanja što utječe na negativne demografske trendove (sve više mladih obitelji trajno napušta Mariju Bisticu). Općina je pokrenula aktivnosti izgradnje nove zgrade Vrtića kupnjom potrebnog zemljišta.</p> <p>Za provođenje mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Pripremiti potrebnu projektno-tehničku dokumentaciju za izgradnju ▪ Pripremiti potrebnu projektnu dokumentaciju za financiranje bespovratnim sredstvima iz EU fondova ▪ Izgraditi, opremiti i staviti u funkciju novu zgradu Dječjeg vrtića „Pušlek“
<p>IZVORI FINANCIRANJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi
<p>NOSITELJI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
<p>PARTNERI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Dječji vrtić „Pušlek“
<p>KORISNICI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Djeca, - Roditelji
<p>POKAZATELJI USPJEŠNOSTI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nova zgrada Dječjeg vrtića „Pušlek“ je izgrađena - Povećanje obuhvata djece predškolske dobi koja pohađaju programe predškolskog odgoja i obrazovanja

Mjera 3.2.2. Jačanje dostupnosti i kvalitete osnovnoškolskog, srednjoškolskog i visokog obrazovanja

<p>OPIS I SVRHA MJERE</p>	<p>Općina sufinancira prijevoz učenika i redovitih studenata, učeničke marende za djecu iz socijalno ugroženih obitelji, stipendije za učenike srednjih škola i redovitih studenata, te posebnim programima pomoći sufinancira troškove školovanja djece i studenata iz socijalno ugroženih obitelji. Na području općine nema srednjih škola pa najveći broj djece pohađa srednje škole Krapinsko – zagorske županije, a najčešće u Bedekovčini, Zaboku, Zlataru i</p>
----------------------------------	--

	<p>Krapini. Subvencije, stipendije, i svi drugi oblici pomoći učenicima i studentima povećavaju dostupnost obrazovanju. U narednom razdoblju potrebno je nastaviti s provođenjem postojećih programa i njihovim unaprjeđenjem. Za provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećati broj stipendija namijenjenih učenicima srednjih škola, a posebno kod deficitarnih zanimanja ▪ Nastaviti s provedbom i unaprjeđenjem postojećih programa sufinanciranja učeničkog prijevoza ▪ U skladu s proračunskim mogućnostima uvesti program sufinanciranja cjelodnevnog boravka i vanškolskih aktivnosti OŠ Marija Bistrica.
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - Istarska županija
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija - OŠ Marija Bistrica
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Učenici, - Studenti,
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj odobrenih stipendija ✓ Broj odobrenih sufinanciranja učeničkog prijevoza ✓ Broj korisnika subvencije učeničkih marendi ✓ Broj korisnika cjelodnevnog boravka ✓ Broj ostalih odobrenih pomoći obrazovanju učenika i studenata ✓ Broj vanškolskih aktivnosti OŠ Marija Bistrica koje su provedene u suradnji s Općinom

Prioritet 3.3. Poboljšanje primarne zdravstvene i socijalne zaštite

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.3. Poboljšanje primarne zdravstvene i socijalne zaštite

Mjera 3.3.1. Jačanje primarne zdravstvene zaštite

OPIS I SVRHA MJERE	<p>U Mariji Bistrici djeluje Ambulanta „Marija Bistrica“ koja je u sustavu Doma zdravlja Krapinsko-zagorske županije kao ambulanta Ispostave Donja Stubica. Sadašnji kapaciteti zadovoljavaju potrebe lokalnog stanovništva za primarnom zdravstvenom zaštitom dok zbog prometne izoliranosti i udaljenosti od bolničkih centara postoji potreba za otvaranjem specijalističkih ambulanti. S druge strane privatne inicijative u smjeru razvoja medicinske dijagnostike doprinijeti će razvoju zdravstvenog turizma</p>
--------------------	---

	<p>na području općine, pa je poželjno poticati otvaranje specijalističko-dijagnostičkih ordinacija. Sukladno očekivanom gospodarskom i turističkom razvoju odnosno povećanju broja turista na području Marije Bistrice (u srednjoročnom razdoblju), očekuje se povećanje potreba za primarnom zdravstvenom zaštitom pa je u narednom razdoblju potrebno provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi program unaprjeđenja primarne zdravstvene zaštite ▪ U suradnji sa Županijom i Domom zdravlja omogućiti rad potrebnih specijalističkih ordinacija ▪ Uvesti mjere poticanja otvaranja privatnih specijalističko-dijagnostičkih ordinacija.
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - Istarska županija - Privatni investitori
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Dom zdravlja Krapinsko-zagorske županije
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorske županije,
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Stanovništvo - Turisti i posjetitelji
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj specijalističkih usluga koje je moguće ostvariti u Ambulanti ✓ Broj korisnika novih usluga ✓ Broj privatnih specijalističko-dijagnostičkih ordinacija
Mjera 3.3.2.	Izgradnja doma i dnevnog boravka za osobe starije životne dobi
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Na području općine nedostaje sadržaja koji pružaju sociozdravstvenu zaštitu starijim osobama. U susjednim općinama također je manjak raspoloživih kapaciteta za pružanje sociozdravstvene zaštite namijenjene prioritetno starijim osobama. Zbog niza društvenih i socioloških promjena koje karakteriziraju trend starenja stanovništva i promjene u funkciji obitelji, sve je izraženija potreba za kapacitetima koji pružaju usluge sociozdravstvene zaštite. Osim raspoloživih smještajnih kapaciteta kao što su domovi umirovljenika izražen je nedostatak sadržaja za osobe starije životne dobi koje pojačali njihovu integraciju u društvo i podignuli razinu kvalitete života. Adaptacijom i prenamijenom postojećih, ili izgradnjom novih prostora koji bi omogućili dnevno druženje i uključivanje u razne društvene aktivnosti starijih osoba pospješuje se njihova integracija i doprinos razvoju društva. Za ostvarenje mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Odabir modela financiranja izgradnje doma za osobe starije životne dobi (EU fondovi, JPP, kombinirano financiranje...) ▪ Priprema tehničko-projektne dokumentacije ▪ Izgradnja i osnivanje doma za osobe starije životne dobi ▪ Adaptacija postojećeg, ili izgradnja novog prostora u kojem je Dnevni boravak za osobe starije životne dobi
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Privatni investitori

NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Privatni investitori
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Privatni investitori, - Općina Marija Bistrica
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Osobe starije životne dobi
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izgrađen dom za osobe starije životne dobi ✓ Broj korisnika doma za osobe starije životne dobi ✓ Otvoren Dnevni boravak za osobe starije životne dobi ✓ Broj korisnika Dnevnog boravka za osobe starije životne dobi
Mjera 3.3.3. Provođenje i poboljšanje postojećih programa socijalne zaštite	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Općina već provodi programe socijalne zaštite, a u narednom razdoblju potrebno ih je unaprijediti u skladu s proračunskim mogućnostima i potencijalom korištenja bespovratnih sredstava iz EU fondova. S ciljem poboljšanja statusa socijalno ugroženih skupina potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastaviti s provedbom i unaprjeđenjem postojećih programa socijalne zaštite ▪ Poboljšati program pomoći obiteljima sa djecom s poteškoćama u razvoju ▪ Poboljšati programe demografske obnove ▪ Poboljšati program pomoći stambenog zbrinjavanja mladih obitelji ▪ U suradnji sa ustanovama, institucijama i udrugama uključiti se u socijalne projekte koji će se financirati iz EU fondova (ESF).
IZVOR FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Resorna ministarstva i institucije
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Centri socijalne skrbi, - Centri za mlade, - Odgojno-obrazovne ustanove, - Udruge civilnog društva
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Osobe starije životne dobi, - Bolesni, - Invalidi, - Nezaposleni, - Siromašni, - Obitelji s djecom s poteškoćama u razvoju, - Mlade obitelji koje nemaju riješeno stambeno pitanje, - Ostale ugrožene društvene skupine
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ukupan broj provedenih socijalnih programa ✓ Broj novih socijalnih programa ✓ Broj zajedničkih socijalnih projekata ✓ Broj korisnika provedenih socijalnih programa

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.4. Zaštita okoliša i održivo upravljanje prostorom

Mjera 3.4.1. Provedba mjera zaštite okoliša i unaprjeđenje sustava praćenja stanja u okolišu

<p>OPIS I SVRHA MJERE</p>	<p>Općina Marija Bistrica provodi redovite programe zaštite okoliša koje je u narednom razdoblju potrebno poboljšati, i uz stalnu suradnju sa ustanovama i institucijama (ZZJKZZ, ministarstva i agencije) uspostaviti trajni sustav praćenja vanjskih utjecaja na okoliš (tlo, zrak, vodu,). Također je potrebno uključiti lokalno stanovništvo u akcije koje su usmjerene na zaštitu i očuvanje prirodnih resursa. Za provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vršiti redovita ispitivanja kakvoće pitke vode, ▪ Vršiti redovita ispitivanja kakvoće zraka, ▪ Pratiti pritiske na tlo do kojih dolazi uslijed povećanja gospodarskih i poljoprivrednih aktivnosti, ▪ Uključiti se u regionalne programe zaštite okoliša i unaprjeđenja sustava praćenja stanja u okolišu, ▪ Organizacijom informativnih radionica i izradom promidžbenih materijala informirati i educirati stanovništvo o važnosti očuvanja okoliša, ▪ Promocijom i organizacijom akcija uključiti udruge i građane u projekte vezane za zaštitu okoliša (zapuštenih prostora, zapuštenih krajobraza, i dr.)
<p>IZVORI FINANCIRANJA</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - Krapinsko-zagorska županija - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstva i institucija,
<p>NOSITELJI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - ZZJKZZ, - Krapinsko-zagorska županija -
<p>PARTNERI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Resorna ministarstva i institucije, - LAG-Zagorski bregi, - Udruge, - Stanovništvo
<p>KORISNICI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stanovništvo, - Turisti i posjetitelji
<p>POKAZATELJI USPJEŠNOSTI</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Visoka kakvoća tla, zraka, vode ✓ Broj održanih informativnih radionica ✓ Broj podijeljenih promidžbenih sadržaja ✓ Broj provedenih projekata i akcija ✓ Broj sudionika u provedenim projektima i akcijama

Mjera 3.4.2. Učinkovito upravljanje općinskom imovinom, javnim površinama i pravodobno prostorno planiranje	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Za cjelovito uređenje i održivo korištenje prostora, te upravljanje općinskom imovinom potrebno je unaprijediti sređivanje imovinsko-pravnih odnosa, pravodobno vršiti potrebne izmjene i dopune prostorno planske dokumentacije i ubrzati administrativne procedure izdavanja suglasnosti i dozvola. Za provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Sukladno viziji razvoja i strateškim ciljevima planirati korištenje prostora, ▪ Pravodobno rješavati imovinsko-pravne odnose koji onemogućuju stavljanje u funkciju općinske imovine, te provedbu društvenih i gospodarskih projekata, ▪ Nastaviti sa aktivnostima uređenja javnih površina, i urediti sada neuređene javne površine, ▪ Pripremati dokumentaciju za strateške projekte, ▪ Uvoditi nove tehnologije i tehnička rješenja, ▪ Edukacijom jačati administrativne kapacitete, ▪ Poboljšati komunikaciju s građanima s ciljem aktivnog sudjelovanja u prostornom planiranju
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - Krapinsko-zagorska županija, - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstava i agencija
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija, - Resorna ministarstva i agencije
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina, - Ustanove i institucije, - Investitori, - Poduzetnici, - Stanovništvo
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj riješenih imovinsko-pravnih predmeta ✓ Broj pripremljenih strateških projekata ✓ Broj riješenih administrativnih predmeta ✓ Povećanje gradske imovine koja je stavljena u funkciju ✓ Implementirane nove tehnologije i informacijski sustavi ✓ Broj održanih edukacija zaposlenika nadležnih odjela ✓ Broj polaznika edukacije ✓ Posjećenost održanih javnih rasprava
Mjera 3.4.3. Unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja ima višeznačnu društvenu funkciju. Doprinosi povećanju sigurnosti stanovništva i njihove imovine te zaštiti okoliša. Planovi zaštite i intervencije, i opremljenost nadležnih službi omogućuje pravodobnu reakciju u slučaju požara, elementarnih nepogoda i eko-incidentata. Na području općine djeluju četiri dobrovoljna vatrogasna</p>

	<p>društva (DVD Marija Bistrica, DVD Selnica, DVD Laz, DVD Tugonica – Podgrađe) udružena u Vatrogasnu zajednicu općine Marija Bistrica. U Vatrogasnom domu DVD-a Marija Bistrica djeluje i ispostava Zagorske javne vatrogasne postrojbe. Za unaprjeđenje sustava zaštite i spašavanja u narednom razdoblju potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Unaprijediti postojeće planove zaštite i intervencija ▪ Opremati nadležne službe potrebnom opremom i novim tehnologijama ▪ Educirati i informirati javnost o postupanju kod situacija koje ugrožavaju živote i imovinu građana
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Krapinsko-zagorska županija, - Resorna ministarstva i institucije
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Vatrogasna zajednica općine Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - DVD-i na području općine - Krapinsko-zagorska županija
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Stanovništvo, - Poduzetnici - Turisti.
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađeni planovi zaštite i spašavanja koji su u skladu s potrebama svih društvenih čimbenika ✓ Dobro opremljena vatrogasna zajednica ✓ Broj intervencija zaštite i spašavanja

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.5. Povećanje energetske učinkovitosti i poticanje korištenja obnovljivih izvora energije

Mjera 3.5.1. Povećanje energetske učinkovitosti u kućanstvima, zgradama, javnim objektima, gospodarskim objektima i javnoj rasvjeti

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Svrha podizanja energetske učinkovitosti u privatnim i javnim objektima općine Marija Bistrica je učinkovito korištenje energije i energenata. Uz obnovu pročelja i ugradnju tehnologija koje troše manje energije, potrebno je educirati stanovništvo o važnosti i benefitima povećanja energetske učinkovitosti. Za provedbu mjere u narednom razdoblju potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Poticati korištenje programa sufinanciranja energetske obnove stambenih i poslovnih objekata ▪ Razvijati i provoditi programe energetske obnove objekata u vlasništvu Općine ▪ Povećati udio energetske učinkovite javne rasvjete na području
--------------------	--

	<ul style="list-style-type: none"> općine ▪ Organizirati informativne radionice za građane i poslovne subjekte o važnosti i benefitima povećanja energetske učinkovitosti
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - MZOIP, - FZOEU, - EU fondovi, - Financijske institucije, - Građani, - Poduzetnici, - Proračun Općine
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Vlasnici objekata, - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - MZOIP, - FZOEU, - Krapinsko-zagorska županija - Općina Marija Bistrica
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Građani, - Poduzetnici, - Općina Marija Bistrica
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj objekata kojima je povećana energetska učinkovitost ✓ Udio energetski učinkovite javne rasvjete na području općine ✓ Broj organiziranih informativnih radionica ✓ Broj sudionika informativnih radionica
Mjera 3.5.2. Poticanje korištenja obnovljivih izvora energije	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Na području općine izrazito je nizak udio korištenja obnovljivih izvora energije pa je potrebno poticati korištenje istih; prije svega sunčeve energije, geotermalne energije i biomase. Za provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Razvijati i provoditi programe korištenja obnovljivih izvora energije u društvenim objektima i za potrebe Općine ▪ Poticati korištenje obnovljivih izvora energije u kućanstvima, a posebno u turizmu, poljoprivredi i drugim proizvodnim djelatnostima ▪ Organizirati informativne radionice za građane i poslovne subjekte o važnosti i benefitima korištenja obnovljivih izvora energije
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - MZOIP, - FZOEU, - EU fondovi, - Financijske institucije, - Građani, - Poduzetnici, - Proračun Općine
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Vlasnici objekata, - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - MZOIP, - FZOEU,

	<ul style="list-style-type: none"> - Krapinsko-zagorska županija, - Općina Marija Bistrica.
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Građani, - Poduzetnici, - OPG-i, - Općina Marija Bistrica
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj korisnika obnovljivih izvora energije ✓ Broj organiziranih informativnih radionica ✓ Broj sudionika informativnih radionica

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioriteti 3.6. Povećanje ponude društvenih sadržaja za mlade

Mjera 3.6.1 Izgradnja društvenog doma u Lazu i opremanje prostora za mlade u ostalim naseljima

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Na području općine Marija Bistrica nedostaje prostora i sadržaja koji bi mladima omogućili zabavu, održavanje kreativnih radionica, savjetovanja i sl. Kako bi se mladima omogućile navedene aktivnosti te ih zainteresiralo za uključivanje u društveni život općine potrebni su adekvatno opremljeni prostori. Tako uz neizostavno jačanje suradnje s udrugama mladih, potrebna je izgradnja novih ili adaptacija postojećih prostora na području općine koji će biti na raspolaganju mladima. Za provedbu ove mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izgradnja Društvenog doma u Lazu ▪ Prema potrebi adaptirati i opremiti postojeće prostora u ostalim naseljima koji će biti namijenjeni aktivnostima mladih
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Udruge mladih
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Mladi, - Udruge mladih
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izgrađen Društveni dom u Lazu ✓ Broj prostora na području općine koji su na raspolaganju mladima

Mjera 3.6.2. Jačanje udruga mladih i poticanje na sudjelovanje mladih u društvenom životu	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Osim nedostatne potrebne infrastrukture za mlade izražen problem je i nezainteresiranost mladih za društvena zbivanja. Mlade je potrebno poticati na društveni aktivizam, na aktivno sudjelovanje u razvoju lokalne demokracije, na volonterstvo, na odgovorno ponašanje prema lokalnoj zajednici i sl. Zato je potrebo jačati suradnju s mladima, poticati ih na uključivanje u udruge mladih, organizirati tematska savjetovanja i radionice, podržavati njihove aktivnosti i sve ono što će doprinijeti njihovom aktivnom sudjelovanju u razvoju lokalne zajednice. Za provedbu mjere potrebno je sljedeće:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ U suradnji s mladima izraditi program potreba mladih na području općine Marija Bistrica ▪ Stručnom pomoći i financijskim sredstvima podržavati projekte mladih, a posebno one koji će se financirati iz EU fondova ▪ Poticati mlade i njihove udruge na suradnju sa ostalim udrugama civilnog društva
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstava i institucija
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Udruge mladih
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Udruge mladih, - Ostale udruge civilnog društva, - Institucije i ustanove, - Općina Marija Bistrica
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Mladi - Udruge mladih
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj udruga mladih ✓ Broj mladih koji su uključeni u udruge ✓ Broj provedenih projekata u kojima je sudjelovala Općina

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.7. Povećanje ponude sportsko-rekreacijskih sadržaja

Mjera 3.7.1. Održavanje, poboljšanje i proširenje postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture

OPIS I SVRHA MJERE	Općina Marija Bistrica promiče zdrav i aktivan način života pa redovito pomaže rad sportskih udruga i klubova na području općine, te ulaže znatna financijska sredstva u održavanje postojećih sportskih terena i rekreacijskih sadržaja. Uz sva ulaganja, broj i struktura sportsko rekreacijske
--------------------	---

	<p>infrastrukture je nedostatna za potrebe suvremenih trendova svakodnevnice i za razvoj aktivnog turizma. Na području Bistričkog kraja gradi se sve više biciklističkih staza, a na samom području općine nalazi se 8 biciklističkih ruta ukupne dužine 56 km, koju je u narednom razdoblju potrebno produžiti i spojiti na regionalne rute. Pošto su sportsko-rekreacijski i zdravstveni turizam jedni od smjerova razvoja turizma, izražena je potreba za izgradnjom više vrsta trim staza koje će koristiti građani i turisti. U narednom razdoblju potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastaviti sa redovnim aktivnostima održavanja postojeće sportsko-rekreacijske infrastrukture, ▪ Proširiti postojeće biciklističke staze i povezati ih sa regionalnim trasama, ▪ Dodatno opremiti postojeću sportsko-rekreacijsku infrastrukturu ▪ Izgraditi trim staze
IZVOR FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Sportski klubovi i udruge, - TZ Općine Marija Bistrica
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Sportski klubovi i udruge, - Stanovništvo, - Turisti
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj km biciklističkih staza ✓ Biciklističke staze povezane su sa regionalnim trasama ✓ Trim staze su izgrađene ✓ Broj sportskih klubova i udruga ✓ Broj članova sportskih klubova i udruga ✓ Broj rekreativaca

STRATEŠKI CILJ 3 UNAPRJEĐENJE KVALITETE ŽIVOTA, INFRASTRUKTURE I ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA

Prioritet 3.8. Razvoj udruga civilnog društva

Mjera 3.8.1. Potpora djelovanju i osposobljavanju udruga civilnog društva

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Unaprjeđenjem rada civilnih udruga i jačanjem međusobne suradnje Općina stvara visoku vrijednost društvenog povjerenja koji je osnova za učinkovitiju pripremu, donošenje i provedbu lokalnih javnih politika razvoja općine. Za aktivnije i kvalitetnije sudjelovanje udruga civilnog društva u narednom razdoblju potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Izraditi analizu stanja i rezultata rada udruga civilnog društva u proteklom razdoblju ▪ Izraditi program unaprjeđenja rada i suradnje sa udrugama civilnog društva ▪ Poticati osnivanje novih udruga civilnog društva u skladu s društvenim potrebama
--------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Osigurati potrebne prostore i sredstva za rad udruga civilnog društva (posebno onih koji se bave humanitarnim i volonterskim radom) ▪ Kreirati nove programe potpore radu udruga civilnog društva koji će se temeljiti na rezultatima njihovog rada i potrebama lokalne zajednice ▪ Poticati međusobnu suradnju između udruga civilnog društva, a posebno kod projekata od interesa Općine i širih društvenih skupina ▪ Omogućiti stručnu pomoć u pripremi, i provedbi projekata koji će se financirati iz EU fondova ▪ Poticati građane na sudjelovanje u radu udruga i organizirati javne tribine, okrugle stolove s ciljem razvoja lokalne demokracije
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Donacije poduzetnika, - Donacije institucija i ustanova
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica, - Udruge civilnog društva
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Udruge civilnog društva, - Općina Marija Bistrica
KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Udruge civilnog društva, - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Izrađena analiza stanja i rezultata rada udruga civilnog društva ✓ Provede se ključne smjernice rada i suradnje sa udrugama civilnog društva ✓ Broj novih udruga civilnog društva ✓ Broj članova udruga civilnog društva ✓ Broj pripremljenih projekata za koje je pružena stručna i/ili financijska pomoć ✓ Broj provedenih projekata ✓ Broj održanih javnih tribina i okruglih stolova
Mjera 3.8.2. Povećanje transparentnosti financiranja i rada civilnih udruga	
OPIS I SVRHA MJERE	<p>Najveći broj udruga civilnog društva (u kulturi, sportu, obrazovanju i socijalnim programima) financira se novcem poreznih obveznika općine Marija Bistrica. Cilj financiranja rada civilnih udruga i sportskih klubova je da se kroz njihov rad pridoneše kvaliteti života građana, očuvanju kulturne baštine, okoliša i sl. Udruge i sportski klubovi koji kroz svoj rad generiraju veći broj društvenih benefita i pozitivnih eksternalija zaslužuju bolje uvjete rada i prednost pri financiranju. Zato je od iznimne važnosti povećati transparentnost financiranja njihovog rada i redovito pratiti rezultate provedenih aktivnosti. Za provođenje mjere u narednom razdoblju potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Redovito javno objavljujati izvješća o financiranju rada udruga civilnog društva i sportskih klubova ▪ Redovito pratiti i evaluirati rad udruga civilnog društva i sportskih klubova
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine

NOSITELJI	- Općina Marija Bistrica
PARTNERI	- Udruga civilnog društva, - Sportski klubovi
KORISNICI	- Općina Marija Bistrica - Udruga civilnog društva, - Sportski klubovi, - Građani
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	✓ Izvješća o financiranju rada udruga civilnog društva redovito se objavljuju i javno su dostupna ✓ Rezultati rada udruga civilnog društva u skladu su sa programom rada udruga

CILJ 4 Zaštita, očuvanje i jačanje prepoznatljivosti kulturne, sakralne i prirodne baštine

Prioritet 4.1. Zaštita i valorizacija sakralne baštine

Mjera 4.1.1. Zaštita, obnova i stavljanje u funkciju postojeće i obnovljene sakralne baštine

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Sakralna baština koju čini Svetište Majke Božje Bistričke i brojne crkvice i kapelice, najvažniji su segment kulturnog nasljeđa i identiteta Marije Bistrice. Njena vrijednost je povijesna, spomenička, kulturna i društvena. Svojim potencijalom već je stoljećima nositelj razvoja gospodarstva i društva. Kako se najveći dio smjernica razvoja temelji na unaprjeđenju razvoja vjerskog turizma, a čiji će razvoj pozitivno multiplikativno utjecati na razvoj ostalih segmenata turizma i brojnih gospodarske djelatnosti, potrebno je poduzeti mjere očuvanja i održive valorizacije ukupne sakralne baštine na području općine Marija Bistrica. Stoga je potrebno provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastaviti s provedbom programa očuvanja sakralne baštine, ▪ U suradnji sa resornim ministarstvima i institucijama kreirati nove programe zaštite sakralne baštine, ▪ Poboljšati suradnju Općine, Katoličke crkve i turističke zajednice s ciljem očuvanja, prezentacije i održive valorizacije sakralne baštine.
IZVORI FINANCIRANJA	- Proračun Općine, - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstava i institucija, - Katolička crkva
NOSITELJI	- Općina Marija Bistrica, - Katolička crkva,
PARTNERI	- Katolička crkva, - TZ Općine Marija Bistrica

KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Stanovništvo, - Turisti.
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj provedenih programa i projekata ✓ Broj posjetitelja sakralnih objekata

CILJ 4 Zaštita, očuvanje i jačanje prepoznatljivosti kulturne, sakralne i prirodne baštine

Prioritet 4.2. Zaštita i valorizacija kulturne materijalne i nematerijalne baštine

Mjera 4.2.1. Zaštita i održiva valorizacija kulturnih objekata, umjetnina, licitara, drvenih igračaka i ostale nematerijalne baštine

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Za održivi razvoj općine Marija Bistrica važno je prije svega zaštititi bogatu i kulturnu baštinu. Uz očuvanje kulturnih objekata i umjetnina, očuvanje običaja, jezika, usmene predaje, tradicije, a pogotovo tradicijskih obrta i proizvoda, od krucijalnog je značaja za održivi razvoj općine. Stoga je narednom razdoblju potrebno provesti aktivnosti sustavnog očuvanja svih segmenata kulturne materijalne i nematerijalne baštine, poticati razvoj udruga koje brinu o očuvanju kulturne materijalne i nematerijalne baštine, tradicijskih obrta i proizvoda, te povećati vidljivost kulturno-povijesnih vrijednosti kroz kreiranje novih kulturnih i turističkih manifestacija i događanja. Za zaštitu i valorizaciju kulturne baštine području općine potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastaviti s aktivnostima zaštite i redovitog održavanja kulturne baštine ▪ Dovršiti započete projekte obnove materijalne kulturne baštine ▪ Unaprijediti programe zaštite proizvoda tradicijskih proizvoda koji su na listi zaštite UNESCO-a (licitari i drvene igračke) ▪ Poticati suradnju ustanova u kulturi i udruga koje se bave očuvanjem kulture, tradicije i običaja ▪ Kreirati nove projekte koje je moguće financirati iz EU fondova, a koji doprinose održivoj valorizaciji kulturne materijalne i nematerijalne baštine ▪ Unaprijediti suradnju Općine s resornim ministarstvima i ustanovama
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Sredstva resornih institucija i ustanova,
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica - Udruge u kulturi
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - Udruge u kulturi - Općina Marija Bistrica

KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Tradicijski obrti - Stanovništvo, - Turisti.
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj provedenih programa redovitog održavanja kulturne baštine ✓ Broj provedenih projekata Općine u očuvanju i valorizaciji kulturne baštine ✓ Godišnji broj i količina proizvedenih tradicijskih proizvoda (licitara i drvenih igračaka) ✓ Broj projekata očuvanja i valorizacije kulturne baštine koje su provele udruge ✓ Prepoznatljivost Marije Bistrice kao kulturne destinacije (temeljem rezultata anketiranja na emitivnim tržištima)

CILJ 4 Zaštita, očuvanje i jačanje prepoznatljivosti kulturne, sakralne i prirodne baštine

Prioritet 4.3. Zaštita okoliša i biološke raznolikosti

Prioritet 4.3.1. Pojačati mjere zaštite okoliša i biološke raznolikosti u funkciji održivog razvoja

OPIS I SVRHA MJERE	<p>Za učinkovito uočuvanje okoliša i biološke raznolikosti (flore i faune) i poznatog zagorskog krajobraza potrebno je kod prostornog planiranja i zahvata u prostoru izraditi stručne podloge koje će odagnati svaku sumnju o mogućem negativnom utjecaju na zagađenje i devastaciju okoliša i prostora. Uz ove redovite mjere Općini su na raspolaganju instrumenti suradnje sa Županijom, LAG-om Zagorski bregi, nadležnim institucijama i ustanovama u kreiranju zajedničkih projekata očuvanja okoliša, krajobraza i biološke raznolikosti. Za učinkovitu provedbu mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Nastaviti s redovitim aktivnostima zaštite okoliša i biološke raznolikosti ▪ Izvršiti novu inventarizaciju flore i faune na području općine ▪ Osigurati instrumente praćenja stanja u okolišu ▪ Pojačati suradnju sa Županijom i susjednim općinama s ciljem očuvanja okoliša i jedinstvenog zagorskog krajobraza
IZVORI FINANCIRANJA	<ul style="list-style-type: none"> - Proračun Općine, - EU fondovi, - Sredstva resornih ministarstava, institucija i ustanova,
NOSITELJI	<ul style="list-style-type: none"> - Općina Marija Bistrica
PARTNERI	<ul style="list-style-type: none"> - LAG – Zagorski bregi - Krapinsko-zagorska županija - Općina Marija Bistrica

KORISNICI	<ul style="list-style-type: none"> - Stanovništvo, - Turisti i posjetitelji
POKAZATELJI USPJEŠNOSTI	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Broj provedenih programa i projekata usmjerenih zaštiti okoliša i biološke raznolikosti ✓ Nova inventarizacija flore i faune je završena ✓ Redovita godišnja izvješća o stanju u okolišu

11. PLAN IMPLEMENTACIJE I EVALUACIJE STRATEGIJE

11.1. UVOD

Provedba strategije razvoja kompleksan je i zahtjevan proces. Za njegovo provođenje potrebno je imenovati provedbeno tijelo unutar lokalne javne uprave, definirati mehanizme provedbe, izraditi financijski plan financiranja predviđenih aktivnosti, definirati postupke praćenja i evaluacije programa i projekata, te osigurati informiranje javnosti.

Najvažniju ulogu u provedbi Strategije imaju načelnik i Radni tim za provedbu Strategije razvoja, a njegovu osnovu čine ključni članovi Radnog tima koji je sudjelovao u izradi Strategije.

Uspješnost provedbe Strategije razvoja zbog ovisnosti ostvarenja brojnih razvojnih projekata o suradnji sa regionalnom i državnom upravom, ustanovama i institucijama, privatnim inicijativama, aktivnostima poduzetnika, uključenosti udruga civilnog društva i zainteresiranosti građana, ne ovisi samo o radu lokalne javne uprave ili predanosti Radnog tima. Zato je važno da se u provedbu Strategije (prema društvenoj ulozi pojedinca i/ili udruge) uključe svi društveni dionici.

Kako je Strategija razvoja ipak strateški plan cjelovitog gospodarskog i društvenog razvitka Općine, često kod provedbe predviđenih mjera koje su u funkciji ostvarenja strateških prioriteta i ciljeva, dolazi do gubitka dragocjenog vremena i resursa u definiranju konkretnih provedbenih aktivnosti i raspodjela uloga u pripremi i provedbi razvojnih projekata i programa. Zato je potrebno pristupiti izradi Akcijskog plana provedbe Strategije razvoja, dokumenta operativnog karaktera. Akcijski plan sadrži jasno rangirane projekte i programe po kriterijima prihvatljivosti, izvedivosti i spremnosti za provedbu, podjelu odgovornosti i aktivnosti, financijski plan i vremensku dimenziju pojedinih aktivnosti.

Izradom Akcijskog plana provedbe Strategije razvoja osigurava se efikasna operacionalizacija razvojnih projekata i programa, što doprinosi uspješnosti ostvarenja vizije razvoja.

11.2. INSTITUCIONALNI OKVIR

Premda je najveći broj razvojnih projekata i programa u domeni lokalne javne uprave za ostvarenje vizije razvoja potrebno je uključivanje svih društvenih dionika.

Općina Marija Bistrica

Ključnu ulogu u provedbi Strategije razvoja imaju odsjeci Općine. Općinsko vijeće kao predstavničko tijelo usvaja Strategiju, redovito temeljem izvješća prati njenu provedbu i po potrebi predlaže izmjene ili dopune. Za provedbu Strategije razvoja obično su potrebne izmjene i dopune prostornih dokumenata ili alokacije proračunskih sredstava koje usvaja Općinsko vijeće. Uloga načelnika je u imenovanju članova Radnog tima koji je zadužen za provedbu Strategije, donošenju potrebnih odluka, redovnom praćenju ostvarenja razvojnih mjera i izvještavanju Općinskog vijeća o provedbi projekata i programa. Odsjeci djelokrugu rada kojeg obavljaju uključuju se u izvršenje aktivnosti pripreme i provedbe projekata i programa, alociraju aktivnosti nadležnim tijelima i surađuju s članovima Radnog tima.

Radni tim

Radni tim sastavljen je od zaposlenika lokalne javne uprave i vanjskih suradnika. Njegova uloga u ovoj fazi je savjetodavna i operativna. Radni tim u okviru svog djelokruga i nadležnosti odgovoran je za praćenje promjena u okolini, pripremu, implementaciju, nadzor i evaluaciju projekata. Uz praćenje promjena u okolini i obavljanje projektnih aktivnosti redovito se sastaje s načelnikom te ga izvještava o stanju ili rezultatima provedbe projekata.

Javni sektor

Dionike javnog sektora čine predstavnici javnih ustanova, institucija i poduzeća koji su zaduženi za provedbu dijela razvojnih mjera ili se pojavljuju kao važni partneri u pripremi i/ili provedbi razvojnih projekata. To su primjerice komunalna društva, odgojno-obrazovne ustanove, županijske razvojne agencije, županijski upravni odjeli, županijski zavodi turističke zajednice, ministarstva, državne agencije, centri za socijalnu skrb, HZZ, udruženja obrtnika i poduzetnika itd.

Udruge civilnog društva

Udruge civilnog društva osim što u svom djelokrugu pozitivno utječu na razvoj i unaprjeđenje čimbenika kvalitete života, kulturnog i gospodarskog razvoja, često posjeduju znanja i vještine pripreme i provedbe projekata kojima osiguravaju prihode potrebne za njihov rad. Osiguravanjem sredstava za rad iz najčešće nacionalnih i EU fondova pa aktivno pridonose priljevu financijskih sredstava. Iskustva u dosadašnjem korištenju EU fondova pokazuju da udruge civilnog društva imaju pozitivnu ulogu partnera u projektima i programima koji se financiraju iz EU fondova jer svojim projektnim aktivnostima povećavaju vjerojatnost ostvarenja sufinanciranja.

Privatni sektor

Poduzetnici i obrtnici svojim aktivnostima stvaraju dodanu vrijednost i generiraju nova radna mjesta. Uloga privatnog sektora je najzahtjevnija jer ovisi i mnogobrojnim čimbenicima na koje nemaju utjecaja (poduzetničko okruženje, zakonske odredbe, dostupnost i cijena kapitala, makroekonomska kretanja itd.). Zato je Strategijom predviđen niz poticajnih mjera koje će u narednom razdoblju doprinijeti povećanju konkurentnosti poduzetnika i obrtnika (poduzetnička infrastruktura, poticajni programi, razvoj lokalnog tržišta rada, učinkovitija lokalna javna uprava itd.) i boljoj komunikaciji s lokalnom javnom upravom.

11.3. RASPODJELA ODGOVORNOSTI ZA PROVEDBU

U tablici x prikazani su glavni dionici, uloga u provedbi i raspodjela odgovornosti

ORGANIZACIJA	ULOGA	ODGOVORNOST
Općinsko vijeće	Donosi važne odluke	Usvaja Strategiju razvoja; Usvaja važne odluke koje doprinose ostvarenju strateških ciljeva
Načelnik	Nadzire provedbu	Nadzire provedbu mjera, ostvarenje prioriteta i strateških ciljeva;
	Provodi dio aktivnosti	Pružna potrebnu potporu nositeljima mjera; Provodi aktivnosti iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima je Općina nositelj ili ključan partner;
	Izvještava	Redovito izvještava Općinsko vijeće o uspješnosti provedbe Strategije
Radni tim	Provodi aktivnosti	Provodi aktivnosti provedbe mjere u djelokrugu svog rada; Koordiniira projektnim aktivnostima djelatnicima odsjeka;
	Nadzire provedbu	Nadzire provedbu aktivnosti;
	Evaluiira provedbu	Vrednuje rezultate provedbe projekata i programa;
	Izvještava	Izvještava načelnika o potrebama i stanju provedbe aktivnosti unutar mjera;
Javni sektor	Provodi aktivnosti unutar mjera	Provodi aktivnosti iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima su nositelji aktivnosti
Udruge civilnog društva	Provodi aktivnosti unutar mjera	Provode aktivnosti iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima su nositelji aktivnosti
Privatni sektor	Provodi aktivnosti unutar mjera	Provode aktivnosti iz svog djelokruga rada unutar mjera u kojima su nositelji aktivnosti

Efektivnijoj raspodjeli uloga i odgovornosti unutar samih aktivnosti/projekata i programa doprinijeti će izrada Akcijskog plana provedbe Strategije razvoja. Uz uloge i odgovornosti Akcijskim planom definirati će se financijski plan i rokovi provedbe aktivnosti

11.4. NADZOR I EVALUACIJA

Pošto se Strategija odnosi na višegodišnje razdoblje važno je osigurati postojanje stalnog sustava nadzora i evaluacije. Osnovu izrade godišnjih izvješća o provedbi Strategije razvoja čine rezultati nadzora i evaluacije. Za nadzor i evaluaciju potrebno je identificirati indikatore ostvarenja mjera, prioriteta i ciljeva.

Uzimajući u obzir metodologiju izrade Strategije (koja je ipak prvenstveno namijenjena izradi županijskih razvojnih strategija)³² i specifičnostima jedinica lokalne samouprave definirane su sljedeće skupine indikatora:

- stupanj ostvarenja utvrđenih ciljeva, prioriteta i mjera,
- ostvarene rezultate i učinke na razvoj,
- učinkovitost i uspješnost u korištenju financijskih sredstava.

Strategijom je definiran veliki broj različitih razvojnih projekata i programa pa je potrebno izraditi bazu podataka koja će sadržavati sve relevantne informacije i podatke provedenih aktivnosti. Upravljanje bazom podataka je u djelokrugu rada Radnog tima. Podaci i informacije baze podataka zapravo su vrijednosti indikatora učinka pojedinih aktivnosti unutar razrađenim mjera.

S obzirom da su mjere detaljno razrađene, najveći broj indikatora već je definiran. Na Radnom timu ostaje da mjeri učinke provedbe aktivnosti/projekata i programa i njihove vrijednosti unosi u bazu podataka.

Podaci i informacije iz baze podataka temelj su izrade izvještaja namijenjenih načelniku, Općinskom vijeću i javnosti.

12. ZAKLJUČAK

---

³² Sukladno Pravilniku o obveznom sadržaju, metodologiji izrade i načinu vrednovanja Županijskih razvojnih strategija (NN 53/10)